

การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา

นางสาวปรารถนา คงสำราญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2554

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)

are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

THE CREATION OF DANCE FROM THE IMAGINATION OF THE VISUALLY
IMPAIRED PEOPLE

Miss Prattana Kongsamran

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Fine And Applied Arts Program in Fine and Applied Arts
Faculty of Fine and Applied Arts
Chulalongkorn University
Academic Year 2011
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการ
ทางสายตา

โดย นางสาวปรารถนา คงสำราญ

สาขาวิชา ศิลปกรรมศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ศาสตราจารย์ ดร.นราพงษ์ ใจส์ศรี

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต

.....คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภกรณ์ ดิษฐพันธ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภกรณ์ ดิษฐพันธ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ศาสตราจารย์ ดร.นราพงษ์ ใจส์ศรี)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.วิชชุดา วุฒาทิตย์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรวดี ภูษฎาภิรมย์)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์พฤทธิ์ ศุภเศรษฐ์ศิริ)

ปรารภ คางสำราญ การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา
(THE CREATION OF DANCE FROM THE IMAGINATION OF THE VISUALLY
IMPAIRED PEOPLE) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ศ.ดร.นราพงษ์ จรัสศรี, 201 หน้า.

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา”
นี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างสรรค์และค้นหาแนวทางในการออกแบบนาฏศิลป์ที่ได้แรง
บันดาลใจจากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ผู้วิจัยจึงต้องตั้งประเด็นคำถามในการวิจัยถึง :
ผลงานการแสดงจากงานวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทาง
สายตา” ควรเป็นอย่างไร และควรมีแนวคิดในการสร้างสรรค์งานอย่างไร ทั้งนี้ผลที่ได้จากการวิจัย
เชิงสร้างสรรค์ คือ ผลงานนาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตาและแนวทางในการ
ออกแบบงานนาฏศิลป์ที่ได้แรงบันดาลใจจากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา โดยให้
ความสำคัญกับแนวคิดวิเคราะห์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษา
ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ทฤษฎีที่เกี่ยวกับผู้พิการทางสายตา ทฤษฎีที่เกี่ยวกับจินตนาการ
องค์ประกอบทางศิลปะ นาฏศิลป์สร้างสรรค์ ความคิด ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญกับนาฏศิลป์
สร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดจินตนาการของผู้พิการทางสายตาในงานนาฏศิลป์

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์นี้ประกอบด้วยเครื่องมือ 6 ชนิด ได้แก่ การสำรวจ
ข้อมูลภาคสนาม การสำรวจข้อมูลเชิงเอกสาร การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ การวิเคราะห์ข้อมูลตาม
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการทางสายตา การสัมภาษณ์ เกณฑ์มาตรฐานศิลปิน ตลอดจนหนังสือสาร
สนเทศอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย โดยการเก็บข้อมูลในช่วงเดือน มกราคม 2554 ถึงเดือน
เมษายน 2555 ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ส่วนการสัมภาษณ์รวมถึง นิสิต นักศึกษา
ผู้เชี่ยวชาญในด้านศิลปะการแสดงโดยเฉพาะผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างงานนาฏศิลป์แบบ
สร้างสรรค์ ข้อมูลทั้งหมดนี้ได้นำมาวิเคราะห์ เพื่อตอบคำถามในงานวิจัยสร้างสรรค์ครั้งนี้ คือ ได้
ผลงานการแสดงและแนวคิดในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา
โดยคำนึงถึงองค์ประกอบทางด้านนาฏศิลป์ที่ประกอบไปด้วย บทบาทการแสดง การออกแบบ
ลีลา การออกแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย การคัดเลือกเสียงและดนตรี การออกแบบพื้นที่เวที การ
ออกแบบแสง การออกแบบอุปกรณ์สำหรับการแสดง นักแสดง ตรงตามวัตถุประสงค์ทุกประการ

สาขาวิชา...ศิลปกรรมศาสตร์.....ลายมือชื่อนิสิต.....

ปีการศึกษา...2554.....ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

##5286813735 : MAJOR FINE AND APPLIED ARTS

KEYWORDS : CREATIVE DANCE / THAI CONTEMPORARY DANCE

PRATTANA KONGSAMRAN : THE CREATION OF DANCE FROM THE IMAGINATION OF THE VISUALLY IMPAIRED PEOPLE. ADVISOR: PROF. NARAPHONG CHARASSRI, Ph.D., 201 pp.

The thesis “The Creation of Dance from The Imagination of The Visually Impaired People” is a creative research which adopts imagination of visually impaired people as inspiration to create a dramatic dance art. The research has raised research questions: How “The Creation of Dance from The Imagination of The Visually Impaired People” will look like and “How it can be created?” This creative research has led to the creation of dance art that inspired by the imagination of love and future of visually-impaired people expressed through their paintings. In order to formulate the creation, the research explore imagination of visually impaired people, creative arts, opinions and comments from people associated and familiar with such theme, and reviewing of other performances that are also created from imagination of visually impaired people.

There were six tools in this creative research: literature review, interview with people associate with the theme, the dance experiment, personal experiences with creative performing arts, artist standards as well as other media that related to the subject. Data collection spans between January 2011 to April 2012, within Thailand and outside Thailand. Interviewees included students, experts of social and performing arts, especially people who associated with the production of creative dance productions. Collected data are analyzed in order to answer the main research questions, resulting in the formulation of performing concepts and a dance performance, that reflect the imagination of visually challenged people, choreography, costume designing, sound and music designing, stage designing property designing -to the main goal of the research.

Field of study: Fine And Applied Arts Student's Signature

Academic Year : 2011 Advisor's Signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยความกรุณาของ ศาสตราจารย์ ดร.นราพงษ์ จรัสศรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ท่านได้ให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์และให้ข้อคิดเห็นต่างๆ ตลอดจนให้ความเมตตาปราณีเอื้อเฟื้อช่วยเหลือในการสนับสนุนในเรื่องของการทำวิทยานิพนธ์ และการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ในทุกๆ ด้าน มากเกินกว่าภาระหน้าที่ของท่านอันพึงมีให้กับนิสิต และเสียสละเวลาอันเป็นส่วนตัวให้กับการให้คำแนะนำตลอดเวลา ผู้วิจัยขอให้คุณความดีของท่าน อาจารย์ที่ได้กระทำในครั้งนี้ ส่งผลให้อาจารย์มีความเจริญรุ่งเรือง มีสุขภาพแข็งแรง และมีแต่สิ่งที่ดีๆ เข้ามาในชีวิตตลอดไป ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ศุภกรณ์ ดิษฐพันธ์ ประธานกรรมการ อาจารย์ดร. วิชชุตา วุฑฒิตย์ กรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรวดี ภูชฎาภิรมย์ กรรมการ ที่ได้ให้ คำแนะนำเรื่องของการเขียนงานวิจัย และการนำทฤษฎีในงานวิจัยมาเชื่อมโยงให้มีความสัมพันธ์ กันในประเด็นที่ผู้วิจัยมองข้ามไป ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์พฤทธิ์ ศุภเศรษฐศิริ ที่ให้ทั้งความรู้และการใช้ชีวิต ให้ โอกาสดีๆ ความรัก ความห่วงใย กับลูกศิษย์คนนี้เสมอ ขอให้ครูมีสุขภาพแข็งแรงและมีแต่สิ่งที่ดีๆ เข้ามาในชีวิตตลอดไป

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ได้ให้ทุนการศึกษาในการเรียนระดับปริญญาเอก ที่เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาต่อของบุคลากรในมหาวิทยาลัย เป็นแรงผลักดัน ที่ทำให้ การการศึกษาสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ที่ได้ให้ทุนสนับสนุนวิทยานิพนธ์ ทำ ให้การสร้างสรรคผลงานและการจัดทำวิทยานิพนธ์ราบรื่นและสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่รัชนีกร เวียงวิจิตรและคุณพ่ออัมพล ชลายุทธ์ ที่ให้ทุน สนับสนุน ให้ความรัก กำลังใจ อดทน ต่อสู้ เป็นผู้อยู่เบื้องหลังแห่งความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ประสบความสำเร็จการศึกษาในขั้นที่สูงขึ้น

และขอกราบรำลึกถึงคุณครู อาจารย์ ญาติพี่น้อง เพื่อนปริญญาเอกรุ่น 2 และเพื่อนที่มศว ที่ให้กำลังใจ สุดท้ายนี้ขอขอบคุณนักแสดงวิชาเอกนาฏศิลป์ไทยชั้นปีที่ 3 นักแสดงวิชาเอก ศิลปะการแสดงศึกษาชั้นปีที่ 2 คุณอภิชาติ เกตุแก้ว และคุณเจษฎา แจ้งเดชา ที่ได้สละเวลา มาช่วยทำให้การแสดงสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฎ
สารบัญตาราง.....	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามในการวิจัย.....	2
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.4 กรอบแนวคิดวิจัย.....	4
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.6 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	5
1.7 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	5
1.7.1 การสำรวจข้อมูลเชิงเอกสาร.....	6
1.7.2 การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....	6
1.7.3 สื่อสารสนเทศอื่นๆ.....	6
1.7.4 การสำรวจข้อมูลภาคสนาม.....	6
1.7.5 เกณฑ์มาตรฐานศิลปิน.....	7
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
1.9 เอกสารงานวิจัย.....	7
1.10 สรุปบท.....	8
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 อารัมภบท.....	9
2.2 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9

	หน้า
2.3 ผู้พิการทางสายตา.....	11
2.4 จินตนาการของผู้พิการทางสายตา.....	19
2.5 นาฏยศิลป์สร้างสรรค์และการออกแบบท่าเต้น.....	24
2.6 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญกับนาฏยศิลป์สร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้อง.....	35
2.7 โครงสร้างทางทัศนศิลป์.....	38
2.8 ประสบการณ์โดยการเรียนรู้จากการวิเคราะห์.....	45
2.9 สุนทรียศาสตร์.....	47
2.10 บทสรุป.....	51
บทที่ 3 วิธีดำเนินการสร้างสรรค์ผลงาน.....	52
3.1 อารัมภบท.....	52
3.2 รูปแบบงานวิจัย.....	52
3.3 การออกแบบงานวิจัยแบบสร้างสรรค์.....	54
3.3.1 คำถามงานวิจัย.....	54
3.3.2 แนวคิดในการสร้างสรรค์งาน.....	54
3.3.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	55
3.3.4 ผลงานนาฏยศิลป์ที่ได้จากการวิจัยเชิงสร้างสรรค์.....	55
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	56
3.4.1 การสำรวจข้อมูลเชิงเอกสาร.....	56
3.4.2 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ.....	57
3.4.3 การสัมภาษณ์.....	58
3.4.4 สื่อสารสนเทศอื่นๆ.....	58
3.4.5 การสำรวจข้อมูลภาคสนาม.....	58
3.5 ขั้นตอนการปฏิบัติการวิจัย.....	59
3.6 ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....	60
3.7 ประเด็นในการสัมภาษณ์และแบบสอบถาม.....	61
3.8 สรุปบท.....	62

บทที่ 4 กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลและการสร้างสรรค์งาน.....	63
4.1 อารัมภบท.....	63
4.2 การทดลองทำกิจกรรมผู้พิการทางสายตา	63
4.2.1 การทดลองทำกิจกรรมทางศิลปะ ครั้งที่ 1	63
4.2.2 การทดลองทำกิจกรรมทางศิลปะ ครั้งที่ 2	65
4.2.3 การคัดเลือกผลงานวาดภาพศิลปะ	74
4.2.4 การทดลองออกแบบท่าเต้น.....	77
4.3 การออกแบบและพัฒนางาน ครั้งที่ 1	98
4.3.1 บทการแสดง ครั้งที่ 1	98
4.3.2 การออกแบบลีลา ครั้งที่ 1	103
4.3.3 การออกแบบเครื่องแต่งกาย ครั้งที่ 1	110
4.3.4 การคัดเลือกดนตรี ครั้งที่ 1	112
4.3.5 การออกแบบพื้นที่เวที ครั้งที่ 1	113
4.3.6 การออกแบบแสง ครั้งที่ 1	115
4.3.7 การออกแบบอุปกรณ์การแสดง ครั้งที่ 1	116
4.3.8 นักแสดง ครั้งที่ 1	116
4.4 การออกแบบและพัฒนางาน ครั้งที่ 2	117
4.4.1 บทการแสดง ครั้งที่ 2.....	117
4.4.2 การออกแบบลีลา ครั้งที่ 2	117
4.4.3 การออกแบบเครื่องแต่งกาย ครั้งที่ 2	122
4.4.4 การคัดเลือกดนตรี ครั้งที่ 2	124
4.4.5 การออกแบบพื้นที่เวที ครั้งที่ 2.....	125
4.4.6 การออกแบบแสง ครั้งที่ 2	126
4.4.7 การออกแบบอุปกรณ์การแสดง ครั้งที่ 2	127
4.4.8 นักแสดง ครั้งที่ 2	127
4.5 การออกแบบและพัฒนางาน ครั้งที่ 3.....	128
4.5.1 บทการแสดง ครั้งที่ 3	128
4.5.2 การออกแบบลีลา ครั้งที่ 3	128

4.5.3 การออกแบบเครื่องแต่งกาย ครั้งที่ 3	138
4.5.4 การคัดเลือกดนตรี ครั้งที่ 3	139
4.5.5 การออกแบบพื้นที่เวที ครั้งที่ 3	140
4.5.6 การออกแบบแสง ครั้งที่ 3	141
4.5.7 การออกแบบอุปกรณ์การแสดง ครั้งที่ 3	141
4.5.8 นักแสดง ครั้งที่ 3	142
4.6 การออกแบบและพัฒนางาน ครั้งที่ 4	142
4.6.1 บทการแสดง ครั้งที่ 4	142
4.6.2 การออกแบบบิลบอร์ด ครั้งที่ 4	143
4.6.3 การออกแบบเครื่องแต่งกาย ครั้งที่ 4	153
4.6.4 การคัดเลือกดนตรี ครั้งที่ 4	157
4.6.5 การออกแบบพื้นที่เวที ครั้งที่ 4	158
4.6.6 การออกแบบแสง ครั้งที่ 4	160
4.6.7 การออกแบบอุปกรณ์การแสดง ครั้งที่ 4	160
4.6.8 นักแสดง ครั้งที่ 4	161
4.7 การวิเคราะห์คำถามงานวิจัย	161
4.8 สรุปบท	164
บทที่ 5 บทสรุป	165
5.1 อารัมภบท	165
5.2 ผลงานการแสดง	165
5.2.1 แนวคิดการแสดงรวม	166
5.2.2 แนวคิดการแสดงแยกองค์	167
5.3 แนวคิดการสร้างสรรค้งานแสดง	183
5.3.1 บทการแสดง	183
5.3.2 การออกแบบบิลบอร์ด	183
5.3.3 การออกแบบเครื่องแต่งกาย	183
5.3.4 การคัดเลือกเสียงและดนตรี	184

5.3.5 การออกแบบพื้นที่เวที	184
5.3.6 การออกแบบแสง	185
5.3.7 การออกแบบการแสดง	185
5.3.8 นักแสดง	185
5.4 ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำงานวิจัยต่อไปในอนาคต	185
รายการอ้างอิง	187
ภาคผนวก	194
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	203

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า	
1	ภาพวาดจากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา เรื่อง ความรัก.....	89
2	ภาพวาดจากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา เรื่อง อนาคต	90
3	Dance-Contemporary ที่แสดงถึงอารมณ์และใช้ร่างกายเป็นภาพ.....	123
4	ท่าทางที่แสดงถึงอารมณ์และใช้ร่างกายเป็นภาพ	123
5	การออกแบบพื้นที่เวที : ครั้งที่ 1.....	128
6	ภาพที่แสดงถึงอารมณ์และการใช้ร่างกายเป็นภาพ	136
7	การออกแบบพื้นที่เวที : ครั้งที่ 2.....	147
8	การออกแบบพื้นที่เวที : ครั้งที่ 3.....	158
9	การแสดงแบบรูป (Pattern).....	166
10	การออกแบบพื้นที่เวที : ครั้งที่ 4.....	173
11	พื้นที่เวทีสำหรับการแสดง	197
12	พื้นที่เวทีสำหรับชมการแสดง	197

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 การทดลองทำกิจกรรมศิลปะครั้งที่ 1	78
2 การทดลองทำกิจกรรมศิลปะครั้งที่ 2 เรื่อง ความรัก	80
3 การทดลองทำกิจกรรมศิลปะครั้งที่ 2 เรื่อง อนาคต	84
4 การทดลองทำทางที่ขยายแนวคิด เรื่องความรัก	92
5 การทดลองทำทางที่ขยายแนวคิด เรื่องอนาคต	104
6 บทการแสดงครั้งที่ 1 : เรื่องความรัก	114
7 บทการแสดงครั้งที่ 1 : เรื่องอนาคต	115
8 การออกแบบลีลา องค์ที่ 1 ความรัก ครั้งที่ 1	118
9 การออกแบบลีลา องค์ที่ 2 อนาคต ครั้งที่ 1	121
10 พัฒนาการการปฏิบัติการการออกแบบเครื่องแต่งกาย ครั้งที่ 1	125
11 การออกแบบลีลา องค์ที่ 1:ความรัก ครั้งที่ 2	133
12 พัฒนาการการปฏิบัติการการออกแบบเครื่องแต่งกาย ครั้งที่	137
13 การออกแบบลีลา องค์ที่ 1 :ความรัก ครั้งที่ 2	140
14 พัฒนาการการปฏิบัติการการออกแบบเครื่องแต่งกาย ครั้งที่ 3	144
15 การออกแบบลีลา องค์ที่ 1 : ความรัก ครั้งที่ 3	150
16 การออกแบบลีลา องค์ที่ 2 : อนาคต ครั้งที่ 1	155
17 การออกแบบลีลา องค์ที่ 1 : ความรัก ครั้งที่ 4	158
18 การออกแบบลีลา องค์ที่ 2 : อนาคต ครั้งที่ 4	164
19 พัฒนาการปฏิบัติการการออกแบบเครื่องแต่งกาย ครั้งที่ 4	168
20 สรุปกิจกรรมในวันแสดงผลงานโดยสังเขป	180
21 ภาพการแสดง องค์ที่ 1 : ความรัก	168
22 ภาพการแสดง องค์ที่ 2 : อนาคต	177

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คนตาบอดคือผู้ที่มีปัญหาในการมองเห็นเป็นผู้ที่เปรียบเสมือนคนที่อยู่ในโลกมืดแต่ก็เหมือนผู้พิการในด้านต่างๆ ที่ยังคงต้องมีชีวิตอยู่ต่อไปร่วมกับคนอื่นที่อยู่ในโลกนี้เพื่อมีส่วนร่วมในการจรรโลงโลกนี้ให้น่าอยู่ น่าสนใจ และน่าศึกษา ด้วยความหลากหลายในด้านต่างๆ ทำให้โลกเรามีสิ่งที่น่าสนใจอีกมากมายที่ในชีวิตหนึ่งไม่สามารถค้นพบทุกสรรพสิ่งที่อยู่ในโลกเราได้ครบถ้วน

มีหลายสิ่งที่มีมนุษย์เราใช้ความชาญฉลาดประดิษฐ์คิดค้นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ขึ้นมาจากการสร้างสรรค์ในสิ่งที่ยากจะมีหรืออยากจะเป็น เช่น การสร้างเครื่องบินก็เป็นเพราะมนุษย์อยากจะมีบินเหมือนนก ในด้านของงานศิลปะก็เช่นกัน ศิลปินบางคนรู้จักสร้างสรรค์งานศิลปะขึ้นมาจากการเล่นแบบสิ่งที่พบเห็นทางธรรมชาติ ในขณะที่บางคนสร้างสรรค์งานศิลปะขึ้นมาจากสิ่งที่ไม่เคยพบเห็นมาก่อน ซึ่งถือเป็นทักษะทางด้านจินตนาการของมนุษย์ นับเป็นการท้าทายเป็นอย่างมากที่จินตนาการสามารถพาเราไปพบสิ่งใหม่ๆ อย่างที่เราไม่เคยพบเห็นมาก่อน ภาพหลายภาพที่จัดว่าเป็นงานชิ้นเอกของโลกมาจากการมองเห็นจากสายตาของศิลปินเองโดยที่ผู้อื่นไม่สามารถที่จะเห็นเช่นนั้นได้ แต่แล้วศิลปินก็ได้สร้างสรรค์สิ่งที่ตนเห็นขึ้นมาให้ผู้อื่นได้เห็นไปด้วย (นราพงษ์ จรัสศรี, สัมภาษณ์, 2554)

ฉะนั้นสิ่งที่มองไม่เห็นนั้นจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจและน่าศึกษา การตาบอดไม่สามารถที่จะหยุดยั้งจินตนาการได้ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้คิดที่จะทำการศึกษาถึงจินตนาการของผู้ที่อยู่ในโลกมืด หรือจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ผู้วิจัยในฐานะผู้สร้างสรรค์งานทางนาฏศิลป์ มีความประสงค์ที่จะสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากจินตนาการที่คนปกติไม่สามารถจะทำได้

ทางด้านสังคมของผู้คนตาบอดนั้น คนปกติอาจมีทัศนคติต่อเด็กตาบอดในทางลบหลายประการ เช่น มีความเห็นว่าเด็กตาบอดน่าสงสาร เป็นคนที่เกิดมามีกรรม เป็นคนมีความหวาดกลัว และมีความทุกข์ เนื่องจากมองไม่เห็นโลกที่สวยงามเหมือนคนปกติ ทัศนคติของคนปกติเหล่านี้เป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา ในการพัฒนาทักษะทางสังคมกับคน

ปกติ เนื่องจากเด็กไม่สามารถเคลื่อนไหวได้ดีและประกอบกิจกรรมประจำวันได้เช่นเดียวกับเด็กปกติ เด็กตาบอดส่วนมากจึงเป็นเด็กที่เงียบขรึม ไม่ค่อยช่างพูด สิ่งสำคัญที่สุดสิ่งหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตาสร้างพัฒนาการทางสังคมได้ดีคือ ทักษะคิดของพ่อแม่ หากพ่อแม่เชื่อว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตาสามารถมีศักยภาพในการเรียนรู้เด็กก็มีโอกาสพัฒนาได้ดี ไม่ควรพูดเปรียบเทียบจากผู้อื่น ความสุขของเด็กตาบอดจึงขึ้นอยู่กับการยอมรับของสังคม ความสำเร็จส่วนตัว และการยอมรับสภาพของตน (ผดุง อารยะวิญญู, 2538: 70-74)

ความสามารถในการใช้มโนทัศน์ต่างๆ ของเด็กตาบอด แตกต่างจากเด็กปกติเพียงเล็กน้อย เด็กตาบอดมีรูปแบบการคิดซึ่งเรียกว่า global cognitive style คือ การคิดรวมๆ ไม่สามารถคิดหรือเข้าใจถึงรายละเอียดปลีกย่อยได้ เนื่องจากเขาไม่สามารถรับรู้ในส่วนที่ละเอียดได้ ส่วนเด็กสายตาปกติจะมีรูปแบบการคิดเป็น articulated cognitive style ซึ่งหมายถึงการคิดอย่างละเอียด ทั้งในส่วนรวมและส่วนที่ละเอียดปลีกย่อย สามารถวิเคราะห์และเข้าใจถึงโครงสร้างของสิ่งที่กำลังคิดได้ เนื่องจากเขาสามารถมีประสบการณ์ทั้งที่เป็นส่วนรวมทั้งหมด และทั้งที่เป็นรายละเอียดปลีกย่อยของสิ่งเร้าต่างๆ (ซูซีพ ออนโคกสูง, 2527: 114-118)

จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาจินตนาการของผู้พิการทางสายตา โดยผ่านกิจกรรมทางศิลปะ เพื่อให้ทราบถึงความคิดจินตนาการโดยผ่านกิจกรรมการวาดภาพ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ในการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ จึงมีความประสงค์ที่จะสร้างสรรค์ผลงานการแสดงนาฏศิลป์ภายใต้แนวคิดจากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา และค้นหาแนวคิดการสร้างสรรคงานนาฏศิลป์ภายใต้แนวคิดจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ทั้งนี้ผู้วิจัยจะให้ความสำคัญกับการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์เพื่อศิลปะ ไม่ได้รวมถึงวัตถุประสงค์ทางการบำบัด ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้เวลาศึกษาผลงานชิ้นนี้ในด้านการสร้างสรรค์งานทางศิลปะอย่างมีอิสระและลึกซึ้งต่อไป

1.2 คำถามในการวิจัย

วิทยานิพนธ์เรื่อง การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา นี้ มีความประสงค์ที่จะสร้างสรรค์และค้นหาแนวทางในการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ที่ได้รับแรง

บันดาลัยมาจากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งประเด็นคำถามตามลำดับ ดังนี้

1.2.1 ผลงานการแสดง จากงานวิจัยสร้างสรรค์เรื่องการสร้างสรรค่นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา เป็นอย่างไร

1.2.2 แนวคิดการสร้างสรรค้งาน การสร้างสรรค่นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา เป็นอย่างไร ซึ่งสามารถแบ่งคำถามออกตามองค์ประกอบการแสดงนาฏยศิลป์ ดังนี้

1.2.2.1 บทการแสดง แนวคิดในการสร้างบทการแสดงการสร้างสรรค่นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา เป็นอย่างไร เพราะเหตุใด

1.2.2.2 การออกแบบลีลา แนวคิดในการออกแบบลีลาสำหรับการแสดงการสร้างสรรค่นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา เป็นอย่างไร เพราะเหตุใด

1.2.2.3 การออกแบบเครื่องแต่งกาย แนวคิดในการออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับการแสดงการสร้างสรรค่นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา เป็นอย่างไร เพราะเหตุใด

1.2.2.4 การออกแบบดนตรี แนวคิดในการออกแบบเครื่องดนตรีสำหรับการแสดงการสร้างสรรค่นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา เป็นอย่างไร เพราะเหตุใด

1.2.2.5 การออกแบบพื้นที่เวที แนวคิดในการออกแบบพื้นที่เวทีสำหรับการแสดงการสร้างสรรค่นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา เป็นอย่างไร เพราะเหตุใด

1.2.2.6 การออกแบบแสง แนวคิดในการออกแบบแสงสำหรับการแสดงการสร้างสรรค่นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา เป็นอย่างไร เพราะเหตุใด

1.2.2.7 การออกแบบอุปกรณ์การแสดง แนวคิดในการออกแบบอุปกรณ์การ

แสดงสำหรับการแสดงการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตาเป็นอย่างไร เพราะเหตุใด

1.2.2.8 นักแสดง แนวคิดในการใช้นักแสดงสำหรับการแสดงการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา เป็นอย่างไร เพราะเหตุใด

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ต้องการศึกษาเพื่อค้นหารูปแบบการแสดงการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ดังนั้นจึงมีวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ดังนี้

1.3.1 เพื่อสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยที่ได้รับแรงบันดาลใจจากจินตนาการของผู้พิการทางสายตาเรื่องความรักและอนาคต

1.3.2 เพื่อหาแนวคิดในการสร้างงานการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ระหว่างอายุ 11-15 ปี เรื่องความรักและอนาคต

1.4 กรอบแนวคิดงานวิจัย

การศึกษานี้ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดงานวิจัยในเรื่องจินตนาการของผู้พิการทางสายตา โดยศึกษาเรื่องจินตนาการของเด็กเรื่องความรักและอนาคต ในช่วงวัยอายุ 11-15 ปี โดยศึกษาทฤษฎีของเพียเจท์ (Piaget) เรื่องพัฒนาการทางความคิดและสติปัญญาขั้นที่ 4 คือขั้นปฏิบัติการด้านนามธรรม (Formal operational Stage) ศึกษาจินตนาการของผู้พิการทางสายตา จากผู้พิการทางสายตาในเรื่องของความรักและอนาคตในภาพรวม โดยผู้วิจัยศึกษาทฤษฎีการเล่นและจินตนาการของโบเยอร์ (Boyer) ที่ตรงกันกับขั้น Symbolic Representation (11-15 ปี) และศึกษาเรื่องการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัยแนวคิดของนราพงษ์ จรัสศรี โดยเป็นการนำแนวคิดทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ผู้วิจัยศึกษามาสนับสนุนงานวิจัย เพื่อให้เห็นว่าการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตาเป็นอย่างไร เพราะเรื่องจินตนาการของผู้พิการทางสายตายังไม่เคยมีงานวิจัยปรากฏ ผู้วิจัยต้องการผสมผสาน แนวคิด ทฤษฎี และ

งานวิจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้องที่รวบรวมมาได้ กับแนวคิดของผู้วิจัยมาใช้ในการศึกษาวิจัยและสร้างสรรค์ครั้งนี้

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

วิทยานิพนธ์เรื่อง การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา นี้มีขอบเขตของการวิจัยที่จะศึกษาดังนี้

1.5.1 ต้องการสร้างสรรค์และหาแนวคิดในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตาในแนวทางของการสร้างสรรค์งานศิลปะเท่านั้นไม่ได้อรวมถึงวัตถุประสงค์ทางการบำบัด

1.5.2 การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยกลุ่มตัวอย่างจากผู้พิการทางสายตาที่มาเรียนพิเศษในตอนเย็นที่โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพฯ ที่มีอายุระหว่าง 11-15 ปี เพศชายและเพศหญิง จำนวน 30 คน ดำเนินการอยู่ในช่วงของเดือน มกราคม 2554 ถึง เดือนเมษายน 2555 เท่านั้น

1.6 ข้อตกลงเบื้องต้น

วิทยานิพนธ์เรื่อง การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา นี้ ผู้วิจัยต้องการสร้างสรรค์และหาแนวคิดในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ทั้งนี้เพื่อการใช้เวลาศึกษาผลงานชิ้นนี้ในด้าน การสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ทางศิลปะอย่างมีอิสระและลึกซึ้งแต่อย่างไรก็ตามผลที่ได้จากงานวิจัยแบบสร้างสรรค์นี้จะเป็นข้อมูลที่สำคัญในการวิจัยเพื่อการศึกษาต่อด้านการศึกษาแขนงอื่นต่อไป

1.7 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วิทยานิพนธ์เรื่อง การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา นี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้เครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1.7.1 การสำรวจข้อมูลเชิงเอกสาร

ศึกษาข้อมูลเอกสารจากหนังสือ ตำราและบทความทางวิชาการต่างๆ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตาทั้งนี้เอกสารเกี่ยวกับเรื่องนี้มีน้อยมาก ผู้วิจัยจึงได้หาข้อมูลเพิ่มเติมด้วยวิธีอื่นต่อไป

1.7.2 การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยมีอยู่หลากหลายสาขาทั้งในด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการทางสายตาและศิลปะการแสดงในแต่ละด้าน ข้อมูลที่ได้จะมาจากการดำเนินการสัมภาษณ์ทั้งในเชิงลึกแบบเดี่ยว และการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม

1.7.3 สื่อสารสนเทศอื่นๆ

ศึกษาสื่อสารสนเทศอื่นที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา และการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ศึกษานิทรรศการบทเรียนในความมืด (DIALOGUE IN THE DARK) ของกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

1.7.4 การสำรวจข้อมูลภาคสนาม

การรวบรวมข้อมูลจากทำกิจกรรมทดลองเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง(Sampling) ผู้วิจัยเลือกแบบสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยกลุ่มตัวอย่างจากผู้พิการทางสายตาที่มาเรียนพิเศษในตอนเย็นที่โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพฯ มีอายุระหว่าง 11-15 ปี เพศชายและเพศหญิง จำนวน 30 คน โดยให้ผู้พิการทางสายตา ทดลองทำกิจกรรมทางศิลปะวาดรูปภาพจากแนวคิดที่ให้ได้แก่ เรื่องความรักและอนาคต โดยจะได้ภาพรูปวาดเรื่องความรักจำนวนคนละ 1 ภาพ เรื่องอนาคตจำนวนคนละ 1 ภาพ และคำอธิบายความหมายจากรูปภาพที่ผู้พิการทางสายตาวาด ซึ่งข้อมูลที่ได้จะนำมาคัดเลือกและนำมาประกอบกับการสร้างสรรค์งานในขั้นต่อไป

1.7.5 เกณฑ์มาตรฐานศิลปิน

การรวบรวมข้อมูลในการวิเคราะห์ในงานการแสดงผลนาฏศิลป์แบบสร้างสรรค์ที่ส่งเสริมในด้านการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตาที่จะนำไปสู่ทางการสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ที่มีความหลากหลายขึ้นในอนาคตโดยวิเคราะห์ตามเกณฑ์มาตรฐานศิลปิน เช่น จิตวิญญาณ ทัศนียม ประสบการณ์ จรรยาบรรณปรัชญา ความสามารถหลากหลาย เป็นผู้นำและบุกเบิก ความสามารถในการสร้างสรรค์ความสามารถในการถ่ายทอด โดยเลือกวิเคราะห์ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยฉบับนั้น (วิชชุตา วุฑฒิตี , สัมภาษณ์ , 2555)

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.8.1 ความเข้าใจในงานการแสดงผลนาฏศิลป์แบบสร้างสรรค์ที่ส่งเสริมในด้านการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตาที่จะนำไปสู่ทางการสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ที่มีความหลากหลายขึ้นในอนาคต

1.8.2 แนวทางการสร้างงานการแสดงผลนาฏศิลป์แบบสร้างสรรค์ที่เกี่ยวกับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา และนาฏศิลป์ที่มีความหลากหลายในรูปแบบอื่นต่อไป

1.9 เอกสารงานวิจัย

การนำเสนอผลงานวิทยานิพนธ์เรื่องการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา แบ่งออกเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย คำถามในการวิจัย กรอบแนวคิดงานวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ข้อตกลงเบื้องต้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย อารัมภบท นิยามศัพท์เฉพาะ ผู้พิการทางสายตา จินตนาการ นาฏยศิลป์ นาฏยศิลป์ร่วมสมัย นาฏยศิลป์สร้างสรรค์ และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญกับนาฏยศิลป์สร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับนาฏยศิลป์ไทย นาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยในประเทศและนานาชาติ และสุนทรียศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับงานนาฏยศิลป์

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัยแบบสร้างสรรค์ประกอบด้วยรูปแบบงานวิจัย การออกแบบงานวิจัยแบบสร้างสรรค์ วัตถุประสงค์ของการวิจัย คำถามในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการวิจัยตารางกำหนดการสัมภาษณ์ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ตัวอย่างประเด็นคำถามการสัมภาษณ์หรือแบบสอบถาม

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลและกระบวนการสร้างสรรค์งาน โดยศึกษาจากองค์ประกอบ การแสดงนาฏยศิลป์ ที่ประกอบไปด้วย 1) บทการแสดง 2) การออกแบบลีลา 3) การออกแบบเครื่องแต่งกาย 4) การออกแบบดนตรี 5) การออกแบบพื้นที่เวที 6) การออกแบบแสง 7) การออกแบบอุปกรณ์การแสดง 8) นักแสดง และสรุปการวิเคราะห์คำถามงานวิจัย

บทที่ 5 บทสรุป ประกอบด้วย 1) ผลงานการแสดง “นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา” และ 2) แนวคิดในการสร้างสรรค์งาน นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา และข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำงานวิจัยต่อไป

1.10 สรุปบท

ในบทที่ 1 ที่ผ่านมา ผู้วิจัยได้นำเสนอที่มาและความสำคัญของปัญหา คำถามในการวิจัย วัตถุประสงค์ในการวิจัย กรอบแนวคิดงานวิจัย ขอบเขตของการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และเอกสารงานวิจัย สำหรับเนื้อหาในบทที่ 2 ผู้วิจัยจะนำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอ นิยามศัพท์เฉพาะ จิตวิทยาสำหรับเด็กตาบอด จินตนาการ นาฏยศิลป์ตะวันตก นาฏยศิลป์ร่วมสมัย นาฏยศิลป์สร้างสรรค์ ศิลปะเฉพาะที่ องค์ประกอบทางศิลปะ และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญกับนาฏยศิลป์สร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการทางสายตา ดังจะกล่าวอย่างละเอียดในบทถัดไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 อารัมภบท

ในบทที่ 1 ของวิทยานิพนธ์เรื่อง “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา” นี้ ผู้วิจัยได้กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา คำถามในการวิจัย วัตถุประสงค์ในการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และเอกสารงานวิจัย สำหรับในบทที่ 2 นี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งประกอบด้วย นิยามศัพท์ เฉพาะ ผู้พิการทางสายตา จินตนาการ นาฏศิลป์ นาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์ร่วมสมัย นาฏศิลป์สร้างสรรค์ นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยในประเทศและนานาชาติ นาฏศิลป์และแนวคิด และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญกับนาฏศิลป์สร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับ “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา”

2.2 นิยามศัพท์เฉพาะ

2.2.1 **ผู้พิการทางสายตา** (THE VISUALLY IMPAIRED PEOPLE) หมายถึงผู้ที่มีสายตาเหลืออยู่น้อยมากหรือไม่มีเลยแม้จะได้รับการแก้ไขแล้ว จึงไม่สามารถใช้สายตาในการเรียนหนังสือได้ เป็นผู้ที่มีสายตาภายหลังการแก้ไข 20/200 (ผดุง ธารยะวิญญู, 2538: 69)

2.2.2 **จินตนาการ** (Imagination) หมายถึงพลังของจิตที่สร้างภาพขึ้นใหม่ภายในใจ ให้นำพ้อใจกว่า สวยกว่าเป็นระเบียบกว่าหรือร้ายกว่าที่มีอยู่ในธรรมชาติ จินตภาพจะทำให้เกิดภาพขึ้นในจิตสำนึก เราเรียกภาพชนิดนี้ว่า “จินตภาพ” (Image) จินตภาพเหล่านี้จะเชื่อมโยงกับประสบการณ์ที่ได้รับทันทีจากเหตุการณ์ภายนอกหรือไม่ก็ได้ (ชลุด นิมเสมอ, 2539: 308)

2.2.3 **นาฏศิลป์** (Dance) หมายถึงการทำท่าทางให้มีความประณีตวิจิตรงดงามโดยปรุงแต่งจากธรรมชาติเพื่อให้สอดคล้องกับจังหวะและท่วงทำนองของเพลงมีอยู่ในหลากหลายวัฒนธรรม (อ่างในระวีวรรณ วรณวิไชย, 2554: 12)

2.2.4 นาฏยศิลป์ไทย (Thai Dance) หมายถึง ศิลปะแห่งการละคร ฟ้อนรำ และดนตรี อันมีคุณสมบัติตามคัมภีร์นาฏยยะ กำหนดว่าต้องประกอบไปด้วยศิลปะ 3 ประการ คือ การฟ้อนรำ การดนตรี และการขับร้อง รวมเข้าด้วยกัน ซึ่งทั้ง 3 สิ่งนี้เป็นอุปนิสัยของคนมาแต่เด็กดำบรพท์ นาฏยศิลป์ไทยมีที่มาและเกิดขึ้นจากสาเหตุตามแนวคิดต่างๆ เช่น เกิดจากความรู้สึก กระทบกระเทือนทางอารมณ์ ไม่ว่าจะอารมณ์แห่งความสุข หรือความทุกข์แล้วสะท้อนออกมาเป็น ท่าทางแบบธรรมชาติและประดิษฐ์ขึ้นเป็นท่าทางลีลาการฟ้อนรำ หรือเกิดจากลัทธิความเชื่อในการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทพเจ้า โดยแสดงความเคารพบูชาด้วยการเต้นรำ ขับร้อง ฟ้อนรำ ให้เกิดความพึงพอใจ (สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ, 2546: 12)

2.2.5 นาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัย (Contemporary Thai Dance) นราพงษ์ จรัสศรี ได้กล่าวถึง นาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัย ว่าเป็น การเต้นรำหรือฟ้อนรำที่สร้างสรรค์ขึ้นในปัจจุบัน โดยบูรณาการนาฏยศิลป์ไทย และนาฏยศิลป์จากหลากหลายวัฒนธรรม ที่ต่างยุคต่างสมัยกันมาพร้อมแสดงในคราวเดียวกัน (นราพงษ์ จรัสศรี, 2550: 13)

2.2.6 นาฏยศิลป์สร้างสรรค์ (Creative Dance) หมายถึง รูปแบบหรือลักษณะของงานนาฏยศิลป์ที่ได้ผ่านกระบวนการจัดเตรียมข้อมูล วางแผนและออกแบบที่เหมาะสมต่อแนวคิดที่ได้กำหนดขึ้น (นราพงษ์ จรัสศรี, สัมภาษณ์, 2554)

2.2.7 นาฏยศิลป์ตะวันตก (Western Dance) หมายถึง นาฏยศิลป์ที่มีต้นกำเนิดมาจากวัฒนธรรมของประเทศตะวันตก อเมริกา ยุโรป ซึ่งมีรูปแบบและมีความคิด ที่อาจจะมีความแตกต่าง หรือละม้ายคล้ายคลึงกับวัฒนธรรมอื่น แต่อย่างไรก็ตามนาฏยศิลป์ตะวันตกได้แผ่อิทธิพลไปยังดินแดนต่างๆทั่วโลก (นราพงษ์ จรัสศรี, สัมภาษณ์, 2554)

2.2.8 แนวคิดในการสร้างสรรค์งานนาฏยศิลป์ (Concept in Creative Dance) กรอบความคิดที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการสร้างสรรค์ผลงานนาฏยศิลป์ ที่มีความเกี่ยวข้องกับ เรื่องราว ความเชื่อ ลักษณะรูปแบบของผลงาน และองค์ประกอบของนาฏยศิลป์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์งานนาฏยศิลป์ ซึ่งผู้สร้างสรรค์จะเป็นผู้กำหนดและออกแบบ แนวความคิดในการสร้างสรรค์งานนาฏยศิลป์ขึ้นให้ตรงตามเรื่องราวที่จะนำมาถ่ายทอดในรูปแบบการแสดงทางนาฏยศิลป์ (นราพงษ์ จรัสศรี, สัมภาษณ์, 2554)

2.3 ผู้พิการทางสายตา

2.3.1 ความหมายของคนตาบอด

ความหมายของคนตาบอด ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้ สุวิมล อุดมพิริยะศักดิ์ ได้อธิบายความหมายของคนตาบอดตามทัศนะของกลุ่มบุคคลต่างๆ ไว้ว่า “ความหมายทั่วไป คนตาบอดคือ บุคคลที่มองไม่เห็น ไม่มีการเห็น เห็นอยู่บ้าง แต่ไม่สามารถที่จะทำงานเกี่ยวข้องกับการใช้สายตาได้ดีเท่าตนปกติ และความหมายในแง่ของการแพทย์ ทางการแพทย์ของสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดไว้ว่า ถ้าสมรรถภาพของการเห็นของผู้ใดต่ำกว่าปกติ 10% ให้ถือว่าตาบอด ทั้งนี้พิจารณาจากสมรรถภาพ” (สุวิมล อุดมพิริยะศักดิ์ , 2537, 10-11) นอกจากนี้ ผดุง อารยะวิญญู ยังได้อธิบายไว้ว่า “เกณฑ์ในการตัดสินถึงเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา และจำเป็นต้องรับบริการทางการศึกษาพิเศษ ที่จัดให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา ควรมีคุณสมบัติดังนี้ 1) มีความไวของสายตา 20/70 หรือน้อยกว่า ในตาข้างที่ดีกว่า เป็นความไวของสายตาที่วัดภายหลังการแก้ไขสายตาแล้ว 2) มีลานสายตาแคบมาก ซึ่งเป็นเหตุให้เด็กไม่สามารถใช้สายตาในการเรียนหนังสือได้ 3) เป็นโรคตาบางชนิดที่ทำให้สายตาเสื่อมสมรรถภาพลดลงเรื่อยๆ ซึ่งจะเป็นผลให้นักเรียนไม่สามารถใช้สายตาในการเรียนได้ในอนาคต 4) สูญเสียสายตาซึ่งเป็นอุปสรรคในการเรียนหนังสือของนักเรียน ทำให้นักเรียนไม่สามารถเรียนหนังสือในลักษณะเดียวกันกับเด็กปกติ จำเป็นต้องใช้ตำราแบบอุปกรณการศึกษา การสอน และวิธีการที่แตกต่างไปจากเด็กปกติ ซึ่งคัดเลือกเด็กจากการเข้ารับการตรวจวัดทางสายตา โดยบุคลากรทางด้านการแพทย์ โดยมีบุคลากรทางการศึกษาร่วมด้วย เด็กควรได้รับการตรวจวัดทางสายตา ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งอายุในวัยพ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ” (ผดุง อารยะวิญญู , 2541: 69-70) ส่วนทางด้าน เบญจฯ ชลธารินทร์ ได้ให้เกี่ยวกับความหมายของเด็กตาบอด ไว้ว่า “เด็กที่สูญเสียการมองเห็นมากจนต้องสอนให้อ่านเขียนอักษรเบรลล์ หรือใช้วิธีการฟังเครื่องบันทึกเสียงหรือแผ่นเสียง หากตรวจวัดความชัดสายตาข้างดีเมื่อแก้ไขแล้ว (เช่น ใช้แว่นสายตา) อยู่ในระดับ 6/60 หรือ 20/200 ลงมาจนถึงบอดสนิท (หมายถึง คนตาบอดสามารถมองวัตถุได้ในระยะห่างน้อยกว่า 6 เมตร หรือ 20 ฟุต ในขณะที่คนปกติสามารถมองเห็นวัตถุเดียวกัน ในระยะห่างน้อยกว่า 60 เมตร หรือ 200 ฟุต) หรือหากตรวจวัดลานสายตาแคบกว่า 20 องศา หมายถึงสามารถมองได้กว้างน้อยกว่า 20 องศา” (เบญจฯ ชลธารินทร์ , 2536: 6) จากข้อมูลความหมายของคนตาบอด ทางด้าน ศรียา นิยมธรรม ได้นำการจำแนกคนพิการทางสายตาของ โลเวนเฟลด์ (Lowenfeld, 1955) ไว้ 6 กลุ่มด้วยกัน คือ “1) ตาบอดสนิทโดยกำเนิด หรือตาบอดก่อนอายุครบ 5 ขวบ 2) ตาบอดสนิทภายหลังจากอายุ 5 ขวบไปแล้ว 3) ตาบอดไม่

สนิทโดยกำเนิด 4) ตาบอดไม่สนิท แต่เกิดขึ้นภายหลัง 5) ตามองเห็นบ้างโดยกำเนิด 6) ตามองเห็นบ้าง แต่เกิดขึ้นภายหลัง โดยพวก 4 กลุ่มแรก จัดเป็นประเภท “ตาบอด” และการจัดการศึกษาให้ในลักษณะของเด็กตาบอดโดยตรง โลเวนเฟลด์ให้ความเห็นว่า ผู้ที่ต้องสูญเสียสายตาก่อนอายุ 5 ขวบ จะไม่สามารถใช้ภาพพจน์ของการเห็นที่เคยประสบมาให้เป็นประโยชน์ในระยะต่อไปได้ เรื่องนี้มีผู้สนใจมาก เช่น ชเลเกล Schlaegel (1953) ได้ทดลองบ้างก็พบว่า เด็กสูญเสียสายตาก่อนอายุ 6 ขวบ จะเสียภาพคิดฝัน และภาพพจน์ทางสายตาไปด้วย” (ศรียา นิยมธรรม , 2550: 279)

จากการศึกษาความหมายของเด็กตาบอดข้างต้นดังกล่าว ผู้วิจัยต้องการศึกษาผู้พิการทางสายตา จากทฤษฎีของโลเวนเฟลด์ (Lowenfeld) ในเรื่องการแบ่งจำแนกคนพิการทางสายตาไว้ 6 กลุ่มด้วยกันคือ 1) ตาบอดสนิทโดยกำเนิดหรือตาบอดก่อนอายุครบ 5 ขวบ 2) ตาบอดสนิทภายหลังอายุ 5 ขวบไปแล้ว 3) ตาบอดไม่สนิทโดยกำเนิด 4) ตาบอดไม่สนิท แต่เกิดขึ้นภายหลัง 5) ตามองเห็นบ้างโดยกำเนิด 6) ตามองเห็นบ้าง แต่เกิดขึ้นภายหลัง โดยผู้วิจัยเลือกศึกษาผู้พิการทางสายตากลุ่มที่ 1 คือตาบอดสนิทโดยกำเนิดหรือตาบอดก่อนอายุครบ 5 ขวบ เพราะโลเวนเฟลด์ (Lowenfeld) ให้ความเห็นว่า ผู้ที่ต้องสูญเสียสายตาก่อนอายุ 5 ขวบ จะไม่สามารถใช้ภาพพจน์ของการเห็นที่เคยประสบมาให้เป็นประโยชน์ในระยะต่อไปได้ เพราะผู้วิจัยต้องการได้กลุ่มตัวอย่างที่มีสายตาบอดสนิท ไม่เคยมีประสบการณ์ทางการมองเห็นมาก่อน ซึ่งตรงกับเป้าหมายของผู้วิจัยในการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง

2.3.2 ลักษณะทั่วไปของเด็กตาบอด

กองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวถึงพฤติกรรมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็นดังนี้

- 1) พูดเสียงดัง
- 2) ชอบนั่งก้มหน้า
- 3) มีอากัปกริยาที่ไม่เหมาะสมจนติดเป็นนิสัย (Mannerism หรือ Blindism) เช่น กอดลูกต่า นั่งสายศรีษะ โยกตัว หมุนตัว สะบัดนิ้ว เล่นแสง ฯลฯ
- 4) เวลาพูดไม่มองหน้าผู้ฟัง

- 5) สร้างภาษาเฉพาะของตนเอง เพื่อไม่ให้ผู้อื่นรู้ความลับเมื่อคุยกัน
 - 6) ชอบเกาะแขนคุยกันไป-มา เพื่อไม่ให้ผู้อื่นแอบฟัง และให้แน่ใจว่าผู้ที่คุยด้วยมิได้แยกไปที่อื่น ทั้งยังสร้างความสนิทสนมในกลุ่มเดียวกัน
 - 7) ชอบเลียนเสียงต่างๆ เป็นพิเศษ เช่น เสียงเพลง เสียงพากย์ ฯลฯ
 - 8) ชอบฟังสิ่งต่างๆ เป็นพิเศษ เช่น ฟังเพลง นิยาม นิทาน ฯลฯ
- (กองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2530: 3)

ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะทั่วไปของเด็กตาบอด ลักษณะท่าทางของเด็กตาบอดที่สามารถสังเกตได้ ลักษณะทางร่างกาย อารมณ์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการเข้าใจโมโนทัศน์ (Concept) และการปรับตัวในทางสังคมและการงานของ ชูชีพ อ่อนโคกสูง ไว้ดังนี้

1) ลักษณะท่าทางของเด็กตาบอดที่สามารถสังเกตได้ ชอบลูบคลำบริเวณตา ชอบนั่งก้มหน้า ไม่ทราบว่าจะนั่งอย่างไรจึงจะสวยงาม บางครั้งก็นั่งคอเอียง คอตก และมองไปโดยไร้จุดหมาย ชอบนั่งหมอบบนโต๊ะ ปล่อยให้ตัวตามสบาย มักเดินตัวตรงที่อ ไม่แกว่งแขน เพราะไม่ทราบว่าคนเดินต้องแกว่งแขน มักเดินสับเท้าไปก่อน เพื่อให้ทราบว่าข้างหน้าเป็นอย่างไร เวลาคุยกัน มักไม่มองหน้ากัน ได้ยินแต่เสียงก็เพียงพอ มีลักษณะชอบเดินเกาะกัน มือไม่ค่อยอยู่นิ่ง เพราะใช้มือแทนตา

2) ลักษณะทางร่างกาย เด็กตาบอดโดยทั่วไปมักมีการเคลื่อนไหวช้ากว่าเด็กสายตาทกติ และประสาทบางส่วนจะทำงานได้ดีกว่าคนปกติ เช่น ประสาทหู และมีความสามารถทางด้านความจำที่ดีกว่าคนปกติ สำหรับส่วนสูงและน้ำหนักนั้น ไม่มีความแตกต่างจากเด็กธรรมดา สุขภาพโดยทั่วไปของเด็กตาบอดและเด็กปกติไม่มีความแตกต่างกัน

3) ลักษณะทางด้านอารมณ์ มีดังนี้ ไม่มีความมั่นใจในตัวเอง เพราะมองไม่เห็นจึงไม่กล้าทำอะไร มีลักษณะขี้อาย คิดว่าตัวเองมีปมด้อย ไม่กล้าออกสังคม ทำให้หงุดหงิดค่อนข้างใจน้อย หงุดหงิด ฉุนเฉียว เพราะต้องพึ่งคนอื่นตลอดเวลา ต้องการความรัก ความเอาใจใส่ ชอบปิดบังซ่อนเร้นเป็นความลับ เพราะไม่ทราบว่าผู้อื่นจะจริงใจต่อตนเองเพียงใด ชอบปิดบัง แยกตัวเอง ทำให้อารมณ์หงุดหงิด มองไม่เห็นว่าคุณอื่นทำดีต่อตนอย่างไร และไม่สามารถสังเกตการณ์แสดงของอารมณ์ของคนอื่นได้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การมีสายตาทกติไม่ส่งผลเสียหายต่อผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนของเด็กแต่อย่างใดเด็กตาบอดมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาต่างๆ ดีพอๆ กับเด็กสายตาทปกติ ยกเว้นวิชาเลขคณิตที่ต่ำกว่าเด็กปกติ และเด็กตาบอดมักจะเรียนช้ากว่าเด็กสายตาทปกติ 2 ปี เพราะเข้าโรงเรียนสายกว่าเด็กปกติ 2 ปี หรือขาดโรงเรียนเนื่องจากปัญหาสายตาทพิการ ความสามารถในการใช้มโนทัศน์ต่างๆ ของเด็กตาบอด แตกต่างจากเด็กปกติเพียงเล็กน้อย เด็กตาบอดมีรูปแบบการคิดซึ่งเรียกว่า global cognitive style คือ การคิดรวบๆ ไม่สามารถคิดหรือเข้าใจถึงรายละเอียดปลีกย่อยได้ เนื่องจากเขาไม่สามารถรับรู้ในส่วนที่ละเอียดได้ ส่วนเด็กสายตาทปกติจะมีรูปแบบการคิดเป็น articulated cognitive style ซึ่งหมายถึงการคิดอย่างละเอียด ทั้งในส่วนรวมและส่วนที่ละเอียดปลีกย่อย สามารถวิเคราะห์และเข้าใจถึงโครงสร้างของสิ่งที่กำลังคิดได้ เนื่องจากเขาสามารถมีประสบการณ์ทั้งที่เป็นส่วนรวมทั้งหมด และทั้งที่เป็นรายละเอียดปลีกย่อยของสิ่งเร้าต่างๆ ในขณะเดียวกันเด็กตาบอดมีความเสียเปรียบในเรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับระยะทางและความสัมพันธ์เนื่องจากไม่สามารถมองเห็นได้ แต่เด็กสามารถพัฒนามโนทัศน์เรื่องนี้ได้โดยอาศัยประสาทสัมผัสอย่างอื่น เช่น การรับรู้ระยะทางและความสัมพันธ์โดยการเดินและการแตะต้อง เป็นต้น (ซูซีพ อ่อนโคกสูง, 2527: 114-118, อ้างใน สุชา จันทรเอม, 2525: 74-79)

ดังนั้นจากการศึกษาลักษณะทั่วไปของเด็กตาบอดนั้น ผู้วิจัยต้องการทราบถึงเรื่องลักษณะทั่วไปของผู้พิการทางสายตาท โดยเน้นศึกษาในเรื่องความสามารถในการใช้มโนทัศน์ต่างๆ สรุปว่าเด็กตาบอดมีลักษณะความแตกต่างจากเด็กปกติเพียงเล็กน้อย เด็กตาบอดมีรูปแบบการคิดซึ่งเรียกว่า global cognitive style คือการคิดรวบยอดของผู้พิการทางสายตาท ไม่สามารถคิดหรือเข้าใจถึงรายละเอียดปลีกย่อยได้เนื่องจากเขาไม่สามารถรับรู้ในส่วนที่ละเอียดได้เพราะขาดประสาทสัมผัสไปหนึ่งด้าน เนื่องจากความพิการดังกล่าวต้องอาศัยประสบการณ์และการรับรู้จากประสาทสัมผัสหลายด้าน จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยนำไปเป็นข้อมูลในการเตรียมการจัดกิจกรรมสำหรับการทดลองกับผู้พิการทางสายตาทในขั้นต่อไป

2.3.3 พัฒนาการของเด็กตาบอด

2.3.3.1 พัฒนาการทางด้านร่างกาย

พัฒนาการทางการเคลื่อนไหวทางด้านร่างกายของผู้พิการทางสายตาทมีนักวิชาการ กล่าวไว้ดังนี้ ผดุง อารยะวิญญู กล่าวถึงพัฒนาการทางการเคลื่อนไหวไว้ว่า “การเคลื่อนไหวเป็นปัญหาที่

เด่นชัดที่สุดยอดของเด็กตาบอดในวัยทารกนั้น แม้ว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตาก็จะมี พัฒนาการทางการเคลื่อนไหว แต่ก็ยังเป็นไปด้วยความล่าช้าจึงจำเป็นต้องมีการสอนและการกระตุ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความคิดรวบยอดเกี่ยวกับระยะทางทิศ (เหนือ ใต้ ตะวันออก ตะวันตก) ซ้าย ขวา ส่วนต่างๆ ของร่างกาย ตำแหน่งร่างกาย ตำแหน่งที่ตั้งของสิ่งของเครื่องใช้ที่อยู่รอบตัว และการเคลื่อนไหว การเดินภายในที่อยู่อาศัยและบริเวณรอบที่อยู่อาศัย เด็กตาบอดบางคนจะเดินไม่ตรงอาจเดินชนวนเซ หากไม่ได้รับการฝึกหัดอย่างถูกต้อง เมื่ออายุยังน้อย การฝึกการเคลื่อนไหว จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กตาบอด ตลอดช่วงระยะเวลาที่อยู่ในโรงเรียน จนกว่าเด็กจะสามารถ เคลื่อนไหวได้คล่องตัว” (ผดุง อารยะวิญญู , 2538: 70-74) ส่วน สุชา จันทรธอม กล่าวไว้ว่า “พัฒนาการเคลื่อนไหวไม่มีอิทธิพลต่อความเจริญเติบโตทางร่างกายของเด็กโดยตรง ส่วนสูงและ น้ำหนักของเด็กตาบอดไม่แตกต่างไปจากเด็กปกติ แต่มีข้อเสียเปรียบเกี่ยวกับทักษะการใช้มือและ เท้า เด็กไม่ได้รับการฝึกฝนในการใช้กล้ามเนื้อต่างๆ เช่นเดียวกับเด็กปกติ จึงไม่สามารถเลียนแบบ การทำกิจกรรมใดๆ จากผู้อื่นได้เลย การมองไม่เห็นทำให้เด็กคลานช้า และการเดินช้าไปด้วย เพราะเด็กมักคลานไปหาของที่ต้องการ เมื่อมองไม่เห็นจึงขาดแรงกระตุ้นให้คลานหรือเดินไป ตามปกติ ขาดการฝึกฝนในกิจกรรมที่ต้องใช้ความเร็วทุกชนิด เช่น การวิ่ง การเล่นฟุตบอล หรือกีฬา อื่นๆ” (สุชา จันทรธอม, 2525: 77-79)

ซึ่งสอดคล้องกับ สุวิมล อุดมพิริยะศักดิ์ กล่าวถึงพัฒนาการด้านความสามารถของผู้ที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น ไว้ว่า

1) ความสามารถในการเห็นกิจกรรม ถึงแม้ว่าผู้ที่มีความบกพร่องทางการเห็นบางคนจะขาดการรับรู้ทางการเห็นก็ตาม แต่ครูผู้สอนยังจำเป็นต้องกระตุ้นการเห็นโดยผลิตสื่อที่มีสีสัน สดใสหรือสีที่ตัดกันเพื่อกระตุ้นให้การเห็นที่หลงเหลืออยู่มีประสิทธิภาพรวมถึงการเน้นในเรื่องความแตกต่าง ความเหมือน ความคล้ายคลึง ขนาดรูปทรงต่างๆ เป็นต้น

2) ความสามารถในการได้ยิน เน้นการแยกแยะเสียงที่เหมือนหรือแตกต่างกัน รวมทั้งการปฏิบัติตามคำสั่ง มีผู้เข้าใจว่าประสาททางการรับรู้การได้ยินของผู้ที่มีความบกพร่องทางการเห็นมีประสิทธิภาพดีกว่าบุคคลทั่วไป แต่ความเป็นจริงคือ การได้ยินของผู้ที่มีความบกพร่องทางการเห็นนั้นมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกับคนปกติ เพียงแต่ได้รับการฝึกทักษะการฟังเป็นประจำเพราะมีความจำเป็นในการดำรงชีวิต ซึ่งผู้ที่มีสายตาปกติจะใช้เวลาในการเห็นเป็นประสาทสัมผัส

แรกในการรับรู้ ส่วนผู้ที่มีความบกพร่องทางการเห็นนั้นประสาทรับรู้แรกคือการได้ยินทำให้ต้องพยายามใช้ประสาทการได้ยินให้เกิดประสิทธิภาพ มากที่สุดจึงดูเหมือนมีประสาทการได้ยินดีกว่าคนทั่วๆ ไป

3) ความสามารถในการรับรู้จากการดมกลิ่นทางจมูก ด้วยระบบทางร่างกายที่ทำหน้าที่ตอบสนองต่อการรับรู้กลิ่น คือส่วนบนของเพดานโพรงจมูก ส่วนคุณภาพในการรับรู้กลิ่นขึ้นอยู่กับชนิดของกลิ่นที่ได้รับ ความไวในการรับกลิ่น ตลอดจนการปรับตัวของแต่ละบุคคลการรับรู้จากการดมกลิ่นสามารถช่วยเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นในเรื่องของความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม

4) ความสามารถในการรับรู้รสทางลิ้น ระบบของร่างกายที่ตอบสนองต่อการรับรู้รส คือ ตุ่มเม็ดเล็กๆ บริเวณด้านบนของลิ้นบนเพดานปากส่วนในและในลำคอ ตำแหน่งการรับรู้รสของลิ้นมีความแตกต่างกัน เช่น ส่วนปลายด้านบนของลิ้นรับรสหวาน ด้านข้างส่วนบนของลิ้นรับรสเค็ม ด้านข้างส่วนในของลิ้นรับรสเปรี้ยว และส่วนโคนลิ้นรับรสขม การฝึกทักษะการชิมรสช่วยให้เด็กรู้จักและคุ้นเคยกับรสชาติของอาหารต่างๆ และสามารถแยกแยะสิ่งที่เป็นอาหารและสิ่งที่ไม่ใช่อาหารได้

5) ความสามารถในการสัมผัสโดยใช้ส่วนต่างๆของร่างกาย โดยเฉพาะการใช้มือและนิ้วของผู้ที่มีความบกพร่องทางการเห็น เป็นส่วนที่ต้องฝึกให้เกิดทักษะการรับรู้โดยเร็ว เพื่อการเรียนรู้สิ่งต่างๆ (สุวิมล อุดมพิริยะศักดิ์, 2537: 16)

จากการศึกษาเรื่องพัฒนาการด้านต่างๆของผู้พิการทางสายตาเป็นข้อมูลต่อเนื่องจากการศึกษาเรื่องลักษณะทั่วไปของผู้พิการทางสายตา เพื่อนำไปเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมกับผู้พิการทางสายตา ต้องทำความเข้าใจกับกลุ่มเป้าหมายของงานวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลมาประกอบกับการจัดเตรียมกิจกรรม เพื่อให้ได้แนวคิดจินตนาการของผู้พิการทางสายตาไปสร้างสรรค์งานทางนาฏยศิลป์ต่อไป

2.3.3.2 พัฒนาการทางสติปัญญาและสมอง

พัฒนาการทางสติปัญญาและสมองของผู้พิการทางสายตา มีนักวิชาการได้กล่าวไว้ดังนี้ สุชา จันทร์อม ได้กล่าวว่า “เด็กตาบอดเสียเปรียบเด็กปกติ เพราะขาดการรับรู้ทางสายตา เรียนรู้ได้จากคำบอกเล่าของผู้ใหญ่หรือเพื่อน หรือจากการสัมผัสเท่านั้น ทำให้พัฒนาการทางสมองช้ากว่าปกติ แต่ความสามารถทางสมองของเด็กตาบอดจะไม่ลดลงหรือเพิ่มขึ้น แต่สติปัญญาของเด็กไม่สามารถจะพัฒนาให้ดีขึ้นจนถึงขีดสุดได้เท่านั้น” (สุชา จันทร์อม , 2525: 77-79) ส่วนทางด้าน ศรีสุรัตน์ เบี่ยนเปียนสิน พบว่า “สัมฤทธิ์ผลการศึกษาของเด็กตาบอดขึ้นอยู่กับสิ่งต่อไปนี้ คือ สาเหตุของการตาบอด อายุขณะที่ตาบอด และอายุตอนเริ่มเข้าเรียน และพบว่าพัฒนาการทางการเรียนรู้ของเด็กตาบอดมีผลสัมฤทธิ์พอกๆกับเด็กปกติ มีบางวิชาเท่านั้นที่ไม่สามารถเรียนได้ดีเท่ากับเด็กปกติ คือ วิชาคณิตศาสตร์ และวาดเขียนสำหรับวิชาดนตรี เด็กตาบอดสามารถเรียนได้ดีกว่าเด็กปกติ เพราะดนตรีเป็นเรื่องของการฟังที่เด็กสามารถใช้โสตประสาทได้ดีเป็นพิเศษ” (ศรีสุรัตน์ เบี่ยนเปียนสิน, 2537)

จากการศึกษาผู้พิการทางสายตาในเรื่องพัฒนาการทางสติปัญญาและสมอง สรุปได้ว่าการรับรู้และการเรียนรู้ได้ยากและช้ากว่าเด็กปกติ เพราะไม่สามารถนำสิ่งที่จะเรียนใหม่ไปเปรียบเทียบกับสิ่งที่เคยเห็นแล้ว จะรับรู้และเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์ที่ได้รับจากประสาทส่วนอื่น เนื่องจากความพิการดังกล่าวต้องอาศัยประสบการณ์และการรับรู้จากประสาทสัมผัสหลายด้าน ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลส่วนนี้มาใช้ในงานวิจัยพื้นฐานในการศึกษาข้อมูลแนวคิดจินตนาการของผู้พิการทางสายตา

2.3.3.3 พัฒนาการทางภาษา

ผดุง อารยะวิญญู ได้อธิบายถึงพัฒนาการทางภาษาของผู้พิการทางสายตาไว้ ดังนี้

พัฒนาการทางด้านภาษา เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตามีพัฒนาการทางภาษาช้ากว่าเด็กปกติบางอย่าง การเปล่งเสียงโดยการเลียนแบบอาจเท่าเทียมกับเด็กปกติ แต่การเปล่งเสียงพูดเองโดยไม่มี การเลียนแบบอาจล่าช้ากว่าเด็กปกติ ยิ่งไปกว่านั้นเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตามักใช้คำที่ไม่เหมาะสม มีความหมายไม่ตรงกับความหมายที่แท้จริงของคำ หากพิจารณาในแง่ของภาษาโดยส่วนรวมแล้วเด็กตาบอดมีพัฒนาการทางภาษาล่าช้ากว่าปกติ

(ผดุง อารยะวิญญู, 2538: 70-74)

จากการศึกษาผู้พิการทางสายตาในเรื่องพัฒนาการทางภาษา สรุปว่าพัฒนาการทางภาษา จะช้ากว่าเด็กปกติ แต่ทักษะการพูดไม่แตกต่าง การเปล่งเสียงโดยการเลียนแบบอาจเท่าเทียมกับ เด็กปกติ แต่การเปล่งเสียงพูดเองโดยไม่มี การเลียนแบบอาจล่าช้ากว่าเด็กปกติ มีความหมายไม่ ตรงกับความหมายที่แท้จริงของคำ จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยนำไปประกอบการวิเคราะห์เพื่อการ นำไปใช้ ในการศึกษาผู้พิการทางสายตาต่อไป

2.3.3.4 พัฒนาการทางอารมณ์และบุคลิกภาพ

สุชา จันทรโสม (2525: 77-79) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางอารมณ์และบุคลิกภาพไว้ว่า

เด็กตาบอดมีความต้องการ เช่นเดียวกับเด็กปกติทุกประการ พัฒนาการทาง อารมณ์จึงเหมือนกับเด็กสายตาปกติ บิดาที่มีเด็กตาบอดไม่ควรหลอกเด็กว่าเป็นเด็กปกติ แต่ควร บอกความจริงแก่เด็กแต่เนิ่นๆ เพื่อเด็กจะได้ปรับตัวปรับใจได้ ไม่เสียใจ เมื่อต้องทราบภายหลัง เมื่อ เด็กรู้ความจริงมาตลอดจะทำให้เด็กมีอารมณ์ที่มั่นคงขึ้น เด็กตาบอดจะมีอารมณ์ปั่นป่วนเมื่อเข้าสู่ วัยรุ่น เพราะต้องอาศัยผู้อื่นทางด้านสายตา โดยเฉพาะเด็กผู้ชายที่ต้องอาศัยเพื่อนตาปกติ นอกจากนั้นความปั่นป่วนทางอารมณ์จะเกิดขึ้นในระยะที่ต้องหางานอาชีพและความวิตกกังวลใน การดำรงชีวิตต่อไปโดยได้รับความปลอดภัย เช่น การเดินทางไปตามถนนหนทางต่างๆ ที่ปลอดภัย จากรถยนต์ เป็นต้น” (สุชา จันทรโสม, 2525: 77-79)

จากการศึกษาผู้พิการทางสายตาในเรื่องพัฒนาการทางอารมณ์และบุคลิกภาพสรุปว่าเด็ก ตาบอดมีลักษณะทางอารมณ์ไม่แน่นอน มักมีความแปรปรวนทางอารมณ์ เนื่องจากเกิดจากการ เลี้ยงดูจากครอบครัวที่เข้มงวด แต่โดยทั่วไปลักษณะอารมณ์ไม่แตกต่างจากเด็กปกติมากนัก เด็ก ตาบอดจะมีอารมณ์ปั่นป่วนเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นและจะปั่นป่วนทางอารมณ์ในระยะที่ต้องหางานอาชีพ และความวิตกกังวลในการดำรงชีวิตต่อไปโดยได้รับความปลอดภัย ข้อมูลดังกล่าวจะทำให้ผู้วิจัย เข้าใจในเรื่องของอารมณ์ของผู้พิการทางสายตาในแต่ละช่วงวัย ส่งผลความเข้าใจในด้านนี้ก่อน การลงพื้นที่ทำกิจกรรมในขั้นต่อไป

2.3.3.5 พัฒนาการทางสังคม

สุชา จันท์เอม กล่าวถึงพัฒนาการทางสังคมของเด็กตาบอดไว้ว่า “เด็กตาบอดพูดจาโต้ตอบผู้อื่นได้โดยไม่แสดงอารมณ์มากนัก เพราะไม่สามารถมองเห็นการแสดงออกทางอารมณ์ของผู้อื่นได้ นอกจากฟังจากน้ำเสียงเด็กตาบอดจึงไม่แสดงอารมณ์อันรุนแรง ตอบโต้บุคคลอื่นๆ เช่นเดียวกับเด็กสายตาทปกติ” (สุชา จันท์เอม , 2525: 77-79) ซึ่งสอดคล้องกับ ผดุง อารยะวิญญู ในเรื่องพัฒนาการทางสังคมว่า “คนปกติอาจมีทัศนคติต่อเด็กตาบอดในทางลบหลายประการ เช่น มีความเห็นว่าเด็กตาบอดน่าสงสาร เป็นคนที่เกิดมาพิการ เป็นคนมีความหวาดกลัวและมีความทุกข์ เนื่องจากมองไม่เห็นโลกที่สวยงามเหมือนคนปกติ ทัศนคติของคนปกติเหล่านี้เป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตาในการพัฒนาทักษะทางสังคมกับคนปกติ ในอันที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีกับคนปกติได้อย่างราบรื่น” (ผดุง อารยะวิญญู, 2538: 70-74)

จากการศึกษาผู้พิการทางสายตาในเรื่องพัฒนาการทางสังคมเด็กตาบอดพูดจาโต้ตอบผู้อื่นได้โดยไม่แสดงอารมณ์มากนัก พัฒนาการทางสังคม คนปกติอาจมีทัศนคติต่อเด็กตาบอดในทางลบหลายประการ เนื่องจากทัศนคติของคนปกติเหล่านี้เป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตาในการพัฒนาทักษะทางสังคมกับคนปกติ จากข้อมูลดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยมาก เพราะผู้วิจัยต้องการนำเสนอแนวคิดจินตนาการของผู้พิการทางสายตามุมมองอีกด้านหนึ่ง ว่ามีจินตนาการแตกต่างจากคนปกติหรือไม่อย่างไร

2.4 จินตนาการของผู้พิการทางสายตา

2.4.1 แนวความคิดและทัศนคติเกี่ยวกับ “ตน”

Hall and Gardner ได้ให้ความหมายของตน (Self) ไว้ 2 ประการคือ “1)ตนในแง่ของรูปธรรม (Self Concept-as object) ซึ่งหมายถึงลักษณะสำคัญของบุคลิกภาพ ซึ่งจะทำให้บุคคลมีความแตกต่างกันในด้านทัศนคติ แรงจูงใจ และความสามารถ ทั้งนี้จะเป็นการกำหนดพฤติกรรม การรับรู้ การป้องกันตนเอง การแสดงออก คุณค่า ของตนที่เป็นบุคคลหนึ่งหรือหมายถึงวิถีทางที่

บุคคลรับรู้และประเมินผลเกี่ยวกับตนเอง 2) ตนนในแง่ของกระบวนการ (Self Concept-as process) ซึ่งหมายถึง การมองตน ในแง่ของผู้กระทำกิจกรรมต่างๆ หรือเป็นผลของการมองตน อันได้แก่ ความคิดการพิจารณารับรู้ การจัดการกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งการมองตนเองจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล” (Hall and Gardner, 1968: 468) ส่วนในทางด้านทัศนคติของ Becker สนใจศึกษาเกี่ยวกับการมองตนของคนพิการ เขากล่าวว่า “โดยปกติแล้วคนพิการมักจะมีความรู้สึกว่าผู้อื่นมองเห็นว่าเขาเป็นคนที่แปลกแตกต่างไป จากคนทั่วไปในสังคม และสังคมมักจะไม่ปฏิบัติกับเขาในฐานะที่เป็นเพื่อนมนุษย์คนหนึ่ง แต่สำหรับตัวคนพิการเองแล้วเขามองว่าคนพิการทั้งหลายก็เป็นบุคคลหนึ่งเช่นเดียวกับคนอื่นๆ ในสังคม เพียงแต่เขามีความผิดปกติทางด้านร่างกายเท่านั้น แต่เขาไม่ได้มีความผิดปกติทางด้านสังคมเลย คนพิการจะรับรู้ต่อปฏิกริยาของคนทั่วไปที่มีต่อเขาเมื่อได้มีการพบปะกันในสังคม เขาจะประเมินการปฏิบัตินั้นแล้วจะยึดมั่นไว้ไม่เปลี่ยนแปลง จะไม่ค่อยชอบให้คนอื่นแสดงความสนใจ ห่วงใยเขามากกว่าคนปกติ เพราะยิ่งจะทำให้เขาเกิดความรู้สึกเกี่ยวกับความพิการของเขามากขึ้น ในบางครั้งขณะที่คนพิการพยายามทำตัวให้เหมือนกับคนปกติเวลาอยู่ในสังคม แต่ความรู้สึกภายในของเขาเองก็ยังคงคิดว่าตนเองเป็นคนที่น่าเวทนา มีความหวาดกลัว กลียดชังตนเอง และพยายามที่จะหลีกเลี่ยงสภาพนั้น ดังนั้นจึงทำให้คนพิการไม่ยอมรับความพิการของตนเอง และพยายามปฏิบัติตนให้เหมือนกับคนปกติมากที่สุด นี่เองที่เป็นเหตุผลสำคัญที่คนพิการไม่ชอบที่จะได้รับการปฏิบัติหรือความเห็นอกเห็นใจเป็นพิเศษจากคนทั่วไป” (Becker, 1967: 120-133)

จากการศึกษา แนวความคิดและทัศนคติเกี่ยวกับตนของผู้พิการทางสายตา ผู้วิจัยนำแนวคิดของ Hall and Gardner (1968) ได้กล่าวถึงเรื่องไว้ 2 ดังนี้ 1) ตนนในแง่ของรูปธรรม (Self Concept-as object) และ 2) ตนนในแง่ของกระบวนการ (Self Concept-as process) เพื่อนำไปเป็นข้อมูลที่สอดคล้องกับงานวิจัยในประเด็นเรื่องจินตนาการของผู้พิการทางสายตา

2.4.2 จินตนาการ-จินตภาพ (Imagination-Image)

ชลูด นิยมเสมอ กล่าวถึง จินตนาการไว้ว่า

จินตนาการคือ พลังของจิตที่สร้างภาพขึ้นใหม่ภายในใจ ให้นำพหุใจกว่า สบายกว่า เป็นระเบียบกว่าหรือร้ายกว่าที่มีอยู่ในธรรมชาติ จินตภาพจะทำให้เกิดภาพขึ้นในจิตสำนึก เราเรียกภาพชนิดนี้ว่า จินตภาพ (Image) จินตภาพเหล่านี้จะเชื่อมโยงกับประสบการณ์ที่ได้รับทันทีจาก

เหตุการณ์ภายนอกหรือไม่ได้ หลายครั้งที่เดียวที่จินตนาการเกิดขึ้นจากการกระตุ้นของอารมณ์ที่เกิดจากประสบการณ์ เมื่อมีจินตนาการ จินตภาพจะเกิดขึ้น จินตภาพนี้มีทั้งจินตภาพภายในและจินตภาพภายนอก งานศิลปะก็คือจินตภาพที่เป็นวัตถุอย่างหนึ่ง วัตถุสิ่งของต่างๆ ที่มีความหมายต่อจินตนาการของเราก็เป็นจินตภาพภายนอก ศิลปินบางคนอาจพัฒนากระบวนการสร้างสรรค์ด้วยจินตนาการอย่างเดียวจนได้จินตภาพภายในที่พัฒนาจนสมบูรณ์แล้ว จึงแสดงออกเป็นผลงานศิลปะด้วยการสร้างจินตภาพภายนอกอย่างฉับพลัน เช่น จิตรกรจีนสมัยโบราณเขียนภาพทิวทัศน์ดอกไม้ ภาพสัตว์ด้วยการวาดปลายพู่กันอย่างฉับไว หลังจากที่ได้ปล่อยใจเข้ากับธรรมชาติที่อยู่ตรงหน้าอย่างดื่มด่ำจนเกิดจินตภาพ ไม่เคิด แองเจโล ปะติมากรผู้ยิ่งใหญ่ของอิตาลีในสมัยเรอเนสซองค์ มองเห็นรูปทรงในจินตนาการของเขาปรากฏอย่างชัดอยู่ในแท่นหินก่อนที่จะเริ่มรูปร่างเสียอีก แต่ส่วนมากศิลปินจะพัฒนางานของเขาด้วยการโต้ตอบโดยตรงระหว่างจินตนาการและสิ่งที่เขาสร้างขึ้นจากเริ่มต้นค่อยๆ คลี่คลายไปจนถึงขั้นสมบูรณ์ พร้อมกับทั้งจินตภาพภายในและภายนอก (ชุลุด นิมเสมอ, 2539: 308)

2.4.3 พัฒนาการของการเล่นและการมีจินตนาการ

Valett ได้กล่าวถึงพัฒนาการของการเล่นและการมีจินตนาการไว้เป็นลำดับขั้น ดังนี้

1) Sensory exploration (แรกเกิด-5 ปี) คือขั้นของการเล่นที่มีการเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ ตามอายุของเด็ก เด็กมีความกระตือรือร้นสนใจต่อสิ่งแวดล้อม ขั้นนี้เป็นขั้นที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ในช่วงแรกเกิดและคงอยู่จนกระทั่งเข้าสู่วัยก่อนเข้าเรียน

2) Egocentric speculation (2-7 ปี) คือขั้นของการเล่นที่มาจากการเพ้อฝัน (Fantasy) และพูดถึงความประทับใจในสิ่งต่างๆ เกินความจริง เด็กในวัยก่อนเข้าเรียนและวัยเรียนจะสนใจในเรื่องของพลังอำนาจพิเศษต่างๆ ตู๊กตา ของเล่น สัตว์ต่างๆ อีกทั้งเพื่อนในจินตนาการจะเข้ามามีบทบาทในชีวิตของเด็กอย่างมาก

3) Personal Experimentation (6-10 ปี) ในช่วงของวัยเรียนจะเป็นขั้นของการลองผิดลองถูกต่อสิ่งแวดล้อมภายนอกอย่างเป็นระบบ การมองเห็นและการได้ยินสิ่งต่างๆ รอบตัว จะทำให้เด็กทำการทดสอบสิ่งต่างๆ ด้วยตัวของเขาเองตามประสบการณ์ที่มีอยู่

4) Symbolic Representation (11-15 ปี) เป็นขั้นที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นเกิดขึ้นจากการจินตนาการเกี่ยวกับตัวแทนโดยใช้สัญลักษณ์ต่างๆ เช่น การวาดรูป ภูฏ สสูตรต่างๆ คำพูด การเต้นรำ การสร้างงานศิลปะต่างๆ

5) Functional Verification (23ปีขึ้นไป) เป็นขั้นของการคิดค้นและประดิษฐ์สิ่งต่างๆ การประยุกต์สิ่งต่างๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการสังสมประสบการณ์และสติปัญญาที่มีอยู่ในวัยผู้ใหญ่จะมีการคิดสร้างสรรค์ต่างๆ ให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อตนเองและสิ่งแวดล้อม” (Valett 1983, อ้างถึงใน Boyer, 1997: 90-96)

จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าว กลุ่มเป้าหมายของผู้วิจัยในเรื่องของการเล่นและจินตนาการของวอลเลท (Valett) ที่ตรงกันกับขั้นที่ 4 Symbolic Representation (11-15 ปี) เป็นขั้นที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นเกิดขึ้นจากการจินตนาการเกี่ยวกับตัวแทนโดยใช้สัญลักษณ์ต่างๆ เช่น การวาดรูป ภูฏ สสูตรต่างๆ คำพูด การเต้นรำ การสร้างงานศิลปะต่างๆ ซึ่งสอดคล้องในการนำจัดกิจกรรมทางศิลปะไปทดลองกับกลุ่มผู้พิการทางสายตาในช่วงวัยเดียวกัน

2.4.4 พฤติกรรมทางสติปัญญา

Inhelder กล่าวถึงการปรับตัวเพื่อทำให้เกิดความสมดุลระหว่างกระบวนการดูซึมและกระบวนการปรับโครงสร้างนั้น จำเป็นสำหรับพฤติกรรมทางสติปัญญาทุกชนิด” (Piaget 1962: 87) แต่มีพฤติกรรม 2 ชนิด ที่ไม่สามารถจัดให้เกิดความสมดุลดังกล่าวได้ ตามที่ Frost และ Klein (1979: 3) กล่าวถึงดังนี้ “1) พฤติกรรมการเล่นแบบต่างๆ การฝัน และการจินตนาการ 2) การเลียนแบบ ซึ่งรวมทั้งพฤติกรรมลอกแบบ (Copying) และพฤติกรรมการเลียนแบบ (Imitation)”

Piaget ได้แบ่งพัฒนาการทางสติปัญญาออกเป็นขั้น โดยให้คำอธิบายเกี่ยวกับความหมายของ “ขั้น” ว่า “ขั้นระดับความคิดหรือสติปัญญา หมายถึง ระยะเวลาที่เริ่มต้นเกิดพฤติกรรม และรวบรวมความคิดที่มีลักษณะเฉพาะ การบรรลุถึงขั้นความคิดหนึ่งจะเป็นรากฐานสำหรับความคิดขั้นต่อไป กล่าวได้ว่า พัฒนาการทางความคิดมีความต่อเนื่องกันไป และจะต้องเป็นไปตามลำดับขั้นตอนก่อนและหลังจะข้ามขั้นไม่ได้” (Piaget, 1962 อ้างถึงใน Inhelder, 1969: 27)

ลำดับขั้นการพัฒนาการทางความคิดและสติปัญญาตามทฤษฎีของ Piaget มี 4 ขั้นใหญ่ๆ ดังนี้ คือ

1) ขั้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensorimotor Stage) การพัฒนาในขั้นนี้เริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 2 ปี เด็กจะเริ่มรู้จักใช้การเคลื่อนไหวสำรวจสิ่งแวดล้อมรอบตัว พัฒนาการทางการคิดแสดงออกในรูปของการมีปฏิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้า และพัฒนาการเป็นแบบแผนการคิดของเด็กต่อไป

2) ขั้นการคิดก่อนปฏิบัติการ (Preoperational Stage) พัฒนาในขั้นนี้เริ่มตั้งแต่อายุ 2-7 ปี ในขั้นนี้เด็กจะเริ่มคิดแบบง่าย ๆ โดยให้เหตุผลที่ขึ้นอยู่กับการรับรู้ ตลอดจนเริ่มมีความเข้าใจในสัญลักษณ์ต่างๆ

3) ขั้นปฏิบัติการด้วยรูปธรรม (Concrete operational Stage) เริ่มตั้งแต่ 7-11 ปี กระบวนการคิดของเด็กจะมีเหตุผลมากขึ้น สามารถแก้ปัญหาที่เป็นรูปธรรมได้ เช่น ปัญหาทางการอนุรักษ์ ปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ ปัญหาการแบ่งกลุ่มและการจำแนกประเภท

4) ขั้นปฏิบัติการด้านนามธรรม (Formal operational Stage) พัฒนาในขั้นนี้เริ่มตั้งแต่อายุ 11-15 ปี ความคิดของเด็กจะเริ่มเป็นผู้ใหญ่คือ คิดค้นหาเหตุผลนอกเหนือจากเหตุผลที่มีอยู่ได้ แก้ไขปัญหาทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมได้ รวมทั้งสามารถให้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ และสร้างสมมุติฐานในการแก้ปัญหาได้ (Harris และ Liebert, 1991: 96-101)

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget กล่าวถึงพฤติกรรมการเล่นในลักษณะที่มีการพัฒนาเป็นขั้นตอน และมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางความรู้ความเข้าใจ เมื่อพัฒนาการทางสมองสูงขึ้นการเล่นก็จะมีความซับซ้อนและมีการใช้ความคิดมากขึ้นด้วย นอกจากนี้พัฒนาการทางสติปัญญาจะเกี่ยวข้องกับเรื่องราวของวัตถุ และอารมณ์แล้วยังเกี่ยวข้องกับสังคมด้วย เด็กจะพัฒนาความคิดที่เกี่ยวข้องกับสังคม (Social cognition) เพิ่มขึ้นตามอายุ ความคิดเกี่ยวข้องกับสังคม หมายถึง ความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวกับคนและการกระทำของเรา ได้แก่ การรับรู้ การคิด ความรู้เกี่ยวกับตัวเองและผู้อื่น ความสัมพันธ์ทางสังคม องค์กร และโลกการพัฒนานี้เริ่มจากทารกต้องรู้จักแยกตัวเองออกจากสิ่งอื่นๆ แยกสิ่งมีชีวิตออกจากสิ่งที่ไม่มีชีวิต คือ

มองตัวเองทั้งในด้านที่เป็นวัตถุที่ต่างไปจากวัตถุอื่น และเป็นคนที่ต่างไปจากคนอื่นด้วย ความคิดเกี่ยวข้องกับสังคมช่วยให้เด็กมีความสามารถที่จะใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งแวดล้อม ซึ่งทำให้เขามีพฤติกรรมต่างๆ เกิดขึ้น (Flavell, 1963: 63-66)

จากการศึกษาข้อมูลข้างต้นนั้น ผู้วิจัยเลือกใช้ทฤษฎีในเรื่องพฤติกรรมทางสติปัญญาในลำดับขั้นการพัฒนาการทางความคิดและสติปัญญาตามทฤษฎีของเพียเจท์ (Piaget) ขั้นที่ 4 คือขั้นปฏิบัติการด้านนามธรรม (Formal operational Stage) พัฒนาในขั้นนี้เริ่มตั้งแต่อายุ 11-15 ปี ความคิดของเด็กจะเริ่มเป็นผู้ใหญ่ คือ คิดค้นหาเหตุผลนอกเหนือจากเหตุผลที่มีอยู่ได้ แก้ไขปัญหาทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมได้ รวมทั้งสามารถให้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ และสร้างสมมุติฐานในการแก้ปัญหาได้ ซึ่งตรงกับกลุ่มตัวอย่างผู้พิการทางสายตาที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาเรื่องจินตนาการ เพราะในทฤษฎีขั้นนี้ ตรงกันในเรื่องขั้นปฏิบัติการด้านนามธรรม

2.5 นาฏยศิลป์สร้างสรรค์และการออกแบบท่าเต้น

นาฏยศิลป์ เป็นหนึ่งในศิลปะการแสดงที่มีบทบาทต่อสังคมมาช้านาน ได้มีการพัฒนาการอย่างต่อเนื่องจนสร้างรูปแบบที่มีอัตลักษณ์ใหม่เฉพาะตนที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่รู้จบ ปัจจุบันได้ขนานนามกันว่า “นาฏยศิลป์สร้างสรรค์ เพื่อสร้างสรรค์การรับรู้ใหม่ในสุนทรียรสของศิลปะการแสดง นาฏยศิลป์ (Dance) มาจากคำที่ประกอบกันระหว่างคำว่า นาฏย- ซึ่งมีกล่าวไว้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ว่า เกี่ยวกับการฟ้อนรำ” (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2524: 576) และ “ศิลปะ, ศิลป์, ศิลปะ, หมายถึง “ฝีมือ หรือ การทำให้วิจิตรพิสดาร” (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2542:1101) “เมื่อรวมคำว่านาฏยศิลป์แล้วจะหมายถึงการทำการฟ้อนรำให้วิจิตรพิสดาร คำว่า ฟ้อน หมายถึงการรำหรือกราย เช่น ฟ้อนแพนในนาฏยศิลป์ไทย” (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2542: 955) “ส่วนคำว่า รำ นั้น หมายถึงแสดงท่าเคลื่อนไหว โดยมีลีลาและแบบท่าเข้ากับจังหวะเพลงร้องหรือเพลงดนตรี” (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2542: 810) “ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานี้เมื่อรวมแล้วจะมีความหมายเดียวกันกับต้นระบำซึ่งจะใช้ในวัฒนธรรมอื่นทั่วไป ในขณะที่ฟ้อนรำ จะใช้กับวัฒนธรรมไทยในโลกใบนี้” (นราพงษ์ จรัสศรี, 2548: 1)

ส่วนคำว่า สร้างสรรค์ นั้น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542 : ออนไลน์) ให้ความหมายว่า “สร้างให้มี ให้เป็นขึ้น (มักใช้ทางนามธรรม) เช่น สร้างสรรค์ความสุขความเจริญให้แก่สังคม มีลักษณะริเริ่มในทางดี เช่น ความคิดสร้างสรรค์ ศิลปะสร้างสรรค์ เมื่อนำคำว่า นาฏยศิลป์ รวมกับ คำว่า สร้างสรรค์ จึงมีความหมายว่า รูปแบบหรือลักษณะของการฟ้อนรำหรือการละคร ที่ได้ถูกประดิษฐ์ขึ้นให้วิจิตรงดงาม มีลักษณะไปในเชิงสร้างสรรค์ความสุขความเจริญแก่สังคม” (นราพงษ์ จรัสศรี, สัมภาษณ์, 2554)

“กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่เด็กจะได้พัฒนาไปทุกๆ ด้าน ทั้งทักษะมือ พัฒนากล้ามเนื้อ ความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ เช่น วาดภาพด้วยสีเทียน การปั้นดินน้ำมัน การเล่นสี การพับฉีกปะกระดาษ การประดิษฐ์เศษวัสดุ ฯลฯ” (ละออ ชูติกร, 2524: 105) ส่วนในทางด้าน ปรัชญา จีววิวัฒนาการ (2545: 23) กล่าวว่า “รูปแบบของการเล่นสมมติที่ได้ผ่านกระบวนการจัดเตรียมข้อมูลและวางแผนการเล่นให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของผู้ร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดีเพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมสามารถรับประโยชน์สูงสุดจากการเล่นโดยที่ยังรักษาไว้ซึ่งธรรมชาติของการเล่นเอาไว้เป็นอย่างดี กล่าวคือ การเล่นละครสร้างสรรค์นั้นจะต้องเล่นในสถานที่ที่ผู้ร่วมกิจกรรมรู้สึกปลอดภัย ไม่เครียด ไม่กังวลใจ และสามารถแสดงออก (ภายใต้เงื่อนไขที่ตกลงร่วมกัน) อย่างเสรี โดยมุ่งประโยชน์ไปที่พัฒนาของผู้ร่วมกิจกรรมเป็นหลัก” นอกจากนี้ อุษาสภฤกษ์ (2542: 14) ได้เคยใช้คำว่า “นาฏยสรรค์ ในงานวิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนนาฏยสรรค์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของผู้เรียนวิชานาฏศิลป์ไทยในสถาบันอุดมศึกษา โดยได้ให้ความหมายของคำว่า นาฏยสรรค์ ไว้ว่า เมื่อพิจารณาความหมายตามรูปศัพท์ของคำว่า นาฏยศิลป์สร้างสรรค์ ประกอบกับศิลปะการแสดงในสาขาที่มีความใกล้เคียงกันทั้งในด้านการละคร และศิลปะสร้างสรรค์”

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการสร้างงาน “นาฏยศิลป์สร้างสรรค์จากจินตนาการของผู้ฝึกทางสายตา” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้ใช้รูปแบบหรือลักษณะของงานนาฏยศิลป์ที่ได้ผ่านกระบวนการจัดเตรียมข้อมูล วางแผนและออกแบบให้เหมาะสมกับรูปแบบแนวคิดการสร้างสรรค้งานเป็น

อย่างดี เพื่อให้ได้ผลงานที่มีแนวคิดตรงตามวัตถุประสงค์ โดยที่ยังยึดเรื่องจินตนาการของผู้พิการทางสายตาเป็นหลัก

ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมหรือกลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กนักเรียนที่มีความพิการทางสายตาที่ศึกษาที่มาเรียนพิเศษในตอนเย็นในโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพฯ ดังนั้นงานนาฏศิลป์สร้างสรรค์ในครั้งนี้จึงมุ่งเน้นให้กลุ่มตัวอย่างวาดภาพศิลปะให้ออกมาตามจินตนาการของเด็กเอง โดยให้แนวคิดเรื่องความรักและอนาคต ซึ่งเป็นขั้นตอนก่อนในการวางแผนและออกแบบการแสดง เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นแสดงอารมณ์และความรู้สึกอย่างเสรีภายใต้เงื่อนไขที่จะสื่อออกมาในเรื่องของจินตนาการ ทั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งหวังให้เกิดประโยชน์ในประเด็นการพัฒนาการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตาเป็นสำคัญ

2.5.1 นาฏศิลป์สร้างสรรค์ในประเทศไทย

ในอดีตการสร้างงานนาฏศิลป์มีจุดประสงค์เพื่อพิธีกรรมทางศาสนา เพื่อแสดงกิจกรรมตามวิถีประจำวันของมนุษย์และเพื่อเป็นเครื่องราชูปโภคในราชสำนัก นราพงษ์ จรัสศรี (2548: 2) กล่าวถึงความเป็นมาของนาฏศิลป์ไว้ว่า “นาฏศิลป์เป็นศิลปะที่เก่าแก่ชนิดหนึ่งของโลกในยุคก่อนประวัติศาสตร์นาฏศิลป์ถือเป็นการแสดงออก (express) ของอารมณ์ความรู้สึก (feeling) ที่แสดงออกมาในรูปแบบของกิจกรรมของมนุษย์ บรรพบุรุษของมนุษย์ในอดีตกาลเคยลอกเลียนท่าทางของสัตว์และธรรมชาติแล้วจัดเป็นการแสดงขึ้นเพื่อเป็นการเอาใจหรือแสดงความเคารพต่ออำนาจทางธรรมชาติที่มนุษย์ไม่สามารถจะหาคำตอบได้ ในสมัยนั้น ในนาฏศิลป์จะมีความผูกพันซึ่งเกี่ยวกับจิตวิญญาณของมนุษย์เสมอ นาฏศิลป์มักจะเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ เขตแดนพื้นที่ สงคราม ภูติผีปีศาจ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการทางด้านนาฏศิลป์ของตัวเอง จนหล่อหลอมออกมาเป็นอารยธรรม” (นราพงษ์ จรัสศรี , 2548: 2) อารยธรรมกรีกโบราณมีความเห็นว่า “นาฏศิลป์เป็นการแสดงออกของร่างกายและจิตใจที่รวมตัวกันได้อย่างสมดุลย์

(Dance as the expression of mind & body in perfect harmony)” (จตุทิ สตีท์, 2525: 8)
 “คัมภีร์ไบเบิล (The Bible) ก็ยังได้กล่าวถึงนาฏศิลป์อยู่บ่อยครั้ง” (เจอร์ลด์ โจนส์ , 2535: 38, อ้าง
 ใน นราพงษ์ จรัสศรี, 2548: 2)

“ต่อมาได้มีการพัฒนาไปเป็นการแสดงเพื่อสังคมและความบันเทิง ปัจจุบันการสร้างสรรค
 งานนาฏศิลป์นั้นได้เน้นถึงความสำคัญกับเรื่องราวทางสังคมที่ลึกซึ้งซึ่งมากยิ่งขึ้นโดยศาสตราจารย์
 ดร.นราพงษ์ จรัสศรี ศิลปินนักวิชาการผู้บุกเบิกทางด้านนาฏศิลป์ สร้างสรรคและนาฏศิลป์ร่วม
 สมัยในประเทศไทย ได้สร้างสรรคผลงานนาฏศิลป์ไว้มากมาย ดังในหนังสือ ‘The pieces
 detailed in this book can be Seen to have changed the face of dance in Thailand’ ของ
 นราพงษ์ จรัสศรี สามารถแบ่งกลุ่มได้ดังนี้ “ 1)นาฏศิลป์เพื่อลีลาการเคลื่อนไหว ที่ให้ความสำคัญ
 กับการนำเสนอลีลา การเคลื่อนไหวโดยไม่เน้นเรื่องราวหรือองค์ประกอบอื่น เช่น ทรี โซโลส์ (Three
 solos) ปี 1984 ดานซิ่ง (Dancing) ปี 1991 2)ผู้หญิงและบริบททางสังคม ได้ให้ความสำคัญ
 อย่างลึกซึ้งกับลิติสตรีและบริบททางสังคม เช่น เพอร์ฟุ่ม (Parfum) ปี 1989, อีตัว (E-Toor) ปี
 1996 3)นาฏศิลป์ตามวัตถุประสงค์เฉพาะด้าน เป็นการสะท้อนเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคม
 โลก เช่น สภาวะแวดล้อม นาฏศิลป์บำบัด เช่น ปัจจัยที่หาย (Missing Factor) ได้ให้ความสำคัญ
 กับเรื่องของสิ่งแวดล้อม เช่น ป่า น้ำ อากาศ ที่คนทำลายจนเสียหายไป งานนาฏศิลป์สร้างสรรค
 ชุด “อันดามันสูญเสียแต่ไม่เสียศูนย์” ปี 2005 (พ.ศ.2548) ซึ่งแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับปัญหาของ
 ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ทำลายมนุษย์ สังคม และสภาพจิตใจของผู้คงอยู่ เป็นต้น 4)นาฏศิลป์ที่
 แสดงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เช่น งานวลัยราตรี ค.ศ. 1989 (พ.ศ.2532) คอนเทมโพลารี
 วิชชาวลิตี ออฟ ไทย ฟิโลโซฟี (Contemporary Visuality of Thai Philosophy) ปี ค.ศ.1990 (พ.ศ.
 2533) ที่ต่างก็ให้ความสำคัญอย่างลึกซึ้งกับวัฒนธรรมที่เป็นมรดกของชาติไทย 5)นาฏศิลป์เพื่อ
 วัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น คราฟ (Craft) ปี 1998 (พ.ศ.2541) นำเสนอประเพณีและวัฒนธรรมของ
 ประเทศในแถบซีกโลกตะวันออกเฉียงใต้ เช่น อินโดนีเซีย เขมร เป็นต้น 6)นาฏศิลป์ในแผ่นฟิล์ม
 เป็นงานนาฏศิลป์ที่สร้างสรรคสำหรับงานภาพยนตร์ เช่น บิวตี้ฟูลบ็อกเซอร์ (Beautiful Boxer)
 2005, ขอให้รักจงเจริญ (Me and Myself) ปี ค.ศ.2006 (พ.ศ.2549) 7)นาฏศิลป์ในสถานที่
 เฉพาะหรือศิลปะเฉพาะที่ เช่น งานแสง-เสียงประกอบ จินตภาพเรื่อง “คนดีศรีอยุธยา” ปี ค.ศ.
 1993 (พ.ศ.2536) และ ปี ค.ศ.1995 (พ.ศ.2538) งาน “วังลดาวัลย์” ปี ค.ศ. 2004 (พ.ศ.2547) 8)
 นาฏศิลป์เพื่อการแข่งขันกีฬาระดับชาติและนานาชาติ เช่น วอร์ แอนด์ พีซ (war & peace)
 สงครามและสันติภาพ แสดงในพิธีเปิดกีฬาซีเกมส์ครั้งที่ 18 สนามกีฬาแห่งชาติ 700 ปีเชียงใหม่

เรื่องราวระหว่างความดีความชั่ว 1995 (พ.ศ.2538) งาน ไลฟ์ ออฟ เอเชีย (Life of Asia) ในปี ค.ศ. 1998 (พ.ศ.2541) 9)นาฏยศิลป์ที่นำเสนอเรื่องราวที่สื่อความหมายจากวรรณกรรมทั้งของประเทศ ไทย และนานาชาติ เช่น พระมหาชนก ปี ค.ศ. 2006 (พ.ศ.2549) เจ็อกน้อย (Little Mermaids) ปี ค.ศ.2008 (พ.ศ.2551) เป็นต้น ที่กล่าวมานี้เป็นงานบางส่วนที่แสดงให้เห็นถึงประเด็นต่างๆที่มีผู้ สร้างสรรค์งานทางนาฏยศิลป์ในประเทศไทยได้เป็นผู้บุกเบิกและสร้างสรรค์งานไว้ก่อนหน้าเป็น ตัวอย่างให้ผู้สร้างสรรค์งานนาฏยศิลป์ในรุ่นต่อมาได้สร้างสรรค์งานต่อยอด เพื่อให้เกิดงานที่ถือว่าเป็น ข้อมูลใหม่ที่จะเป็นประโยชน์ต่อไป” (คุณราพงษ์ จรัสศรี, 2554: 107-110)

ศิลปินและนักวิชาการทางด้านการสร้างสรรค์ในประเทศไทย ได้กล่าวถึงการออกแบบท่าเต้นไว้ดังนี้ อภิธรรม กำแพงแก้ว (2544 : 21) ให้นิยามความหมายเกี่ยวกับการออกแบบท่าเต้นว่า “งานออกแบบท่าเต้นคือการสร้างท่าเต้นขึ้นมาใหม่หรือนำท่าเต้นที่เป็นแบบมาตรฐานที่มีอยู่มาจัดวางเรียงลำดับเพื่อก่อให้เกิดแนวความคิด จินตนาการความรู้สึกต่อผู้ชมตามความต้องการของนักออกแบบได้อย่างลงตัวกับงานแสดงโดยรวม” ส่วนพีรพงศ์ เสนไสย (2546 : 34) ได้ให้ความหมายของคำว่า “Choreograph คือ การจัดระเบียบทางร่างกายให้เกิดเป็นระบำ โดยกระบวนการเรียงร้อยท่าทางอย่างเป็นระบบ โดยมีเจตนารมณ์ และวัตถุประสงค์ชัดเจน”

ดารีณี ชำนาญหมอ ได้ให้ความหมายของผู้ออกแบบท่าเต้นว่า

คือผู้มองถึงส่วนประกอบการแสดงให้ครอบคลุมด้วย อาทิ ฉาก แสง เสียง ดนตรีและเครื่องแต่งกายให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันเพื่อให้งานสำเร็จบรรลุตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งถือเป็นศิลปะแขนงหนึ่ง ที่ต้องใช้ความสามารถและประสบการณ์มาปรับใช้ต่อการแสดงเพื่อให้เกิดงานอันเป็นที่พึงพอใจต่อผู้ชม ผู้ออกแบบ และผู้ควบคุม ทั้งหมดนี้สามารถเรียกได้ว่าเป็นผู้ควบคุมการแสดง หรือผู้กำกับลีลา ซึ่งในภาษาอังกฤษเรียกว่า Choreographer (ดารีณี ชำนาญหมอ, 2545: 59)

โดยสอดคล้องกับ สวภา เวชสุรักษ์ ได้กล่าวถึง “ผู้สร้างสรรค์งาน (Choreographer) มีบทบาทอย่างยิ่งที่จะกำหนดขั้นตอนในการสร้างสรรค์งานให้เป็นไปตามความรู้ความสามารถ ความต้องการและโอกาสของแต่ละบุคคล รวมไปถึงประสบการณ์ของผู้สร้างสรรค์งานนั้นๆ ซึ่งสามารถแบ่งได้ดังนี้

1) แรงบันดาลใจ (Inspiration) แรงบันดาลใจทางจิตวิทยาตามความหมายที่นำมาปรับใช้กับการสร้างสรรค์งานทางนาฏศิลป์ไทย หมายถึง สิ่งแวดล้อมจากสถานการณ์และบุคคลที่มีส่วนกระตุ้นให้มนุษย์เกิดพฤติกรรมในการประดิษฐ์สร้างสรรค์ชิ้นใหม่ เช่น เมื่อศิลปินได้ชมภาพจิตรกรรมฝาผนัง ที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนในสมัยอยุธยาและเกิดแรงบันดาลใจที่จะสร้างรำขึ้น เนื่องจากต้องการสื่อความหมายของภาพออกมาโดยผ่านกระบวนการทางศิลปะ เพื่อให้เห็นวิถีทางการดำเนินชีวิตของบรรพบุรุษและคุณค่าของชาติไทย ดังนั้นความงดงามและคุณค่าของภาพจิตรกรรมจึงเป็นส่วนผลักดันให้ศิลปินเกิดแรงบันดาลใจที่จะสร้างงานชิ้นใหม่

2) แนวความคิด (Conception) แนวความคิดในที่นี้หมายถึง การกำหนดรูปแบบทิศทางและเนื้อหาของงานว่าควรมีแนวโน้มอย่างไร แนวความคิดนี้คล้ายคลึงกับการวางแผนงาน ซึ่งกำหนดขอบข่ายการดำเนินงานโดยยึดเป็นหลักการอย่างกว้างๆ เพียง 2 ประการดังนี้

2.1) กำหนดวัตถุประสงค์ของงาน คือ งานที่จะประดิษฐ์ชิ้นใหม่

เป็นงาน อะไรจะเป็นงานประเภทนาฏศิลป์ไทย หรือนาฏศิลป์ไทยประยุกต์ และสร้างขึ้นเพื่อใครมีคุณค่าหรือไม่

2.2) กำหนดลักษณะรูปแบบของงาน คือ การวางแนวทางอย่าง

สังเขปว่า จะทำงานนั้นอย่างไร มีการเริ่มต้น ช่วงกลางและตอนจบเป็นอย่างไร ท่วงทำนองของเพลงมีจังหวะซ้ำเร็ว หนักเบาเพียงไร มีระยะเวลาเท่าใด รวมทั้งการสรรหาผู้ร่วมงานที่มีความชำนาญเฉพาะด้านเพื่อช่วยให้งานสร้างสรรค์มีประสิทธิผลเพิ่มขึ้น

3) การประดิษฐ์ (Creation) การประดิษฐ์ เป็นขั้นตอนที่เชื่อมโยงมาจากการที่ได้วางแนวทางความคิดไว้ว่าจะทำอย่างไร โดยการนำเสนอนามธรรมให้เป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง การบรรจเพลง เป็นหัวใจสำคัญของการสร้างสรรค์งาน ผู้สร้างงานอาจเลือกเพลงด้วยตนเอง หรือขอคำปรึกษาจากผู้ชำนาญการด้านดนตรีก็ได้ ทั้งนี้ท่วงและทำนองเพลงต้องสัมพันธ์กับเนื้อหาของงาน มีจังหวะซ้ำ เร็ว ปานกลาง ผสมผสานกัน และที่สำคัญคือท่วงทำนองสามารถสื่อความหมายทางอารมณ์ต่อผู้ชมได้อย่างเหมาะสมการประดิษฐ์ทำรำ ในขณะที่ประดิษฐ์ทำรำ อาจจะเลือกตัวแสดงก่อนการประดิษฐ์ หรือขณะทำการประดิษฐ์ก็ได้ การคัดเลือกตัวแสดงมีได้คำนึงถึงขนาดความสูงต่ำของรูปร่างเป็นเกณฑ์ แต่ให้ความสำคัญกับคุณภาพของผู้แสดงก่อนที่จะ

เริ่มฝึกซ้อม ผู้สร้างงานจะอธิบายวัตถุประสงค์และโครงสร้างของงานให้ผู้แสดงเข้าใจก่อน ทั้งนี้ เพราะเห็นว่าผู้แสดงควรมีส่วนร่วมเสนอแนวคิดในท่าทางของงานตามความถนัดของตน โดย สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้สร้างสรรคมีใช้ปฏิบัติตามผู้สร้างงานแต่ฝ่ายเดียว การรู้สึกสำนึก ในส่วนรวมทำให้นักแสดงเกิดความรับผิดชอบในงานมีผลให้ผู้แสดงหมั่นฝึกซ้อมด้วยตนเองโดย อุตโนมัติน ส่วนองค์ประกอบอื่นๆ ได้แก่ เครื่องแต่งกาย ฉาก แสง สี ฯลฯ ขึ้นอยู่กับงบประมาณ (Budget) ที่ผู้สร้างงานประมาณการไว้ บางโอกาสอาจนำวัสดุที่มีอยู่เดิมมาใช้กับงานก็ได้

4)ความเหมาะสม (Adaptation) พิจารณาความเหมาะสมในองค์ประกอบต่างๆ ของระบำที่มีความหลากหลายและขัดแย้ง โดยตัดสินใจเลือกสิ่งที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดความสมดุล ก่อให้เกิดเอกภาพ (Unity) ของงานที่มีลีลาการเคลื่อนไหวไปในแนวเดียวกัน

5)การประเมินคุณค่า (Evaluation) เมื่อผลงานออกสู่สาธารณชนแล้ว ผู้สร้างสรรค พึงประเมินความสำเร็จความของงานที่ตนเองสร้างขึ้น โดยอาศัยกระบวนการของ Mass Communication (สิ่งพิมพ์ ทัศนวัสดุ) (สวภา เวชสุรักษ์, 2546: 27-29)

จากการศึกษาข้อมูลเรื่อง นาฏยศิลป์สร้างสรรค์ในประเทศไทย ผู้วิจัยต้องการนำ ข้อมูลที่ ศึกษาการสร้างงานทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบผลงานการ สร้างสรรคของวงการทางนาฏยศิลป์ โดยนำแนวคิดการสร้างงานของนราพงษ์ จรัสศรี เป็น แนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานนาฏยศิลป์ และข้อมูลจากการศึกษาดังกล่าวไปเป็นแนวทางการ สร้างสรรคงานนาฏยศิลป์ต่อไป

2.5.2 นาฏยศิลป์สร้างสรรค์แนวใหม่ในระดับโลกในศตวรรษที่ 19-21

“หลังจากที่มีกระแสความคิดที่ไม่เห็นด้วยและการต่อต้านขนบ รูปแบบ และความเป็น ระเบียบแบบแผนของการเต้นรำที่มีมาแต่เดิม ซึ่งความคิดดังกล่าวนี้เริ่มเกิดขึ้นหลักจากยุค แห่งการฟื้นฟูศิลปวิทยาการ ในราวปลายศตวรรษที่ 19 จนถึงต้นศตวรรษที่ 20 ได้มีการขยาย ความคิดและการเปลี่ยนแปลงทางความคิด ในการนำเสนอรูปแบบการเต้นที่มีลักษณะใหม่ๆ ขึ้น อิสตอรา ดันแคน (Isadora Duncan ค.ศ.1878-1927) ผู้นำทางด้านโมเดิร์นแดน (Modern dance) ผู้ที่นำเสนอการแสดงที่ต่างไปจากการแสดงที่ดูมีระเบียบแบบบัลเลต์คลาสสิกและบางทีก็

มีลีลาท่าทางที่ซ้ำไปซ้ำมาบ่อยครั้ง ด้วยลักษณะลีลาที่ดูเรียบง่าย (Simplicity) แบบทัศนคติจิตวิญญาณแห่งความอิสระ หรือฟรีสปิริต (Free Spirit) มีลักษณะที่ดูเหมือนการเต้นแบบด้นสด (Improvisation) แต่แท้ที่จริงมีการออกแบบไว้ก่อนนำเสนอเป็นการแสดง เป็นการแสดงลีลาท่าทางของคนธรรมดาทั่วไปซึ่งจะไม่มีเทคนิคของการเตะขาสูง กระโดดสูงหรือแม้กระทั่งการหมุนตัว และแสดงลีลาการแสดงออกของอารมณ์ มาธา เกรแฮม (Marta Graham ค.ศ.1894-1991) สตรีนักสร้างสรรค์อีกท่านหนึ่งที่ใช้ลักษณะการแสดงที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมตะวันออก มีการเน้นการหายใจซึ่งถือเป็นการปฏิบัติขั้นพื้นฐานของการเคลื่อนไหวของการเต้นทั้งมวล ควบคู่ไปกับการแสดงลีลาท่าทางที่ไม่สวยแต่น่าสนใจ ดอริส ฮัมเฟรย์ และชาร์ลส์ ไวด์มัน (Doris Humphrey ค.ศ.1895-1958 และ Charles Weidman ,ค.ศ.1901-1975) ผู้พัฒนาเทคนิคการเต้นที่มีแบบฉบับที่ชัดเจนในเรื่องของการล้มลงสู่พื้น การพุงตัวลุกขึ้น (Fall & Recovery) การหยุดนิ่ง (Motionless) และกฎของแรงโน้มถ่วงของโลก (Law of gravity) เป็นการแสดงในความเยียบโดยใช้เพียงเสียงซ้องเพื่อให้ควนักเต้นระหว่างแสดงงานของฮัมเฟรย์ พอล เทย์เลอร์ (Paul Taylor ค.ศ. 1930) ผู้สร้างสรรค์ลีลาท่าเต้นที่ประกอบไปด้วยการวิ่ง กระโดด เดินและแม้แต่การคลานซึ่งเทย์เลอร์ได้นำเอาท่าธรรมดาสามัญของมนุษย์ มาใช้อย่างสร้างสรรค์จนดูสง่างามชวนติดตามเรียกว่า Everyday Movement หรือท่าธรรมดาสามัญที่พบในประจำวัน เจมส์ แวริง (James Waring ค.ศ.1922-1975) ซึ่งจะแสดงเทคนิคของการเต้นบัลเลต์ก่อนแล้วทิ้งเทคนิคเหล่านั้นเปลี่ยนเป็นละครใบ้หรือท่าธรรมดาสามัญของคนปกติ” (นราพงษ์ จรัสศรี, 2548: 109-134)

ต่อมาราวต้นปี 1960 ได้เกิดนาฏศิลป์ตะวันตกแนวใหม่ที่ได้รับการขนานนามว่ายุค “โพสต์โมเดิร์นแดนซ์” (Post-Modern Dance) ซึ่ง นราพงษ์ จรัสศรี , (2548: 137-141) ได้อธิบายถึงแนวคิดของศิลปินในยุค “โพสต์โมเดิร์นแดนซ์” ไว้ว่า อีวอน เรนเนอร์ (Yvonne Rainer) ได้ใช้คำว่า

“นาฏศิลป์ยุคโพสต์โมเดิร์น” ในความหมายที่รวมถึง งานในแบบทดลอง (Experiment Dance) ที่สร้างขึ้นราวต้นปี ค.ศ. 1960 จนถึงปี ค.ศ. 1990 ลักษณะงานของศิลปินที่สร้างสรรค์ขึ้นในยุคนี้ จะมีความแตกต่างแตกแยกกันออกไป จนไม่สามารถจะจำกัดเป็นลักษณะเฉพาะได้ การแสดงแบบโพสต์โมเดิร์นแดนซ์ สามารถจัดในสถานที่ต่างๆ ที่ไม่ใช่โรงละคร เช่น สวนสาธารณะ โรงยิม หลังคาอาคาร ซึ่งเป็นสถานที่การแสดงนอกเหนือโรงละครปกติ ทั้งนี้ศิลปินยังนำเสนอเรื่องของการใช้ชีวิตประจำวัน โดยให้ความสำคัญกับคำถามที่ว่า “จะเต้นอย่างไร ทำไมและที่ไหน”

ส่วนทางด้าน เดวิด กอร์ดอน (David Gordon) ซึ่ง นราพงษ์ จรัสศรี ได้เคยร่วมงานด้วยเมื่อครั้งที่ยังเป็นนักเต้นรำอยู่ในคณะ เอกเทมโปราลีแดนซ์เธียเตอร์ (Extemporary Dance Theatre) ณ กรุงลอนดอน ในปี ค.ศ.1984 และ 1987 เป็นผู้ก่อตั้ง คณะพิคอัพแดนซ์คอมปานี (Pick Up Dance Company) ในกรุงนิวยอร์ก นอกจากนี้แล้วยังออกแบบงานให้กับอเมริกันเธียเตอร์ (American Ballet) และปารีสโอเปราแอนด์บัลเลต์ (Paris Opera and Ballet) เขาเรียกตัวเองว่า “ผู้สร้าง” (Constructor) โดยยึดติดกับความไม่เป็นทางการจนบางครั้งทำให้ดูเป็นการบังเอิญซึ่งแสดงออกมาโดยไม่เจตนา” (ดู นราพงษ์ จรัสศรี , 2548: 137-141) ส่วน “สตีฟ แพกซ์ตัน (Steve Paxton) บิดาแห่งคอนแทคอิมโพรไวเซชัน (Contact improvisation) ก็เป็นอีกผู้หนึ่งที่ นราพงษ์ จรัสศรี ได้เคยร่วมงานด้วยเมื่อครั้งที่ยังเป็นนักเต้นรำอยู่ในคณะเอกเทมโปราลีแดนซ์เธียเตอร์ (Extemporary Dance Theatre) ณ กรุงลอนดอน ในปี ค.ศ.1986” (จุติท สตีท์, 2525: 48 อ้างถึงใน นราพงษ์ จรัสศรี, 2548: 137-141)

นราพงษ์ จรัสศรี ได้อธิบายว่า “การเต้นแบบคอนแทคอิมโพรไวเซชัน (Contact improvisation) ที่แพกซ์ตันเป็นผู้คิดค้นนั้นเป็นการเต้นรำแนวใหม่ที่ใช้น้ำหนักของร่างกายให้เกิดความสัมพันธ์กับธรรมชาติของแรงโน้มถ่วงของโลก ขณะที่เต้นนักเต้นต่างผลัดกันส่งและรับแรงกับคู่ของตน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกฎแรงโน้มถ่วงของโลกและความสามารถในการเคลื่อนไหวของแต่ละบุคคลด้วย นอกจากนี้ยังมี เมเรดิธ มังก์ (Meredith Monk) ที่เป็นทั้งผู้ออกแบบท่าเต้นและผู้ประพันธ์เพลง ที่สร้างสรรค์ผลงานที่ดูมีความลึกลับแนวไสยศาสตร์แต่ในขณะเดียวกันเธอก็ยังให้ความสำคัญของงานในรูปแบบละครอยู่ ทริชา บราวน์ (Trisha Brown)จะคำนึงถึงที่ว่าง (Space) การแสดงของเธอใน 20 ปีแรก เธอมิได้ให้ความสำคัญกับเรื่องของดนตรีและการละครมากนัก แต่เธอใช้กฎเกณฑ์ของกีฬาและการเล่นเกมมาเป็นเครื่องมือในการสร้างสรรค์งาน ลูซินดา ไชลด์ (Lucinda childs) ได้สร้างสรรค์ผลงานในแบบการทดลอง ซึ่งมีลักษณะเฉพาะของโพสต์โมเดิร์นแดนซ์ที่มีรูปแบบเรียบง่าย และใช้ลีลาท่าเต้นอย่างประหยัดที่สุด เช่น เธอมักใช้การเดิน วิ่ง เหวี่ยงที่เกี่ยวข้องกับจังหวะบนแบบรูปของการแสดงที่อิงกับเรื่องของเรขาคณิต (Geomatic Pattern) ซึ่งงานของเธอส่วนใหญ่แล้วจะมีลักษณะเป็นกลุ่ม (Group Work) ลอรา ดีน (Laura Dean)ออกแบบและสร้างสรรค์งานที่มีลีลาแบบธรรมชาติ ท่าเต้นที่ดูธรรมดาสามัญ มีความเรียบง่ายซ้ำไปซ้ำมา (Repetitive Movement) เธอสร้างและเปลี่ยนแปลงแบบรูป (Pattern) การเต้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป นอกจากนี้เธอยังใช้เทคนิคการหมุนตัวอยู่กับที่ ทั้งในเนื้อที่แคบและหมุนวนเป็นวงใหญ่ในเนื้อที่กว้าง นับเป็นการหมุนที่มีเทคนิคที่ต่างออกไปจากเดิมและการหมุนที่มีระเบียบแบบแผนอย่างทำ

หมูนินบัลเลต์ และ ทวีลา ธาร์พ (Twyla Tharp) นักเต้นที่มีลักษณะเฉพาะตัวในการเต้น คือ ตัวเธอเองไม่ชอบทำท่าเต้นที่มีความธรรมดาสามัญที่ง่ายต่อการปฏิบัติ เพราะเธอคิดว่า นักเต้นต้องใช้สมองทำการคิดและคำนวณไปในระหว่างการแสดง เช่น การเต้นกลับหน้ากลับหลัง การลดความเร็วหรือการเพิ่มความเร็วในการเต้น การเต้นที่เคลื่อนที่ไปด้านข้าง การสร้างสรรค์การเต้นรำทั้งหมดนี้เกิดจากการคิดค้นกฎเกณฑ์ของเธอขึ้นมาเอง” (นราพงษ์ จรัสศรี, 2548: 139-140)

อาจกล่าวได้ว่า การแสดงแบบโพสต์โมเดิร์นแดนซ์ (Post-Mordern Dance) นี้ เป็นการแสดงที่ต้องการหาแนวทางในการแสดง และความคิดที่ใช้การเต้นแนวใหม่เพื่อหลีกเลี่ยงความเป็นแบบฉบับที่มีอยู่เดิม ซึ่งผู้วิจัยคิดว่า การเต้นรำแบบโพสต์โมเดิร์นแดนซ์นี้เป็นการสร้างสรรค์งานที่ก่อให้เกิดความแปลกใหม่ในการเสพสุนทรียภาพของผู้ชมในยุคปัจจุบันและยังเป็นการต่อยอดทางความคิดในการสร้างสรรค์งานในประเทศไทยต่อไปในอนาคต จากข้อมูลนาฏศิลป์สร้างสรรค์ดังกล่าวมีความสำคัญต่อการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ของผู้วิจัยมากเพราะเป็นแนวทางในการหาวิธีการในการวิเคราะห์ที่ต่อยอดในการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ เพื่อให้สัมพันธ์กับแนวคิดและวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

2.5.3 คุณค่าและความสำคัญของนาฏศิลป์

นาฏศิลป์เป็นศิลปะการแสดงที่มีคุณค่าต่อสังคมมนุษย์มาช้านาน นราพงษ์ จรัสศรี (2548: 3) ได้กล่าวถึงคุณค่าและความสำคัญของงานนาฏศิลป์ว่า

นาฏศิลป์สามารถทำหน้าที่ได้หลายทางเช่น การทำหน้าที่ในการเล่าเรื่องราวโดยตรงซึ่งอาจจะถ่ายทอดออกมาในรูปแบบของระบำบัลเลต์ที่มีเรื่องราว บางทีนาฏศิลป์อาจใช้ทำหน้าที่อธิบายบรรยายหรือพรรณนาโดยใช้ลีลาท่าทาง เช่น ระบำสลับฉากละคร นาฏศิลป์ เป็นการแสดงลีลาที่ถ่ายทอดออกมาจากอารมณ์ ความรู้สึกภายใน เช่นเดียวกับการเต้นรำแบบอัฟริกัน และนอกจากนี้นาฏศิลป์ยังใช้เพื่อการแสดงในรูปของการแสดง (Pattern) เช่น การแสดงในพิธีเปิดปิดการแข่งขันกีฬาหรือการสวนสนามของทหาร นับตั้งแต่การก่อกำเนิดของมนุษย์ขึ้นมาในโลกใบนี้นั้น นาฏศิลป์ได้มีวิวัฒนาการต่อมามากจนกลายเป็นสิ่งหนึ่งที่สำคัญต่อการเข้าร่วมตัวกันของชุมชน “ในบางพื้นที่นาฏศิลป์จะลดบทบาทในการเป็นสิ่งมหัศจรรย์ที่มีต่อความเชื่อในสิ่งเร้นลับหรือศาสนา และเปลี่ยนแปลงไปเป็นกิจกรรมหนึ่งของสังคม (Recreational activity) เช่น การเต้นรำในงานรื่นเริงต่างๆ กิจกรรมในราชสำนัก (Courtship) (นราพงษ์ จรัสศรี, 2548: 3)

“การแสดงคั่นระหว่างการเสิร์ฟอาหารซึ่งเรียกว่า องเทร่ (entrees) (อเลคซันดรา แบลน, 1976: 35)” หรือ “การเดินรำในงานรื่นเริงในหมู่ขุนนางและราชวงศ์ หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ สรีระของมนุษย์ (Physical conditioning) ในอดีต “กัปตันกูก (Captain Cook) ได้ออกคำสั่งให้ กะลาสีเรือของตนเดินระบำ กะลาสีเรือหรือที่รู้จักกันว่าทำฮอร์นไพพ์ (Hornpipe) เพื่อเป็นการออกกำลังกายและป้องกันโรคภัยไข้เจ็บในเวลาเดินทางบนเรือในทะเล (จูดิท สตีท์ , 2525: 8) นอกจากนี้ที่กล่าวมาแล้วนั้น นาฏยศิลป์ก็ยังมีประโยชน์โดยเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางสังคม เช่น กิจกรรมการเต้นของคู่บ่าว-สาวในงานแต่งงานของชาวยิวและการเต้นคู่ระหว่างชายหญิงหรือการเต้นของหมู่แขกที่มาในงานรื่นเริง เราจะเห็นได้ว่าการเดินรำแบบนี้จัดว่าเป็นการเดินรำเพื่อความบันเทิงของตัวเอง ส่วนนาฏยศิลป์ยังใช้เพื่อความบันเทิงแก่ผู้อื่น เช่น การแสดงที่จัดขึ้นให้ผู้อื่นเข้ามาชม ก็ นับเป็นการสร้างสรรค์ความบันเทิงให้กับผู้อื่นด้วย โดยสรุปประเด็นเกี่ยวกับคุณค่าและความสำคัญของงานนาฏยศิลป์ได้ว่า คุณค่าและความสำคัญของงานนาฏยศิลป์นั้น คือ บทบาทในการเล่าเรื่องราวและแสดงอารมณ์ความรู้สึก จากภายในถ่ายทอดออกมาให้ผู้ชมได้ประจักษ์ ทั้งนี้การแสดงนาฏยศิลป์จะมีรูปแบบอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับผู้ออกแบบท่าเต้น ที่จะทำการออกแบบรวบรวม สะสมท่าเต้นแล้วนำมาประกอบกันขึ้น เป็นชุดการแสดง รวมถึงความแตกต่างของวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น นับตั้งแต่การก่อกำเนิดของมนุษย์ขึ้นมาในโลกใบนี้นั้น นาฏยศิลป์ได้มีวิวัฒนาการต่อมามีกลายเป็นสิ่งหนึ่ง ที่สำคัญต่อการเข้าร่วมตัวกันของชุมชน และในบางพื้นที่ นาฏยศิลป์จะลดบทบาทในการเป็นสิ่งมหัศจรรย์ ที่มีต่อความเชื่อในสิ่งเร้นลับ หรือศาสนา และเปลี่ยนแปลงไปเป็นกิจกรรมหนึ่ง ที่มีบทบาทของสังคม” (นราพงษ์ จรัสศรี, 2548: 2-3)

จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าวคุณค่าและความสำคัญของงานนาฏยศิลป์นอกจากจะสร้างสรรค์เพื่อความบันเทิงแก่ผู้ชมแล้ว ยังคงแสดงให้เห็นถึงศิลปะการถ่ายทอด การส่งผ่าน บทบาทในการเล่าเรื่องราวและแสดงอารมณ์ความรู้สึกจากภายในของผู้สร้างสรรค์ผลงานออกมาให้ผู้ชมได้รับสารในแนวคิดต่างๆ ตามที่ผู้ชมจะเข้าใจ

2.6 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญกับนาฏศิลป์สร้างสรรค์ ที่เกี่ยวข้องกับ “การสร้างสรรค นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา”

ในงานวิจัยชิ้นนี้ได้ให้ความสำคัญกับ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญกับนาฏศิลป์ สร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับ “การสร้างสรรคนาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ” ซึ่งมี ประเด็นที่สำคัญ ดังนี้ “ผู้พิการทางสายตามีจินตนาการเฉพาะตน สามารถนำกิจกรรมไปทำเพื่อให้ ได้มาซึ่งจินตนาการได้หลายแบบ เช่น การเล่นนิทานประกอบกับให้ผู้พิการทางสายตา ทำท่าทาง ตามการเล่านิทานไปด้วย หรือการใช้เพลงเพื่อการแสดงออกของผู้พิการทางสายตา” (สถาพร สนน ทอง, สัมภาษณ์, 2555) “การสร้างสรรคทำนาฏศิลป์ต้องตรงกับวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยต้องการ สื่อสาร การศึกษาเอกสารอย่างเป็นระบบ และต้องตอบให้ได้ว่า ทำแล้วสื่อถึงการสร้างสรรค อย่างไร และนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างไร” (วิษุตา วุฑฒิตย, สัมภาษณ์, 2555) “ส่วนการ สร้างสรรคท่าเต้นต้องพิจารณาจากแนวคิดและนำมาขยายความคิด โดยทำการทดลองคิดท่าเต้น จาก 1 คน 2 คน และหลายๆคน โดยพิจารณาที่ละท่าเต้น ว่าตรงตามสิ่งที่ผู้วิจัยต้องการหรือไม่” (อภิธรรม กำแพงแก้ว, สัมภาษณ์, 2555) ส่วนผู้มีประสบการณ์ด้านการสร้างสรรคงานนาฏศิลป์ ร่วมสมัย แสดงความคิดเห็นว่า “การสร้างสรรคงานนาฏศิลป์สำหรับผู้พิการทางสายตาเป็นเรื่อง ยาก ต้องทำการศึกษาแนวคิดจินตนาการของผู้พิการทางสายตาก่อน เมื่อวิเคราะห์แล้ว จึงทำการ ทดลองท่าเต้นให้ตรงตามแนวคิดที่ผู้วิจัยจะสร้างสรรค” (ดาริณี ชำนาญหมอบ, สัมภาษณ์, 2554) “ส่วนการแสดงการเต้นรำจะมีรูปแบบอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับผู้ออกแบบท่าเต้น (Choreographer) ที่จะทำการออกแบบ รวบรวม สะสมท่าเต้นแล้วนำมาประกอบกันขึ้นเป็นชุด แสดง ความแตกต่างของวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นทั่วโลกเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้เกิดเป็น รูปแบบเฉพาะของนาฏศิลป์ในพื้นที่นั้น เช่นเดียวกับลีลาท่าทางที่ใช้กันอยู่เป็นกิจวัตรประจำวันของ ท้องถิ่น เช่น หยุด มา ไป เร็ว สงบ สันติ ซึ่งจะมีเอกลักษณ์ของตนเองแตกต่างกันไป” (นราพงษ์ จรัสศรี, สัมภาษณ์, 2554)

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการสร้างสรรคนาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้ พิการทางสายตาผู้วิจัยสรุปได้ว่า แนวคิดในการสร้างสรรคงานนาฏศิลป์ควรคำนึงถึง ดังนี้

1) **บทการแสดง** สะท้อนให้เห็นความคิดหลัก คือ การถ่ายทอดทำนาฏศิลป์ในเรื่อง ความรักและอนาคต ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดจากจินตนาการของผู้พิการทางสายตาในเรื่อง ความรักและอนาคตผ่านการถ่ายทอดขยายแนวคิดในรูปแบบรูป (Pattern) โดยใช้ร่างกายของผู้แสดง

จัดวางแบบรูปสามารถสะท้อนให้เห็นความคิดหลักในเรื่องการแปรแถว ซึ่งได้นำมาเป็นจุดเด่นในการนำเสนอ “แบบรูป (Pattern)” ด้วยจำนวนรูปภาพที่ถ่ายทอดความคิดจินตนาการของผู้พิการทางสายตาในเรื่องความรักและอนาคต ผู้วิจัยได้นำมาพัฒนาเป็นงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์เพื่อศิลปะ

2) การออกแบบลีลาสำหรับการแสดง เนื่องจากเป็นการมองงานผ่านแนวคิดของการใช้แบบรูป (Pattern) ผู้วิจัยจึงกำหนด มุมมองของผู้ชมที่มาจากมุมสูง การออกแบบลีลาสำหรับการแสดงด้วยลีลาทางนาฏศิลป์จึงลดความสำคัญลง แต่ก็ยังใช้ลักษณะท่าทางของนาฏศิลป์ทั้งไทยและตะวันตก เพื่อสะท้อนถึงความหมายของท่าและการจัดวางแบบรูป เพื่อนำเสนอเนื้อหาในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ภายใต้แนวคิดจากจินตนาการของผู้พิการทางสายตาในเรื่องความรักและอนาคต

3) การออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับการแสดง เนื่องจากเป็นการแสดงที่ใช้แบบรูปเป็นหลัก เครื่องแต่งกายสำหรับการแสดงใช้ผ้าที่ครอบคลุมโทนสีขาวทั้งชุดเนื้อผ้าควรใช้ผ้าเรียบ ไม่เน้นความมัน เน้นความคล่องตัว เหมาะสม และพอดีกับรูปร่าง และควรใช้ผ้าที่มีความยืดหยุ่นได้เพื่อให้เหมาะสม ไม่เป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนไหวของร่างกาย และเครื่องแต่งกายสามารถเป็นส่วนหนึ่งของภาพประกอบการแสดงได้โดยการจัดวาง จากที่ผู้วิจัยนำเสนอการแสดงในแบบ แบบรูปนั้น จะมีการนำโทนสีร้อน ได้แก่ สีน้ำเงิน สีแดง สีส้ม และโทนสีเย็น ได้แก่ สีเหลือง สีชมพู สีฟ้า มาเพิ่มเติมเป็นอุปกรณ์ประกอบในการแสดง ขึ้นอยู่กับแนวคิดในแบบรูปนั้นๆ มีอุปกรณ์ประกอบการแสดงที่ส่งเสริมการแสดงให้เห็นภาพแบบรูปมากขึ้น นักแสดงเป็นกลุ่มจะทำผมรวบตีงแบบเก็บมวยผม ไม่ปล่อยให้รุงรัง แต่งหน้าแบบธรรมชาติ ไม่แต่งหน้าแบบละครไทย ไม่เป็นการใช้สีเข้ม อาทิ ตาดำ ปากแดง เป็นความสวยงามตามธรรมชาติ เพราะเป็นการเน้นที่ท่าทางและการใช้ร่างกายถ่ายทอดเป็นภาพเป็นหลัก

4) การตัดเลือกเสียงและดนตรีสำหรับการแสดง ใช้อารมณ์ของเพลงที่แสดงให้เห็นถึงความรักและอนาคต ที่เห็นความแตกต่างระหว่างอารมณ์ทั้ง 2 แบบ ผ่านประเภทของดนตรีที่เป็นเพลงแนวนิวเอจ (New Age) สามารถนำมาผสมผสานกับเพลงแบบร่วมสมัย เพื่อสร้างจุดสนใจให้กับการแสดง โดยใช้การกำหนดจังหวะตามช่วงของการแสดง ช่วงที่ 1 เริ่มด้วย จังหวะช้าที่แสดงถึงความรัก และค่อยๆ ปรับให้มีความเร็วขึ้นตามลำดับตามแนวคิดของภาพ ออกแบบจังหวะใหม่มีการหยุดของเพลงเป็นช่วงๆ เพื่อให้ความสำคัญกับภาพและลีลาท่าทาง ช่วงที่ 2

อนาคต จะเริ่มที่จังหวะเร็วและเร้าใจ เพื่อสร้างความตื่นเต้นทั้งลีลาท่าเต้นและแบบรูปที่แสดงออก ซึ่งผู้วิจัยควรจะสร้างสรรค์ท่าทางเพื่อเสริมความสำคัญของการแสดงแต่ต้องมีความเหมาะสมกับเรื่องราวของการแสดง

5) การออกแบบพื้นที่เวทีสำหรับการแสดง พื้นที่สำหรับการแสดงการจัดพื้นที่เวทีแสดงนอกสถานที่ (Outdoor) โดยควรเลือกใช้พื้นที่กลางแจ้งเพื่อให้เข้ากับการชมการแสดงที่ ต้องชมการแสดงจากที่สูงลงมา ที่แสดงให้เห็นภาพแบบรูป โดยมีต้นไม้เป็นฉากธรรมชาติอยู่ ด้านข้างของเวทีเพื่อให้เกิดสีสันในการสร้างภาพ สำหรับการใช้พื้นที่เวทีของนักแสดงในการแสดง นั้น ควรแสดงการใช้พื้นที่ให้มีความหลากหลาย มีการเปลี่ยนทิศทางไปตามแบบรูป และแสดงการใช้พื้นที่อย่างคุ้มค่า

6) การออกแบบแสงสำหรับการแสดง การออกแบบแสงสำหรับการแสดงใน เวทีนอกสถานที่ (Outdoor) ควรเลือกเวลาในการแสดงที่เหมาะสม และเอื้อต่อการแสดง ควรใช้ เวลาในช่วง 14.00 น.–16.00 น. เวลาที่มีแสงจัดมาก เพื่อให้ได้ภาพที่มีแสงและเงาที่ชัดเจนถึงแม้ว่า จะเป็นปัญหาสำหรับผู้แสดง แต่ก็ต้องใช้การบริหารเวลาในการซ้อมและการแสดงที่รัดกุม ส่วน ผู้ชมอยู่ในร่ม

7) นักแสดงที่ใช้สำหรับการแสดง ผู้วิจัยคัดเลือกนักแสดงที่มีร่างกายที่มีสัดส่วนของร่างกายที่ใกล้เคียงกัน เพื่อการใช้เวลาในการเคลื่อนที่ในเนื้อที่แสดงที่ใกล้เคียงกัน เพราะ เป็นการแสดงงานผ่านแนวคิดของการใช้แบบรูป (Pattern) มีการวิ่งอย่างรวดเร็วการใช้ร่างกาย เป็นภาพอย่างต่อเนื่อง และมีความสามารถทางด้านนาฏศิลป์เพื่อเสริมให้การแสดงออกมาได้ ตรงตามวัตถุประสงค์ นักแสดงต้องทำความเข้าใจกับเรื่องราวของการแสดง ต้องมีความเข้าใจ เกี่ยวกับความหมายของแบบรูปแต่ละภาพ เพราะจะทำให้นักแสดงถ่ายทอดอารมณ์และ ความหมายได้ดีขึ้น ใช้ได้ทั้งนักแสดงชายและหญิง อาจมีการแสดงความสามารถของนักแสดงทั้ง แบบเดี่ยว กลุ่ม หรือการจับคู่ ให้ความสำคัญกับความพร้อมเพรียงในการแสดงลีลาท่าทางและ การจัดองค์ประกอบของท่าที่นักแสดงได้สื่อออกมา โดยมีจำนวนของผู้แสดงให้เหมาะสมกับแบบ รูปของภาพ ขนาดเวที และสถานที่ โดยใช้ผู้แสดงตั้งแต่ 40-50 คนขึ้นไป

2.7 โครงสร้างทัศนศิลป์

ธวัชชานนท์ ตาโธสง กล่าวถึง โครงสร้างทัศนศิลป์ (Structure of Visual Art) หรือบางท่านก็เรียกว่า มูลฐานหรือ ทัศนธาตุ (Visual Elements) คือ “การนำเอาส่วนประกอบต่างๆ ทางศิลปะ (Elements of Art) และส่วนประกอบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดองค์ประกอบของภาพ มาจัดรวมกันเข้าเป็นองค์ประกอบศิลป์ (Art Composition) ตามหลักการศิลปะและก่อให้เกิดความงามในลักษณะจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ สถาปัตยกรรม และสื่อผสม ซึ่งประกอบไปด้วยส่วนต่างๆ ที่สำคัญ ดังนี้ 1) จุด (Dot) คือ ทัศนธาตุที่เล็กที่สุดและมีมิติเป็นศูนย์ มีความกว้าง ความยาว และความหนาแน่นน้อยมาก จุดสามารถแสดงตำแหน่งได้เมื่อมีบริเวณว่างรองรับ จุดถือเป็นต้นกำเนิดของทัศนธาตุอื่นๆ เช่น เส้น รูปทรง และพื้นผิว เป็นต้น 2) เส้น (Line) คือ “เส้นเป็นทัศนธาตุเบื้องต้นที่สำคัญที่สุด เป็นแกนของทัศนศิลป์ทุกๆ แขนง เส้นเป็นพื้นฐานของโครงสร้างของทุกสิ่งในจักรวาล เส้นแสดงความรู้สึกได้ทั้งด้วยตัวของมันเอง และด้วยการสร้างเป็นรูปทรงต่างๆ ขึ้น” (ชะลูด นิยมเสมอ , 2539: 29-30) “เส้นให้ความหมายรวมถึงขนาดความยาว ทิศทาง รวมทั้งช่วยแสดงออกถึงอารมณ์และความรู้สึกของศิลปินด้วย” (ธวัชชานนท์ ตาโธสง , 2546: 27)

ผู้วิจัยนำแนวคิดการใช้จุด เพราะจุดสามารถแสดงตำแหน่งได้เมื่อมีบริเวณว่างรองรับ และการใช้เส้นเป็นพื้นฐานของโครงสร้างของทุกสิ่ง เส้นแสดงความรู้สึกได้ทั้งด้วยตัวของมันเอง และด้วยการสร้างเป็นรูปทรงต่างๆ ขึ้นมาใช้ในการสร้างสรรค์งานนาฏยศิลป์

2.7.3 องค์ประกอบของการเห็น

ธวัชชานนท์ ตาโธสง แบ่งองค์ประกอบของการเห็น ออกเป็นดังนี้

- 1) การเห็นรูปและพื้น (Figure and Ground) เป็นองค์ประกอบแรกที่มีมนุษย์มองเห็นจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีผลมาจากการที่เรามองเห็นวัตถุตาเราจะรับรู้พร้อมๆ กัน ทั้งรูปและพื้น โดยวัตถุจะเป็นรูปและบริเวณรอบๆ จะเป็นพื้น

2) **การเห็นแสงและเงา (Light and Shadow)** การรับรู้ได้หรือมองเห็นได้ เพราะมีแสงสว่างส่องกระทบบริเวณวัตถุที่ตั้งอยู่ ถ้าไม่มีแสงสว่างน้ำหนักของวัตถุจะไม่เกิดขึ้น หรือถ้ามีแสงสว่างเท่ากันเงาก็จะไม่เกิดขึ้นด้วยเช่นกัน แสงและเงาจึงมีผลต่อการรับรู้รูปร่างและขนาดของวัตถุที่แปรเปลี่ยนไปตามปริมาณและค่าน้ำหนักของแสงและเงา (Value)

3) **การเห็นตำแหน่งและสัดส่วน (Position and Proportion)** การรับรู้หรือมองเห็นเกิดขึ้นได้ เพราะตำแหน่งของเราและตำแหน่งของวัตถุ ถ้าเราอยู่ใกล้วัตถุก็จะมองเห็นส่วนรายละเอียดได้ชัดเจนและมีขนาดใหญ่แต่ถ้าอยู่ไกลจากวัตถุก็จะมองเห็นไม่ชัดเจนและมีขนาดเล็กเป็นสัดส่วนกันไป

4) **การเห็นความเคลื่อนไหว (Motion)** การรับรู้และมองเห็นได้เพราะความเคลื่อนไหวของวัตถุหรือเพราะตัวเราเคลื่อนไหวเอง ซึ่งการเคลื่อนไหวมีทั้งการเคลื่อนที่อย่างรวดเร็ว เชื่องช้า ทิศทางและจังหวะ เป็นต้น (อวิชชานนท์ ตาโธสง, 2546: 26)

2.7.4 แสงและเงา (Light and Shadow)

ในการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ใดที่เป็นลักษณะ 2 มิติ จำเป็นจะต้องคำนึงถึงเรื่องของแสงและเงา เพื่อเป็นตัวกลางช่วยให้รูปแบบนั้นยิ่งเห็นชัดเจนขึ้น และทำให้เกิดเป็นภาพในลักษณะ 3 มิติได้ด้วยแสงและเงามีส่วนต่อผลงานดังต่อไปนี้ 1) ช่วยแสดงส่วนละเอียดให้ชัดเจนขึ้น 2) ช่วยในการเปลี่ยนแปลงรูปทรง 3) ช่วยในการบอกตำแหน่ง ระยะใกล้ ไกล 4) ช่วยในการสร้างสรรค์บริเวณว่าง 5) ช่วยในการสร้างเสริมความรู้สึก แสงที่กระทบวัตถุที่ทำให้เกิดลักษณะเป็นรูปทรง 3 มิตินั้น จะต้องประกอบไปด้วย 1) บริเวณแสงจัด (Highlight) 2) บริเวณแสง (Light) 3) บริเวณเงา (Shadow) 4) บริเวณเงารวม (Core of Shadow) 5) บริเวณแสงสะท้อน (Reflected Light) 6) บริเวณเงาตกกระทบ (Cast Shadow) (อวิชชานนท์ ตาโธสง, 2546: 35)

2.7.5 จิตวิทยาของสี

อวิชชานนท์ ตาโธสง กล่าวถึงจิตวิทยาของสีไว้ดังนี้

1) สีกับความรู้สึกเกี่ยวกับขนาดสีอ่อน มักจะทำให้รู้สึกกว้างใหญ่ขึ้น สีเข้มหรือมืด จะทำให้รู้สึกแคบหรือเล็กลง แต่ดูมีน้ำหนักมากกว่าสีอ่อน

2) สีกับความรู้สึกเกี่ยวกับความสะอาดสีผสมสีขาวหรือสีนวลๆ ให้ความรู้สึกสะอาดตาน่าใช้ น่าจับต้อง สีแท้หรือสีเข้ม ให้ความรู้สึกสกปรก ไม่น่าใช้

3) สีกับความรู้สึกเกี่ยวกับพลังสีที่ให้พลังสดใสแข็งแกร่ง คือ สีแท้ที่ยังไม่ได้ผสมกับสีอื่นๆ สีที่ให้ความรู้สึกร้อนแรง เช่น สีแดง สีส้ม สีม่วงแดง สีที่ให้ความรู้สึกเย็น เช่น สีน้ำเงิน สีเขียว สีม่วงคราม

4) สีกับความรู้สึกเกี่ยวกับความเคลื่อนไหว สีน้ำเงิน สดบ มั่นคง มีแนวโน้มที่จะเคลื่อนไหวสู่ภายในตัวเอง สีเหลือง สดใส ชัดเจน มีแนวโน้มที่จะเคลื่อนไหวสู่ภายนอก สีเขียว สดใส ร่มเย็น มีแนวโน้มที่จะเคลื่อนไหวเข้าสู่กึ่งกลางกลุ่มสีร้อนจะเคลื่อนไหวได้ดีกว่ากลุ่มสีเย็น

5) สีกับความรู้สึกเกี่ยวกับระยะใกล้ไกล ระยะหน้า (Fore Ground) เช่น สีเหลือง สีส้ม สีแดง ระยะกลาง (Middle Ground) เช่น สีส้มแดง สีเขียว สีน้ำเงินระยะหลังสุด (Back Ground) เช่น สีม่วง สีม่วงน้ำเงิน (อิทธิขานนท์ ตาโธสง, 2546: 39)

ดังนั้น สีเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการสร้างงาน เป็นการบอกเรื่อง ความกว้าง ความแคบ ระยะใกล้ ระยะไกล เกี่ยวกับพลังต่างๆ และการเคลื่อนไหว

2.7.6 การจัดกิจกรรมทัศนศิลป์สร้างสรรค์

“การจัดกิจกรรมทัศนศิลป์สร้างสรรค์มีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นการสร้างเสริมนิสัยให้กับเด็ก และเพื่อให้เหมาะสมกับบุคลิกภาวะของเด็กโดยมิได้มุ่งหวังจะพัฒนาเด็กให้เป็นศิลปินหากแต่การจัดกิจกรรมศิลป์สร้างสรรค์เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้และมีประสบการณ์ทางด้านศิลปะมีความคิดที่ดีต่อศิลปะ ฉะนั้นการจัดกิจกรรมศิลป์จึงมุ่งผลกระทบต่อการพัฒนาเด็กให้เป็นบุคลากรที่มีคุณค่าต่อสังคมมากขึ้น” (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2529: 40-41)

ซึ่งสอดคล้องกับวิรุณ ตั้งเจริญ กล่าวถึงการ การจัดกิจกรรมทัศนศิลป์สร้างสรรค์ ควร มุ่งเน้นที่จะพัฒนาคุณค่าเด่นๆ ในด้านต่างๆ ดังนี้คือ

พัฒนาความรู้สึกลึกซึ้งสัมผัสทางด้านการรับรู้ การแสดงออกทางศิลปะของเด็กมีผลมา จากการเรียนรู้ การพัฒนาความรู้สึกลึกซึ้งสัมผัสทางด้านการรับรู้ จึงเท่ากับเป็นการพัฒนาศิลปะเด็กซึ่ง สัมพันธ์กับวุฒิภาวะทางการรู้คิดโดยตรง หรืออาจจะหมายถึง การพัฒนาการรู้คิดของเด็กก็ได้ วุฒิภาวะการรู้คิดของเด็กมิได้ชี้ดวงไว้เฉพาะศิลปะหากแต่มีคุณค่าต่อการเรียนรู้วิชาการด้านต่างๆ เรียนรู้สภาพแวดล้อม เรียนรู้ชีวิต การพัฒนาความรู้สึกลึกซึ้งสัมผัสทางด้านการรับรู้ จึงควรเป็นไปอย่าง กว้างขวาง ทั้งทางด้านดู การวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ และปฏิบัติการ เพื่อกระตุ้นให้การเรียนรู้ ต่างๆ ตามที่กล่าวมาแล้ว ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การพัฒนาศักยภาพของสมองทั้งสองซีก ใน อดีตเรามักจะพัฒนาสมองของเด็กเพียงด้านใดด้านหนึ่งเป็นสำคัญ เช่นเด็กที่สนใจทาง คณิตศาสตร์ ก็ผลักดันส่งเสริมเฉพาะทางคณิตศาสตร์ เด็กที่มีความสนใจทางศิลปะก็จะส่งเสริม เฉพาะทางศิลปะ ซึ่งในความเป็นจริงและมนุษย์มีศักยภาพทั้งสองด้าน ถึงแม้จะไม่เท่ากันก็ตาม ซึ่ง การพัฒนาเด็กจึงควรที่จะพัฒนาศักยภาพของสมองทั้งสองด้าน แม้ทางศิลปะเอง ก็ไม่ควรส่งเสริม เฉพาะการสร้างสรรค์กิจกรรม แต่เน้นความรู้ทางด้านวิเคราะห์ เข้าไว้ด้วย ศิลปะช่วยให้เกิดการ พัฒนาการด้านอื่นๆ ดังนี้

1) ศิลปะพัฒนาพฤติกรรมในการทำงาน เด็กจะเกิดความคล่องตัวในการคิด และ แสดงออก ความชำนาญในการสร้างสรรค์หรือสมรรถภาพในการแสดงออกนี้เป็นสิ่งที่ท้าทายให้เกิด ความกระหายในการทำงานศิลปะอีกต่อไป

2) ศิลปะพัฒนาบุคลิกภาพ การเรียนโดยการลงมือปฏิบัติทำให้เกิดความเคยชิน ซึ่งจะเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ทำให้เด็กรักการทำงานและขยันหมั่นเพียร

3) ศิลปะพัฒนาพลังของการแสดงออกทางด้านอารมณ์และความรู้สึกนึกคิด จินตนาการ และการสร้างสรรค์

4) ศิลปะพัฒนาความเชื่อมั่นในตัวเอง ผลสำเร็จของการทำงานศิลปะ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจเมื่อบุคคลได้พบกับความสำเร็จอยู่เสมอ ทำให้บุคคลเกิดความมั่นใจในการทำงานของตนมากขึ้น

5) ศิลปะพัฒนาให้คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น การสร้างสรรค์จึงเป็นการลองผิดลองถูก และแก้ปัญหายู่ตลอดเวลาจนกว่างานจะเสร็จ

6) ศิลปะพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมที่เอื้อเพื่อเผื่อแผ่ต่อกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปรึกษาหารือและหาข้อสรุปร่วมกัน” (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2526: 54-68)

จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการครบในทุกด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อเป็นบุคลากรที่มีคุณค่าต่อสังคมในอนาคต

2.7.7 พัฒนาการทางศิลปะด้านการวาดภาพระบายสี

โลเวนเฟลด์ (Lowenfeld) (1987) ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของการให้ความหมายที่ชัดเจนระหว่างศิลปะกรรมและศิลปะศึกษา โดยการเปรียบเทียบความหมายทางศิลปะกรรม (Fine Art) ว่า

มุ่งเน้นผลงานที่มีความสุนทรีย์ (Aesthetic Product) ส่วนศิลปะศึกษา เน้นที่ผลของกระบวนการความคิดสร้างสรรค์ของแต่ละบุคคล โดยมาจากการรับรู้ด้วยประสบการณ์ทางสุนทรียศาสตร์ (Aesthetic Experience) ซึ่งควรบูรณาการประสบการณ์ 4 ประเภทเข้าไว้ด้วยกัน คือ 1) ประสบการณ์ด้านอารมณ์ (Emotional Experience) 2) ประสบการณ์ด้านสติปัญญา (Intellectual Experience) 3) ประสบการณ์ด้านการรับรู้ (Perceptual Experience) 4) ประสบการณ์ด้านสุนทรียศาสตร์ (Aesthetic Experience) การประสานประสบการณ์ข้างต้นนี้เป็นสิ่งสำคัญในการศึกษาพัฒนาการของเด็กในแต่ละคนโดยมีการคำนึงในทุกๆด้าน นอกจากนี้ โลเวนเฟลด์ ยังให้ความสำคัญกับพัฒนาการทางร่างกาย สังคม และด้านความคิดสร้างสรรค์ จากการวางพื้นฐานดังกล่าวจึงเกิดเป็นแนวทางในการพิจารณาเทคนิคเรื่องราว และสื่อการเรียนศิลปะ

เพื่อให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางอารมณ์และสมองของเด็ก (นงเยาว์ เข็มเล็ก , 2539: อ้างอิงจาก Lowenfeld, 1987)

พัฒนาการทางศิลปะด้านการวาดภาพระบายสี เป็นทฤษฎีที่ Lowenfeld ให้ความสำคัญในเรื่องของการแสดงออกตามความคิดและความรู้สึกของเด็ก โดยพัฒนาตามวัยและวุฒิภาวะซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

- 1) ขั้นขีดเขียน (The Scribbling Stage) อายุระหว่าง 2-4 ปี พัฒนาการของเด็กในช่วงนี้ยังไม่สามารถควบคุมกล้ามเนื้อได้ ดังนั้นการเคลื่อนไหวที่แสดงออก เช่น การขีดเขียน ป้าย หรือละเลงสิ่งต่างๆ
- 2) ขั้นก่อนการวาดภาพเป็นเรื่องราว (Preschematic Stage) อายุระหว่าง 4-7 ปี ในวัยนี้ลักษณะการเคลื่อนไหวของเด็กเพิ่มความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมยิ่งขึ้นกว่าเดิม รอยขีดเขียนที่ปรากฏจึงทำให้เข้าใจความหมายดังกล่าวชัดเจนยิ่งขึ้น
- 3) ขั้นวาดภาพได้เป็นเรื่องราวอย่างสังเขป (The Schematic Stage) อายุระหว่าง 7-9 ปี ในวัยเด็กเริ่มค้นพบว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อม ดังนั้นเด็กจึงเริ่มพัฒนาต่อการนำตนไปสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ความหึงหูกคนอื่น ๆ ที่อยู่ร่วมด้วย
- 4) ขั้นเริ่มต้นวาดภาพอย่างจริงจัง (The Gang Age) อายุ ระหว่าง 9-12 ปี เด็กวัยนี้เริ่มต้องการอยู่ในสังคมอย่างอิสระ มีความต้องการความเป็นส่วนตัวมากขึ้น สนใจการแต่งกายและชื่นชอบงานรื่นเริงต่างๆ ส่วนเด็กผู้ชายมักชอบการชุมนุมรวมกลุ่มสร้างกิจกรรมต่างๆ เช่น การเดินทางไกล การตั้งค่ายพักแรม เป็นต้น กล่าวได้ว่าเด็กวัยนี้มีลักษณะของการอยู่รวมกันเป็นกลุ่มอย่างเด่นชัด มีความต้องการแสดงออกตามความนึกคิดของตน และเริ่มมีการคิดฝันจินตนาการเพิ่มขึ้น จึงเป็นที่มาของสาเหตุการเริ่มการเปลี่ยนแปลงจากรูปแบบของสัญลักษณ์ที่เคยใช้แต่เดิมมาเป็นการพยายามเลียนแบบวัตถุ สิ่งแวดล้อมต่างๆ ให้สัมพันธ์กับธรรมชาติ

5) ขั้นวาดเลียนแบบธรรมชาติ (The Pseudo-Naturalistic Stage) อายุระหว่าง 12-14 ปี เป็นระยะที่เด็กมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายและความคิดลักษณะการมองภาพรวมจะเริ่มเหมือนจริงมากขึ้น นอกจากนี้แล้วยังเป็นช่วงที่เด็กมีความคิดรวบยอดแบ่งเป็นสองลักษณะคือ

5.1) พวกที่มีความคิดรวบยอดตามสิ่งเร้าของจักขุประสาท

(Visually Minded) ลักษณะนี้เด็กจะวาดภาพได้ใกล้เคียงความเป็นจริง มีการแสดงแสงและเงารวมทั้งลักษณะของภาพสามมิติ การวาดคนจะแสดงลักษณะข้อต่อส่วนต่างๆของอวัยวะ เสื้อผ้า แสดงรอยยับย่นตามการเคลื่อนไหวของร่างกาย ลักษณะที่สำคัญของเด็กวัยนี้ คือ การวาดภาพตามความรู้สึกว่าตนเองเป็นผู้ดู

5.2) พวกที่ให้ความหมายของสิ่งต่างๆ จากประสบการณ์ตัวเอง (Non-Visually Minded) ลักษณะนี้เด็กจะวาดภาพ ที่แสดงถึงอารมณ์ระหว่างตนเองกับสิ่งแวดล้อมเป็นการวาดตามความรู้สึก ภาพจึงออกมาในลักษณะเกินความเป็นจริง การออกแบบตกแต่งส่วนประกอบต่างๆ ภายในภาพมักมุ่งในด้านของการแสดงออกทางอารมณ์มากกว่าจะแสดงถึงประโยชน์และหน้าที่ของวัตถุนั้นๆ เด็กกลุ่มนี้จึงค่อนข้างไม่สนใจกับกระบวนการออกแบบอย่างจริงจัง อย่างไรก็ตามพวกเขากลับมีความเข้าใจในภาพให้ความสำคัญกับสิ่งนั้น

6) ขั้นการตัดสินใจ (Adolescent Art) อายุระหว่าง 14-17 ปี พัฒนาการด้านต่างๆ เริ่มมีความสมบูรณ์จึงทำให้มีการควบคุมการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ทางศิลปะได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลักษณะของความสนใจในการทำงานจะยาวนานขึ้น และเป็นไปอย่างมีจุดมุ่งหมาย ดังนั้นการแสดงรายละเอียดต่างๆ จึงค่อนข้างสมบูรณ์กว่าวัยอื่นๆ ซึ่งจำแนกได้ 3 ลักษณะ

6.1) ถ่ายทอดตามการมองเห็น (Visual Type) เด็กจะมีการถ่ายทอดตามจักขุประสาทในลักษณะที่เป็นจริงตามธรรมชาติ คล้ายคลึงกับการบันทึกภาพด้วยกล้องถ่ายรูป โดยมีการวาดเส้นรอบนอกก่อน จากนั้นจึงใส่รายละเอียดต่างๆลงไป อีกทั้งยังมีการสร้างความกลมกลืน มีการให้แสงเงา และสัดส่วนที่มาจากความเป็นจริงลงไปในภาพด้วย

6.2) ถ่ายทอดโดยยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Haptic Type) โดยการถ่ายทอดตามอารมณ์ ความรู้สึก และประสบการณ์ที่มีอยู่ ซึ่งมีลักษณะของการแสดงออกอย่างชัดเจน

6.3) ถ่ายทอดแบบผสม (Visual type And Haptic Type) เป็นลักษณะการนำรูปแบบจากธรรมชาติที่เป็นจริงมาประสานกับความต้องการในการแสดงออกที่เป็นมาจากความรู้สึกภายใน และการถ่ายทอดออกมาเป็นภาพซึ่งมีส่วนประกอบบางส่วนที่ไม่เหมือนจริงตามแบบ (นงเยาว์ เข็มเล็ก, 2539, อ้างอิงจาก Lowenfeld, 1987)

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างทางทัศนศิลป์ ผู้วิจัยต้องการนำข้อมูลในส่วนนี้ไปวิเคราะห์ เกี่ยวกับการใช้จุด เส้น ในการจัดวางท่าทางนาฏศิลป์ จิตวิทยาของสีนำไปใช้ในเรื่องของเสื้อผ้า และอุปกรณ์ประกอบการแสดง แสงและเงานำไปใช้ในเรื่องการจัดท่าฉากและการจัดแสงในส่วนของการแสดง หลักการจัดกิจกรรมทางทัศนศิลป์เป็นแนวทางการนำกิจกรรมไปทดลองกับผู้พิการทางสายตา ส่วนพัฒนาการทางศิลปะผู้วิจัยนำแนวคิดของโลเวนเฟลด์ (Lowenfeld) ขั้นวาดเลียนแบบธรรมชาติ (The Pseudo-Naturalistic Stage) อายุระหว่าง 12-14 ปี และขั้นการตัดสินใจ (Adolescent Art) อายุระหว่าง 14-17 ปี เพราะข้อมูลใน 2 ขั้นนี้ ตรงกับกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยศึกษา คือช่วงอายุ 11-15 ปี จึงนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการพิจารณาเทคนิค เรื่องราว และสื่อการจัดกิจกรรมศิลปะเพื่อให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางอารมณ์ และสมองของผู้พิการทางสายตาเพื่อหาแนวทางในการจัดกิจกรรมสำหรับผู้พิการทางสายตาอย่างเหมาะสม และการนำข้อมูลมาปรับใช้ในการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ต่อไป

2.8 ประสพการณ์โดยการเรียนรู้จากการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้นำแนวทางการเรียนรู้ ซึ่งเป็นประสพการณ์ในการวิจารณ์ เป็นการเรียนรู้ความงามด้วยการวิเคราะห์แยกแยะ และจดจำบันทึกไว้ทั้งในรูปแบบลายลักษณ์อักษรและภาพประกอบ อย่างมีขั้นตอนตามระเบียบวิธีวิจัยทางศิลปะเชิงคุณภาพ ดังนี้ ข้อมูลที่เป็นเอกสารตำราวิจัยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ทรงคุณวุฒิและผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ข้อมูลจากการศึกษาภาคสนาม ทั้งในรูปแบบการจดบันทึกและแบบมีส่วนร่วม โดยรวบรวมข้อมูลดังกล่าวเพื่อนำมาวิเคราะห์ ซึ่งโดยทั่วไปจะแยกแยะคุณค่าของผลงานออกเป็น 3 ประเด็นดังนี้ 1)คุณค่าทางประวัติศาสตร์ 2)คุณค่าทางการสร้างสรรค์ เป็นกระบวนการสร้างสรรค์คุณค่าของผลงาน 3)คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ เป็นการสร้างคุณค่าโดย ได้นำหลักของสุนทรียศาสตร์มาเป็นแนวทางในการสร้างคุณค่าของผลงานคุณค่าทั้ง 3 ประเด็นนี้ จะมีส่วนในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานทางนาฏศิลป์ อันเป็นปัจจัยสำคัญต่อผู้วิจัย ในการการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลในด้านต่างๆ เพื่อที่จะสามารถสร้างสรรค์ผลงานออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

2.8.1 คุณค่าทางประวัติศาสตร์

คุณค่าทางประวัติศาสตร์เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับความเป็นมาของผู้พิการทางสายตา แนวคิดจินตนาการ สุนทรียศาสตร์ และองค์ความรู้ต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ แนวคิดจินตนาการ สุนทรียะทางการสร้างงานด้านศิลปะ และความสัมพันธ์ของแนวคิดจินตนาการของผู้พิการทางสายตาที่ถ่ายทอดทางศิลปะกับการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ เพื่อหาความสัมพันธ์ในเชิงบูรณาการศาสตร์ ในด้านคุณค่าสุนทรียะ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักวิเคราะห์สุนทรียศาสตร์ เพื่อนำความงามเหล่านั้น มาผ่านกระบวนการวิจัย ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลจนออกมาเป็นผลงานการแสดงผลทางนาฏศิลป์ ทั้งนี้นอกจากองค์ประกอบสำคัญทั้ง จินตนาการของผู้พิการทางสายตา และสุนทรียศาสตร์ แล้วยังมีปัจจัยและองค์ความรู้ในด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ อันเป็นส่วนที่ช่วยส่งเสริมให้ผลงานการสร้างสรรค์มีความสมบูรณ์ ซึ่งผู้วิจัยจะต้องศึกษาและเรียนรู้ต่อไป

2.8.2 คุณค่าทางการสร้างสรรค์

เนื่องจากผลงานวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและสร้างสรรค์ ดังนั้นผู้วิจัยมีหน้าที่โดยตรงที่จะสร้างคุณค่าทางการสร้างสรรค์ โดยคุณค่าดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูล องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับ “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ในแนวคิดจากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา” ได้อย่างครบถ้วนทั้งในภาคทฤษฎีและปฏิบัติ จากนั้นนำองค์ความรู้ทางนาฏศิลป์เข้ามาช่วยในกระบวนการสร้างสรรค์ เพื่อให้ผลงานดังกล่าว ก่อเกิดคุณค่าทั้งในด้านความงามทางศิลปะ และประโยชน์ต่อวงการนาฏศิลป์ อันเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติต่อไป

2.8.3 คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์

ค่าทางสุนทรียศาสตร์ นับเป็นปัจจัยสำคัญ ในการสร้างสรรค์ผลงานวิจัย “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ในแนวคิดจากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ” เนื่องจากการสร้างสรรค์ผลงานวิจัยครั้งนี้ นำหลักสุนทรียะหรือหลักของความงามนาฏศิลป์ และแนวคิดจินตนาการนำมาสร้างสรรค์ โดยผ่านกระบวนการวิจัยทางนาฏศิลป์ ให้ก่อเกิดเป็นผลงานทางนาฏศิลป์ขึ้น ผู้วิจัยจึงจำเป็นที่

จะต้องศึกษาหลักสุนทรียศาสตร์ การตีความหมาย คุณค่าความงามในศิลปะในแต่ละด้าน เพื่อนำมาใช้ในกระบวนการสร้างสรรค์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยต้องการนำข้อมูลไปประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในภาคทฤษฎีและปฏิบัติ จากนั้นนำองค์ความรู้ดังกล่าวและแนวทางนาฏยศิลป์ เข้ามาช่วยในกระบวนการสร้างสรรค์ เพื่อให้ผลงานประกอบการสร้างสรรค์ผลงานนาฏยศิลป์ ในบทที่ 4 ต่อไป

2.9 สุนทรียศาสตร์

2.9.1 ความหมายของสุนทรียศาสตร์

“สุนทรียศาสตร์ คือ ปรัชญาแห่งความงามที่มีความเกี่ยวข้องกับจิตใจของมนุษย์ที่ไปสัมผัสสิ่งที่มีคุณสมบัติงามในทางภววิสัยแล้วเกิดความพึงพอใจ ความชอบ ความเพลิดเพลิน” ซึ่งความพึงพอใจนี้จะดำรงอยู่ได้นาน ในระดับที่แตกต่างกันออกไปตั้งแต่ความพึงพอใจขั้นธรรมดาเกิดขึ้นแล้วหายไปในเวลาสั้นๆ เพราะไปสัมผัสกับสิ่งที่มีคุณลักษณะของสิ่งสะกดเร้าที่ธรรมดา แต่ความพึงพอใจในระดับสุดยอดนั้น จะเกิดจากการที่จิตของเราถูกเร้าด้วยสิ่งที่เราสัมผัส ค้นเคยในเรื่องนั้นๆ อยู่ก่อนแล้ว สิ่งเร้าที่ก่อให้เกิดความรู้สึกงามจะต้องมีลักษณะพื้นฐาน 3 ประการ คือ ความมีสัดส่วนดี ความชัดเจนบริสุทธิ์ ความเป็นเอกภาพ” (เอกชัย สุนทรพงศ์ , และเสาวนิตย์ แสงวิเชียร, ม.ป.ป.) สุนทรียศาสตร์เรียกลิสติก ได้กล่าวว่า “หลักการสำคัญซึ่งเป็นเสมือนหนึ่งหัวใจของปรัชญาแนวเรียกลิสติกหรือสุนทรียศาสตร์เรียกลิสติก คือ “ศิลปะคือการสะท้อนความเป็นจริง” (Art as a Reflection of Reality) และสะท้อนเข้ามาในสมองของคนนั้นก็คือ ภาพศิลป์ปฏิมา (Artistic Image) ภาพศิลป์ปฏิมาในสมองคนจะสะท้อนอยู่ในงานศิลปะ สุนทรียศาสตร์เรียกลิสติกถือว่า สุนทรียศาสตร์คือศาสตร์ที่เกี่ยวกับศิลปะทั้งหมด เกี่ยวกับลักษณะธรรมชาติของศิลปะเกี่ยวกับกฎทั่วไป ที่สุดของการพัฒนาศิลปะเกี่ยวกับกฎทั่วไป ที่สุดของการพัฒนาศิลปะเกี่ยวกับความสัมพันธ์ภายในระหว่างด้านวัตถุกับด้านจิตใจของศิลปะ เกี่ยวกับกิจกรรมการสร้างสรรค์ศิลปะ สรุปแล้วก็คือ สุนทรียศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับหลักการและกฎทั่วไปของความงามในธรรมชาติในสังคม และในศิลปกรรมสุนทรียศาสตร์เรียกลิสติกมิได้เน้นแต่ศิลปะอย่างเดียว แต่เน้นส่วนที่มีความสัมพันธ์กับธรรมชาติและสังคม สุนทรียศาสตร์เรียกลิสติกถือว่า สุนทรียศาสตร์เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างส่วนบนของสังคม ลักษณะโครงสร้างส่วนบนคือ สังคมซึ่งมีฐานะเศรษฐกิจที่แน่นอน นอกจากนี้ยังกล่าวว่าแหล่งที่มาของความงามทางศิลปะหรือ

ตัวกระตุ้นทางสุนทรียะอยู่ที่ความเป็นจริงทางภววิสัยนั่นเอง” (บรรจง บรรจงศิลป์ , 2529: 4-5) ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาสุนทรียศาสตร์ดังกล่าวข้างต้นนั้น พอที่จะรวบรวมแนวคิดจากบุคคลต่างๆ ในวงการสุนทรียศาสตร์ได้ดังนี้ สุเชาว์ พลอยชุม กล่าวว่ “ลักษณะทั่วไปของประสบการณ์ทางสุนทรีย คือการทำให้กิจกรรมในชีวิตจริงหยุดพักลงชั่วคราว ลืมเรื่องราวในชีวิตประจำวัน จิตจะว่างจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ที่อยู่ภายนอก มีอารมณ์ดื่มด่ำอยู่ในความเพลิดเพลินกับเรื่องที่กำลังสัมผัสอยู่ และความไม่ใส่ใจในกิจกรรมของชีวิตจริงๆ นั่นเอง ที่ช่วยให้จิตได้ผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์ลงได้ ลักษณะที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของประสบการณ์สุนทรียะ คือ อารมณ์ร่วมและสภาวะจิตผูกพัน (Psychical Distance)” (สุเชาว์ พลอยชุม, 2516: 8)

2.9.2 แนวคิดด้านสุนทรียศาสตร์

เอกชัย สุนทรพงศ์ และเสาวนิตย์ แสงวิเชียร (ม.ป.ป.) กล่าวว่า “สุนทรียศาสตร์ คือปรัชญาแห่งความงามที่มีความเกี่ยวข้องกับจิตใจของมนุษย์ที่ไปสัมผัสสิ่งที่มีคุณสมบัติงามในทางภววิสัยแล้วเกิดความพึงพอใจ ความชอบ ความเพลิดเพลิน” ซึ่งความพึงพอใจนี้จะดำรงอยู่ได้นานในระดับที่แตกต่างกันออกไปตั้งแต่ความพึงพอใจขั้นธรรมดา เกิดขึ้นแล้วหายไปในเวลาสั้นๆ เพราะไปสัมผัสกับสิ่งที่มีคุณลักษณะของสิ่งสะกิดเร้าที่ธรรมดา แต่ความพึงพอใจในระดับสุดยอดนั้น จะเกิดจากการที่จิตของเราถูกเร้าด้วยสิ่งที่เรามีสัมผัส ค้นเคยในเรื่องนั้นๆ อยู่ก่อนแล้ว สิ่งเร้าที่ก่อให้เกิดความรู้สึกงาม จะต้องมัลักษณะพื้นฐาน 3 ประการ คือ ความมีสัดส่วนดี ความชัดเจน บริสุทธิ์ ความเป็นเอกภาพ”

ส่วนทางด้าน บรรจง บรรจงศิลป์ (2529: 65) ได้สรุปไว้ว่า “ความรู้สึกชื่นชมยินดีเกิดจากสิ่งต่างๆ มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้คือ ความเป็นระเบียบ ความมีสัดส่วนรับกัน ความกลมกลืนกัน กามารมณ์ ความแวววาวของสี ลักษณะที่เลียนแบบจากสิ่งแวดล้อมในสังคม ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวจะทำหน้าที่กระตุ้นทางสุนทรียภาพให้คนเกิดการเพ่งสำรวจทางสุนทรียภาพที่ไม่มีผลในทางปฏิบัติ” สุนทรียศาสตร์จะเกี่ยวกับ สังกัปหรือความคิดรวบยอดของบุคคลที่มีต่อวัตถุทางสุนทรียะ ก่อให้เกิดประสบการณ์ทางสุนทรียะที่แตกต่างกันออกไปตามประสบการณ์เดิมของแต่ละบุคคล” ส่วนทางด้าน กิริติ บุญเจือ (2522 : 47) กล่าวว่า “ความสนใจเสวยอารมณ์เป็นข้อเท็จจริงในประสบการณ์ของมนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะเป็นชนชาติใด ภาษาใด มนุษย์จะมีอารมณ์เมื่อสัมผัส สีสัน รูปร่าง รูปทรง พื้นผิวและขนาดของสิ่งต่างๆ สิ่งที่เราเห็นจนเคยชินจะสร้างอารมณ์ขึ้น

ตามปกติ สิ่งใหม่จะสร้างอารมณ์ใหม่ที่น่าสนใจ อารมณ์ที่เกิดขึ้นอาจจะน่าพอใจหรือน่า
สะอิดสะเอียนหรือแปลกตาก็ได้ เสียง กลิ่น รส และสัมผัส ย่อมสร้างอารมณ์ได้ทั้งสิ้น”

โดยสอดคล้องกับ วิรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์ (2528: 54-67) ได้กล่าวถึง “คุณค่าการเรียนศิลปะ
คุณค่าของสุนทรียะศึกษาส่งเสริมความเจริญทางสุนทรียภาพและการรับรู้ สุนทรียะศึกษาส่งเสริม
ความเจริญทางสติปัญญา สุนทรียะศึกษาส่งเสริมการสร้างสรรค์ และ ศิลปะส่งเสริมความเข้าใจ
และเห็นคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรม ไว้ดังนี้

1) **สุนทรียะศึกษาส่งเสริมความเจริญทางสุนทรียภาพและการรับรู้** การ
เรียนวิชาศิลปะจะช่วยส่งเสริมให้เด็กเจริญเติบโตทางด้านสุนทรียภาพและการรับรู้ ความเจริญทาง
สุนทรียภาพนั้นเป็นส่วนหนึ่งของความเจริญทางการรับรู้ ผู้ที่มีความเจริญทางด้านนี้สามารถที่จะ
สังเกตหรือพิจารณาดูความเหมือนกันและแตกต่างกันของสิ่งต่างๆ สามารถเข้าใจในความงามของ
ศิลปะและธรรมชาติ ส่งเสริมความเป็นคนช่างสังเกตในสิ่งแวดล้อมต่างๆ

2) **สุนทรียศึกษาส่งเสริมความเจริญทางสติปัญญา** ประสบการณ์ในการ
แก้ปัญหาในการทำงานศิลปะจะช่วยให้เด็กรอบรู้และปลูกฝังพฤติกรรมของเด็กสามารถเข้าใจ
ตนเอง สามารถแก้ปัญหาในการใช้เครื่องมือ และ การใช้วัสดุในการประกอบการทำงาน จะช่วยให้
เด็กมีบุคลิกลักษณะดี มั่นใจในการแก้ปัญหาและกล้าแสดงความคิดเห็น เด็กที่เจริญเติบโตมี
สติปัญญา สามารถแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม กระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะจะส่งเสริมความ
เจริญทางด้านสติปัญญา

3) **สุนทรียศึกษาส่งเสริมความเจริญทางด้านอารมณ์** กิจกรรมทางศิลปะมี
ส่วนช่วยฝึกฝนในการควบคุมอารมณ์ ทั้งนี้เพราะการสร้างสรรค์งานศิลปะจำเป็นต้องมีอารมณ์
ผู้สร้างสรรค์งานศิลปะจึงมีประสบการณ์ในการควบคุมอารมณ์ด้วย นอกจากนั้นการที่เด็ก
ได้ทำงานศิลปะตามความถนัดและสนใจ เด็กจะทำด้วยความสุขและร่าเริง จิตใจของเด็กก็เป็น
สุขด้วย

4) **สุนทรียศึกษาส่งเสริมการสร้างสรรค์** กิจกรรมทางศิลปะจะเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกฝนในการสร้างสรรค์ เด็กจะได้มีโอกาสทำงานศิลปะแขนงต่างๆ ซึ่งจะเป็นการปลูกฝังให้มีอุปนิสัยในการออกแบบ การทำงานและฝึกฝนในการแก้ปัญหาการใช้วัสดุและเครื่องมือ จึงนับว่าเป็นการส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ได้

5) **ศิลปะส่งเสริมความเข้าใจและเห็นคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรม** สามารถทำได้ด้วยการให้เด็กเกิดความเข้าใจและมีความนิยมในศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การส่งเสริมนี้ มิได้ทำโดยการให้เด็กปฏิบัติงานศิลปะเหมือนดังที่ได้กระทำทั่วไป หากแต่ส่งเสริมด้วยการให้เด็กได้สามารถเข้าใจในความงามของศิลปวัฒนธรรมของชาติ จนสามารถประเมินผลและตีคุณค่าของงานศิลปะนั้นๆ ได้ นักการศึกษาเชื่อว่าการสอนวิชาศิลปะนิยมมีคุณค่าในการส่งเสริมและรักษาศิลปวัฒนธรรมได้ การส่งเสริมนี้อาจทำได้ด้วยการให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับหลักการทางสุนทรียภาพ องค์ประกอบของความงาม หลักของการออกแบบ แนวความคิดและความเป็นมาของงานนั้นๆ การส่งเสริมความนิยมในงานศิลปะนี้จะได้ดี เด็กต้องมีความรู้สึกตระหนักในความงามและเห็นคุณค่าทางงานนั้น เข้าใจและมีความนิยมศิลปะของไทยและมีความรู้สึกรักในความงามและเกิดความรู้สึกอยากช่วยกันรักษาศิลปะและวัฒนธรรมของชาติให้อยู่ถาวรสืบต่อไปชั่วกาลนาน” (วิรัตน์ พิชญ์ไพญฺญ์, 2528: 54-67)

จากข้อมูลดังกล่าว สุนทรียศาสตร์ทางศิลปะนับว่ามีคุณค่ามากต่อผลงานในการสร้างสรรค์ หากศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงาน มิได้คำนึงถึงคุณค่าในด้านนี้แล้ว ผลงานที่ปรากฏออกมาต่อสาธารณชน ก็เปรียบเสมือนชิ้นงานชิ้นหนึ่งที่ไม่มีความรู้สึกรักในตัวเอง ไม่เกิดประโยชน์ และไม่มีความหมาย หากแต่ศิลปินได้เสริมคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ เข้าไปด้วยแล้ว จะส่งผลให้ผลงานชิ้นนั้น มีคุณค่าในตัวของมันเอง จนผู้ดูผู้ชมสามารถสัมผัสและรับรู้ได้ ตามแต่ทัศนคติในตัวของแต่ละบุคคล

2.10 สรุปบท

ในบทที่ 2 ที่ผ่านมานี้ของวิทยานิพนธ์เรื่อง “การสร้างสรรคงานนาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา” นี้ ผู้วิจัยได้กล่าวถึง ข้อมูลทางเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวกับผู้พิการทางสายตา จินตนาการของผู้พิการทางสายตา การสร้างสรรคงานนาฏยศิลป์ในประเทศและต่างประเทศ และโครงสร้างทางทัศนศิลป์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 อารัมภบท

ในบทที่ 3 ของวิทยานิพนธ์เรื่อง“การสร้างสรรคงานนาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา” นี้ ผู้วิจัยได้กล่าวถึง ข้อมูลทางเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ในบทนี้ผู้วิจัยจะได้กล่าวถึง รูปแบบของงานวิจัย การออกแบบงานวิจัยซึ่งประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย คำถามในการวิจัย ผลงานที่ได้จากงานวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ตารางกำหนดการสัมภาษณ์ ตัวอย่างคำถามในการสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

3.2 รูปแบบงานวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยทางศิลปกรรมที่ศึกษาข้อมูลเพื่อการสร้างสรรค์และหาแนวทาง ในการสร้างสรรคงานนาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา โดยใช้การวิจัยที่มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.2.1 งานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ (Creative Research)

ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2548: 66) กล่าวว่า “งานวิจัยเชิงสร้างสรรค์เป็นการศึกษาเพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะซึ่งเป็นการวิจัยที่เกี่ยวกับกระบวนการสร้างสรรค์และรูปแบบแปลกใหม่เป็นสำคัญ” ส่วนทางด้าน วิรุณ ตั้งเจริญ (อ้างใน ธีระวิวัฒน์ วรรณวิชัย : 2554) กล่าวว่า “แนวทางของการวิจัยและสร้างสรรค์เป็นกระบวนการวิจัยที่ต้องการค้นคว้าและพัฒนา ทำการทดสอบในสภาพจริง ทำการประเมิน และดำเนินการปรับปรุงผลิตภัณฑ์จนได้ผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพการวิจัยสร้างสรรค์จึงเป็นงานที่เกิดขึ้นจากการศึกษาค้นคว้า ด้วยกระบวนการเชิงวิทยาศาสตร์ในพื้นที่ของศิลปะและก่อให้เกิดงานศิลปะที่สะท้อนประเด็นกระบวนการคิดวิเคราะห์ และข้อมูลหรือเหตุปัจจัยต่างๆ เป็นประการสำคัญ”

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้นำแนวทางของการวิจัยเชิงสร้างสรรค์มาเป็นหลักในการสร้างสรรคการแสดงงานนาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา

3.2.2 งานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ , (2548: 39) กล่าวว่า แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นวิธีค้นหาความจริงจากเหตุการณ์ และสภาพแวดล้อมที่มีอยู่ตามความเป็นจริงซึ่งไม่สามารถวัดปริมาณได้ โดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสัมภาษณ์ เป็นต้น โดยพยายามวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเหตุการณ์กับสภาพแวดล้อม เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ (Insight) ของภาพรวมจากหลายปัจจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้้นำแนวทางของการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์จากการเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้พิการทางสายตา เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียง วิเคราะห์ และสังเคราะห์ให้เกิดแนวทางในการสร้างสรรค์ต่อไป

3.2.3 งานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ , (2548: 39) กล่าวว่า แนวทางของการวิจัยเชิงปริมาณนั้น เป็นวิธีการค้นหาความรู้และความจริง โดยวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติและแสดงผลเป็นตัวเลข โดยใช้วิธีการทางสถิติเป็นเกณฑ์สำคัญ การวิจัยเชิงปริมาณจะพยายามออกแบบวิธีการวิจัยให้มีการควบคุมตัวแปรที่ศึกษา ต้องจัดเตรียมเครื่องมือรวบรวมข้อมูลให้มีคุณภาพ จัดกระทำสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องให้เป็นมาตรฐาน และใช้วิธีการทางสถิติช่วยวิเคราะห์และประมวลข้อสรุปเพื่อให้เกิดความคลาดเคลื่อน (Error) น้อยที่สุด

ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้้นำแนวทางของการวิจัยเชิงปริมาณมาใช้ในส่วนของ การเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจจากการเข้าร่วมกิจกรรมการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ทั้งในระหว่างการทดลองและภายหลังการเสร็จสิ้นการทดลอง

3.3 การออกแบบงานวิจัยสร้างสรรค์

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ” นี้ มีความประสงค์ที่จะสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา และ

หาแนวคิดในการสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ผู้วิจัยได้ออกแบบงานวิจัยซึ่งแบ่งเป็นหัวข้อ ดังนี้

3.3.1 คำถามงานวิจัย

ในการวิจัยแบบสร้างสรรค์นี้ ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามของการวิจัยแบบสร้างสรรค์ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ข้อ ดังนี้

3.3.1.1 ผลงานการแสดงเรื่อง “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา” เป็นอย่างไร

3.3.1.2 แนวคิดของ “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา” เป็นอย่างไร

3.3.2 แนวคิดในการสร้างสรรค์งาน “นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้ พิการทางสายตา” จะเป็นอย่างไรนั้น สามารถแบ่งคำถามออกตามองค์ประกอบการแสดงนาฏศิลป์ ดังนี้

3.3.2.1 บทการแสดง ของนาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา จากการทดลองทำกิจกรรมทางศิลปะจะเป็นอย่างไร

3.3.2.2 การออกแบบลีลา ของนาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา จากแนวคิดการสร้างสรรค์ของนราพงษ์ รัศมีศรี จะเป็นอย่างไร

3.3.2.3 การออกแบบเครื่องแต่งกาย สำหรับการแสดงนาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ควรมีลักษณะอย่างไร

3.3.2.4 การออกแบบดนตรี สำหรับการแสดงนาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ควรมีแนวดนตรีในลักษณะใด

3.3.2.5 การออกแบบพื้นที่การแสดง สำหรับการแสดงนาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ควรมีลักษณะอย่างไร

3.3.2.6 การออกแบบแสง สำหรับการแสดงนาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตาควรมีลักษณะอย่างไร

3.3.2.7 การออกแบบอุปกรณ์การแสดง สำหรับการแสดงนาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ควรมีลักษณะอย่างไร

3.3.2.8 นักแสดง ที่ใช้ในการแสดงนาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ควรมีลักษณะและคุณสมบัติอย่างไร

3.3.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การสร้างสรรคนาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา” นี้เป็นงานวิจัยแบบสร้างสรรค์ซึ่งต้องการศึกษาทั้งเพื่อการสร้างสรรค และหาแนวคิดในการสร้างงานการแสดง ดังนั้นจึงแบ่งวัตถุประสงค์ออกเป็น 2 ข้อ ดังนี้

- 1) เพื่อสร้างสรรคการแสดงนาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา
- 2) เพื่อหาแนวคิดในการสร้างงานนาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา

3.3.4 ผลงานนาฏยศิลป์ที่ได้จากการวิจัยเชิงสร้างสรรค์

จากการศึกษาความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผ่านกระบวนการวิจัยแบบสร้างสรรค์จะทำให้ได้ผลงานดังนี้

- 1) ผลงานการแสดงนาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา
- 2) แนวคิดในการสร้างงานนาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วิทยานิพนธ์เรื่อง “นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา” นี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยเพื่อการศึกษาค้นคว้าเพื่อให้เกิดความเที่ยงตรงและเพื่อป้องกันอคติในการวิจัย ผู้วิจัยจึงเลือกใช้เครื่องมือในการวิจัยหลายประเภท ดังนี้

3.4.1 การสำรวจข้อมูลเชิงเอกสาร

ในการสำรวจข้อมูลเชิงเอกสารนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ ตำราและบทความทางวิชาการต่างๆ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ “นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา” ทั้งนี้ เอกสารเกี่ยวกับเรื่องนี้มีปรากฏน้อยมาก ผู้วิจัยจึงได้หาข้อมูลเพิ่มเติมด้วยวิธีอื่นที่สามารถทดแทนกันได้ เช่น การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และศิลปินผู้สร้างงาน เป็นต้น

3.4.1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น

เนื่องจากงานวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเพื่อสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้ที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรม จินตนาการ และการพัฒนาของผู้ที่มีความบกพร่องทางการมองเห็นสำหรับเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างสรรค์ผลงาน

3.4.1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับจินตนาการของผู้ที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น

ผู้วิจัยจึงต้องศึกษาค้นคว้าข้อมูล เกี่ยวกับแนวคิดจินตนาการองค์ประกอบและประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างสรรค์ผลงานการแสดง

3.4.1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบทางศิลปะ

ก่อนการสร้างสรรค์การแสดงผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับหลักสำคัญ รูปแบบ รูปทรง เส้น การวาดภาพที่ใช้จินตนาการ ทฤษฎีสี เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างสรรค์ ผลงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

3.4.1.4 ข้อมูลเกี่ยวกับจิตวิทยาเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา

เนื่องจากงานวิจัยฉบับนี้เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการใช้กิจกรรมศิลปะเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับจินตนาการของเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตาและแนวทางการสร้างสรรค์งานนาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา

3.4.1.5 ข้อมูลเกี่ยวกับนาฏยศิลป์ร่วมสมัย

เนื่องจากงานวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเพื่อนาฏยศิลป์แนวสร้างสรรค์ ที่มีจุดประสงค์เพื่อสร้างสรรค์งานนาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ผู้วิจัยจึงศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความรู้และหลักการต่างๆ ของงานนาฏยศิลป์ร่วมสมัย

3.4.1.6 การสร้างสรรค์งานนาฏยศิลป์

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์งานนาฏยศิลป์ เพื่อหาแนวคิดและหลักการที่สำคัญในการเข้าสู่ภาคปฏิบัติการออกแบบงานนาฏยศิลป์ ที่เกี่ยวกับจินตนาการผู้ที่มีความพิการทางสายตา

3.4.2 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยมีอยู่หลากหลายสาขา ทั้งในด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น ผู้ที่เกี่ยวข้องทางด้านศิลปะการแสดง เช่น ศิลปิน ผู้บริหารจัดการแสดง ผู้ที่อยู่เบื้องหลังและเบื้องหน้าทางการแสดง ผู้ชมการแสดง ตลอดจนนิสิต

นักศึกษาและนักเรียน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการแสดงข้อมูลที่ได้จะมาจากการ ดำเนินการสัมภาษณ์ทั้งในเชิงลึกแบบเดี่ยว และการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม

3.4.3 การสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้หาข้อมูลด้วยการเข้าร่วมสัมมนาในประเด็นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ ทางนาฏศิลป์และศิลปะการแสดงผู้วิจัยได้ทำหน้าที่ทั้งในบทบาทของผู้บริหาร จัดการในการ สัมมนา และการเป็นผู้เข้าร่วมการสัมมนา เนื่องจากการจัดการสัมมนาได้มีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญมาถ่ายทอดความรู้อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการวิจัย และการสร้างสรรค์ ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ผู้วิจัยจึงได้แบ่งประเด็นเป็น ดังนี้

3.4.3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับผลงานของศิลปินทางนาฏศิลป์

3.4.3.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์

3.4.4 สื่อสารสนเทศอื่นๆ

ศึกษาสื่อสารสนเทศอื่นที่เกี่ยวข้องกับการแสดงนาฏศิลป์ การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย โดยเฉพาะนาฏศิลป์แบบสร้างสรรค์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อศึกษาข้อมูลที่จะเป็น ประโยชน์ในการหาแนวทางในการสร้างผลงานที่เกี่ยวข้องกับหัวข้องานวิจัย

3.4.5 การสำรวจข้อมูลภาคสนาม

การรวบรวมข้อมูลจากการทำกิจกรรมการวาดภาพจากแนวคิดที่กำหนดให้ ได้แก่ ความ รักและอนาคตนำภาพวาดที่ได้ไปขอข้อมูลสัมภาษณ์ในเชิงจิตวิทยาจากผู้เชี่ยวชาญทางเด็กพิเศษ และขอข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะ นำมาวิเคราะห์ก่อนการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์จาก จินตนาการของผู้พิการทางสายตา

เมื่อได้ข้อมูลจากเครื่องมือที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมา วิเคราะห์อย่างละเอียดเพื่อศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ ถึงประเด็นต่างๆ ตามที่ได้วางแผนไว้และ

จะนำไปสู่การตอบปัญหาของงานวิจัย ที่เป็นประโยชน์ต่อแนวทางในการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ไทย ร่วมสมัยเพื่อหาแนวทางในการสร้างสรรค์ และอนุรักษ์มรดกทางนาฏยศิลป์ และวรรณกรรมของชาติผ่านการสร้างสรรค์ทางนาฏยศิลป์ เพื่อคนรุ่นใหม่ดังนั้นจึงมีวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ต่อไป

3.5 ขั้นตอนการปฏิบัติการวิจัย

3.5.1 ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเอกสารทางวิชาการ ตำรา งานวิจัย บทความวารสาร สื่อสารสนเทศอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

3.5.2 ศึกษาข้อมูลและสังเกตการณ์รูปแบบและลักษณะของการแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3.5.3 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏยศิลป์ไทย และนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัย เกี่ยวกับแนวคิด มุมมอง และการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ เป็นต้น

3.5.4 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยาสำหรับเด็กที่ความพิการทางสายตาและ สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปะจากภพวาดของเด็กที่ความพิการทางสายตา

3.5.5 วิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลทั้งหมดเพื่อหาคำตอบงานวิจัย “การสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา”

3.5.6 ลงพื้นที่เก็บข้อมูลและทดลองปฏิบัติการกิจกรรมวาดภาพจากจินตนาการกับนักเรียนผู้พิการทางสายตา

3.5.7 เรียบเรียงข้อมูลและข้อคิดเห็น จากผู้เชี่ยวชาญทางด้านเด็กพิเศษ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปะ ผู้เชี่ยวชาญทางการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากแหล่งต่างๆ ประเด็นเรื่องจินตนาการเพื่อหาคำตอบงานวิจัย

3.5.8 วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อศึกษารูปแบบและองค์ประกอบสำหรับการแสดง อาทิ ท่าเต้น ฉาก แสง สี เครื่องแต่งกาย อุปกรณ์ การแต่งหน้า ระยะเวลา และนักแสดง เป็นต้น

3.5.9 นำปัญหาจากการวิจัยเข้าปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อแก้ไขและปรับปรุงงานวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.5.10 พัฒนางานวิจัยขั้นสุดท้ายเพื่อเตรียมจัดพิมพ์และจัดทำรูปแบบรายงานการวิจัย

3.5.11 จัดพิมพ์และจัดทำเอกสารการวิจัยเพื่อนำเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและทำการเผยแพร่ต่อไป

3.6 ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ผู้ที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับงานวิจัยมีดังต่อไปนี้

- 1) อาจารย์สถาพร สนทอง นาฏยศิลป์ผู้เชี่ยวชาญ กรมศิลปากร ในประเด็นของแนวทางการสร้างสรรค์งานนาฏยศิลป์เพื่อแสดงให้ผู้ชมในระดับนานาชาติ
- 2) ศาสตราจารย์ ดร.นราพงษ์ จรัสศรี ผู้บุกเบิกและผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ร่วมสมัย และหัวหน้าภาควิชานาฏยศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประเด็นของแนวทางการสร้างสรรค์งานนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยเพื่อการสร้างสรรค์และการอนุรักษ์เพื่อคนรุ่นใหม่ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ
- 3) รองศาสตราจารย์พฤทธิ สุภเศรษฐศิริ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปะการแสดงและการออกแบบเพื่อการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนวัตกรรมสื่อสารสังคม ประเด็นการคัดเลือกนักแสดงและการออกแบบเครื่องแต่งกาย
- 4) อาจารย์ศรียา นิยมธรรม ที่ปรึกษาศูนย์พัฒนาอัจฉริยภาพเด็กพิเศษ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเด็กผู้มีความต้องการพิเศษ
- 5) อาจารย์ดาริณี ชำนาญหอม หัวหน้าสาขาวิชานาฏยศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ร่วมสมัย
- 6) รองศาสตราจารย์บุษกร บิณฑสันต์อาจารย์ประจำสาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรีไทยและดนตรีบำบัด
- 7) อาจารย์ ดร.วิษุตา วุภาทิพย์ อาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏยศิลป์คณะ

ศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในประเด็นของแนวทางการเขียนงานวิจัยและสร้างสรรค์

8) อาจารย์อภิธรรม กำแพงแก้ว อาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในประเด็นความรู้เรื่องงานวิจัยแบบสร้างสรรค์และแนวทางการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์เพื่อเด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น

9) อาจารย์รินบุญ นุชน้อมบุญ อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในประเด็นความรู้เรื่องงานออกแบบเครื่องแต่งกาย

10) อาจารย์ณัฐพันธ์ วชิรชัยเกียรติ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรีตะวันตกและดนตรีแนวนิวเอจ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในประเด็นความรู้เรื่องงานสร้างสรรค์ดนตรีนิวเอจ

3.7 ประเด็นในการสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

3.7.1 ประเด็นในการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้สำรวจความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์และศิลปะการแสดง ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหัวข้องานวิจัยโดยการสัมภาษณ์ด้วยคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ได้ข้อมูลในประเด็น ต่อไปนี้

- 1) ข้อมูลและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับ “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา”
- 2) สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญถึงข้อมูลและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยของศิลปิน
- 3) ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างงานของศิลปินนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยในประเทศ
- 4) ข้อมูลเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานศิลปิน
- 5) ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยในประเทศไทยและนานาชาติ
- 6) ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นการออกแบบและคัดเลือกองค์ประกอบทางการแสดงด้านนาฏศิลป์

3.7.2 แบบสอบถาม

โดยผู้วิจัยได้สำรวจความคิดเห็นของผู้ชมการแสดง และนักแสดงกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลในประเด็นที่เกี่ยวกับการออกแบบและการตัดสินใจคัดเลือกรูปแบบขององค์ประกอบทางด้านนาฏยศิลป์ ตามรายการต่อไปนี้

- 1) แบบสอบถามแบบปลายเปิดสำหรับผู้ชมกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลในด้านการออกแบบ และการคัดเลือกองค์ประกอบทางด้านนาฏยศิลป์
- 2) แบบสอบถามแบบปลายเปิดสำหรับนักแสดงกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลในทั้งในด้านการทำงานของนักแสดง และการออกแบบ ตลอดจนการคัดเลือกองค์ประกอบทางด้านนาฏยศิลป์ของผู้วิจัย

3.8 สรุปบท

ในบทที่ 3 ที่ผ่านมา ผู้วิจัยได้กล่าวถึงวิธีดำเนินการสร้างสรรค์ผลงาน สำหรับในบทที่ 4 ผู้วิจัยจะกล่าวถึงการนำเสนอข้อมูลและการพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ซึ่งมีลำดับขั้นตอน ประกอบด้วยแรงบันดาลใจ ข้อมูลสำหรับการสร้างสรรค์ การออกแบบปฏิบัติการ การพัฒนา และการวิเคราะห์คำถามงานวิจัย ดังจะกล่าวอย่างละเอียดในบทถัด

บทที่ 4

กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลและการสร้างสรรค์งาน

4.1 อารัมภบท

ในบทที่ 3 ผู้วิจัยได้กล่าวถึงวิธีดำเนินการวิจัย ซึ่งประกอบไปด้วย รูปแบบงานวิจัย การออกแบบงานวิจัยซึ่งประกอบไปด้วย ข้อมูลสำหรับการสร้างสรรค์ การออกแบบปฏิบัติการ การพัฒนางาน และการวิเคราะห์คำถามงานวิจัย ในบทที่ 4 นี้ ผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งเรียงลำดับตามหัวข้อต่างๆ ซึ่งประกอบไปด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นของ “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ” และสรุปการวิเคราะห์คำถามงานวิจัย

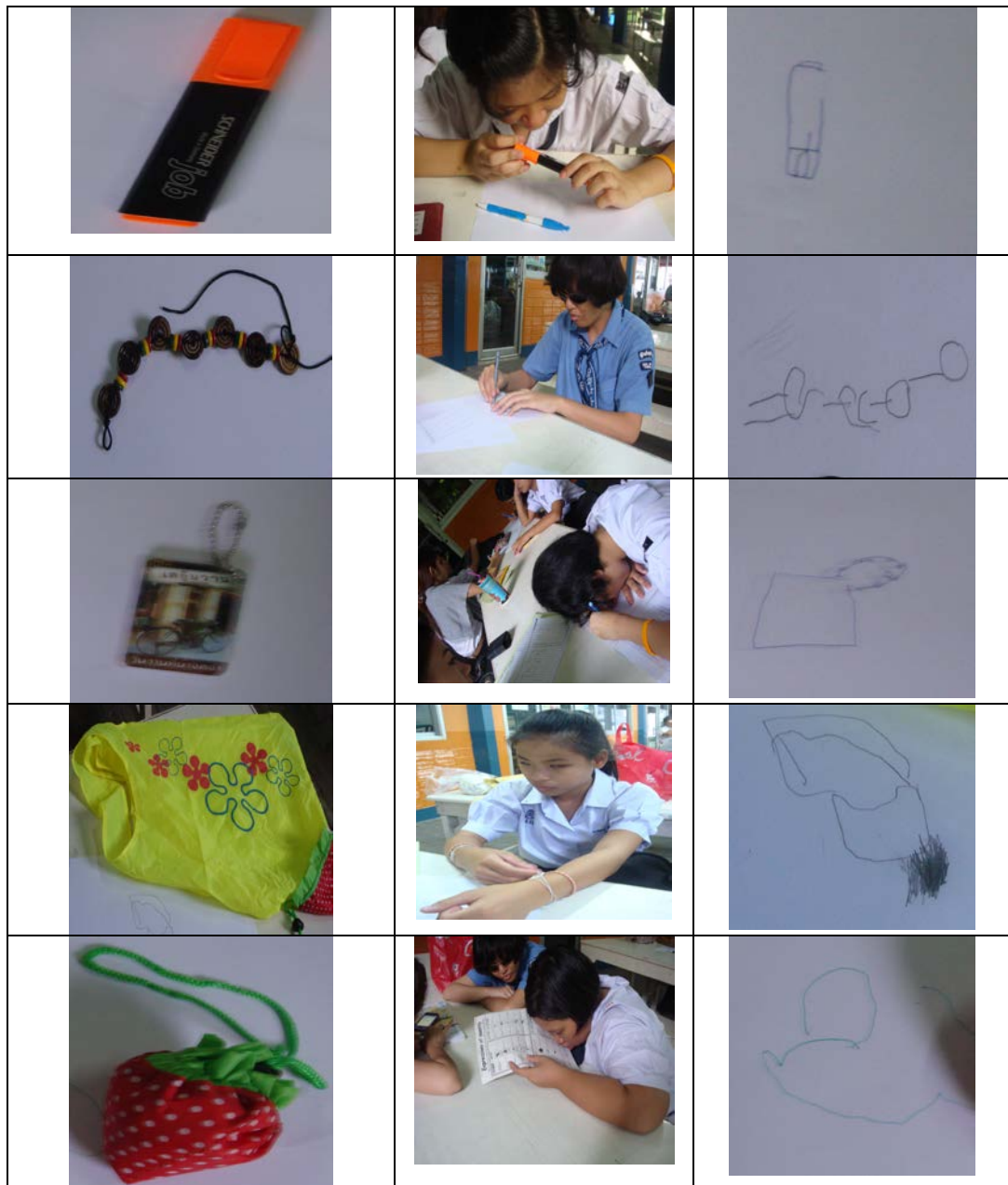
4.2 การทดลองทำกิจกรรมผู้พิการทางสายตา

ผู้วิจัยนำกิจกรรมทางศิลปะไปจัดกิจกรรมกับผู้พิการทางสายตา ดังนี้

4.2.1 การทดลองกิจกรรมทางศิลปะ ครั้งที่ 1 ผู้วิจัยทดลองทำกิจกรรมศิลปะกับผู้พิการทางสายตาโดย นำวัสดุต่างๆ ให้ผู้พิการทางสายตาสัมผัสวัสดุดังกล่าว แล้วให้วาดภาพในสิ่งที่ผู้พิการทางสายตาได้สัมผัส โดยผลจากการทำกิจกรรมภาพวาด ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 การทดลองทำกิจกรรมศิลปะ ครั้งที่ 1

วัสดุสำหรับจัดกิจกรรมศิลปะ	ตัวอย่างกลุ่มทดลองกิจกรรมศิลปะ	ภาพวาดของผู้พิการทางสายตา

จากการทดลองการทำกิจกรรมทางศิลปะ ในครั้งที่ 1 พบว่า ผู้พิการทางสายตาสามารถบอกสิ่งที่ตัวเองสัมผัสได้ออกมาเป็นรูปธรรม เช่นผู้พิการทางสายตาสัมผัสกล่องสี่เหลี่ยมที่มีหลายกล่องอยู่ด้วยกัน ผู้พิการทางสายตาสามารถตอบได้ว่าเป็นกล่องใส่ยา เป็นต้น จากการสัมภาษณ์ผู้พิการทางสายตาที่เข้าร่วมทำกิจกรรมทางศิลปะ ผู้พิการทางสายตามีประสบการณ์ทางใช้ประสาทสัมผัส และมีประสบการณ์เรียนรู้ทางด้านสัมผัสได้ดีเพื่อให้ตนเองได้ใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างคนที่มีสายตาปกติ หลังจากที่ผู้วิจัยนำผลการจัดกิจกรรมศิลปะดังกล่าวกลับมาศึกษาและวิเคราะห์ในด้านภาพวาดแล้วนั้น ผลจากภาพที่ผู้พิการทางสายตาวาดออกมานั้น เป็นการแสดงออกจาก

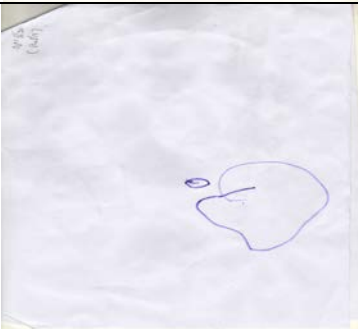

ประสบการณ์ในการสัมผัสสิ่งของ และวาดภาพตามสิ่งที่สัมผัสสิ่งของ ไม่ได้ใช้แนวคิดเรื่องจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ผู้วิจัยจึงยังไม่ได้รับผลการศึกษาโดยตรงเกี่ยวกับจินตนาการของผู้พิการทางสายตา

4.2.2 การทดลองกิจกรรมทางศิลปะ ครั้งที่ 2

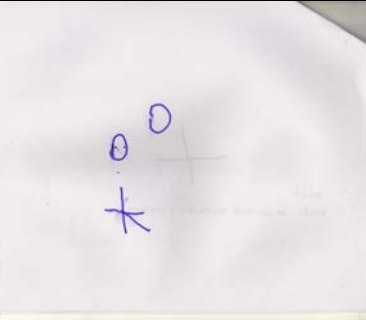

จากการทดลองการจัดกิจกรรมทางศิลปะกับผู้พิการทางสายตาในครั้งที่ 1 ผู้วิจัยไม่ได้ผลในเรื่องจินตนาการจากผู้พิการทางสายตาในการนำมาสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ได้ จึงนำกิจกรรมทางศิลปะไปจัดกิจกรรมในครั้งที่ 2 โดยการนำแนวคิดในเรื่องความรักและเรื่องอนาคตไปจัดกิจกรรมให้กับผู้พิการทางสายตา เพราะต้องการแนวคิดว่าคุณพิการทางสายตามีความคิดจินตนาการในเรื่องความรักและเรื่องอนาคตอย่างไร โดยให้ผู้พิการทางสายตาถ่ายทอดทางวาดภาพศิลปะและอธิบายภาพวาดจากจินตนาการของผู้พิการทางสายตาเอง โดยมีกลุ่มทดลองจำนวน 20 คน ทั้งเพศชายและเพศหญิง โดยมีอายุในช่วงอายุระหว่าง 11-15 ปี โดยสรุปกิจกรรมดังนี้

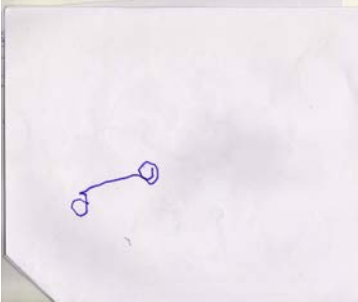
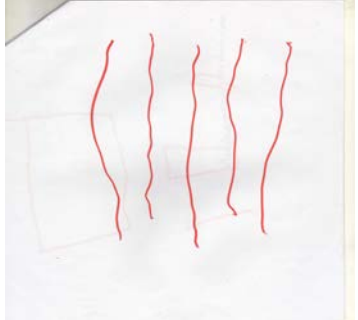

ตารางที่ 2 การทดลองทำกิจกรรมศิลปะ ครั้งที่ 2 เรื่อง ความรัก

ลำดับ	ภาพวาดของผู้พิการทางสายตา	คำอธิบายภาพวาดจากผู้พิการทางสายตา
1		ความรักคือการให้อภัย ไม่ว่าจะใครจะทำอะไรให้เรา รู้สึกไม่ดี ต้องให้อภัยกัน เพราะจะทำให้เราสบายใจได้
2		ความคิดเกี่ยวกับความรักของพ่อและแม่ ครอบครัวอบอุ่น

3		อยากมีความรักที่สวยงาม เพราะคนเรา ต้องมีความรัก ทำให้เรายิ้มได้ มีกำลังใจ
4		คนเรารักกันต้องใช้หัวใจ ไม่ว่าจะรักใคร ก็ ต้องใช้หัวใจเป็นสื่อกลาง ถ้าเราไม่ใช้หัวใจ มันจะไม่จริงใจ ทุกอย่างต้องใช้ใจ ผู้พิการ ทางสายตาเปรียบกับความรักในทุกๆเรื่อง
5		ที่วาดรูปหัวใจเพราะว่ารักเพราะใจ ความ รักยาวนาน ความรักไม่มีที่สุดสิ้น เปรียบ พ่อแม่รักเรา ไม่เคยเปลี่ยนแปลง ดูแลเรา ตลอดเวลา
6		ความรักเป็นสิ่งสวยงาม ทำให้เราอบอุ่น อยากมีแฟน แต่ยังไม่
7		M คือเส้นโค้ง ความรักเป็นความอ่อนโยน การดูแล การให้ความอบอุ่น X คือความรักเป็นเหมือนกรรไกร สามารถ ทำลายอะไรหลายๆอย่างได้ O คือ ความรักของตนเองจริงๆ เป็นทัศนที่ เป็นจริงที่สุด แสดงถึงความว่างเปล่า กว่าที่ คนเราจะไปถึงความว่างเปล่าได้ ก็ต้องผ่าน

		ประสบการณ์ความรักอย่างมากมาย มี ความรักมากมายจนกระทั่ง มีรักเหมือนไม่มี รัก ไม่มีรักคือมีรักพร้อมสมบูรณ์
8		ที่วาดหัวใจเพราะสื่อออกมาในเรื่องของ ความรักง่าย เป็นสากล ความรักเป็นสิ่งที่ สวยงาม ถ้าให้รักกันจริงๆก็เป็นความรักใน แง่ดี แต่บางคนอาจจะรักเพื่อหวังสิ่งตอบ แทน
9		ความรักเปรียบเหมือนดอกไม้ที่บ้านอยู่ ทำ ให้รู้สึกสดชื่น เพราะดอกไม้มีกลิ่นหอม เมื่อ ได้กลิ่นก็จะรู้สึกดี
10		ชอบวาดรูปนี้ ตั้งแต่เด็ก ยังจำลักษณะการ วาดได้ เพราะเพื่อนสอนวาด เกิดความจำ ขึ้นมา กลายเป็นเพื่อนให้ความรักแก่ตนเอง
11		ความรักเหมือนหัวใจ 2 ดวง ที่มีแค่ฉันและ แม่ของฉัน
12		ตอนคลอด พ่อแม่คลอดมาลำบาก ก็แม่อุ้ม หนูมา ดูแลอย่างดี ให้ข้าว ป้อนน้ำ ดูแลเรา เติบโตมาจนวันนี้

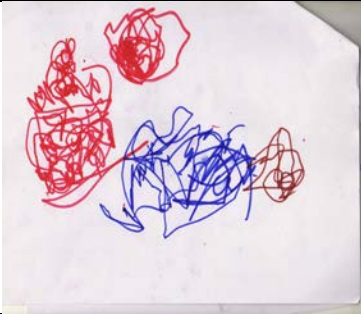
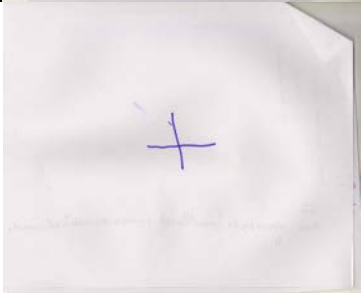

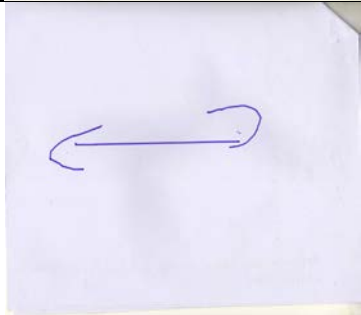

13		ความรักกับสัตว์เลี้ยง มีสุนัขกับเรา มีหัวใจ ชอบเลี้ยงสุนัขมากเพราะมีความสุข
14		เต่าเป็นสัตว์หายาก รักในธรรมชาติ รักใน สัตว์ป่า ไม่ชอบผู้หญิงเพราะผู้หญิงประจบ เก่ง วาดเต่าเพราะชอบเต่า รักเต่า
15		ความรักเปรียบเหมือนดาว ดาวเย็นๆ ชอบ ความรักแบบเย็นๆ ก็น่าจะเป็นดาว เพราะ ผู้พิการทางสายตาเปรียบความรักกับ ครอบครัวเพราะ บ้านอบอุ่นอยู่กับที่บ้าน แล้วเย็นเหมือนดาว
16		ความรักเปรียบเหมือนวงกลม และข้างใน คือคน 2 คน มีแฟนแล้วและมีความสุขมาก ต่างก็ได้ดูแลซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือกันใน เรื่องการเรียนให้กำลังใจกัน
17		ความรักคือความผิดหวัง โดนแฟนทิ้งไปหา อีกคน จึงเห็นว่าจริงแล้วไม่มีใครรักผม

18		วงกลมแทนความรักของคน2คน เดินทางมาเจอกัน เป็นดาว2ดวง มาต่างที่ ต่างทาง เดินทางมาเจอกันจนเกิดเป็นความรัก
19		ความรักเปรียบเป็นสายลม มันไม่แน่นอน มันพัดไปไหนก็ได้ เปรียบเหมือนคนที่รัก ไม่มีใครจริงใจเข้ามาแล้วก็ผ่านไปเหมือนสายลม
20		เปรียบความรัก บินไปไหนอีกตัวคือ การที่เราชอบใครเราต้องไปหาเขา เปรียบกับนกที่ต้องบินไปหาคนที่รัก

ตารางที่ 3 การทดลองทำกิจกรรมศิลปะ ครั้งที่ 2 เรื่อง อนาคต

ลำดับ	ภาพวาดของผู้พิการทางสายตา	คำอธิบายภาพวาดจากผู้พิการทางสายตา
1		อนาคตจะได้เป็นเส้นตรง ก้าวหน้าไปเรื่อยๆ ไม่ต้องยุ่งที่
2		อนาคตคือครู เพราะได้ถ่ายทอดความรู้ให้คนรุ่นต่อไป

3		อนาคตไม่แน่นอน เส้นยาวคืออนาคตที่ไปไกล เส้นที่สั้นคืออนาคตที่แม่ เราไม่รู้
4		อนาคตอยากเป็นนักสถาปนิกออกแบบบ้าน เพื่อให้แม่ได้อยู่สบาย
5		อนาคตอยากมีบ้านอยู่ริมทะเล และมีสัตว์เลี้ยง
6		อนาคตอยากเป็นนักฟุตบอล เป็นนักกีฬา
7		เป็นรูปคนยืนอยู่บนเรือ เพราะอนาคตอยากทำงานอยู่บนเรือ

8		อนาคตอยากเป็นด็อกเตอร์ เพื่อให้ความรู้ คนอื่น ได้ระดับบารมีของตนเอง เป็น อาจารย์ที่ดีของลูกศิษย์ จะทำอนาคตให้ ที่สุดเท่าที่จะทำได้
9		อนาคตจะมีจุดตัด ไม่แน่นอน ไม่คงที่ มีจุด ที่เกิดขึ้นก็สามารถมีอะไรมาตัดออกจากกัน ได้
10		อนาคตอยากเป็นคุณครู เลยवादไม่เรียว กับสมุด
11		อนาคตของเรา คือผู้พิการทางสายตาและ แฟนจะเดินต่อไป ไม่มีวันหยุด มีการพัฒนา แบบไม่หยุดยั้งในชีวิต เพื่อความสุขในการ ดำเนินชีวิต อยู่ในสังคมแบบมีความสุข
12		อนาคตอยากเป็นนักร้อง อยากเป็นคน เขียนกระดาษสอนหนังสือภาษาเบลให้คน ตาบอด และเป็นครูสอนนาฏศิลป์

13		อยากเป็นครูและนักออกแบบ ส่วนภาพที่วาดเปรียบเป็นหนังสือ 1 เล่ม และบ้าน 1 หลัง
14		อยากเป็นครู เลยวาดหนังสือ เพื่อแทนความเป็นครู อยากให้ความรู้แก่ผู้อื่น
15		อนาคตอยากเป็นคุณครู และหนังสือเป็นความรู้ทุกอย่างของทุกอาชีพ การอ่านหนังสือนี้เป็นสิ่งสำคัญ
16		อนาคตโตขึ้นอยากเป็นครูสอนคอมพิวเตอร์
17		อนาคตอาจจะมีคนมากมายหลายประเภท ผมอยากเป็น 1 คนที่สามารถอยู่ในสังคมได้ และมีความเป็นปัจเจกบุคคล - วงกลมเปรียบเป็นตนเอง ต้องมีลักษณะโดดเด่น มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง - ดาวเปรียบเป็นคนในสังคม

18		อนาคตต้องยุ่งยากมาก อนาคตไม่ค่อยวางแผน แต่อยากเป็นครู
19		หนังสือเล่มเล็ก เพราะอยากเป็นนักเขียน
20		อยากทำงานต่างประเทศ และอยากเป็นครู อยากเที่ยวเพื่อฝึกภาษาต่างประเทศ

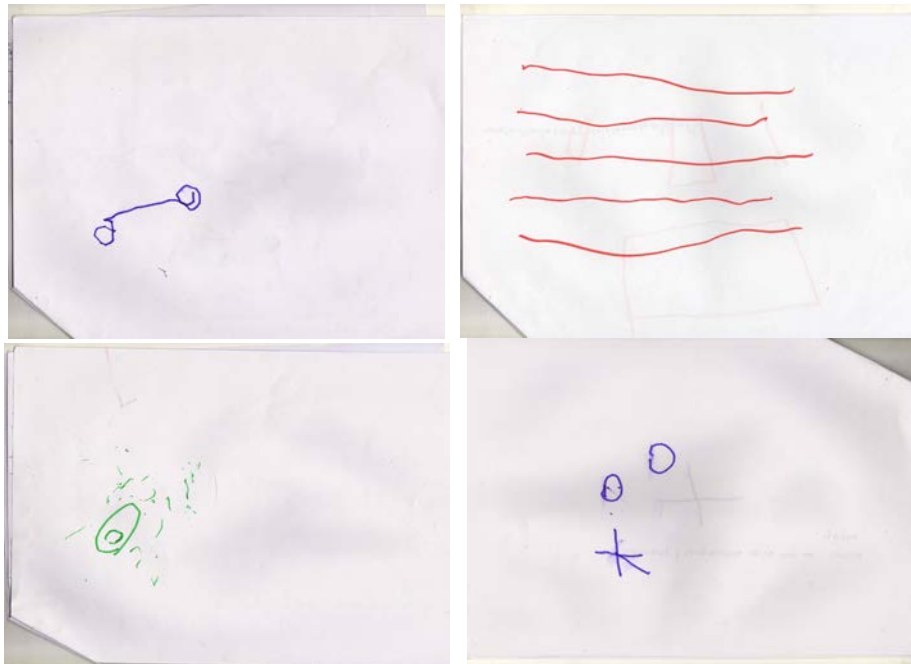
จากการทดลองการทำกิจกรรมทางศิลปะ ในครั้งที่ 2 พบว่า ผู้พิการทางสายตาสามารถถ่ายทอดแนวคิดจินตนาการในเรื่องความรัก และอนาคตได้ตรงตามแนวคิดที่ผ

หลังจากที่ผู้วิจัยนำผลการจัดกิจกรรมทางศิลปะดังกล่าวกลับมาศึกษาและวิเคราะห์ในด้านภาพวาดแล้วนั้น ได้รับผลการศึกษาโดยตรงเกี่ยวกับแนวคิดจินตนาการของผู้พิการทางสายตา โดยผู้วิจัยได้รับแรงบันดาลใจในเรื่องความรักและอนาคต ผลงานจากการวาดภาพของผู้พิการทางสายตา นำไปเป็นข้อมูลทดลองในการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ขั้นต่อไป

4.2.3 การคัดเลือกผลงานวาดภาพศิลปะ ผู้วิจัยนำผลจากการทดลองการทำกิจกรรมศิลปะในครั้งที่ 2 จากกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดจินตนาการของผู้พิการทางสายตา โดยได้ผลจากการทำกิจกรรมศิลปะดังต่อไปนี้

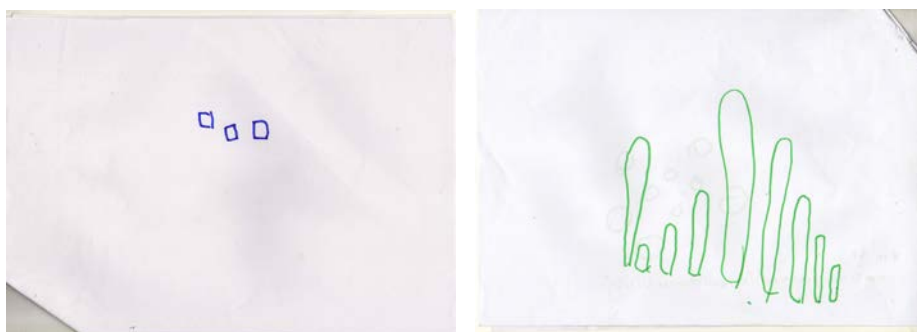
4.2.3.1 การคัดเลือกวาดภาพศิลปะ เรื่อง ความรัก ผลจากการทำกิจกรรมทางศิลปะ ในครั้งที่ 2 ให้กลุ่มทดลองแบบสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย วาดภาพตามแนวคิดเรื่องความรัก โดยผู้วิจัยมีการคัดเลือกภาพที่สามารถจัดวางแบบรูปได้และภาพต้องมาจากผู้พิการทางสายตาแบบบอดสีตั้งแต่กำเนิด ผลจากการคัดเลือกวาดภาพ ได้จำนวน 8 ภาพ ดังนี้

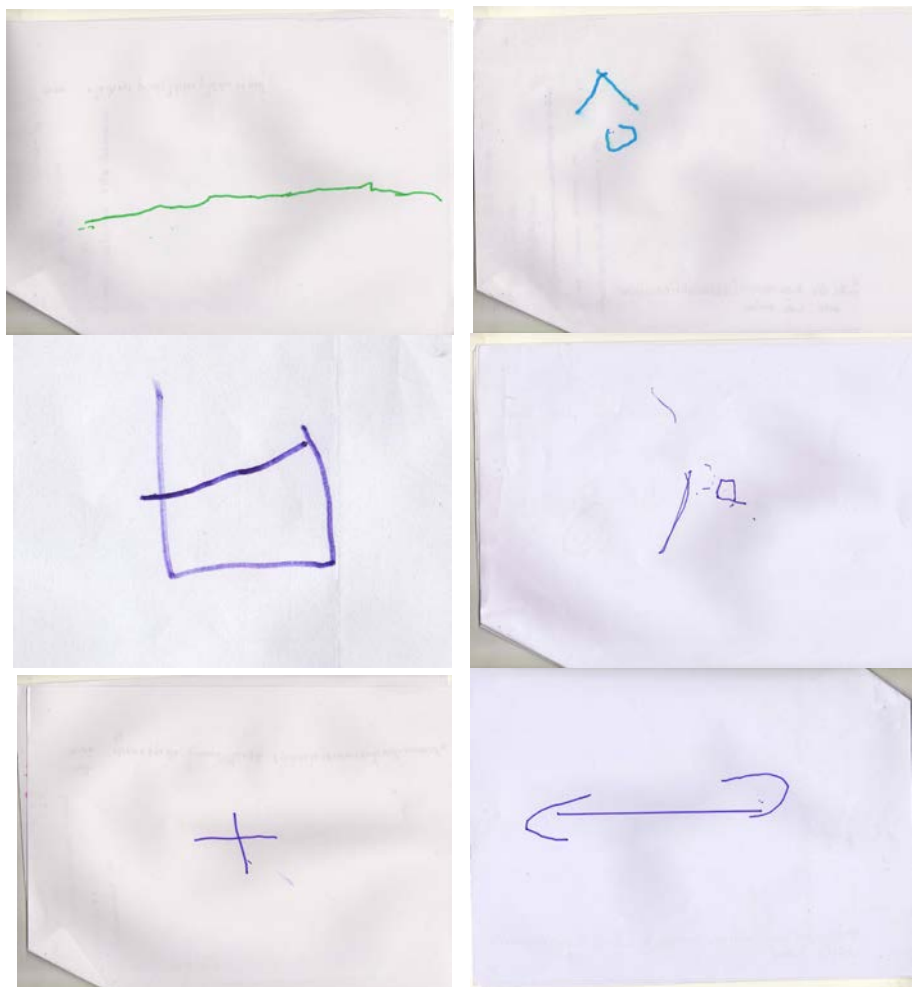

ภาพที่ 1 ภาพวาดจากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา เรื่อง ความรัก
ที่มา : ผู้วิจัย

4.2.3.2 การคัดเลือกวาดภาพศิลปะ เรื่อง อนาคต จากการจัดกิจกรรมทางศิลปะจินตนาการของผู้พิการทางสายตาเรื่อง อนาคต โดยผู้วิจัยคัดเลือกภาพที่สามารถจัดวางแบบรูปได้และภาพต้องมาจากผู้พิการทางสายตาแบบบอดสนิทตั้งแต่กำเนิด ผลจากการคัดเลือกวาดภาพได้จำนวน 8 ภาพ ดังนี้

ภาพที่ 2 ภาพวาดจากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา เรื่อง อนาคต
ที่มา : ผู้วิจัย

ผลจากการทดลองการทำกิจกรรมวาดภาพในครั้งนี้ 2 ผู้วิจัยคัดเลือกภาพวาดจากกลุ่มตัวอย่างที่ตาบอดสนิทเท่านั้น เพราะถ้าคัดเลือกภาพวาดจากผู้พิการทางสายตาที่พอมองเห็น จะทำให้ได้ผลจากจินตนาการเหมือนผู้มองเห็นปกติ เพราะจะมีโอกาสเห็นภาพและสีเหมือนคนทั่วไป ส่วนผู้พิการทางสายตาที่ตาบอดสนิทจะไม่เคยมีการรับรู้ในเรื่องสีและการมองเห็น และผู้วิจัยคัดเลือกภาพวาดที่สามารถนำมาจัดแบบรูปได้เท่านั้นเพื่อการแสดงที่สมบูรณ์ และตรงตามวัตถุประสงค์กับทฤษฎีที่ผู้วิจัยใช้เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์คัดเลือกภาพของผู้พิการทางสายตาจากทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์ (Critical Theory) ของเอ็ดมินด์ เบิร์ก เฟลด์แมน (Edmund Burke Feldman) เฟลด์แมน (1972) แถลงว่า “ทฤษฎีของเขามุ่งที่จะสร้างหลักการในการตีความและ

ประเมินผลงานศิลปะจุดมุ่งหมายหลักการของทฤษฎี คือ ความเข้าใจ (Understanding) และ ความชื่นชม (delight) ในศิลปะ เฟลด์แมนแบ่งขั้นตอนการวิเคราะห์ผลงานศิลปะเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การบรรยาย (Description) ผู้วิเคราะห์งานศิลปะจะสำรวจดูสิ่งต่างๆ ที่มี แก่สายตาผู้ดูในทันทีทันใด ได้แก่ เส้น สี รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว แสงเงา และวิเคราะห์ถึงเทคนิค วิธีการที่ผู้คิดว่าเป็นวิธีการหรือเทคนิคใช้ในการสร้างงานศิลปะขั้นนั้น

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์โครงสร้าง (Formal analysis) ผู้วิเคราะห์จะเชื่อมโยง สัมพันธ์สิ่งที่ผู้วิเคราะห์ได้สำรวจไว้ในขั้นแรก คุณภาพของเส้น สี รูปร่าง รูปทรง เพื่อให้เกิดการรับรู้ ถึงองค์ประกอบทางศิลปะของผลงานนั้น ซึ่งจะเป็น “ข้อมูล” ให้กับการตีความและตัดสิน ผลงานต่อไป

ขั้นที่ 3 การตีความ (Interpretation) ผู้วิเคราะห์จะกล่าวหรือแสดงถึง ความหมายของผลงานศิลปะที่มีต่อตน ความหมายของศิลปะในที่นี้หมายถึงความหมายของศิลปะ ที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ โดย ทั่วๆ ไป ในขั้นตอนนี้ผู้วิเคราะห์อาจหาข้อสันนิษฐานที่ เกี่ยวกับความคิด หรือหลักการที่สามารถช่วยยืนยันว่า ทำไมผลงานศิลปะนั้นมีผลต่อความคิดเห็น ของตนเองเช่นนั้น

ขั้นที่ 4 การประเมินหรือตัดสิน (Evaluation or Judgment) การประเมินหรือ การตัดสินงานศิลปะนั้นเป็นขั้นตอนที่จำเป็นต้องมีการสืบสวน ตรวจสอบถึงเจตนาและผลที่เกิดของ งานศิลปะขั้นนั้น โดยการเปรียบเทียบกับงานศิลปะขั้นอื่นที่คล้ายคลึงกัน พิจารณาว่ามันเหมือน หรือต่างกับงานศิลปะขั้นอื่นในยุคสมัยเดียวกันเช่นไร เฟลด์แมนเน้นว่าการที่จะตัดสินงานศิลปะ อย่างมีสุนทรียภาพนั้น จะต้องมึเหตุผลและใช้หลักเกณฑ์อย่างมีคุณธรรมเพราะการตัดสินนั้นเป็น ปฏิบัติการที่สูงส่ง” (เฟลด์แมน, 1972)

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยนำภาพวาดจากการทำกิจกรรมทางศิลปะในครั้งที่ 2 มาคัดเลือก โดยทำศึกษาและวิเคราะห์ในการตีความจากภาพโดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีของเฟลด์แมนกับหลักการตีความและสื่อความหมายของภาพ โดยให้ความหมายของท่านาฏยศิลป์ ที่จะ

สร้างหลักการในการตีความและประเมินผลงานศิลปะ จุดมุ่งหมายหลักเพื่อจะนำไปสู่การสร้างทำนาฏยศิลป์ขั้นต่อไป

4.2.4 การทดลองออกแบบท่าเต้น ผู้วิจัยนำภาพวาดที่ได้จากการทดลองทำกิจกรรมทางศิลปะ ในครั้งที่ 2 มาศึกษาและวิเคราะห์สำหรับนำมาใช้เป็นข้อมูลการสร้างสรรค์ผลงานทางนาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา โดยมีวิธีการดังนี้

ตารางที่ 4 การทดลองท่าทางที่ขยายแนวคิดจากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา เรื่อง ความรัก

ภาพท่าทาง	อธิบาย
	นักแสดงทั้งหมดนั่งเป็นวงกลม โดยหันหน้าออกนอกวงกลม มือทั้งสองทำท่ากอดอกไขว้กัน พร้อมก้มหน้าไปกับพื้น เป็นท่าทางที่แสดงถึงความหนาวเย็นหรือการเก็บตัว
	นักแสดงทั้งหมดสลับหันหน้าไปทิศทางต่างๆ พร้อมยืดตัวขึ้น ยกแขนขวาขึ้นเหนือศีรษะ เอียงซ้ายเล็กน้อย มือขวาแนบลำตัว เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงท่าทางการยืดตัว เพื่อเป็นการเริ่มต้นหรือการเปิดตัวแบบนั่ง

	นักแสดงคนที่ 1 ยืนอยู่ตรงกลาง ส่วนนักแสดงที่ 4 คน ยืนคนละมุมของนักแสดงคนที่ 1 เพื่อให้เป็นรูปกากบาท เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงท่าทางการประสานกัน การเข้าหา
	นักแสดงทั้งหมดนั่งคุกเข่า พร้อมเอนตัวไปทางด้านขวา แขนทั้งสองวาดไปโอบตัวนักแสดงที่อยู่ขวามือของตนเองและก้มหน้าลง เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงท่าทางการรวมตัวเป็นรูปดวงดาว การประสานกันเป็นความรัก
	นักแสดงทั้งหมดยืนหน้ากระดาน มือทั้งสองจับมือกับนักแสดงด้วยกัน หันหน้าไปทางขวาประมาณ 45 องศา และเอียงซ้าย ก้าวหน้าเท้าซ้ายทุกคน เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงท่าทางการจับมือไปพร้อมกัน หรือเป็นกำแพงหรือเป็นเส้น
	นักแสดงทั้งหมดนั่งพับเพียบไปทางด้านขวาเป็นเส้นโค้ง พร้อมเอนตัวนอนทับบนตัวนักแสดงด้านซ้าย ส่วนมือทั้ง 2 ข้างโอบนักแสดงคนซ้ายของตนเอง ศรีษะแนบลำตัว เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงการโค้งของเส้น การประสานงานกัน การรวมตัวแบบเป็นเส้นโค้ง

	นักแสดงทั้งหมดนั่งเป็นวงกลมโดยหันหน้าออกนอกวง วางเท้าซ้ายไปข้างหน้า มือทั้งสองยกขึ้นจับกันกับนักแสดงด้านข้าง เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นท่าทางเป็นรูปดาว
	นักแสดงทั้งหมดนั่งเป็นวงกลมโดยหันหน้าออกนอกวง วางเท้าซ้ายไปข้างหน้า มือทั้งสองประกบมือที่หน้าอก เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงความรัก การรวมใจ การตั้งใจ
	แบ่งนักแสดงเป็น 2 กลุ่มนักแสดง กลุ่มที่ 1 มี 2 คน ทำท่าใช้มือขวาผลักนักแสดงที่อยู่ขวามือไปด้านข้าง นักแสดงกลุ่มที่ 2 มี 3 คน คนกลางทำท่าผลักนักแสดงที่อยู่ด้านข้างทั้ง 2 คนไปด้านข้าง เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงท่าทางการผลัก การดันกัน การทะเลาะกัน
	แบ่งนักแสดงเป็น 2 กลุ่มนักแสดง กลุ่มที่ 1 มี 2 คน ทำท่ากอดนักแสดงที่อยู่ขวามือด้านข้าง นักแสดงกลุ่มที่ 2 มี 3 คน คนกลางทำท่ากอดนักแสดงที่อยู่ด้านข้างทั้ง 2 คนด้านข้าง เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงท่าทาง

	การเข้าหากัน การรักกัน การให้อภัยกัน การเข้าโอบกอด และท่าทางของการให้อภัยกันแบบด้านข้าง
	แบ่งนักแสดงเป็น 2 กลุ่มนักแสดง กลุ่มที่ 1 มี 2 คน ทำท่าใช้มือขวาผลักนักแสดงที่อยู่ขวามือไปด้านหน้า นักแสดงกลุ่มที่ 2 มี 3 คน คนกลาง ทำท่าผลักนักแสดงที่อยู่ด้านข้างทั้ง 2 คนไปด้านหน้า เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงท่าทางการผลัก การดันกัน การทะเลาะกัน
	แบ่งนักแสดงเป็น 2 กลุ่มนักแสดง กลุ่มที่ 1 มี 2 คน ทำท่ากอดนักแสดงที่อยู่ขวามือด้านหน้า นักแสดงกลุ่มที่ 2 มี 3 คน คนกลาง ทำท่ากอดนักแสดงที่อยู่ด้านข้างทั้ง 2 คนด้านหน้า เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงท่าทางการเข้าหา การรักกัน การให้อภัยกัน การเข้าโอบกอด และท่าทางของการให้อภัยกันแบบด้านหน้า
	นักแสดงทั้งหมดยืนเป็นแถวหน้า กระดานพร้อมย่อตัวไปด้านข้างขวามือทั้งสองโอบเอนนักแสดงด้านขวาของตนเอง ยืนกางขา เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงท่าทางการกอดแบบเป็นเส้น การรวมตัวกัน

	นักแสดงทั้งหมดยืนหันไปทิศทางต่างๆ มือขวายกขึ้นทำท่าคว่ำ มือซ้ายแนบลำตัว เหยงหน้าขึ้นมองฟ้า เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงการไขว่คว้า หรือการต้องการ
	นักแสดงคนที่ 1 นั่งลงเวยหน้ามองบน มือทั้งสองประสานกันที่หน้าอก นักแสดงกลุ่มที่ 2 มี 2 คนทำท่ายื่นย่อเข่า เวยหน้ามองบน มือทั้งสองประสานกันที่หน้าอก นักแสดงกลุ่มที่ 3 มี 2 คนยืนยึดตัวตรง เวยหน้ามองบน มือทั้งสองประสานกัน เหนือศรีษะ เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงท่าทางการมองด้านบน การต้องการ การส่งใจ การอ่อนนวย
	แบ่งนักแสดงเป็น 2 กลุ่มกลุ่มที่ 1 มี 1 คน ทำท่าทางก้าวหน้าเท้าขวา มือขวา ยกขึ้นเหนือศรีษะโดยแบ่มือ หน้ามองบน เป็นท่าทางที่เกี่ยวกับการขออ่อนนวย ต้องการ กลุ่มที่ 2 มี 4 คน ทำท่าทางหันหน้าเข้าหากันเป็นคู่ ยึดตัวขึ้นวางเท้าชิดกัน โดยยกมือฝั่งตรงข้ามกันมาทาบกันด้านหน้าระดับศรีษะ เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงท่าทางการเข้าหากัน การรวมตัวกันแบบเป็นคู่

	นักแสดงทั้งหมดหันหน้าตามวง ยืนเป็นวงกลม มือขวาทาบไปที่ไหล่ซ้าย มือซ้ายวางแนบลำตัว เหยงหน้ามองบน ก้าวเท้าซ้ายไปด้านหน้า เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงท่าทางการมองอย่างตั้งใจ การใช้ความรู้สึกมอง
	นักแสดงทั้งหมดยืนเป็นแถวตอนลึก 2 แถว หันหน้าไปทางขวา ก้าวหน้าเท้าขวา มือซ้ายยืดตรงไปข้างหน้า ปลายมือชี้ขึ้นบนเหนือศีรษะ ส่วนมือซ้ายยืดตรงไปด้านหลังด้านล่างให้ปลายมือชี้ลงด้านล่าง เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงการใช้ร่างกายเป็นเส้น เปรียบเหมือนสายลม
	นักแสดงทั้งหมดยืนเป็นแถวตอนลึก 2 แถว หันหน้าเข้าหากัน ก้าวหน้าเท้าขวาไปด้านข้าง มือซ้ายและมือขวายืดตรงไปด้านข้างขวาของตนเอง ปลายมือทั้งชี้ขึ้นบนเหนือศีรษะโดยลดระดับห่างกันเล็กน้อย เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงท่าทางการแกว่งไปมาเหมือนสายลม

	นักแสดงทั้งหมดยืนเป็นแถวตอนลึก 2 แถว แถวที่ 1 มี 2 คน นั่งลง ตั้งเข่าซ้าย มือขวาเท้าเอว ส่วนมือซ้ายยืดออกไปด้านข้าง หน้ามองมือ แถวที่ 2 มี 3 คน ยืนย่อโดยก้าวเท้าซ้ายไปด้านหน้ามือขวาเท้าเอว ส่วนมือซ้ายยืดออกไปด้านข้าง หน้ามองมือ เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงการเคลื่อนไหวไปมาของสายลม
	แบ่งนักแสดงเป็น 2 กลุ่มกลุ่มที่ 1 มี 1 คน ยืนหันหน้าตรง กางมือทั้งสองทำท่านกบิน ก้าวหน้าเท้าซ้ายกลุ่มที่ 2 มี 4 คน ก้าวหน้าเท้าซ้าย มือขวาแยกไปวางบนไหล่ของนักแสดงข้างหน้า ส่วนมือซ้ายกางออกไปด้านข้างให้เป็นที่ปักนก เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงการรวมตัวเป็นนก การบิน
	แบ่งนักแสดงเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 มี 1 คน นั่งคุกเข่าหันหน้าตรง กางมือทั้งสองทำท่านกบิน กลุ่มที่ 2 มี 4 คน 2 คน ฝั่งซ้ายนั่งตั้งเข่าซ้าย มือซ้ายทำท่ากางเป็นปักนก ส่วนมือขวาแยกไปวางบนไหล่ของนักแสดงข้างหน้า ฝั่งขวา นั่งตั้งเข่าขวา มือซ้ายแยกไปวางบนไหล่ของนักแสดงข้างหน้า ส่วนมือซ้ายกาง

	ออกไปด้านข้างให้เป็นท่าปีกนก เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงการ รวมตัวเป็นนก การบิน
	นักแสดงทั้งหมดหันหน้าตามวง ยืน เป็นวงกลม ก้าวหน้าเท้าซ้าย หันหน้า เข้าหาวง มือซ้ายงอแขนแนบระดับอก ส่วนมือขวาแกงออกไปแขนตั้งเข้าหา วง เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงท่าทาง การเข้าหา การรวมตัว และแปรเป็น ภาพ
	นักแสดงทั้งหมดหันหน้าตามวง ยืน เป็นวงกลม ก้าวหน้าเท้าซ้าย หันหน้า ออกนอกวง มือขวาแกงอแขนแนบระดับ อก ส่วนมือซ้ายแกงออกไปแขนตั้งเข้า หาวง เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงท่าทาง การบินออก และใช้ร่างกายแปรเป็น ภาพ
	แบ่งนักแสดงเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 มี 2 คน หันหน้าเข้าหากกลุ่ม ที่ 2 เป็นแถวเฉียง แขนทั้งสองยึดตั้ง ข้างลำตัว เขย่งปลายเท้า ยึดตัวขึ้น กลุ่มที่ 2 มี 3 คน หันหน้าเข้าหากกลุ่ม ที่ 1 เป็นแถวเฉียง แขนทั้งสองยึดตั้ง ข้างลำตัว เขย่งปลายเท้า ยึดตัวขึ้น เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงการวิ่ง เข้าหากัน การมาเจอกัน

	แบ่งนักแสดงเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 มี 2 คน นั่งคุกเข่าหันหน้าเข้าหากกลุ่มที่ 2 เป็นแถวเฉียงหน้า กระดาน แขนข้างหนึ่งจับแขนเพื่อน ส่วนแขนอีกข้างทำเอว ก้มตัว เอาปลายคางไปวางบนแขนเพื่อนของกลุ่มที่ 2 กลุ่มที่ 2 มี 3 คน นั่งคุกเข่าเป็นแถวเฉียงหน้ากระดานหันหน้าเข้าหากกลุ่มที่ 1 แขนข้างหนึ่งจับแขนเพื่อน ส่วนแขนอีกข้างทำเอว ยึดตัวขึ้นและเงยหน้ามองบน เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงท่าทางการใช้ร่างกายเป็นเส้นไขว้สลับกัน
	นักแสดงทั้งหมดนอนตะแคงไปทางด้านขวามือซ้ายวางทาบไปบนเอวของนักแสดงคนที่อยู่ข้างหน้า อกเข่าเล็กน้อย มือขวายึดขึ้นแนบศีรษะขึ้นด้านบน เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงท่าทางการใช้ร่างกายเป็นเส้นแบบไม่ขาดจากกัน
	นักแสดงทั้งหมดยืนหน้ากระดาน มือทั้งสองประกบมือแขนตั้งเหนือศีรษะหน้ามองบน เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงท่าทางการใช้ร่างกายเป็นเส้น

	นักแสดงทั้งหมดยืนหน้ากระดาน ยกแขนซ้ายยึดตั้งเหนือศีรษะส่วนแขนขวาแกงออกไปด้านข้างแขนตั้งหันหน้าไปด้านขวา เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงท่าทางการใช้ร่างกายเป็นเส้น
	นักแสดงทั้งหมดยืนหน้ากระดาน แขนทั้ง 2 ข้างแกงออกไปด้านข้าง แขนตั้งสลับชั้นบนบนและล่าง หน้ามองตรง เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงท่าทางการใช้ร่างกายเป็นเส้น
	นักแสดงทั้งหมดยืนหน้ากระดาน แต่นั่งแบบไล่ระดับ มือซ้ายกำมือส่งหลังแขนตั้ง ส่วนมือขวากำมือไปทาบไว้บนหน้าอกด้านซ้าย ก้มหน้ามองพื้น เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงท่าทางการใช้ร่างกายเป็นเส้น แสดงถึงความมุ่งมั่น
	นักแสดงทั้งหมดยืนเป็นวงกลมและจับมือกัน ยกขาซ้ายตั้ง พร้อมก้มตัวลงเข้าหากันในวงกลม เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงท่าทางการใช้ร่างกายเป็นเส้น เป็นรูปดาว การรวมตัว การเข้าหากัน

	นักแสดงทั้งหมดยืนเป็นหน้ากระดาน ยกมือขวางอเข้าหาตัวระดับศรีษะ ส่วนมือซ้ายแนบลำตัว หันหน้าไปมองมือขวา เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงท่าทางการใช้ร่างกายเป็นรูปร่าง เส้น ความหวัง
	นักแสดงทั้งหมดนอนเป็นครึ่งวงกลม โดยหันหน้าตามวง แขนขวายืดตั้งแนบศรีษะ ส่วนแขนซ้ายยกขึ้นแขนตั้งขึ้นด้านบน เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงการใช้ร่างกายเป็นเส้นดาวกระจาย และท่าจบบางแบบรูป
	นักแสดงทั้งหมดนั่งตั้งเข่าเป็นวงกลม และมือทั้งสองประสานไขว้กันโอบเข้าทั้งสอง ก้มหน้าชิดหัวเข่าทั้ง 2 เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงท่าทาง ความเศร้า เป็นทุกข์ เป็นท่าจบบางแบบรูป
	นักแสดงทั้งหมดนั่งตั้งเข่าเป็นวงกลม และมือทั้งสองโอบไหล่นักแสดงคนที่อยู่ด้านข้าง ก้มหน้าชิดหัวเข่าทั้ง 2 เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงท่าทางการใช้ร่างกายเป็นภาพ แสดงถึงการรวมตัว

	นักแสดงทั้งหมดนั่งตั้งเข่าเป็นวงกลม โดยให้ปลายเท้าของแต่ละคนชนกัน และแขนทั้ง 2 ข้างกางออกแขนตั้งมือทั้งสองแบมือหงายไปวางบนไหล่ นักแสดงคนที่อยู่ด้านข้าง เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงการใช้ร่างกายเป็นแบบรูป รูปดาว การเปิดตัว ดอกไม้

ตารางที่ 5 การทดลองท่าทางที่ขยายแนวคิดจากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา เรื่อง อนาคต

ภาพท่าทาง	อธิบาย
	นักแสดงทั้งหมดยืนเป็นหน้ากระดาน ก้าวหน้าเท้าขวา มือทั้ง 2 กำมือ มือซ้ายยื่นไปด้านหน้า มือซ้ายงอแขน แขนข้างลำตัว ก้มตัวเล็กน้อย เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงการเดินไปด้วยกัน
	นักแสดงทั้งหมดยืนเป็นแถวเฉียงมือทั้งสองจับมือไขว้กันด้านหน้า กับนักแสดงที่อยู่ด้านข้าง เอียงศีรษะขวา เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงการร่วมมือ ความมุ่งมั่น

	นักแสดงทั้งหมดนั่งพับเพียบไปทางด้านขวาเป็นหน้ากระดาน พร้อมเอนตัวนอนทับบนตัวนักแสดงด้านซ้าย มือซ้ายวางเท้าไปบนตัวนักแสดงที่อยู่ด้านซ้าย ส่วนมือขวาออกแขนเล็กน้อย วางบนตัวของนักแสดงเอง หันศีรษะไปทางขวา เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงเส้น การประสานงานกัน
	นักแสดงทั้งหมดตั้งข้อมือไว้ระดับเป็นรูปหน้าจั่ว โดยที่คนกลางนำมือทั้งสองให้ปลายมือชนกันเป็นรูปสามเหลี่ยม ส่วนนักแสดงที่เหลือ กางแขนตั้งทั้ง 2 ข้าง ประสานกันเป็นเส้นต่อจากคนที่ 1 เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงการใช้ร่างกายเป็นรูปบ้าน
	นักแสดงทั้งหมดนั่งพับเพียบไปด้านซ้าย โดยยกตัวขึ้นเล็กน้อย ส่วนแขนทั้งสองกางออกแขนตั้งโดยหักข้อมือทั้งสองขึ้น เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงการใช้ร่างกายเป็นเส้น

	นักแสดงทั้งหมดตั้งแถวเป็นรูปตัว U ยืนกางขา ก้มตัวไปด้านหน้า แขนทั้ง 2 ยื่นไปด้านหน้าแขนตั้ง กางออก เล็กน้อย เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงการโยนตัว การวาดเป็นเส้นรูปบ้าน
	นักแสดงทั้งหมดนั่งก้มตัวเป็นครึ่งวงกลม โดยเอียงตัวไปทางด้านซ้าย เล็กน้อย มือทั้งสองแบมือและสลับตบมือวางด้านหน้าเหนือเข่าเล็กน้อย เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงการอ่านหนังสือ การเปิดหนังสือ
	แบ่งนักแสดงเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 มี 3 คน นั่งตั้งเข่าซ้าย กางมือทั้ง 2 ออกด้านข้างแขนงอ กลุ่มที่ 2 มี 2 คน ยืนก้าวหน้าเท้าซ้าย กางมือทั้ง 2 ออกด้านข้างแขนงอ เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงการอ่านหนังสือ การเปิดหนังสือ
	แบ่งนักแสดงเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 มี 3 คน ยืนหันไปด้านซ้าย กางมือทั้ง 2 ออกด้านข้างแขนงอ กลุ่มที่ 2 มี 2 คน นั่งตั้งเข่าซ้าย กางมือซ้ายออกแขนงอ ส่วนมือขวาทำท่าเปิดหนังสือที่มือซ้าย เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงการอ่านหนังสือ การเปิดหนังสือ

	นักแสดงทั้งหมดยืนหันไปทิศทางต่างๆ ก้าวหน้าเท้าซ้าย มือขวาแนบลำตัว ส่วนมือขวายืดแขนตั้งไปข้างหน้า ก้มตัวเล็กน้อย เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงการก้าวไปข้างหน้า และการใช้ร่างกายเป็นภาพ
	นักแสดงทั้งหมดนักแสดงทั้งหมดยืนหันไปทิศทางต่างๆ แขนข้างอระดับหน้าอก ส่วนแขนขวากางออกไปด้านข้างแขนตั้ง เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงการใช้อร่างกายเป็นเส้น การเตรียมก้าวเดิน
	นักแสดงทั้งหมดยืนเป็นหน้ากระดาน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 มี 2 คน ยืนหันหน้าเข้าหา กลุ่มที่ 2 มือทั้งสองเท้าเอว ตะปลายเท้าซ้าย กลุ่มที่ 2 มี 3 คน ยืนหันหน้าเข้าหา กลุ่มที่ 1 มือทั้งสองเท้าเอว ตะปลายเท้าซ้าย เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงการหันหน้าเข้าหากัน การร่างเส้น

	นักแสดงทั้งหมดก้มตัวเข้าหากันเป็นวงกลมโดยหันหน้าตามวง มือทั้ง 2 โอบเอวนักแสดงที่อยู่ด้านหน้า เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงการใช้ร่างกายเป็นแบบรูปวงกลม
	นักแสดงทั้งหมดยืนเป็นหน้ากระดาน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 มี 1 คน ทำท่ากอดอกยื่นหันหลัง กลุ่มที่ 2 มี 4 คน ทำท่าโอบเอวนักแสดงแบบเป็นคู่ ก้มตัวไปด้านหน้าระดับเอว เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงการใช้ร่างกายเป็นแบบรูป
	นักแสดงทั้งหมดยืนเป็นหน้ากระดาน ก้มตัวไปด้านหน้าระดับเอว มือทั้ง 2 จับกับนักแสดงที่อยู่ด้านข้าง เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงการใช้ร่างกายเป็นเส้น การออกแบบ การผิดหวัง
	นักแสดงทั้งหมดยืนเป็นหน้ากระดาน 2 แถว โดยนักแสดง 2 คนหน้า ก้าวหน้าเท้าขวาแกว่งแขนซ้ายไปด้านหน้า ส่วนนักแสดง 3 คนหลัง ยืนกางขาเล็กน้อย แขนแนบลำตัว

	เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงการก้าวไปข้างหน้าอย่างมีความหวัง การก้าวเดิน
	นักแสดงทั้งหมดยืนเป็นวงกลม ก้าวข้างเท้าขวา เอียงตัวไปทางขวา ทิ้งน้ำหนักตัวไปด้วย ส่วนมือทั้ง 2 กางออกไปจับประสานกับนักแสดงด้านข้าง เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงการใช้ร่างกายเป็นแบบรูป การโยนตัว การวาดเส้นเป็นวงกลม
	นักแสดงทั้งหมดนั่งหันออกนอกวงกลม แขนทั้ง 2 กางออกด้านข้าง ปลายมือแตะพื้น ตั้งเข่าทั้ง 2 ข้าง ก้มศีรษะชิดเข่าทั้ง 2 ข้าง เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงการใช้ร่างกายเป็นแบบรูป การออกแบบเส้น
	นักแสดงทั้งหมดนั่งหันหน้าไปทิศทางต่างๆ มือทั้งสองวางด้านข้างกับพื้น ข้างลำตัว ก้มหน้าเล็กน้อย เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงการเตรียมพร้อม การลุกขึ้นสู่

	นักแสดงทั้งหมดนั่งโล่ระดับเป็นหน้า กระดาน นักแสดงทุกคนทำท่านำ ปลายมือประสานเป็นรูปสามเหลี่ยม เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงการใช้ ร่างกายเป็นแบบรูป เป็นเส้นการ ออกแบบบ้าน
	นักแสดงทั้งหมดยืนเป็นหน้ากระดาน กางขาเล็กน้อย แขนทั้งสองตั้งฉาก ด้านข้างระดับศีรษะ เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงการใช้ ร่างกายเป็นแบบรูป เป็นเส้นการ ออกแบบบ้าน
	นักแสดงทั้งหมดยืนเป็นหน้ากระดาน กางขาเล็กน้อย แขนซ้ายตั้งฉาก ด้านหน้า แขนขวาหักมุมวางบนแขน ซ้ายให้เป็นรูปตัว L (ตัวแอล) เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงการวาด เส้นบ้านที่เป็นส่วนหนึ่งของการ ออกแบบบ้าน
	นักแสดงทั้งหมดยืนเป็นหน้ากระดาน ยืนกางขาเล็กน้อย มือขวาไขว้ไปจับ กับนักแสดงด้านข้าง ส่วนมือซ้ายไขว้ กลับมาจับมือนักแสดงด้านข้าง เอียง ซ้าย เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงความ สามัคคี การร่วมมือกัน

	นักแสดงทั้งหมดยืนเป็นหน้ากระดาน แขนซ้ายยกขึ้นแขนตั้งแนบศีรษะ หักปลายข้อมือเข้าหาศีรษะ ส่วนมือซ้ายยกขึ้นไปจับข้อศอกแขนซ้าย เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงการใช้ร่างกายเป็นแบบรูป
	นักแสดงทั้งหมดยืนหน้ากระดาน ก้มตัวไปด้านหน้า ปลายมือทั้ง 2 ชนกัน ให้เป็นรูปข้าวหลามตัด เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงการใช้ร่างกายเป็นแบบรูป เส้น
	นักแสดงทั้งหมดยืนหน้ากระดาน มือทั้งสองเท้าเอวโดยให้ศอกชิดกัน และยืนกางขา เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงการใช้ร่างกายเป็นเส้น มุ่งมั่น
	นักแสดงทั้งหมดท่าทางยืนเป็นหน้ากระดาน โดยหันไปทางด้านขวา แขนซ้ายวางบนไหล่นักแสดงข้างหน้าแขนตั้ง ส่วนมือขวาวางอแขนข้างลำตัว เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงการใช้ร่างกายเป็นแบบรูป การตั้งท่าเป็นเส้น

	นักแสดงทั้งหมดยืนหน้ากระดานโดยหันไปด้านขวา ยกแขนขวายืดตั้งเหนือศีรษะ ส่วนแขนซ้ายยื่นไปด้านหน้าแขนตั้งโดยวางบนไหล่ นักแสดงที่อยู่ด้านหน้า เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงท่าทางการใช้ร่างกายเป็นเส้น การเชื่อมต่อกัน
	นักแสดงทั้งหมดยืนหน้ากระดาน มือทั้งสองจับมือไขว้กันด้านหน้ากับนักแสดงด้วยกัน หันหน้าไปทางซ้าย ประมาณ 45 องศาและเอียงขวาก้าวหน้าเท้าขวา เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงท่าทางการจับมือไปร่วมกัน หรือเป็นกำแพงเป็นเส้น และการใช้ร่างกายเป็นแบบรูป
	นักแสดงทั้งหมดหันไปทิศทางต่างๆ มือทั้ง 2 เท้าเอว ก้าวหน้าเท้าซ้าย เอียงศีรษะซ้าย เป็นท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงการเข้าหา การเดินทางมาเจอกัน

ผลจากการทดลองออกแบบท่านาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ผ่านการตีความหมาย สื่อความหมายออกมาเป็นกระบวนการด้านการเคลื่อนไหว ในรูปแบบต่างๆ จนเกิดเป็นการแสดงที่เป็นเรื่องราว ในการออกแบบท่าเต้น คือการนำท่าเต้นที่มีอยู่แล้วหรือท่าเต้นที่คิดค้นขึ้นใหม่ มาเรียงร้อยต่อเชื่อมกันอย่างสอดคล้องและมีจังหวะที่ลงตัวเพื่อให้เกิดความสวยงามความตื่นตาหรือเกิดความเข้าใจถึงเรื่องราวที่น่าเสนอในรูปแบบการเคลื่อนไหวการออกแบบท่าเต้นให้ได้ดั่งนั้นเริ่มต้นจากการสร้างรูปแบบการเคลื่อนไหวเฉพาะตนขึ้นมาเพื่อให้

เหมาะสมกับการแสดงนั้น หรือสรุปความคิดในการนำเสนอเรื่องราวสร้างเป็นแนวทางของท่าการเคลื่อนไหวนั้น

ซึ่งสอดคล้องกับ อภิธรรม กำแพงแก้ว กล่าวถึงผู้ออกแบบท่าเต้นไว้ว่า “ผู้ออกแบบท่าเต้นก็จะมีท่าต้นแบบเพื่อพัฒนาเป็นท่าเต้นชุดการแสดง หรือนำเสนอเรื่องราวที่คิดขึ้น ท่าต้นแบบนั้นอาจนำมาจากชุดการแสดง หรือนำเสนอเรื่องราวที่คิดขึ้น ท่าต้นแบบนั้นอาจนำมาจากภาพธรรมชาติ เช่น สายน้ำ ดอกไม้ การเคลื่อนไหวของสัตว์ หรือภาพจากการจินตนาการ หรือความเชื่อ เช่น นางฟ้า เทวดา การบูชาในบางครั้ง นักออกแบบท่าเต้นอาจใช้นามธรรมเป็นตัวก่อกำเนิดความคิด เพื่อใช้ในการเคลื่อนไหว เช่น ความรัก ความตาย ความกลัว ซึ่งนักออกแบบท่าเต้นต้องแปลคำเหล่านั้นออกมาเป็นท่าทางที่เหมาะสม (อภิธรรม กำแพงแก้ว, 2544: 26)

ดังนั้นการสร้างสรรคณ์าฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ในเรื่องความรักและอนาคต ผู้วิจัยนำท่าทางต่างๆ ไปประกอบการออกแบบและพัฒนางาน ที่ได้นำแนวคิดจากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา มาตีความให้สัมพันธ์กับท่าทางนาฏศิลป์ในครั้งต่อไป

4.3 การออกแบบและพัฒนางาน ครั้งที่ 1

คำถามของงานวิจัยจะได้นำมาใช้เป็นพื้นฐานสำหรับแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคำตอบของแนวคิดใน “การสร้างสรรคณ์าฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ” ซึ่งจะแยกการวิเคราะห์ตามประเด็นที่ประกอบด้วย องค์ประกอบการแสดงนาฏศิลป์ ดังนี้

4.3.1 บทการแสดง ครั้งที่ 1 ผู้วิจัยได้นำแนวคิดในการสร้างบทการแสดง นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา แบ่งออกเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

การนำแนวคิดจากจินตนาการของผู้พิการทางสายตาในเรื่องความรักและอนาคต ผ่านการถ่ายทอดขยายแนวคิดจินตนาการของผู้พิการทางสายตาจากการวาดภาพและความหมายของภาพวาด นำมาขยายเป็นท่าทางนาฏศิลป์ จึงนำมาขยายและถ่ายทอดในรูปแบบ แบบรูป (Pattern) โดยให้ร่างกายของผู้แสดงและท่าเต้นนาฏศิลป์จัดวางแบบรูป สะท้อนให้เห็นความคิด

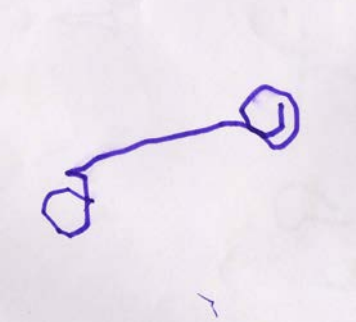
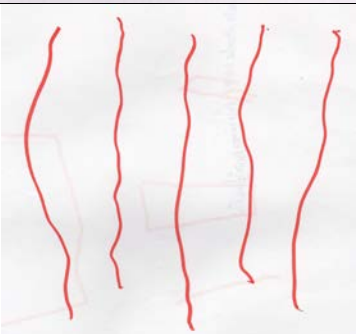
หลัก และสามารถตอบโจทย์วัตถุประสงค์ของการแสดงได้ หากจุดเด่นในการนำเสนอ เช่น ศึกษา รูปแบบจากการแสดง “แบบรูป (Pattern)” อันเป็นความสัมพันธ์ของจำนวนหรือรูปภาพที่แสดงถึง ลักษณะร่วมกัน เพื่อแสดงถึงแบบรูปที่ผ่านการถ่ายทอดความคิดจินตนาการของผู้พิการทาง สายตาในเรื่องความรักและอนาคต แนวคิดรวมนั้นแบ่งออกเป็น 2 องค์ สามารถอธิบายได้ดังนี้

องค์ที่1 ความรัก นำเสนอให้เห็นถึงจินตนาการของผู้พิการทางสายตาจากการทำ กิจกรรมวาดภาพศิลปะในเรื่องความรัก ถูกถ่ายทอดเป็นการแสดงโดยเริ่มจากการขยาย ความหมายของภาพแต่ละภาพและจัดวางทำนาฏยศิลป์ให้ตรงตามภาพวาด โดยผ่านการ สร้างสรรค์ทำนาฏยศิลป์ในรูปแบบ แบบรูป (Pattern) โดยทำเด่นในช่วงนี้จะเน้นท่าทางในลักษณะ ถึงความสัมพันธ์ของภาพที่เกี่ยวกับความรัก ช้าและเร็วตามความหมายของภาพ

องค์ที่2 อนาคต นำเสนอให้เห็นถึงจินตนาการของผู้พิการทางสายตาจากการทำกิจกรรม วาดภาพศิลปะในเรื่องอนาคต ถูกถ่ายทอดเป็นการแสดงโดยเริ่มจากการขยายความหมายของ ภาพแต่ละภาพและจัดวางทำนาฏยศิลป์ให้ตรงตามภาพวาด โดยผ่านการการสร้างสรรค์ทำ นาฏยศิลป์ในรูปแบบ แบบรูป (Pattern) โดยทำเด่นในช่วงนี้จะเน้นท่าทางในลักษณะถึง ความสัมพันธ์ของภาพที่เกี่ยวกับอนาคต เน้นการเคลื่อนไหวแบบเร็วเพื่อความสวยงามของภาพ บนพื้นที่แสดงปรากฏภาพนักแสดงเคลื่อนที่ทุกทิศทาง

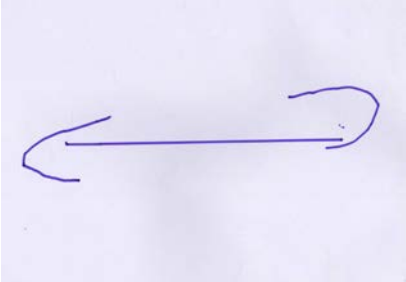
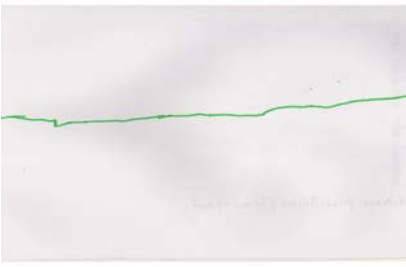
ตารางที่ 6 บทการแสดง : เรื่อง ความรัก

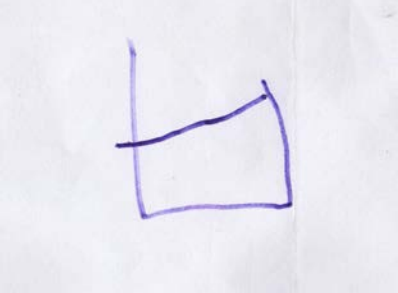
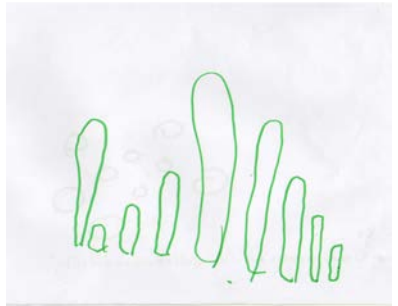

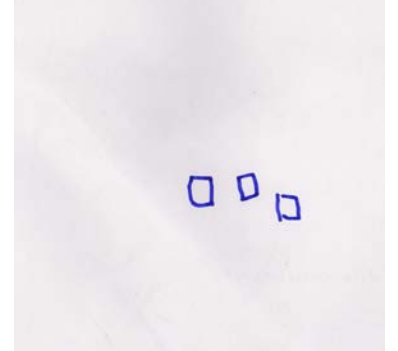

ภาพวาดจากผู้พิการทางสายตา เรื่อง”ความรัก”	แนวความคิดจากจินตนาการของ ผู้พิการทางสายตา
	ความรักเปรียบเหมือนดาว ดาวเย็นๆ ชอบ ความรักแบบเย็นๆ ก็น่าจะเป็นดาว เพราะผู้ พิการทางสายตาเปรียบความรักกับ ครอบครัเพราะ บ้านอบอุ่นอยู่กับที่บ้าน แล้วเย็นเหมือนดาว

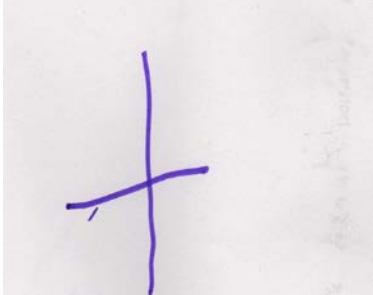
		ความรักคือการให้อภัย ไม่ว่าจะใครจะทำอะไร ให้เรารู้สึกไม่ดี ต้องให้อภัยกัน เพราะจะทำให้เราสบายใจได้
		คนเรารักกันต้องใช้หัวใจ ไม่ว่าจะรักใคร ก็ต้องใช้หัวใจเป็นสื่อกลาง ถ้าเราไม่ใช้หัวใจ มันจะไม่จริงใจ ทุกอย่างต้องใช้ใจ ผู้พิการทางสายตาเปรียบกับความรักในทุกๆ เรื่อง
		ความรักคือความผิดหวัง โดนแฟนทิ้งไปหาอีกคน จึงเห็นว่าจริงแล้วไม่มีใครรักผม
		วงกลมแทนความรักของคน2คน เดินทางมาเจอกัน เป็นดาว2ดวง มาต่างที่ ต่างทาง เดินทางมาเจอกันจนเกิดเป็นความรัก
		ความรักเปรียบเป็นสายลม มันไม่แน่นอน มันพัดไปไหนก็ได้ เปรียบเหมือนคนที่รัก ไม่มีใครจริงใจเข้ามาแล้วก็ผ่านไปเหมือนสายลม

	ความรักเปรียบเหมือนวงกลม และข้างในคือคน 2 คน มีแฟนแล้วและมีความสุขมาก ต่างก็ได้ดูแลซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือกันในเรื่องการเรียนให้กำลังใจกัน
	เปรียบความรัก บินไปหานกอีกตัวคือ การที่เราชอบใครเราต้องไปหาเขา เปรียบกับนกที่ต้องบินไปหาคนที่รัก

ตารางที่ 7 บทการแสดง : เรื่อง อนาคต

ภาพวาดจากผู้พิการทางสายตา เรื่อง"อนาคต"	แนวความคิดจากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา
	อนาคตของเรา คือผู้พิการทางสายตาและแฟนจะเดินต่อไป ไม่มีวันหยุด มีการพัฒนาแบบไม่หยุดยั้งในชีวิต เพื่อความสุขในการดำเนินชีวิต อยู่ในสังคมแบบมีความสุข
	อนาคตจะได้เป็นเส้นตรง ก้าวหน้าไปเรื่อยๆ ไม่ต้องอยู่คงที่

	อนาคตคือครู เพราะได้ถ่ายทอดความรู้ให้ คนรุ่นต่อไป
	อนาคตไม่แน่นอน เส้นยาวคืออนาคตที่ไป ไกล เส้นที่สั้นคืออนาคตที่แย่ เราไม่รู้
	อนาคตอยากเป็นนักสถาปนิกออกแบบบ้าน เพื่อให้แม่ได้อยู่สบาย
	อยากเป็นครู เลยวาดหนังสือ เพื่อแทนความ เป็นครู อยากให้ความรู้แก่ผู้อื่น
	อนาคตอยากเป็นคุณครู เลยวาดไม้เรียวกับ สมุด

	อนาคตจะมีจุดตัด ไม่แน่นอน ไม่คงที่ มีจุดที่เกิดขึ้นก็สามารถมีอะไรมาตัดออกจากกันได้

4.3.2 การออกแบบลีลา ครั้งที่ 1 แนวคิดในการออกแบบลีลาสำหรับการแสดง นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ผู้วิจัยศึกษาลักษณะท่านาฏศิลป์ของตะวันตก ผสมผสานท่าทางการเคลื่อนไหวที่สื่อความหมายต่างๆ เพื่อหาความหมายของท่าและการจัดวาง แบบรูปและความเป็นไปได้ในการที่นำ ข้อมูลมาสร้างสรรค์กระบวนการท่าในรูปแบบนาฏศิลป์เพื่อเสนอการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ภายใต้แนวคิดจากจินตนาการของผู้พิการทางสายตาในเรื่องความรักและอนาคต ซึ่งการนำท่านาฏศิลป์ตะวันตกและการจัดวางแบบรูปเข้ามาเป็นส่วนในการสร้างสรรค์มาพัฒนาและนำไปสู่กระบวนการสร้างสรรค์ในท่านาฏศิลป์อื่นต่อไป เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดของการแสดง ดังนี้

ตารางที่ 8 การออกแบบลีลา องค์ที่ 1 ความรัก ครั้งที่ 1 วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2555
สถานที่ : ลานปูนหน้าอาคารประสานมิตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รูปภาพวาดของ ผู้พิการทางสายตา	แนวคิด จินตนาการของ ผู้พิการทาง สายตา	แบบรูปการแสดง	อธิบาย
	ความรักเปรียบ เป็นสายลม มัน ไม่แน่นอนมันพัด ไปไหนก็ได้ เปรียบเหมือนคน ที่รัก ไม่มีใคร จริงใจเข้ามาแล้ว		เป็นการนำ นักแสดงจำนวน 40 คน มาสร้าง เป็นแบบรูป โดย ผสมผสานท่า นาฏศิลป์ไทย และนาฏศิลป์

	ก็ผ่านไปเหมือน สายลม		ตะวันตก เพื่อให้ ทำเต็มสี่ ความหมายของ ภาพ โดยการจัด วางท่าทางเปรียบ เป็นเส้นสายลม ใน แบบต่างๆ
	วงกลมแทน ความรักของคน2 คน เดินทางมา เจอกัน เป็นดาว2 ดวง มาต่างที่ ต่างทางเดินทาง มาเจอกันจนเกิด เป็นความรัก		เป็นการนำ นักแสดงจำนวน 40 คน มาสร้าง เป็นแบบรูป โดย ผสมผสานทำ นาฏศิลป์ไทย และนาฏศิลป์ ตะวันตก เพื่อให้ ทำเต็มสี่ ความหมายของ ภาพ โดยการจัด วางท่าทางเปรียบ เป็นวงกลม 2 วง มาเจอกัน โดยไม่มี การขาดออกจาก เส้น

	ความรักคือความ ผิดหวัง โดนแฟน ทิ้งไปหาอีกคน จึงเห็นว่าจริงแล้ว ไม่มีใครรัก		เป็นการนำ นักแสดงจำนวน 40 คน มาสร้าง เป็นแบบรูป โดย ผสมผสานทำ นาฏศิลป์ไทย และนาฏศิลป์ ตะวันตก เพื่อให้ ทำเดินสื่อ โดยการ จัดวางท่าทางเป็น เส้นขาดไป ขดมา ท่าทางจะสื่อ ออกมาเป็นความ เศร้า ผิดหวัง
	เปรียบเทียบความรัก บินไปหา นกอีก ตัวคือ การที่เรา ชอบใครเราต้อง ไปหาเค้า เปรียบ กับนกที่ต้องบิน ไปหาคนที่รัก		เป็นการนำ นักแสดงจำนวน 40 คน มาสร้าง เป็นแบบรูป โดย ผสมผสานทำ นาฏศิลป์ไทย และนาฏศิลป์ ตะวันตก เพื่อให้ ทำเดินสื่อ ความหมายของ ภาพ โดยการจัด

			วางท่าทางเปรียบเทียบ เป็นนก 2 ตัว
	ความรักคือการ ให้อภัย		เป็นการนำ นักแสดงจำนวน 40 คน มาสร้าง เป็นแบบรูป โดย ผสมผสานท่า นาฏยศิลป์ไทย และนาฏยศิลป์ ตะวันตก เพื่อให้ ทำเต็มสื่อ ความหมายของ ภาพ โดยการจัด วางท่าทางเปรียบเทียบ เป็นการเข้าหากัน เป็นเส้นเดียว

ตารางที่ 9 การออกแบบลีลา องค์ที่ 2 อนาคต ครั้งที่ 1 วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2555

สถานที่ : ลานปูนหน้าอาคารประสานมิตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รูปภาพวาดของผู้ฝึกการทางสายตา	แนวคิดจินตนาการของผู้ฝึกการทางสายตา	แบบรูปการแสดง	อธิบาย
	อนาคตจะได้เป็นเส้นตรงก้าวหน้าไปเรื่อยๆไม่ต้องอยู่คงที่		เป็นการนำนักแสดงจำนวน 40 คน มาสร้างเป็นแบบรูป โดยผสมผสานทำนาฏยศิลป์ไทยและนาฏยศิลป์ตะวันตก เพื่อให้ทำเดินสื่อความหมายของภาพ โดยการจัดวางท่าทางเปรียบเทียบเป็นเส้นตรง โดยการให้นั่งซ้อนกัน
	อนาคตอยากเป็นนักสถาปนิกออกแบบบ้าน		เป็นการนำนักแสดงจำนวน 40 คน มาสร้างเป็นแบบรูป โดยผสมผสานทำ

			นาฏยศิลป์ไทย และนาฏยศิลป์ ตะวันตก เพื่อให้ ทำเดินสี่อ ความหมายของ ภาพ โดยการจัด วางท่าทางเปรียบ เป็นรูปบ้าน
	ไม่แน่นอน เส้น ยาวอนาคตที่ ไปไกล เส้นที่ สั้นคืออนาคตที่ แน่ เราไม่รู้		เป็นการนำ นักแสดงจำนวน 40 คน มาสร้าง เป็นแบบรูป โดย ผสมผสานทำ นาฏยศิลป์ไทย และนาฏยศิลป์ ตะวันตก เพื่อให้ ทำเดินสี่อ ความหมายของ ภาพ โดยการจัด วางท่าทางเปรียบ เป็นเส้นสั้น เส้น ยาว

	อยากเป็นครู เลยวาดหนังสือ เพื่อแทนความ เป็นครู		เป็นการนำ นักแสดงจำนวน 40 คน มาสร้าง เป็นแบบรูป โดย ผสมผสานทำ นาฏยศิลป์ไทย และนาฏยศิลป์ ตะวันตก เพื่อให้ ทำหนังสือ ความหมายของ ภาพ โดยการจัด วางท่าทางเปรียบ เป็นหนังสือ 3 เล่ม

ตัวอย่างการแสดงที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ลักษณะการจัดองค์ประกอบของการแสดง เพื่อนำไปเป็นแนวคิด และพัฒนารูปแบบการสร้างสรรคงานนาฏยศิลป์

ภาพที่ 3 : dance-contemporary ที่แสดงถึงอารมณ์และการใช้ร่างกายเป็นภาพ
ที่มา : <httpvestaclub.rudance-contemporary.ht/online>

ภาพที่ 4 : ที่แสดงถึงอารมณ์และการใช้ร่างกายเป็นภาพ

ที่มา : http://A_contemporary_dance_performance,_Rage_Box_Contemporary_Dance_Center/online

ผู้วิจัยศึกษาการเคลื่อนไหวทั้งทางนาฏศิลป์ประกอบกับศึกษาจังหวะ (Rhythm) การเคลื่อนไหวทางทัศนศิลป์ควบคู่กัน ดังนี้ “จังหวะ (Rhythm) ในความหมายทั่วไปมักจะคุ้นเคยกับจังหวะของการเล่นดนตรี หรือการเล่นกีฬา จังหวะของการเต้นของหัวใจหรือชีพจร เป็นต้น จังหวะในที่นี้ หมายถึง จังหวะทางการเห็น (Visual Rhythm) ที่เกิดขึ้นในการรับรู้ชั่วขณะที่กวาดสายตา มองกระทบสายตาเป็นจังหวะติดต่อกันมาและเชื่อมกันเป็นลูกโซ่ ทั้งนี้ อาจเกิดจากการจัดวางรูปร่างและรูปทรงให้เป็นจังหวะซ้ำๆ กัน การจัดวางที่ทำให้เกิดจังหวะซ้ำกันดังกล่าวปรากฏว่ามีการใช้กันมานับตั้งแต่สมัยโบราณ” (สุชาติ สุทธิ , 2523: 120) “การจัดวางจังหวะทางทัศนศิลป์ให้รู้สึกเคลื่อนไหวและงดงาม คือ จัดช่วงจังหวะความห่างและความสัมพันธ์ต่อเนื่องที่สม่ำเสมอหรือไม่สม่ำเสมอของทัศนธาตุ เช่น การจัดองค์ประกอบแบบซ้ำๆ กัน หรือแบบสลับไปมา หรือแบบเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และแบบไหลลื่น เป็นต้น” (ธวัชชานนท์ ตาโธสง, 2546: 45)

นอกจากนั้น จังหวะยังมีความสัมพันธ์กันเป็นลำดับต่อเนื่องกับการเคลื่อนไหว (Movement) ซึ่งไม่สามารถแยกกันได้ การเคลื่อนไหว หมายถึง การเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นจากความรู้สึกทางการเห็น ซึ่งเป็นเพียงการบังชี้ลักษณะท่าทางที่เกิดขึ้นในความรู้สึกด้วยการลงตาซึ่งมิได้เป็นการเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นจริงๆ

4.3.3 การออกแบบเครื่องแต่งกาย ครั้งที่ 1 แนวคิดในการออกแบบเครื่องแต่งกาย

สำหรับการแสดง นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ผู้วิจัยศึกษางานออกแบบเครื่องแต่งกายเพื่อการแสดง ดังนี้

งานออกแบบเครื่องแต่งกายเพื่อการแสดงหมายถึง “การสร้างสรรค์เครื่องแต่งกายให้กับนักแสดงที่ใช้ในงานแสดงทั่วไป โดยขึ้นอยู่กับธรรมชาติของงานแสดงนั้นๆ อาทิ ละคร ภาพยนตร์ หรืองานนาฏศิลป์ เป็นต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมตามรูปแบบลักษณะของงานแต่ละประเภท” (พันธุ์ชนะ สุนทรพิพิธ , สัมภาษณ์, 2546) ซึ่งสอดคล้องกับ พงษ์ทิ ศุภเศรษฐศิริ (2538: 77) “การออกแบบเครื่องแต่งกายเพื่อการแสดงเป็นงานที่นักออกแบบจะต้องผสมผสานความรู้เกี่ยวกับอดีตและปัจจุบันเข้าด้วยกัน อาจรวมถึงการคาดคะเนถึงแนวโน้มในอนาคตด้วย ตลอดจนจำเป็นต้องอาศัยความรู้ในเรื่องการแสดง โลกของละครและโลกของความเป็นจริงเป็นส่วนประกอบ งานออกแบบสาขานี้จะขึ้นอยู่กับรากฐานของความเข้าใจในลักษณะของละครและการแสดงซึ่งถูกสร้างสรรค์เพื่อคนดูรวมทั้งความเข้าใจถึงภูมิหลังของการแสดงตลอดจนบทบาทของการแสดงเหล่านั้นในสังคม”

ดังนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดการออกแบบเครื่องแต่งกาย ผสมผสานความรู้ทางด้านนาฏศิลป์เพื่อเกิดแนวคิดในการจัดสร้างเครื่องแต่งกายสำหรับการแสดงงานวิจัยในครั้งนี้

ตารางที่ 10 พัฒนาการปฏิบัติการการออกแบบเครื่องแต่งกาย ครั้งที่ 1

การออกแบบเครื่องแต่งกาย	อธิบาย
	รูปแบบ ตัวเสื้อยังมีลักษณะรัดรูป ทำให้ดูไม่คล่องตัวในการสวมใส่ เนื่องจากเสื้อผ้ายังไม่เคี้ยวต่อการแสดงที่จะสร้างแบบรูปได้ สีสันท โทนสีมีความเข้มเกินไป อาจเกิดอุปสรรคต่อการสร้างภาพ เพราะอาจทำให้ผู้ชมเห็นเพียงสีเดียว

4.3.3.1 การใช้สี ครั้งที่ 1 ใช้ผ้าที่ครอบคลุมโทนสีส้มและสีดำทั้งชุดและเครื่องแต่งกายสามารถเป็นส่วนหนึ่งของภาพประกอบการแสดงได้โดยการจัดวาง จากที่ผู้วิจัยนำเสนอการแสดงในแบบรูปนั้น จะมีการนำโทนสีร้อน ได้แก่ สีส้มและสีดำนั้น ต้องการที่จะทำให้ผู้ชมมองเห็น

จากที่สูงลงมาเห็นภาพการแสดงมากขึ้น แต่ขาดความสัมพันธ์กันระหว่างแนวคิดจินตนาการกับแบบรูป

4.3.3.2 วัสดุที่ใช้ในการตัดเย็บ ครั้งที่ 1 เนื้อผ้าที่ใช้ ผู้วิจัยใช้ผ้าแก้ว ผ้าตาตาด และผ้าตาข่าย เน้นความมัน เน้นความพอดีกับรูปร่างและทำให้ช่วงบนดูแข็ง เพื่อให้เหมาะสมกับภาพ เนื่องจากเสื้อผ้าเป็นองค์ประกอบในการสร้างภาพ และแสดงกลางแจ้ง อากาศค่อนข้างร้อน เสื้อผ้าที่ใช้จึงจำเป็นต้องมีการระบายอากาศได้เป็นอย่างดี ซึ่งเมื่อสวมใส่แล้วต้องเหมาะสมกับการแสดง และเกิดความคล่องตัวสามารถเคลื่อนไหวได้ไม่ติดขัด แต่วัสดุผ้าที่เลือกใช้เป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนไหวของการแสดง ดูแข็งและไม่เหมาะต่อการเคลื่อนไหว

4.3.3.3 รูปแบบของเครื่องแต่งกาย ครั้งที่ 1 มีการออกแบบให้สัมพันธ์กับแนวคิดของการแสดง ฉาก และบรรยากาศแวดล้อม แต่เนื่องจากยังไม่ครอบคลุมแนวคิดทุกด้าน จึงต้องมีการปรับแก้รูปแบบของเครื่องแต่งกายเพิ่มเติม

4.3.3.4 การแต่งหน้า-ทำผม ครั้งที่ 1 การทำผมรวบผมตึงเก็บมวยผม ไม่ปล่อยให้รุงรัง ส่วนการแต่งหน้า ไม่แต่งหน้า เนื่องจากผู้ชมไม่สามารถมองเห็นหน้าของนักแสดงได้

4.3.4 การคัดเลือกดนตรี ครั้งที่ 1 แนวคิดในการคัดเลือกเครื่องดนตรีสำหรับการแสดง นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ดังนี้

4.3.4.1 อารมณ์ของเพลง เป็นเพลงที่แสดงให้เห็นถึงความรักและอนาคต เพื่อให้เห็นความแตกต่างระหว่างอารมณ์ทั้ง 2 แบบ

4.3.4.2 ประเภทของดนตรี ดนตรีถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่ง และมีอิทธิพลต่อการแสดงเป็นอย่างมากเนื่องจากดนตรีส่งผลต่ออารมณ์ของการแสดงโดยตรง ให้ความสำคัญต่อการออกแบบแนวดนตรีประกอบการแสดงเพื่อช่วยสร้างบรรยากาศ อารมณ์ และความรู้สึกของการแสดงให้เกิดความเข้าใจแนวคิดจินตนาการของผู้พิการทางสายตามากยิ่งขึ้น ซึ่งลักษณะดังกล่าวเป็นแนวทางของดนตรีบำบัดซึ่งเป็นที่แพร่หลายในปัจจุบัน

ศูนย์วิชาการเพื่อการพัฒนาเด็กและวัยรุ่น กล่าวว่า ประโยชน์ของดนตรีบำบัดมีหลายประการ เช่น ช่วยปรับสภาพจิตใจ ให้อยู่ในสภาวะสมดุล มีมุมมองในเชิงบวก ผ่อนคลาย ความตึงเครียด ลดความวิตกกังวล กระตุ้น เสริมสร้างและพัฒนาทักษะการเรียนรู้ และความจำ กระตุ้นประสาทสัมผัส การรับรู้เสริมสร้างสมาธิ พัฒนาทักษะสังคม พัฒนาทักษะการสื่อสารและการใช้ภาษา พัฒนาทักษะการเคลื่อนไหว ลดความตึงตัวของกล้ามเนื้อ ลดอาการเจ็บปวดจากสาเหตุต่างๆ ปรับลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมสร้างสัมพันธภาพที่ดีในการบำบัดรักษาต่างๆ และช่วยเสริมในกระบวนการบำบัดทางจิตเวช ทั้งในด้านการประเมินความรู้สึก สร้างเสริมอารมณ์เชิงบวก การควบคุมตนเอง การแก้ปมขัดแย้งต่างๆ และเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว (ศูนย์วิชาการเพื่อการพัฒนาเด็กและวัยรุ่น, 2554: ออนไลน์)

4.3.4.3 จังหวะของดนตรี โดยแบ่งเป็นช่วงของการแสดง ช่วงที่ 1 ความรักจะเริ่มจากจังหวะที่ช้า และค่อยๆปรับให้มีความเร็วขึ้นตามลำดับแนวคิดของภาพ อาจจะใช้จุดเด่นด้วยการหยุดจังหวะของเพลง เพื่อเน้นความสวยงามให้กับภาพ หยุดเพื่อแสดงความโดดเด่นของท่า ช่วงที่ 2 อนาคต จะเริ่มจังหวะที่เร็วและเร้าใจ เน้นความอลังการเพื่อสร้างความตื่นเต้นของท่าเต้นและแบบรูปที่แสดงออกดังนั้นผู้วิจัยควรที่จะสร้างสรรค์ท่าทางเสริมความสวยงามของการแสดงตามความเหมาะสมกับเรื่องราวของการแสดง

4.3.5 การออกแบบพื้นที่เวที ครั้งที่ 1 โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดของงานศิลปะการใช้พื้นที่หรือศิลปะเฉพาะที่ (Site Specific Art) และเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดในการออกแบบภูมิทัศน์หรือศิลปะการออกแบบพื้นที่มาเป็นแนวทางในการออกแบบสถานที่ประกอบการศึกษาแนวคิดการสร้างงานของศิลปินโมเดิร์นด้านซันคนสำคัญที่ได้กล่าวว่า

“เมอร์ซ คันนิงแฮม (Merce Cunningham) หนึ่งในศิลปินนิวดานซ์ (New Dance) กลุ่มแรกที่มีความคิดแตกต่างไปจากทฤษฎีของศิลปินโมเดิร์นแดนซ์รุ่นที่ 1 โดยสิ้นเชิง งานการแสดงของคันนิงแฮมชื่ออีเว็นส์ (Events) โดยในปี ค.ศ.1964 คณะของเขาได้เดินทางตระเวนแสดงในทวีปยุโรปและต้องเผชิญกับปัญหาที่ต้องแสดงในพื้นที่เตียน (Space) ที่ไม่ใช่โรงละคร เช่น ในพิพิธภัณฑสถานในกรุงเวียนนา (Vienna) เขาคิดว่าการแสดงนาฏศิลป์ธรรมดาคงจะไม่เหมาะสมกับสถานที่นั้น นราพงษ์ จรัสศรีได้กล่าวถึง เมอร์ซ คันนิงแฮมต่อไปว่า ”เขาได้นำเอางานที่เคยอยู่บนเวทีปกติติดต่อนมาแสดงกันอย่างต่อเนื่อง สร้างงานได้ยาวถึง 90 นาที และในเวลาต่อมาคณะของ

คันทันหนึ่งแสมก็ได้แสดงงานชิ้นนี้มากถึง 200 กว่าครั้ง และแต่ละครั้งก็จะไม่เหมือนกันเลยเพราะสถานที่เปลี่ยนไปนั้น” (จูดิท สตีท์, 2525: 212 อ้างอิงใน นราพงษ์ จรัสศรี, 2548: 127)

ดังนั้นแนวคิดในการออกแบบพื้นที่เวทีสำหรับการแสดงนาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา พื้นที่สำหรับการแสดง ผู้วิจัยจัดพื้นที่เวทีแสดง นอกสถานที่ (Outdoor) โดยควรเลือกใช้พื้นที่กลางแจ้ง มีต้นไม้เป็นฉากธรรมชาติ เพื่อให้เข้ากับการชมการแสดงที่ต้องชมการแสดงจากที่สูงลงมา ที่แสดงให้เห็นภาพแบบรูป สำหรับการใช้พื้นที่เวทีนั้น ควรใช้พื้นที่ในรูปแบบที่หลากหลาย มีการเปลี่ยนทิศทาง แต่ไม่เปลี่ยนแบบรูป แต่เป็นการเปลี่ยนเพื่อความสวยงาม เพื่อสร้างความโดดเด่นของท่าเต้น สามารถใช้พื้นที่เต็มเวทีได้

ภาพที่ 5 : การออกแบบพื้นที่เวที : ครั้งที่ 1

ภาพถ่ายเวทีการแสดง : ภาพขวาพื้นที่สำหรับชมการแสดง
ลานหน้าอาคารประสานมิตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ที่มา : ผู้วิจัย

ผลการวิเคราะห์ มีลักษณะพื้นที่กว้างโล่ง มีต้นไม้ล้อมรอบ แต่ไม่มีขอบเวที แต่ติดตรงที่เป็นทางเดินเข้าออกตลอดเวลา อาจทำให้เป็นอุปสรรคต่อการแสดงเพราะนักแสดงจะต้องเข้าออกตลอดเวลา แต่มีพื้นที่สำหรับชมการแสดงดี เหมาะสม

4.3.6 การออกแบบแสง ครั้งที่ 1 ผู้วิจัยใช้พื้นที่แสดงบริเวณกลางแจ้ง เน้นความสดชื่น ร่มรื่นของธรรมชาติ ดังนั้นแสงที่ใช้สำหรับการแสดง จึงมุ่งเน้นแสงของธรรมชาติจากดวงอาทิตย์ เป็นสำคัญ ในเรื่องนี้ สุรพล มโนวงศ์ (2554 : ออนไลน์) กล่าวถึงคุณสมบัติของแสงธรรมชาติไว้ว่า “คุณสมบัติของธรรมชาติ (Natural light) คือ แสงสว่างจากดวงอาทิตย์ในเวลากลางวัน และแสงที่ได้จากการสะท้อนทางอ้อมคือ แสงจากดวงอาทิตย์หรือแสงแดดนั่นเอง ซึ่งอาจจะรับ

โดยตรงหรือได้รับจากการสะท้อนของแสง แต่เราไม่สามารถควบคุมในเรื่องของปริมาณความเข้มและทิศทางของแสงจากดวงอาทิตย์ได้ จึงต้องใช้ความรู้ในการคำนวณแสงอาทิตย์ในเวลาที่แตกต่างกัน เช่น ในเวลาเช้าแสงอาทิตย์จะนุ่มนวล เหมาะสำหรับการถ่ายภาพ ส่วนในเวลาเที่ยงและบ่ายจะให้แสงที่สว่างจ้า และในตอนเย็นจะให้แสงที่นุ่มนวลเช่นกัน แสงธรรมชาติช่วงบ่าย เวลาถ่ายภาพ คือ ตั้งแต่เวลา 06.00-09.00 น.และเวลา 16.00-18.30 น.จะให้แสงสีที่เหมือนจริง สดใส และนุ่มนวลหลีกเลี่ยงการถ่ายภาพในสภาพแสงตอนเที่ยงหรือตอนบ่าย... ในช่วงเวลาแต่ละช่วงของวัน แสงจากดวงอาทิตย์ก็ให้ความรู้สึกที่แตกต่าง แสงอาทิตย์ในช่วงเช้าและเย็นนุ่มกว่าแสงในช่วงเที่ยงที่แข็งมากและยังให้สีที่แตกต่างกันด้วย เช่น แสงในตอนเช้ามีค่อนดวงอาทิตย์ขึ้นแสงออกสีฟ้าอ่อนๆ ที่ดูเยือกเย็นเวลาเช้าที่ดวงอาทิตย์ขึ้นแล้วแสงเป็นสีทองและเวลาสายเป็นสีเหลือง นอกจากนี้ กฤษรา วริศราภิรัช (2548: 45) ได้กล่าวว่า “แสงสว่างช่วยให้เราแลเห็นภาพที่เกิดขึ้นบนเวที แต่ปริมาณของแสงสว่างนั้นมีอิทธิพลต่อการแลเห็นของผู้ชม จุดมุ่งหมายอันดับแรกของการแสดงคือ การนำเสนอ หรือการทำให้ผู้ชมแลเห็นแต่จะให้แลเห็นอย่างไร เห็นเท่าไรและนานเท่าไรนั้นเป็นสิ่งที่จะต้องพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วนเพื่อให้บังเกิดผลลัพธ์ที่น่าชื่นชมต่อสายตาผู้ชมและจุดมุ่งหมายของผู้กำกับการแสดง เมื่อต้องการให้ได้ผลลัพธ์ที่น่าชื่นชม ก็ต้องมีการวางแผนการจัดแสงให้อยู่ในขอบข่ายที่เหมาะสมกับการเคลื่อนไหวของตัวละครและการดำเนินเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ ก่อนหน้าที่จะมีไฟฟ้าใช้ การแสดงบนเวทีจำเป็นต้องใช้แสงจากธรรมชาติส่องสว่าง การแสดงจึงมักเป็นแบบกลางแจ้ง โดยกำหนดช่วงเวลาการ”

ดังนั้นแนวคิดในการออกแบบแสงสำหรับการแสดงนาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ผู้วิจัยพบว่าในการออกแบบแสงสำหรับการแสดง การใช้แสงในเวทีฉากธรรมชาติ (Outdoor) ควรเลือกเวลาในการแสดงที่เหมาะสม และเชื้อต่อการแสดง เวลามีแสงจัดมาก เพื่อให้บรรยากาศของการแสดงเป็นไปด้วยภาพที่ชัดเจน ทั้งผู้แสดง และผู้ชมจะได้มีอรรถรสร่วมกัน

4.3.7 การออกแบบอุปกรณ์การแสดง ครั้งที่ 1 แนวคิดในการออกแบบอุปกรณ์การแสดง สำหรับการแสดง นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ผู้วิจัยไม่ใช้อุปกรณ์ในการแสดง

4.3.8 นักแสดง ครั้งที่ 1 แนวคิดในการใช้นักแสดงสำหรับการแสดงนาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ผู้วิจัยศึกษาวิธีการคัดเลือกโดยศึกษาข้อมูลดังนี้

การจัดการแสดงที่มีคุณภาพเกิดขึ้นจากการจัดวางองค์ประกอบการแสดงรวมกันอย่างเหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นการออกแบบท่าเต้น องค์ประกอบทางการแสดง และคุณภาพของนักแสดง การคัดเลือกนักแสดง นับเป็นความสำคัญประการแรกของการจัดการแสดง เพราะหากคัดเลือกนักแสดงที่ไม่มีคุณภาพ เช่น ไม่มีความรับผิดชอบ ไม่ตรงต่อเวลา ไม่มีทักษะ ความสามารถอาจส่งผลให้การแสดงไม่มีคุณภาพ ส่วนทางด้าน พงษ์สิทธิ์ สุขเศรษฐศิริ , (2538: 35) กล่าวว่า “การคัดเลือกนักแสดงถือเป็นขั้นตอน และองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะสำหรับการจัดการแสดง โดยทั่วไปแล้วผู้กำกับการแสดงจะพยายามเลือกตัวแสดงให้เหมาะสมกับบทบาทของตัวละครในเรื่องมากที่สุด หลักการคัดเลือกบุคลากรตามทฤษฎีกระบวนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ นั้น การสรรหาหรือคัดเลือกบุคลากรถือเป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าตัดสินใจผิดพลาด อาจก่อให้เกิดความเสียหาย” สอดคล้องกับ วิชัย โถสุวรรณจินดา (2551 : 49) ที่กล่าวว่า “ในกระบวนการบริหารทรัพยากรมนุษย์นั้น การสรรหาและการคัดเลือกบุคลากรถือเป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าองค์การตัดสินใจผิดพลาดในการคัดเลือกบุคลากรแล้ว บุคลากรนั้นเองจะเป็นที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่องค์การ และอาจต้องใช้เวลาและค่าใช้จ่ายมากกว่าที่จะขจัดบุคลากรนั้นออกไปจากองค์การ แต่ถ้าองค์การสามารถคัดเลือกบุคลากรได้อย่างดี มีความเหมาะสมต่องาน และมีส่วนเสริมคุณค่าให้แก่องค์การแล้ว องค์การย่อมได้ประโยชน์และมีความก้าวหน้าเติบโตได้อย่างแน่นอน”

4.3.8.1 ความสามารถของผู้แสดง นักแสดงควรเป็นผู้ที่มีร่างกายสมส่วนและแข็งแรงและมีความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ และต้องมีความอดทน เนื่องจากเป็นการแสดงที่นำเสนอทำนาฏศิลป์ในรูปแบบ แบบรูปเป็นหลักในการสร้างสรรค์ การใช้ร่างกายเป็นภาพอย่างต่อเนื่อง นักแสดงจึงต้องมีความพร้อมเพียงพอ

4.3.8.2 ความเข้าใจในเรื่องราวของการแสดง นักแสดงจะต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของแบบรูปแต่ละภาพเพราะจะทำให้นักแสดงถ่ายทอดอารมณ์และความหมายจากจินตนาการของผู้พิการทางสายได้ดี

4.3.8.3 ประเภทของนักแสดง เป็นนักแสดงหญิงล้วน เป็นการแสดงความสามารถของนักแสดงได้ทั้งแบบเดี่ยวและกลุ่ม หรือการจับคู่ เน้นความพร้อมเพียงในการแสดงลีลาท่าทาง ความสวยงามในการจัดองค์ประกอบของท่าที่นักแสดงได้สื่อออกมา

4.3.8.4 จำนวนของผู้แสดง ต้องดูให้เหมาะสมกับขนาดและสถานที่ โดยใช้ผู้แสดงตั้งแต่ 40-50 คน เนื่องจากเป็นการแสดงหมู่ และเป็นการแสดงแบบรูปจากภาพวาดเป็นหลัก

4.4 การออกแบบและพัฒนางาน ครั้งที่ 2

ปัญหาต่างๆ จากการพัฒนางาน ครั้งที่ 1 ได้ถูกนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคำตอบของ การออกแบบและพัฒนางาน ครั้งที่ 2

4.4.1 บทการแสดง ครั้งที่ 2 แนวคิดในการสร้างบทการแสดง นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา โดยผ่านการถ่ายทอดในรูปแบบ แบบรูป (Pattern) เป็นการสร้างสรรค์ทำนาฏยศิลป์ในแบบรูปต่างๆที่สัมพันธ์กันจากภาพวาดของผู้พิการทางสายตาเกี่ยวกับความรักและอนาคต ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดแนวความคิดหลักการของการแสดงคือ แบบรูป (Pattern) โดยในการออกแบบแนวคิดรวมนั้นแบ่งออกเป็น 2 องค์ ได้แก่ องค์ที่ 1 :ความรัก และองค์ที่ 2:อนาคต

4.4.2 การออกแบบลีลา ครั้งที่ 2 แนวคิดในการออกแบบลีลาสำหรับการแสดง นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตาในครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาลักษณะทำนาฏยศิลป์ของตะวันตก เพื่อหาความหมายของท่าและการจัดวางแบบรูปและความเป็นไปได้ในการที่นำข้อมูลมาปรับท่าทางนาฏยศิลป์สร้างสรรค์กระบวนการท่าจากครั้งที่ 1 ยังเป็นการใช้ท่าทางนาฏยศิลป์ไทยมากกว่าการขยายความหมายของแนวคิดจากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ซึ่งผู้วิจัยนำทำนาฏยศิลป์ตะวันตกมาผสมผสานกับการตีความของภาพวาดและการจัดวางแบบรูปเข้ามาเป็นส่วนในการสร้างสรรค์ มาพัฒนาและแก้ไข เพื่อนำไปสู่กระบวนการสร้างสรรค์ในทำนาฏยศิลป์ในครั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดของการแสดง

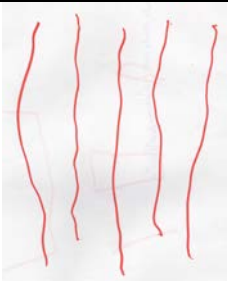

องค์ที่ 1 ความรัก นำเสนอให้เห็นถึงจินตนาการของผู้พิการทางสายตาจากการทำกิจกรรมวาดภาพศิลปะในเรื่องความรัก ถูกถ่ายทอดเป็นการแสดงโดยเริ่มจากการขยาย

ความหมายของภาพแต่ละภาพและจัดวางทำนาฏยศิลป์ให้ตรงตามภาพวาด โดยผ่านการสร้างสรรค์ทำนาฏยศิลป์ในรูปแบบ แบบรูป(Pattern) โดยทำเดินในช่วงนี้จะเน้นท่าทางในลักษณะถึงความสัมพันธ์ของภาพที่เกี่ยวกับความรัก ช้าและเร็วตามความหมายของภาพ

องค์ที่2 อนาคต นำเสนอให้เห็นถึงจินตนาการของผู้พิการทางสายตาจากการทำกิจกรรมวาดภาพศิลปะในเรื่องอนาคต ถูกถ่ายทอดเป็นการแสดงโดยเริ่มจากการขยายความหมายของภาพแต่ละภาพและจัดวางทำนาฏยศิลป์ให้ตรงตามภาพวาด โดยผ่านการการสร้างสรรค์ทำนาฏยศิลป์ในรูปแบบ แบบรูป(Pattern)โดยทำเดินในช่วงนี้จะเน้นท่าทางในลักษณะถึงความสัมพันธ์ของภาพที่เกี่ยวกับอนาคต เน้นการเคลื่อนไหวแบบเร็วเพื่อความสวยงามของภาพบนพื้นที่แสดงปรากฏภาพนักแสดงเคลื่อนไหวที่ทุกทิศทาง

ตารางที่ 11 การออกแบบลีลา องค์ที่ 1 : ความรัก ครั้งที่ 2 วันที่ 17 มีนาคม 2555

สถานที่ : ลานหน้าอาคารบรมราชกุมารี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปภาพวาดของ ผู้พิการทางสายตา	แนวคิด จินตนาการของผู้ พิการทางสายตา	แบบรูปการแสดง	อธิบาย
	ความรักเปรียบ เป็นสายลมมันไม่ แน่นอนมันพัดไป ไหนก็ได้		การทำท่าทางให้ ความสำคัญกับ การเคลื่อนไหว โดยอย่างอิสระ แบบเป็นเส้นมี ความพลิ้วไหว เหมือนสายลม

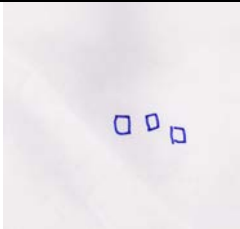

	วงกลมแทนความรักของคน 2 คน เดินทางมาเจอกัน เป็นดาว 2 ดวง มา ต่างที่ ต่างทาง เดินทางมาเจอกัน จนเกิดเป็นความรัก		การทำท่าทางให้ ความสำคัญกับ การเคลื่อนไหว โดยอย่างอิสระ แบบเป็นเส้น วงกลม 2 วง โดย มีเส้นยาวตรง กลางประสานกัน เหมือนกับการ เดินทางมาเจอ กัน
	เปรียบเทียบรัก บินไปหา นกอีกตัว คือ การที่เราชอบ ใครเราต้องไปหา เค้า เปรียบกับนกที่ ต้องบินไปหาคนที่ รัก		การทำท่าทางให้ ความสำคัญกับ การเคลื่อนไหว โดยอย่างอิสระ โดยการมีความ ต่อเนื่องอย่าง ช้าๆ เพื่อแสดงให้เห็นถึงนก 2 ตัว เดินทางมาเจอ กัน

	ความรักคือการให้อภัย		การทำท่าทางให้ ความสำคัญกับ การเคลื่อนไหว โดยอย่างอิสระ แบบผลัดกัน เข้าออกและการ รวมตัวกัน สลับ ซ้ำเร็วตาม แนวคิดในเรื่อง ความรักคือการ ให้อภัย

ตารางที่ 12 การออกแบบลีลา องค์ที่ 2 : อนาคต ครั้งที่ 2 วันที่ 17 มีนาคม 2555
สถานที่ : ลานหน้าอาคารบรมราชกุมารี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปภาพวาดของ ผู้พิการทางสายตา	แนวคิด จินตนาการของผู้ พิการทางสายตา	แบบรูปการแสดง	อธิบาย
	อนาคตจะได้เป็น เส้นตรง ก้าวหน้า ไปเรื่อยๆไม่ต้องอยู่ คงที่		โดยการทำให้ ท่าทางให้ ความสำคัญกับ การเคลื่อนไหว อย่างอิสระ อย่างเนืองแบบ เป็นเส้นตรง

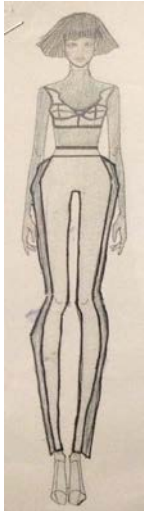
			โดยเส้นไม่ขาด จากกัน
	อนาคตอยากเป็น นักสถาปนิก ออกแบบบ้าน		การทำท่าทาง ให้มีความสำคัญ กับการ เคลื่อนไหว อย่างอิสระแบบ เป็นกลุ่ม โดย ขยายออกและ รวมกลุ่มการ แปรแถวให้เป็น เส้นเหมือนการ สร้างให้เป็นรูป บ้าน
	ไม่แน่นอน เส้นยาว อนาคตที่ไปไกล เส้นที่สั้นคือ อนาคตที่แค เราไม่ จะ		การทำท่าทาง ให้มีความสำคัญ กับการ เคลื่อนไหว อย่างอิสระแบบ เป็นกลุ่ม ขยาย ออกเป็นเส้นตัด ไปตัดมาที่ดู วุ่นวาย และ สุดท้ายมาแปร เป็นภาพรวมดัง

			ภาพ
	อยากเป็นครู เลย วาดหนังสือ เพื่อ แทนความเป็นครู		การทำท่าทาง ให้มีความสำคัญ กับการ เคลื่อนไหว อย่างอิสระแบบ เป็นกลุ่ม ขยาย เข้า-ออกและ รวมกลุ่มเป็นรูป หนังสือ แต่การ จัดวางยังขาด ช่องว่าง ระยะห่าง

ตัวอย่างการแสดงที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ลักษณะการจัดองค์ประกอบของการแสดง เพื่อนำไปเป็นแนวคิด และพัฒนารูปแบบการสร้างสรรค์

4.4.3 การออกแบบเครื่องแต่งกาย ครั้งที่ 2 แนวคิดในการออกแบบเครื่องแต่งกาย สำหรับการแสดง นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ดังนี้

ตารางที่ 13 พัฒนาการปฏิบัติการการออกแบบเครื่องแต่งกาย ครั้งที่ 2

การออกแบบเครื่องแต่งกาย	อธิบาย
	รูปแบบ: รูปแบบเครื่องแต่งกายดูเรียบง่ายตรงตามแนวคิด แต่ตัวเสื้อดูรัดรูปแต่ยังมีความยืดหยุ่นสำหรับนักแสดง ดูไม่คล่องตัว เพราะวัสดุผ้าที่ใช้ยังมีความแข็ง ไม่ยืดหยุ่น และไม่เอื้อต่อการเคลื่อนไหว สีส้น : โทนสีขาวดูตรงแนวคิด ง่ายต่อการเติมสีส้นกับอุปกรณ์ประกอบการแสดง

4.4.3.1 การใช้สี ครั้งที่ 2 ใช้ผ้าที่ครอบคลุมโทนสีขาวทั้งหมด และเครื่องแต่งกายสามารถเป็นส่วนหนึ่งของภาพประกอบการแสดงได้โดยการจัดวาง จากที่ผู้วิจัยนำเสนอการแสดงในแบบ แบบรูปนั้น จะมีการนำโทนสีเย็น ได้แก่ สีขาว สีชมพู สีฟ้า ตรงตามแนวคิดของการใช้องค์ประกอบทางศิลปะในการใช้สี ตามที่วีรณ ตั้งเจริญ (2535 : 22-23) กล่าวถึงกระบวนการทัศนทางศิลปะในเรื่องของจิตวิทยาที่เกี่ยวกับสี ไว้ว่า หากสังเกตในการแสดงคอนเสิร์ตจะพบว่า นอกจากเพลงหรือคจะมีผลในเชิงจิตวิทยาในอันที่จะกระตุ้นหรือปลุกเร้าให้ผู้ชมรวมทั้งนักร้องนักดนตรีเอง เกิดความรู้สึกตื่นเต้นใจแล้ว คอนเสิร์ตยังนิยมใช้แสงสีอันแปลกและเร้าใจช่วยปลุกเร้าประสบการณ์รู้สึกสัมผัสของผู้ที่ชื่นชมอีกด้วย แสงสีมีผลในเชิงจิตวิทยาในอันที่ปลุกอารมณ์ของคนให้ตื่นเต้นยินดีปรีดาได้อย่างดียิ่ง หรือในทางตรงกันข้าม เพื่อก่อให้เกิดความสงบ โศกเศร้า ได้เช่นกัน นักจิตวิทยาถือว่าสีต่างๆ แต่ละสีมีพลังปลุกเร้าการตอบสนองของอารมณ์ (Emotional responses) นอกจากคุณภาพด้านอื่นๆ แล้วสียังมีอุณหภูมิเชิงจิตวิทยา (Psychological temperature) อยู่ในตัวของมัน สีแดงสีส้ม สีเหลือง ให้ความรู้สึกอุ่นและสัมพันธ์กับแสงอาทิตย์ หรือไฟสีน้ำเงินหรือสีเขียว สัมพันธ์กับป่า น้ำท้องฟ้าและให้ความรู้ สึกเย็น เป็นต้น ศิลปินนักออกแบบ และนักสร้างสรรค์กระบวนการแบบ (Stylist) เรียนรู้และเข้าใจในเรื่องจิตวิทยาเกี่ยวกับสี ความสัมพันธ์ระหว่างสีกับปฏิกิริยาตอบสนองของมนุษย์และนำประโยชน์จากการเรียนรู้และประสบการณ์ไปสร้างสรรค์งานศิลปะหรืองานออกแบบของเขา โดยทั่วไปแล้วสีอุ่นจะปลุกเร้า (to

stimulate) และสีเย็นจะผ่อนคลาย(to relax) เช่น ผงและสภาพแวดล้อมที่ประกอบด้วยสีเย็นจะช่วยให้เกิดการพักผ่อน ส่วนสีร้อนจะให้ความรู้สึกกระตุ้นหรือร้อนมากกว่า เป็นต้น สำหรับบุคคลนั้น นอกจากประสบการณ์อันเป็นปกติจะก่อให้เกิดปฏิกิริยาต่อสีต่างๆ ร่วมกันแล้ว ปฏิกิริยาในการตอบสนองในเชิงปัจเจก และประสบการณ์ของแต่ละคน ยังก่อให้เกิดปฏิกิริยาต่อสีแต่สีแตกต่างกันอีกด้วย (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2535: 22-23)

4.4.3.2 วัสดุที่ใช้ในการตัดเย็บ ครั้งที่ 2 จากการปรับแก้ใน ครั้งที่ 1 ผู้วิจัยเปลี่ยนมาใช้เนื้อผ้าเรียบ เน้นความมันเพื่อให้การแสดงมีความสมบูรณ์ เน้นความคล่องตัวเหมาะสมและพอดีกับรูปร่างและควรใช้ผ้าที่เหมาะสมไม่เป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนไหวของร่างกาย เนื่องจากเสื้อผ้าเป็นองค์ประกอบในการสร้างภาพ และแสดงกลางแจ้ง อากาศค่อนข้างร้อน เสื้อผ้าที่ใช้จึงจำเป็นต้องมีการระบายอากาศได้เป็นอย่างดี ซึ่งเมื่อสวมใส่แล้วต้องเหมาะสมกับการแสดง และเกิดความคล่องตัวสามารถเคลื่อนไหวได้ไม่ติดขัด เช่น

- 1) **ผ้าชีฟอง** คือ ผ้ามีคุณสมบัติเนื้อนุ่ม ระบายความร้อนได้ดี มีความพลิ้วไหวและโปร่งสบาย
- 2) **ผ้าซาติน** คือ เนื้อนิ่ม ทิ้งตัว มันวาว และ ไม่ดูตึงขยับสีกปรก ซึ่เมื่อซักออกง่าย ไม่ต้องรีดก็ใส่ได้

4.4.3.3 การแต่งหน้า-ทำผม ครั้งที่ 2 การทำผมรวบผมตั้งเก็บมวยผม ไม่ปล่อยให้รุงรัง ส่วนการแต่งหน้าผู้วิจัยปรับให้มีการแต่งหน้าแบบธรรมชาติ

4.4.4 การคัดเลือกดนตรี ครั้งที่ 2 แนวคิดในการคัดเลือกเพลงสำหรับการแสดงนาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา

4.4.4.1 อารมณ์ของเพลง เป็นเพลงที่แสดงให้เห็นถึงความรักและอนาคต เพื่อให้เห็นความแตกต่างระหว่างอารมณ์ทั้ง 2 แบบ

4.4.4.2 ประเภทของดนตรี ผู้วิจัยได้เปลี่ยนแนวเพลงเป็นดนตรีนิวเอจ (New

Age) เป็นดนตรียุคใหม่เป็นแนวดนตรีชนิดหนึ่งมีจุดเริ่มต้นจากงานความหลากหลายของนักดนตรียุโรปและอเมริกันในทศวรรษที่ 60 ที่ทำเพลงอิเล็กทรอนิกส์และอคูสติค โดยทั่วไปมีลักษณะการใช้เครื่องดนตรีพื้นฐานและความซ้ำของเมโลดี้ในธรรมชาติ การบันทึกเสียงจากธรรมชาติก็มีการนำมาใช้ในเพลง ดนตรีนิวเอจมีดนตรีที่ให้ความผ่อนคลาย แรงบันดาลใจ และมักใช้กับกิจกรรมต่างๆ อย่างเช่น โยคะ การนวด การทำสมาธิ การอ่านหนังสือ และการบริหารความเครียดที่จะสร้างบรรยากาศไม่ว่าจะที่บ้านหรือสถานที่ต่างๆ ลักษณะของดนตรีนิวเอจมักผสมระหว่างเสียงเอฟเฟก หรือเสียงจากธรรมชาติ ร่วมกับเพลงอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องดนตรี อาศัยโครงของดนตรีหุ่นไว้ อย่างเช่น ฟลูต เปียโน อคูสติคกีตาร์ และอาจรวมถึงเครื่องดนตรีตะวันออก ซึ่งในบางเพลงอาจมีการร้องนำในภาษาสันสกฤต ทิเบต หรือการสวดของคนพื้นถิ่นในทวีปอเมริกาเหนือ เป็นต้น หรือในบางครั้งก็มีการเขียนเนื้อร้องที่อิงมาจากเทพนิยายอย่างตำนานเคลติก เป็นต้น สำหรับเพลงที่มีความยาวมากกว่า 20 นาทีในเพลงประเภทนี้ไม่ใช่สิ่งที่แปลกอะไร และในบางครั้งลักษณะของเพลงแบบนี้ก็มีการเปรียบได้ว่าดนตรีแอมเบียนต์ (ambient music) (วิถีพีเดีย สารานุกรมเสรี , ออนไลน์)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำแนวดนตรีนิวเอจ สามารถนำมาผสมผสานดนตรีตะวันตก ให้เป็นเพลงแบบร่วมสมัยได้ เพื่อสร้างจุดเด่นให้การแสดงและตรงตามแนวคิดจินตนาการของผู้พิการทางสายตา

4.4.4.3 จังหวะของดนตรี โดยแบ่งเป็นช่วงของการแสดง ช่วงที่ 1 ความรัก จะเริ่มจากจังหวะที่ช้า และค่อยๆปรับให้มีความเร็วขึ้นตามลำดับแนวคิดของภาพ อาจจะทำให้จุดเด่นด้วยการหยุดจังหวะของเพลง เพื่อเน้นความสวยงามให้กับภาพ หยุดเพื่อแสดงความโดดเด่นของท่า ช่วงที่ 2 อนาคต จะเริ่มจังหวะที่เร็วและเร้าใจ เน้นความอลังการเพื่อสร้างความตื่นตัวของท่าเต้นและแบบรูปที่แสดงออกดังนั้นผู้วิจัยควรที่จะสร้างสรรค์ท่าทางเสริมความสวยงามของการแสดงตามความเหมาะสมกับเรื่องราวของการแสดง

4.4.5 การออกแบบพื้นที่เวที ครั้งที่ 2 แนวคิดในการออกแบบพื้นที่เวทีสำหรับการแสดงนาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา พื้นที่สำหรับการแสดงการจัดพื้นที่เวทีแสดงนอกสถานที่ Outdoor โดยควรเลือกใช้พื้นที่กลางแจ้ง มีต้นไม้เป็นฉากธรรมชาติ เพื่อให้เข้ากับการชมการแสดงที่ต้องชมการแสดงจากที่สูงลงมา ที่แสดงให้เห็นภาพแบบรูปตรงตามแนวคิด

จากงานนาฏศิลป์ของผู้วิจัย สำหรับการใช้พื้นที่เวทีนั้น ควรใช้พื้นที่ในรูปแบบที่หลากหลาย มีการเปลี่ยนทิศทางเข้า-ออก แต่ไม่เปลี่ยนแบบรูป แต่เป็นการเปลี่ยนเพื่อความสวยงาม เพื่อสร้างความโดดเด่นของท่า สามารถใช้พื้นที่เต็มเวทีได้

ภาพที่ 7 : การออกแบบพื้นที่เวที : ครั้งที่ 2

ภาพถ่ายเวทีการแสดง : ภาพขวาพื้นที่สำหรับชมการแสดง
ลานปูนหน้าคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่มา : ผู้วิจัย

ผลการวิเคราะห์ มีลักษณะพื้นที่กว้างโล่ง มีต้นไม้ล้อมรอบ มีขอบเวที เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการแสดงและจำนวนของนักแสดงได้ดี และพื้นที่สำหรับชมการแสดงเหมาะสมสามารถชมการแสดงได้อย่างทั่วถึงและเข้าถึงแนวคิดการแสดง

4.4.6 การออกแบบแสง ครั้งที่ 2 แนวคิดในการออกแบบแสงสำหรับการแสดง นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ผู้วิจัยพบว่าการออกแบบแสงสำหรับการแสดง การใช้แสงในเวทีกลางแจ้ง (Outdoor) ควรเลือกเวลาในการแสดงที่เหมาะสม และเอื้อต่อการแสดง เวลาที่มีแสงจัดมาก เพื่อให้บรรยากาศของการแสดงเป็นไปด้วยภาพที่ชัดเจน ทั้งผู้แสดง และผู้ชมจะได้มีบรรยากาศร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องจากการพัฒนางานในครั้งที่ 1

4.4.7 การออกแบบอุปกรณ์การแสดง ครั้งที่ 2 แนวคิดในการออกแบบอุปกรณ์การแสดง สำหรับการแสดง นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ผู้วิจัยไม่ใช้อุปกรณ์ในการแสดง

4.4.8 นักแสดง ครั้งที่ 2 แนวคิดในการใช้นักแสดงสำหรับการแสดงนาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ดังนี้

4.4.8.1 ความสามารถของผู้แสดง นักแสดงควรเป็นผู้ที่มีร่างกายสมส่วนและแข็งแรงและมีความสามารถทางด้านนาฏยศิลป์ และต้องมีความอดทน เนื่องจากเป็นการแสดงที่นำเสนอทำนาฏยศิลป์ในรูปแบบ แบบรูปเป็นหลักในการสร้างสรรค์ การใช้ร่างกายเป็นภาพอย่างต่อเนื่อง นักแสดงจึงต้องมีความพร้อมเพียงพอ

4.4.8.2 ความเข้าใจในเรื่องราวของการแสดง นักแสดงจะต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของแบบรูปแต่ละภาพเพราะจะทำให้นักแสดงถ่ายทอดอารมณ์และความหมายจากจินตนาการของผู้พิการทางสายตาได้ดี

4.4.8.3 ประเภทของนักแสดง นักแสดงหญิงล้วน เป็นการแสดงความสามารถของนักแสดงได้ทั้งแบบเดี่ยวและกลุ่ม หรือการจับคู่ เน้นความพร้อมเพรียงในการแสดงลีลาท่าทาง ความสวยงามในการจัดองค์ประกอบของท่าที่นักแสดงได้สื่อออกมา

4.4.8.4 จำนวนของผู้แสดง ต้องดูให้เหมาะสมกับขนาดและสถานที่ โดยใช้ผู้แสดง 40-50 คน เนื่องจากเป็นการแสดงหมู่ และเป็นการแสดงแบบรูปจากภาพวาดเป็นหลัก

จากข้อมูลดังกล่าว ในส่วนการคัดเลือกนักแสดงยังคงสอดคล้องกับการพัฒนางานในครั้งที่ 1 มีข้อเสนอแนะในการนำนักแสดงชายเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดง จะช่วยในการเปลี่ยนแบบรูป และเป็นส่วนหนึ่งของแบบรูปด้วย เพื่อให้งานสร้างสรรค์มีความสวยงามเพิ่มขึ้น และตอบแนวคิดของงานสร้างสรรค์ในขั้นต่อไป

4.5 การออกแบบและพัฒนางาน ครั้งที่ 3

ปัญหาต่างๆ จากการพัฒนางานใน ครั้งที่ 2 ได้ถูกนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ ข้อมูลเพื่อหาคำตอบของ การออกแบบและพัฒนางานครั้งที่ 3

4.5.1 บทการแสดง ครั้งที่3 แนวคิดในการสร้างบทการแสดง นาฏยศิลป์จาก จินตนาการของผู้พิการทางสายตา แบ่งออกเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

การนำแนวคิดจากจินตนาการของผู้พิการทางสายตาในเรื่องความรักและอนาคตผ่านการ ถ่ายทอดขยายแนวคิดในแบบรูป (Pattern) โดยใช้ร่างกายของผู้แสดงและท่าเต้นจัดวางแบบรูปได้ อย่างลงตัว สะท้อนให้เห็นความคิดหลัก และสามารถตอบโจทย์วัตถุประสงค์ของการแสดงได้ หา จุดเด่นในการนำเสนอ เช่น ศึกษารูปแบบจากการแสดง “แบบรูป(Pattern)” อันเป็นความสัมพันธ์ ของจำนวนหรือรูปภาพที่แสดงถึงลักษณะร่วมกัน เพื่อแสดงถึงแบบรูปที่ผ่านการถ่ายทอดความคิด จินตนาการของผู้พิการทางสายตาในเรื่องความรักและอนาคต เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา สร้างสรรค์รูปแบบของผลงาน ที่เน้นแนวคิดศิลปะเพื่อศิลปะ (Art for Art sake) การแสดง นาฏยศิลป์ภายใต้แนวคิดจากจินตนาการของผู้พิการทางสายตานั้น ไม่เป็นการสร้างสรรค์ นาฏยศิลป์เพื่อการบำบัด หรือการสาธารณสุขแต่อย่างใด ดังนั้นงานวิจัยเรื่อง”การสร้างสรรค์ นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา” นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์การแสดง นาฏยศิลป์และหาแนวคิดในการสร้างงานที่ได้รับแรงบันดาลใจจากจินตนาการของผู้พิการทาง สายตา โดยผ่านการถ่ายทอดในรูปแบบ แบบรูป(Pattern) เป็นการสร้างสรรค์ทำนาฏยศิลป์ในแบบ รูปต่างๆที่สัมพันธ์กันจากภาพวาดของผู้พิการทางสายตาเกี่ยวกับความรักและอนาคต ดังนั้นผู้วิจัย จึงกำหนดแนวความคิดหลักการของการแสดงคือ แบบรูป(Pattern) โดยในการออกแบบแนวคิด รวมนั้นแบ่งออกเป็น 2 องค์ สามารถอธิบายได้ดังนี้ องค์ที่ 1: ความรัก และ องค์ที่ 2 : อนาคต

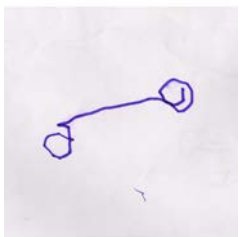

4.5.2 การออกแบบลีลา ครั้งที่ 3 แนวคิดในการออกแบบลีลาสำหรับการแสดง นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา การออกแบบลีลาสำหรับการแสดง ผู้วิจัยศึกษา ลักษณะทำนาฏยศิลป์ของตะวันตก เพื่อหาความหมายของท่าและการจัดวางแบบรูป และความ เป็นไปได้ในการที่นำข้อมูลมาสร้างสรรค์กระบวนการทำในรูปแบบนาฏยศิลป์ เพื่อเสนอการสร้างสรรค์ นาฏยศิลป์ภายใต้แนวคิดจากจินตนาการของผู้พิการทางสายตาในเรื่องความรักและอนาคต ซึ่ง

การนำทำนาศิลปะตะวันตกและการจัดวางแบบรูปเข้ามาเป็นส่วนในการสร้างสรรค์ มาพัฒนา และนำไปสู่กระบวนการสร้างสรรค์ในทำนาศิลปะอื่นต่อไป เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดของการ แสดง โดยแบ่งการแสดงเป็น 2 องค์ ดังนี้

ตารางที่ 14 การออกแบบลีลา องค์ที่ 1: ความรัก ครั้งที่ 3 วันที่ 7 เมษายน 2555

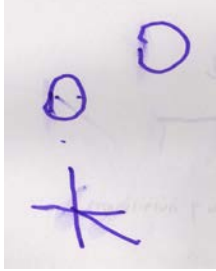

สถานที่ : ลานหน้าหน้าอาคารบรมราชกุมารี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพวาดของ ผู้พิการทางสายตา	รายละเอียดของ ภาพ	แบบรูปการแสดง	อธิบาย
	ความรักเปรียบ เป็นสายลม มันไม่ แน่นอนมันพัดไป ไหนก็ได้		แบบรูปที่ 1 จากการปรับแก้ ในครั้งที่ 2 มี การเก็บ รายละเอียดในเรื่องการเว้น ระยะช่องว่าง ระหว่างแถว และการใช้ ท่าทางบางท่า ไม่สามารถ มองเห็นได้ใน ระยะไกล เน้น การใช้ร่างกาย ขยายทำให้ใหญ่ ขึ้น และการ ปรับท่าจบบแบบ รูป เพื่อให้ผู้ชม

			ได้เข้าใจง่าย ว่าแต่ละภาพ นั้น ได้จับแบบ รูปแล้ว โดย แปรเป็น ภาพรวมดัง ภาพ
	วงกลมแทนความ รักของคน2คน เดินทางมาเจอกัน เป็นดาว2ดวง มา ต่างที่ ต่างทาง เดินทางมาเจอกัน จนเกิดเป็นความ รัก		แบบรูปที่ 2 จากการปรับแก้ ในครั้งที่ 2 มี การปรับเรื่อง ท่าเต้นบางท่า ทำให้ภาพ ออกมาไม่ ชัดเจน จัดการ แปรแถวให้ใกล้ เคียงกับ ภาพวาดให้ มากที่สุด การ เชื่อมต่อของ นักแสดง การ วางช่องไฟ และ การจบของ แบบรูปโดย แปรเป็น

			ภาพรวมดั่ง ภาพ
	ความรักคือความ ผิดหวัง		แบบรูปที่ 3 จากการปรับแก้ ในครั้งที่ 2 มี การเก็บ รายละเอียดใน เรื่องท่าทางที่ สอดคล้องกับ ความหมาย ของภาพวาด การเดินทาง การวิ่ง และการนั่ง และการแปร แถวให้ ใกล้เคียงกับ ภาพ โดยแปร เป็นภาพรวมดั่ง ภาพ
	เปรียบความรัก บินไปหา นกอีกตัว คือ การที่เราชอบ ใครเราต้องไปหา เค้า เปรียบกับนกที่ ต้องบินไปหาคนที่		แบบรูปที่ 4 จากการปรับแก้ ในครั้งที่ 2 มี การปรับแก้ใน เรื่องท่าทางการ ใช้ร่างกายต่อ

	รัก		กันให้เป็นภาพ นก 1 ตัว และ ขยายออกให้ เป็นนก 2 ตัว การเว้นช่องว่าง การต่อตัวและ การจบแบบรูป ให้สัมพันธ์กัน โดยแปรเป็น ภาพรวมดัง ภาพ
	ความรักคือการให้อภัย		แบบรูปที่ 5 จากการปรับแก้ ในครั้งที่ 2 มี การเก็บ รายละเอียดใน เรื่องการจัดวาง แถว ช่องว่าง และทำจบแบบ รูปให้ใกล้เคียง กับภาพวาด โดยแปรเป็น ภาพรวมดัง ภาพ

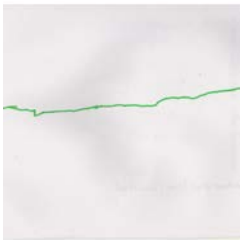
	ความรักเปรียบ เหมือนดาว ดาว เย็นๆ ซอบความรัก แบบเย็นๆ ก็น่าจะ เป็นดาว		แบบรูปที่ 6 จากการปรับแก้ ในครั้งที่ 2 มี การปรับแก้ เรื่องการทำ ท่าทางให้ สอดคล้องกับ ความหมาย ของภาพ ช่องว่าง การ เดิน การวิ่ง และท่าจบของ แบบรูป ให้ผู้ชม รู้ว่าเป็นการจบ ของแบบรูป โดยแปรเป็น ภาพรวมดัง ภาพ
	คนเรารักกันต้องใช้ หัวใจ ไม่ว่าจะรัก ใคร ก็ต้องใช้หัวใจ เป็นสื่อกลาง ถ้า เราไม่ใช้หัวใจ มัน จะไม่จริงใจ ทุก อย่างต้องใช้ใจ		แบบรูปที่ 7 จากการปรับแก้ ในครั้งที่ 2 มี การเก็บ รายละเอียดใน เรื่องท่าทางที่ ขยายความ

			หมายของภาพ การเว้นช่องว่าง การเดินทาง การวิ่ง การจบของท่า แบบรูป โดย แปรเป็น ภาพรวมดัง ภาพ
	ความรักเปรียบ เหมือนวงกลม และข้างในคือคน 2 คน		แบบรูปที่ 8 จากการปรับแก้ ในครั้งที่ 2 มี การเก็บ รายละเอียดใน เรื่องของท่าทาง ที่ใช้ร่างกาย เป็นภาพ การ วิ่งเข้าออก บาง ท่าหยุดรอนาน เกินไป ควรมี การใช้ท่าทาง มาเพิ่ม เพื่อ ไม่ให้ดูน่าเบื่อ แต่ยังคง ความหมาย ของท่าทางอยู่

			โดยแปรเป็น ภาพรวมดัง ภาพ

ตารางที่ 15 การออกแบบลีลา องค์ที่ 1: อนาคต ครั้งที่ 3 วันที่ 7 เมษายน 2555

สถานที่ : ลานหน้าหน้าอาคารบรมราชกุมารี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปภาพวาดของ ผู้พิการทางสายตา	รายละเอียด ของภาพ	แบบรูปการแสดง	อธิบาย
	อนาคตจะได้เป็น เส้นตรง ก้าวหน้า ไปเรื่อยๆไม่ต้อง อยู่คงที่		แบบรูปที่ 1 จาก การปรับแก้ในครั้งที่ ที่ 2 มีการเก็บ รายละเอียดใน เรื่องการเชื่อมต่อ ระหว่างองค์ที่ 1 และ องค์ที่ 2 เพื่อให้ผู้ชมได้ ทราบถึงการ เปลี่ยนองค์การ แสดง มีการนำ ผู้ชายออกมาแสดง ท่าทางในการ เชื่อมต่อองค์ต่อไป ในส่วนอื่นมีการ ปรับแก้ การวิ่งเข้า ออก การเดิน การ

			จบแบบรูป โดย แปรเป็นภาพรวม ดังภาพ
	อนาคตอยากเป็น นักสถาปนิก ออกแบบบ้าน		แบบรูปที่ 2 จาก การปรับแก้ในครั้งที่ ที่ 2 มีการเก็บ รายละเอียดในเรื่องของการทำ ท่าทางให้เป็นเส้น ให้ผู้ชมได้เห็นถึง การเดินทางเป็น เส้น เปรียบเหมือน การออกแบบบ้าน โดยแปรเป็น ภาพรวมดังภาพ
	ไม่แน่นอน เส้น ยาวอนาคตที่ไป ไกล เส้นที่สั้นคือ อนาคตที่แม่เรา ไม่รู้		แบบรูปที่ 3 จาก การปรับแก้ในครั้งที่ ที่ 2 มีการเก็บ รายละเอียดในเรื่องของช่องว่าง การเดินทางเป็นเส้น แบบไม่แน่นอน เดินวนไปวนมาให้ สอดคล้องกับ ความหมายของ

			ภาพ และการ ทำท่าจับของแบบ รูป โดยแปรเป็น ภาพรวมดังภาพ
	เป็นสิ่งที่อยู่ ข้างหน้า คาดเดา อะไรไม่ได้เลย		แบบรูปที่ 4 จาก การปรับแก้ในครั้งที่ 2 มีการเก็บ รายละเอียดใน เรื่องทำการเดิน ช่องว่าง การวิ่ง การเดินวนไปวน มาเป็นเส้น และ การเดินเข้าจับ แบบรูป โดยแปร เป็นภาพรวมดัง ภาพ
	อยากเป็นครู เลย วาดหนังสือ เพื่อ แทนความเป็นครู		แบบรูปที่ 5 จาก การปรับแก้ในครั้งที่ 2 มีการเก็บ รายละเอียดของ ท่าทางในการเดิน ช่องว่าง การจับ ของท่าแบบรูป โดยนำท่าการตบ มือมาขยายเหมือน

			การเปิดหนังสือ โดยแปรเป็น ภาพรวมดั่งภาพ

4.5.3 การออกแบบเครื่องแต่งกาย ครั้งที่ 3 แนวคิดในการออกแบบเครื่องแต่งกาย สำหรับการแสดง นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา มีการพัฒนางานการออกแบบเครื่องแต่งกายจากครั้งที่ 2 ดังนี้ มีการเปลี่ยนจากผ้าที่แข็งกระด้างและไม่ยืดหยุ่น ให้คัดเลือกผ้าที่มีความยืดหยุ่นและระบายอากาศได้ดี เพราะเนื่องจากการเป็นการแสดงกลางแจ้งและใช้เวลาในการแสดงประมาณ 40 นาที เครื่องแต่งกายจึงจำเป็นต้องมีส่วนช่วยให้นักแสดงเคลื่อนไหวได้คล่องตัวและซึ่มซับได้ดี ที่นอกเหนือจากความสวยงามของเครื่องแต่งกาย

ตารางที่ 16 พัฒนาการปฏิบัติการการออกแบบเครื่องแต่งกาย ครั้งที่ 3

การออกแบบเครื่องแต่งกาย	อธิบาย
	รูปแบบ ตัวเสื้อดูเข้ารูปพอดีตัว สำหรับนักแสดง ดูคล่องตัวและง่ายต่อการเคลื่อนไหว เพราะกางเกงทำจากวัสดุผ้าที่ใช้มีความอ่อนนุ่มและมีความยืดหยุ่น สีสັນ โทนสีขาว ตรงตามแนวคิด ง่ายต่อการเติมสีสັນกับอุปกรณ์ประกอบการแสดง

4.5.3.1 การใช้สี ครั้งที่ 3 ใช้ผ้าที่ครอบคลุมโทนสีขาวทั้งหมด และเครื่องแต่งกาย

สามารถเป็นส่วนหนึ่งของภาพประกอบการแสดงได้โดยการจัดวาง จากที่ผู้วิจัยนำเสนอการแสดง ในแบบ แบบรูปนั้น จะมีการนำโทนสีร้อน ได้แก่ สีน้ำเงิน สีแดง สีส้ม และโทนสีเย็น ได้แก่สีเหลือง สีชมพู สีฟ้า มาเพิ่มเติมเป็นอุปกรณ์ประกอบในการแสดง ขึ้นอยู่กับแนวคิดในแบบรูปนั้นๆ

4.5.3.2 วัสดุที่ใช้ในการตัดเย็บ ครั้งที่ 3 เนื้อผ้าควรใช้ผ้าเรียบ ไม่เน้นความมัน เน้นความคล่องตัวเหมาะสมและพอดีกับรูปร่าง และควรใช้ผ้าให้เหมาะสมไม่เป็นอุปสรรคต่อการ เคลื่อนไหวของร่างกาย เนื่องจากเสื้อผ้าเป็นองค์ประกอบในการสร้างภาพ และแสดงกลางแจ้ง อากาศค่อนข้างร้อน จึงจำเป็นต้องมีการระบายอากาศได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยใช้ผ้าดิบผ้ามาใช้ในการ ตัดเย็บ ซึ่งเมื่อสวมใส่แล้วยังไม่เกิดความคล่องตัว และเคลื่อนไหวได้แบบติดขัด

4.5.3.3 การแต่งหน้า-ทำผม ครั้งที่ 3 การทำผมรวบผมตั้งเก็บมวยผม ไม่ปล่อยให้ รุ่งรัง ส่วนการแต่งหน้า ทำการแต่งหน้าแบบธรรมชาติ ไม่แต่งหน้าแบบละครไทย ไม่เป็นการใช้สี เข้ม อาทิ ตาดำ ปากแดง เป็นความสวยงามตามธรรมชาติ เพราะเป็นการเน้นที่ท่าทางและการใช้ ร่างกายถ่ายทอดเป็นภาพเป็นหลัก

4.5.4 การคัดเลือกดนตรี ครั้งที่ 3 แนวคิดในการคัดเลือกเครื่องดนตรีและเพลงสำหรับการ แสดง นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา

4.5.4.1 อารมณ์ของเพลง เป็นเพลงที่แสดงให้เห็นถึงความรักและอนาคต เพื่อให้เห็นความแตกต่างระหว่างอารมณ์ทั้ง 2 แบบ

4.5.4.2 ประเภทของดนตรี ผู้วิจัยยังคงใช้ดนตรีนิวเอจ (อังกฤษ: New Age) เป็นดนตรียุคใหม่เป็นแนวดนตรีชนิดหนึ่งมีจุดเริ่มต้นจากงานความหลากหลายของนักดนตรียุโรป และอเมริกันในทศวรรษที่ 60 ที่ทำเพลงอีเลกโทรนิคและอคูสติค โดยทั่วไปมีลักษณะการใช้เครื่อง ดนตรีพื้นฐานและความซ้ำของเมโลดี้ในธรรมชาติ การบันทึกเสียงจากธรรมชาติก็มีการนำมาใช้ใน เพลง ดนตรีนิวเอจมีดนตรีที่ให้ความผ่อนคลาย แรงบันดาลใจ และมักใช้กับกิจกรรมต่างๆ อย่างเช่น โยคะ การนวด การทำสมาธิ การอ่านหนังสือ และการบริหารความเครียดที่จะสร้าง บรรยากาศไม่ว่าจะที่บ้านหรือสถานที่ต่างๆ ลักษณะของดนตรีนิวเอจมักผสมระหว่างเสียงเอฟเฟก หรือเสียงจากธรรมชาติ รวมกับเพลงอีเลกโทรนิคและเครื่องดนตรี อาศัยโครงของดนตรีหนุนไว้

อย่างเช่น ฟลูต เปียโน อคูสติคกีตาร์ และอาจรวมถึงเครื่องดนตรีตะวันออก ซึ่งในบางเพลงอาจมีการร้องนำในภาษาสันสกฤต ทิเบต หรือการสวดของคนพื้นถิ่นในทวีปอเมริกาเหนือ เป็นต้น หรือในบางครั้งก็มีการเขียนเนื้อร้องที่อิงมาจากเทพนิยายอย่างตำนานเคลติก เป็นต้น สำหรับเพลงที่มีความยาวมากกว่า 20 นาทีในเพลงประเภทนี้ไม่ใช่สิ่งที่แปลกอะไร และในบางครั้งลักษณะของเพลงแบบนี้ก็มีการเปรียบได้ว่าดนตรีแอมเบียนต์ (ambient music) (วิถีพีเดีย สารานุกรมเสรี : ออนไลน์: 2555)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำแนวดนตรีนี้มาผสมผสานดนตรีตะวันตก ให้เป็นเพลงแบบร่วมสมัยได้ เพื่อสร้างจุดเด่นให้การแสดง และยังคงปรับเปลี่ยนเพลงให้ตรงแนวคิดการแสดงอย่างต่อเนื่อง

4.5.4.3 จังหวะของดนตรี โดยแบ่งเป็นช่วงของการแสดง ช่วงที่ 1 ความรัก จะเริ่มจากจังหวะที่ช้าและเร็ว ตามลำดับแนวคิดของภาพ อาจจะทำจุดเด่นด้วยการหยุดจังหวะของเพลง เพื่อเน้นความสวยงามให้กับภาพ หยุดเพื่อแสดงความโดดเด่นของท่า ช่วงที่ 2 อนาคต จะเริ่มจังหวะที่เร็วและเร้าใจ เน้นความอลังการเพื่อสร้างความตื่นตัวของท่าเต้นและแบบรูปที่แสดงออกดังนั้นผู้วิจัยควรจะทำทางเสริมความสวยงามของการแสดงตามความเหมาะสมกับเรื่องราวของการแสดง

4.5.5 การออกแบบพื้นที่เวที ครั้งที่ 3 แนวคิดในการออกแบบพื้นที่เวทีสำหรับการแสดงนาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา พื้นที่สำหรับการแสดง การจัดพื้นที่เวทีแสดงนอกสถานที่ Outdoor โดยควรเลือกใช้พื้นที่กลางแจ้ง มีต้นไม้เป็นฉากธรรมชาติ เพื่อให้เข้ากับการชมการแสดงที่ต้องชมการแสดงจากที่สูงลงมา ที่แสดงให้เห็นภาพแบบรูป สำหรับการใช้พื้นที่เวทีนั้น ควรใช้พื้นที่ในรูปแบบที่หลากหลาย มีการเปลี่ยนทิศทาง แต่ไม่เปลี่ยนแบบรูป แต่เป็นการเปลี่ยนเพื่อความสวยงาม เพื่อสร้างความโดดเด่นของท่า สามารถใช้พื้นที่เต็มเวทีได้

ภาพที่ 8 : การออกแบบพื้นที่เวที : ครั้งที่ 3

ภาพถ่ายเวทีการแสดง : ภาพขวาพื้นที่สำหรับชมการแสดง
ลานบ่อน้ำคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่มา : ผู้วิจัย

ผลการวิเคราะห์ มีลักษณะพื้นที่กว้างโล่ง มีต้นไม้ล้อมรอบ มีขอบเวที มีพื้นหญ้าเป็นฉากให้กับการแสดง เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการแสดงและจำนวนของนักแสดงได้ดี มีพื้นที่สำหรับชมการแสดงเหมาะสม เนื่องจากการแสดงต้องชมจากด้านบนเพื่อมองลงมาให้เห็นด้านล่างซึ่งสถานที่ดังกล่าวอยู่ในระยะที่เหมาะสมกับการแสดง ทำให้สามารถชมการแสดงได้อย่างทั่วถึงและเข้าถึงแนวคิดการแสดงได้

4.5.6 การออกแบบแสง ครั้งที่ 3 แนวคิดในการออกแบบแสงสำหรับการแสดง นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ผู้วิจัยพบว่าในการออกแบบแสงสำหรับการแสดง การใช้แสงในเวทีฉากธรรมชาติ (Outdoor) ควรเลือกเวลาในการแสดงที่เหมาะสม และเอื้อต่อการแสดง เวลาที่มีแสงจัดมาก เพื่อให้บรรยากาศของการแสดงเป็นไปด้วยภาพที่ชัดเจน ทั้งผู้แสดง และผู้ชมจะได้มีอารมณ์ร่วมกัน

4.5.7 การออกแบบอุปกรณ์การแสดง ครั้งที่ 3 แนวคิดในการออกแบบอุปกรณ์การแสดง สำหรับการแสดง นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ผู้วิจัยไม่ใช้อุปกรณ์ในการแสดง

4.5.8 นักแสดง ครั้งที่ 3 แนวคิดในการใช้นักแสดงสำหรับการแสดงนาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ดังนี้

4.5.8.1 ความสามารถของผู้แสดง นักแสดงควรเป็นผู้ที่มีร่างกายสมส่วนและแข็งแรงและมีความสามารถทางด้านนาฏยศิลป์ และต้องมีความอดทน เนื่องจากเป็นการแสดงที่นำเสนอทำนาฏยศิลป์ในรูปแบบ แบบรูปเป็นหลักในการสร้างสรรค์ การใช้ร่างกายเป็นภาพอย่างต่อเนื่อง นักแสดงจึงต้องมีความพร้อมเพียงพอ

4.5.8.2 ความเข้าใจในเรื่องราวของการแสดง นักแสดงจะต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของแบบรูปแต่ละภาพเพราะจะทำให้นักแสดงถ่ายทอดอารมณ์และความหมายจากจินตนาการของผู้พิการทางสายตาได้ดี

4.5.8.3 ประเภทของนักแสดง ทั้งชายและหญิง เป็นการแสดงความสามารถของนักแสดงได้ทั้งแบบเดี่ยวและกลุ่ม หรือการจับคู่ เน้นความพร้อมเพียงในการแสดงลีลาท่าทาง ความสวยงามในการจัดองค์ประกอบของท่าที่นักแสดงได้สื่อออกมา

4.5.8.4 จำนวนของผู้แสดง ต้องดูให้เหมาะสมกับขนาดและสถานที่ โดยใช้ผู้แสดงตั้งแต่ 40-50 คนขึ้นไป เนื่องจากเป็นการแสดงหมู่ และเป็นการแสดงแบบรูปจากภาพวาดเป็นหลัก

4.6 การออกแบบและพัฒนางาน ครั้งที่ 4

ปัญหาต่างๆ จากการพัฒนางาน ครั้งที่ 3 ได้ถูกนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคำตอบของ การออกแบบและพัฒนางานครั้งที่ 4

4.6.1 บทการแสดง ครั้งที่ 4 แนวคิดในการสร้างบทการแสดง นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา แบ่งออกเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

การนำแนวคิดจากจินตนาการของผู้พิการทางสายตาในเรื่องความรักและอนาคต ผ่านการถ่ายทอดขยายแนวคิดในแบบรูป(Pattern) โดยใช้ร่างกายของผู้แสดงและทำเต็มจัดวางแบบรูปได้อย่างลงตัว สะท้อนให้เห็นความคิดหลัก และสามารถตอบโจทย์วัตถุประสงค์ของการแสดงได้

หาจุดเด่นในการนำเสนอ เช่น ศีรษะรูปแบบจากการแสดง “แบบรูป(Pattern)” อันเป็นความสัมพันธ์ของจำนวนหรือรูปภาพที่แสดงถึงลักษณะร่วมกัน เพื่อแสดงถึงแบบรูปที่ผ่านการถ่ายทอดความคิดจินตนาการของผู้พิการทางสายตาในเรื่องความรักและอนาคต เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสร้างสรรค์รูปแบบของผลงาน ที่เน้นแนวคิดศิลปะเพื่อศิลปะ (Art for Art sake) การแสดงนาฏศิลป์ภายใต้แนวคิดจากจินตนาการของผู้พิการทางสายตานั้น ไม่เป็นการสร้างสรรค์นาฏศิลป์เพื่อการบำบัด หรือการสาธารณสุขแต่อย่างใด ดังนั้นงานวิจัยเรื่อง”การสร้างสรรคนาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา” นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์และหาแนวคิดในการสร้างงานที่ได้รับแรงบันดาลใจจากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา โดยผ่านการถ่ายทอดในรูปแบบ แบบรูป(Pattern) เป็นการสร้างสรรค์ทำนาฏศิลป์ในรูปแบบต่างๆที่สัมพันธ์กันจากภาพวาดของผู้พิการทางสายตาเกี่ยวกับความรักและอนาคต ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดแนวความคิดหลักการของการแสดงคือ แบบรูป(Pattern) โดยในการออกแบบแนวคิดรวมนั้นแบ่งออกเป็น 2 องค์ สามารถอธิบายได้ดังนี้ องค์ที่ 1: ความรัก และ องค์ที่ 2 : อนาคต

4.6.2 การออกแบบลีลา ครั้งที่ 4 แนวคิดในการออกแบบลีลาสำหรับการแสดง

นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา การออกแบบลีลาสำหรับการแสดง ผู้วิจัยศึกษาลักษณะทำนาฏศิลป์ของตะวันตก เพื่อหาความหมายของท่าและการจัดวางแบบรูป และความเป็นไปได้ในการที่นำข้อมูลมาสร้างสรรค์กระบวนการทำในรูปแบบนาฏศิลป์ เพื่อเสนอการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ภายใต้แนวคิดจากจินตนาการของผู้พิการทางสายตาในเรื่องความรักและอนาคต ซึ่งการนำทำนาฏศิลป์ตะวันตกและการจัดวางแบบรูปเข้ามาเป็นส่วนในการสร้างสรรค์ มาพัฒนาและนำไปสู่กระบวนการสร้างสรรค์ในทำนาฏศิลป์อื่นต่อไป เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดของการแสดง

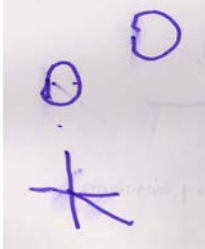
ตารางที่ 17 การออกแบบลีลา องค์ที่ 1: ความรัก ครั้งที่ 4 วันที่ 27 เมษายน 2555

สถานที่ : ลานป่อหน้าคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพวาดของผู้พิการทางสายตา	รายละเอียดของภาพ	แบบรูปการแสดง	อธิบาย
	ความรักเปรียบเป็นสายลม มันไม่แน่นอนมันพัดไปไหนก็ได้		ผู้สร้างสรรค์ผลงานเลือกใช้การแสดงนาฏศิลป์รูปแบบร่วมสมัยที่แสดงอารมณ์เกี่ยวกับความรัก โดยเน้นการเคลื่อนไหวโดยอย่างอิสระแบบเป็นเส้นมีความพลิ้วไหวเหมือนสายลมปรับแก้ในเรื่องการจัดวางท่าจบของแบบรูป ให้ผู้ชมเห็นชัดว่ามีการจบของแบบรูป
	วงกลมแทนความรักของคน2คนเดินทางมาเจอกันเป็นดาว2ดวงมาต่างที่ ต่างทาง		ผู้สร้างสรรค์ผลงานเลือกใช้การแสดงนาฏศิลป์รูปแบบร่วมสมัยที่แสดงอารมณ์เกี่ยวกับ

	เดินทางมาเจอกัน จนเกิดเป็นความ รัก		ความรัก โดยเน้น การเคลื่อนไหวโดย อย่างอิสระแบบเป็น เส้นวงกลม 2 วงโดย มีเส้นยาวตรงกลาง ประสานกัน เหมือนกับการ เดินทางมาเจอกัน ปรับแก้ในเรื่องการ ประสานรอยต่อให้ ตรงตามแนวคิดเรื่อง การเดินทางมาเจอ กันและการจัดวาง ร่างกายให้มีความ เท่ากัน
	ความรักคือความ ผิดหวัง		ผู้สร้างสรรค์ผลงาน เลือกใช้การแสดง นาฏยศิลป์รูปแบบ ร่วมสมัยที่แสดง อารมณ์เกี่ยวกับ ความรัก โดยเน้น การเคลื่อนไหวโดย อย่างอิสระ โดยการ มีความต่อเนื่อง อย่างซ้ำๆ เพื่อแสดง

			ให้เห็นถึงความรู้สึก ผิดหวัง เสียใจ ปรับแก้ในเรื่อง ท่าทางให้มีสลับซ้ำ เร็วที่ต่างกัน เหมือนกับอารมณ์ ของคน
	เปรียบเทียบรัก บินไปหา นกอีกตัว คือ การที่เราชอบ ใครเราต้องไปหา เค้า เปรียบกับนกที่ ต้องบินไปหาคนที่ รัก		ผู้สร้างสรรค์ผลงาน เลือกใช้การแสดง นาฏยศิลป์รูปแบบ ร่วมสมัยที่แสดง อารมณ์เกี่ยวกับ ความรัก โดยเน้น การเคลื่อนไหวโดย อย่างอิสระโดยการมี ความต่อเนื่องอย่าง ซ้ำๆ เพื่อแสดงให้ เห็นถึงนก 2 ตัว เดินทางมาเจอกัน มี การปรับแก้ในเรื่อง การใช้แขนที่ทำท่า บินเหมือนนก ให้ เคลื่อนไหวพร้อมกัน และอยู่ในระดับ เดียวกัน

	ความรักคือการให้ อภัย		ผู้สร้างสรรค์ผลงาน เลือกใช้การแสดง นาฏยศิลป์รูปแบบ ร่วมสมัยที่แสดง อารมณ์เกี่ยวกับ ความรัก โดยเน้น การเคลื่อนไหวโดย อย่างอิสระแบบ ผลัดกันกันเข้าออก และการรวมตัวกัน สลับซ้ำเร็ว มีการ ปรับแก้ในเรื่องการ ผลัดเข้าและออก การหมุนตัวสลับซ้ำ และเร็วให้กระชับ
	ความรักเปรียบ เหมือนดาว ดาว เย็นๆ ชอบความรัก แบบเย็นๆ ก็น่าจะ เป็นดาว		ผู้สร้างสรรค์ผลงาน เลือกใช้การแสดง นาฏยศิลป์รูปแบบ ร่วมสมัยที่แสดง อารมณ์เกี่ยวกับ ความรัก โดยเน้น การเคลื่อนไหวโดย อย่างอิสระแบบเป็น การกระจาย เหมือน ดวงดาว และมีการ

			ปรับแก้ให้เป็นแบบ รูปให้ชัดเจนมากขึ้น การจัดวางเท้า วางมือ
	คนเรารักกันต้องใช้ หัวใจ ไม่ว่าจะรัก ใคร ก็ต้องใช้หัวใจ เป็นสื่อกลาง ถ้า เราไม่ใช้หัวใจ มัน จะไม่จริงใจ ทุก อย่างต้องใช้ใจ		ผู้สร้างสรรค์ผลงาน เลือกใช้การแสดง นาฏศิลป์รูปแบบ ร่วมสมัยที่แสดง อารมณ์เกี่ยวกับ ความรัก โดยเน้น การเคลื่อนไหวโดย เป็นเส้นแบบเป็นบ่ง บอกเกี่ยวกับความ รักที่เน้นการใช้ วงกลม การรวมกลุ่ม ที่เกิดความรู้สึก ความรักที่ต้องใช้ หัวใจ ปรับแก้ในเรื่อง การเติมสีและการใช้ อุปกรณ์ช่วยในการ แสดง เนื่องจากยัง ไม่เห็นสีสันทันทีมา เพิ่มเติม

	ความรักเปรียบ เหมือนวงกลม และข้างในคือคน 2 คน		ผู้สร้างสรรค์ผลงาน เลือกใช้การแสดง นาฏยศิลป์รูปแบบ ร่วมสมัยที่แสดง อารมณ์เกี่ยวกับ ความรัก โดยเน้น การเคลื่อนไหวโดย เป็นเส้นแบบเป็นบ่ง บอกเกี่ยวกับความ รักที่เน้นการใช้ วงกลม การรวมกลุ่ม ที่เกิดความรู้สึก ความรักของคนสอง คนที่อยู่ในวงกลม ปรับแก้ในเรื่อง ไม่ ต้องใช้คนสองคนมา เต้นอยู่ในวง ให้ใช้ นักแสดงมาแปรแบบ รูปตามภาพวาด

ตารางที่ 18 การออกแบบลีลา องค์ที่ 2 : อนาคต ครั้งที่ 4 วันที่ 27 เมษายน 2555

สถานที่ : ลานป่อหน้าคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปภาพวาดของผู้พิการทางสายตา	รายละเอียดของภาพ	แบบรูปการแสดง	อธิบาย
	อนาคตจะได้เป็น เส้นตรง ก้าวหน้า ไปเรื่อยๆไม่ต้องอยู่ คงที่		ผู้สร้างสรรค์ผลงาน เลือกใช้การแสดง นาฏยศิลป์รูปแบบ ร่วมสมัยที่แสดง อารมณ์เกี่ยวกับ อนาคตโดยเน้นการ เคลื่อนไหวโดยอย่าง อิสระอย่างเื่องแบบ เป็นเส้นตรงโดยเส้น ไม่ขาดจากกัน
	อนาคตอยากเป็น นักสถาปนิก ออกแบบบ้าน		ผู้สร้างสรรค์ผลงาน เลือกใช้การแสดง นาฏยศิลป์รูปแบบ ร่วมสมัยที่แสดง อารมณ์เกี่ยวกับ อนาคต โดยเน้นการ เคลื่อนไหวโดยอย่าง อิสระแบบเป็นกลุ่ม ขยายออกและ รวมกลุ่มเป็นรูปบ้าน

	ไม่แน่นอน เส้นยาว อนาคตที่ไปไกล เส้นที่สั้นคือ อนาคตที่แน่ เราไม่ รู้		ผู้สร้างสรรค์ผลงาน เลือกใช้การแสดง นาฏยศิลป์รูปแบบ ร่วมสมัยที่แสดง อารมณ์เกี่ยวกับ อนาคต โดยเน้นการ เคลื่อนไหวโดยอย่าง อิสระแบบเป็นกลุ่ม ขยายออกและ รวมกลุ่มเป็นรูปบ้าน
	อยากเป็นครู เลย วาดหนังสือ เพื่อ แทนความเป็นครู		ผู้สร้างสรรค์ผลงาน เลือกใช้การแสดง นาฏยศิลป์รูปแบบ ร่วมสมัยที่แสดง อารมณ์เกี่ยวกับ อนาคต โดยเน้นการ เคลื่อนไหวโดยอย่าง อิสระแบบเป็นกลุ่ม ขยายออกและ รวมกลุ่มเป็นรูป หนังสือ แต่การจัด วางยังขาดช่องว่าง ระยะห่าง

	เป็นสิ่งที่อยู่ ข้างหน้า คาดเดา อะไรไม่ได้เลย		ผู้สร้างสรรค์ผลงาน เลือกใช้การแสดง นาฏยศิลป์รูปแบบ ร่วมสมัยที่แสดง อารมณ์เกี่ยวกับ อนาคต โดยเน้นการ เคลื่อนไหวโดยอย่าง อิสระแบบวิ่งเข้า วิ่ง ออก แบบคาดเดา ไม่ได้
	อนาคตเป็นคุณครู เลยวาดไม่เกี่ยวข้องกับ สมุด		ผู้สร้างสรรค์ผลงาน เลือกใช้การแสดง นาฏยศิลป์รูปแบบ ร่วมสมัยที่แสดง อารมณ์เกี่ยวกับ อนาคต ให้ ความสำคัญกับการ เคลื่อนไหวโดยอย่าง อิสระแบบเป็นกลุ่ม ขยายออกและ รวมกลุ่มเป็นรูป หนังสือ

	อนาคตจะมีจุดตัด ไม่แน่นอน ไม่คงที่ มีจุดที่เกิดขึ้นก็ สามารถมีอะไรมา ตัดออกจากกันได้		ผู้สร้างสรรค์ผลงาน เลือกใช้การแสดง นาฏยศิลป์รูปแบบ ร่วมสมัยที่แสดง อารมณ์เกี่ยวกับ อนาคตโดยเน้นการ เคลื่อนไหวโดยอย่าง อิสระอย่างเื่องแบบ เป็นเส้นตรง 2 เส้น และทำให้มาตัดกัน ตรงกลาง

4.6.3 การออกแบบเครื่องแต่งกาย ครั้งที่ 4 แนวคิดในการออกแบบเครื่องแต่งกาย
สำหรับการแสดง นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ดังนี้

ตารางที่ 19 พัฒนาการปฏิบัติการการออกแบบเครื่องแต่งกาย ครั้งที่ 4

	รูปแบบ ตัวเสื้อดูเข้ารูปพอดีตัวสำหรับ นักแสดง ดูคล่องตัวและง่ายต่อการ เคลื่อนไหว เพราะกางเกงทำจากวัสดุผ้าที่ใช้ มีความอ่อนนุ่มและมีความยืดหยุ่น สีสัณ โทนสีขาว ตรงตามแนวคิด ง่ายต่อการ เดิมสีสัณกับอุปกรณ์ประกอบการแสดง

4.6.3.1 การใช้สี ครั้งที่ 4 ใช้ผ้าที่ครอบคลุมโทนสีขาวยิ่งสุด และเครื่องแต่งกายสามารถเป็นส่วนหนึ่งของภาพประกอบการแสดงได้โดยการจัดวาง จากที่ผู้วิจัยนำเสนอการแสดงในแบบ แบบรูปนั้น จะมีการนำโทนสีร้อน ได้แก่ สีน้ำเงิน สีแดง สีส้ม และโทนสีเย็น ได้แก่สีเหลือง สีชมพู สีฟ้า มาเพิ่มเติมเป็นอุปกรณ์ประกอบในการแสดง ขึ้นอยู่กับแนวคิดในแบบรูปนั้นๆ ตามที่ โกลุุม สายใจ (2540 : 71) กล่าวถึง การใช้สีของศิลปิน มี 3 ลักษณะใหญ่ด้วยกันคือ 1)การใช้สีตามแบบที่มองเห็น (Realistic Coluring Style) 2)การใช้ตามทฤษฎีหรือหลักการใช้สี (Academic Coluring Style) 3)การใช้สีอิสระตามทัศนะของศิลปิน (Individual Coluring Style) การใช้สีตามทัศนะของศิลปินแต่ละคน โดยที่ผู้วิจัยศึกษาในเรื่องการใช้สีอิสระตามทัศนะของศิลปินดังนี้

1) การใช้สีตามทัศนะของศิลปินแต่ละคน การใช้สีตามทัศนะของศิลปินแต่ละคน เริ่มปรากฏขึ้นตั้งแต่ศตวรรษที่ 16 และปรากฏชัดเจนขึ้นในตอนต้นทศวรรษที่ 19 แม้ว่าศิลปินแต่ละคนจะศึกษาทฤษฎีหรือหลักการใช้สีมาแบบเดียวกันก็ตาม แต่จะมีการปรุงแต่งการใช้สีให้แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะเหตุผลต่อไปนี้แสดงเนื้อเรื่อง การกำหนดโครงสร้างก็จะแตกต่างกันออกไป ซึ่งมีอิสระมากกว่า

2) เทคนิควิธีการต่างๆ ในการสร้างงานศิลปะทั้งจิตรศิลป์และประยุกตศิลป์ จะมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาทั้งรูปแบบ เทคนิค วิธีการและวัสดุอุปกรณ์ แต่ก่อนเราใช้สีฝุ่น สีน้ำ สีน้ำมันในการเขียนภาพ ปัจจุบันมีวิธีการคิดค้นสีโปสเตอร์ สีอะคริลิก สีพลาสติก และสีสเปย์ เป็นต้น แต่ก่อนเราใช้พู่กัน สำลี ฟองน้ำ เป็นเครื่องมือในการระบายสี ปัจจุบันมีการพ่นสี หยดสี เทสี และใช้วัสดุอื่นมาปะติด ที่เรียกกันว่า สื่อผสม (Mixed Media) เป็นต้น

3) ลักษณะเฉพาะตัวของจิตรกรซึ่งแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มจะมีความชอบในสีใดหนึ่งหรือสีกลุ่มใด กลุ่มหนึ่งแตกต่างกัน เมื่อชอบสีใดก็จะใช้สีนั้นเป็นหลัก เช่น ภาพพระเยซูสีเหลืองของพอล กอแกง (Paul Guaguin) ใช้สีเหลืองเป็นหลัก ภาพตัวตลกของปีกาสโซใช้สีฟ้าอ่อนเป็นหลัก (โกลุุม สายใจ, 2540: 80-95)

ทัศนธาตุเรื่องสีอันเป็นพื้นฐานในการสร้างสรรค์งานศิลปะรวมทั้งงานออกแบบแขนงต่างๆ ดังนี้ “สีเป็นปรากฏการณ์ตามธรรมชาติที่นามหัตถ์จรรย โดยสีนั้นมีอยู่ในแสงแดด สีมีอยู่ 2 ชนิด สีที่เป็นแสง (Spectrum) คือสีที่เกิดขึ้นจากการหักเหของแสงกับสีที่เป็นวัตถุ ได้แก่ สีที่มีอยู่ในวัตถุ (Pigment) ธรรมชาติทั่วไป เช่น พืช สัตว์ แร่ธาตุ ฯลฯ ในแสงนั้นมีสีต่างๆ รวมกันอยู่แล้ว

ทุกสี แต่ได้ผสมกันอย่างสมดุลจนกลายเป็นสีขาวใส เมื่อแสงกระทบวัตถุที่มีสีวัตถุนั้นจะดูสีทั้งหมดของแสงไว้ แล้วสะท้อนสีที่เหมือนกับวัตถุเองออกมา เราจึงเห็นสีของวัตถุ นั้น สีประกอบด้วยแม่สีขั้นต้น (Primary Colors) คือ เหลือง แดง น้ำเงิน สีขั้นที่สอง (Secondary Colors) คือ ส้ม เขียว ม่วง สีขั้นที่สาม (Tertiary Colors) คือ เหลืองส้ม แดงส้ม เขียวเหลือง เขียวน้ำเงิน ม่วงแดง และม่วงน้ำเงิน นอกจากนี้ยังมีสีกลาง (Neutral Colors) โดยการนำสีทุกสีมาผสมรวมกันจะได้สีเทาแก่ๆเกือบดำ ในส่วนของคู่สี (Complementary Colors) จัดเป็นสีที่อยู่ตรงข้ามกันในวงสีธรรมชาติ นับเป็นคู่สีกัน ซึ่งบางครั้งก็เป็นคู่สีตรงข้ามอย่างแท้จริง (True Contrast) เช่น สีแดงกับเขียว เป็นต้น สีข้างเคียง (Analogous Colors) โดยสีที่อยู่ใกล้เคียงกันในวงสีธรรมชาติ เช่น สีเหลืองกับเหลืองส้มจะกลมกลืนกัน ถ้ายิ่งห่างกันออกไปความกลมกลืนจะลดน้อยลง ความขัดแย้งหรือความตัดกันจะเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งสียังมีการแบ่งวงสีออกเป็นสองสี ได้แก่ สีอุ่นและสีเย็น (Warm Tone & cool Tone) ทั้งนี้สีจึงทำหน้าที่เช่นเดียวกับน้ำหนักทุกประการและที่สำคัญที่สุดคือการให้อารมณ์ ดังนั้นการเลือกใช้สีนับเป็นองค์ประกอบร่วมอย่างหนึ่งในการออกแบบ ซึ่งขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์งานชิ้นนั้น” (ชะลูด นิรมลเสมอ, 2534: 54-62)

ดังนั้นในการออกแบบและสร้างสรรค์งานเครื่องแต่งกายเพื่อการแสดง จึงมักเป็นการเลือกผลงานความรู้ ความเข้าใจในส่วนของกระบวนการทัศนทางศิลปะบางส่วน เข้ากับทักษะและความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบเครื่องแต่งกายซึ่งอาจให้ความสำคัญกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งแตกต่างกัน เพื่อให้ได้ถึงพร้อมอันเปี่ยมประสงค์ในการสร้างสรรค์งานออกแบบเครื่องแต่งกายชิ้นนั้น อาทิ เส้นและรูปร่าง สี ลวดลาย ลักษณะผิวเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ยังมีการผสมผสานเรื่องของเส้นและรูปร่าง ประกอบกับทิศทาง (Direction) จังหวะลีลา (Rhythm) หรือสัดส่วน (Proportion) เช่น หากใช้เส้นซ้ำกันหลายๆเส้นในแนวนอน จะทำให้เกิดความรู้สึกเตี้ย ฯลฯ นอกจากนี้เส้นยังส่งผลให้เกิดรูปร่าง (Shape) โดยสัมพันธ์กับรูปทรง (Form) มวล (Mass) และปริมาตร (Volume) รวมทั้งยังส่งผลไปสู่โครงสร้างของรูปร่าง (Body Contour) หรือเส้นกรอบนอก (Silhouette) ของเครื่องแต่งกาย อันส่งผลกระทบต่อรูปร่างของนักแสดงผู้สวมใส่อีกด้วย และกระทบต่อความรู้สึกสุนทรีย์แก่ผู้เสพ

4.6.3.2 วัสดุที่ใช้ในการตัดเย็บ ครั้งที่ 4 เนื้อผ้าควรใช้ผ้าเรียบ ไม่เน้นความมัน เน้นความคล่องตัวเหมาะสมและพอดีกับรูปร่าง และควรใช้ผ้าที่มีความยืดหยุ่นได้เพื่อให้เหมาะสม ไม่เป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนไหวของร่างกาย เนื่องจากเนื้อผ้าเป็นองค์ประกอบในการสร้างภาพ และแสดงกลางแจ้ง อากาศค่อนข้างร้อน เนื้อผ้าที่ใช้จึงจำเป็นต้องมีการระบายอากาศได้เป็นอย่างดี

ดี ซึ่งเมื่อสวมใส่แล้วต้องเหมาะสมกับการแสดง และเกิดความคล่องตัวสามารถเคลื่อนไหวได้ไม่ติดขัด เช่น

1) **ผ้าฝ้าย** คือ ฝ้ายมีคุณสมบัติเนื้อนุ่ม โปร่งสบาย ระบายความร้อนได้ดี เนื่องจากฝ้ายมีช่องระหว่างเส้นใย จึงเหมาะกับสภาพอากาศใน ฤดูร้อน และเมื่อเปียกจะตากแห้งได้เร็ว การใช้ฝ้ายมาใช้งานทำได้โดยนำฝ้ายมาปั่นเป็นเส้นด้าย แล้วนำมาทอเป็นผืนผ้า

2) **ผ้าสแปนเด็กซ์** คือ เป็นใยสังเคราะห์ที่รู้จักกันในนาม Lycra ดึงยืดได้ 6-7 เท่าของความยาวเดิม ต้านทานแรงดึงได้สูง คุณสมบัติของผ้าชนิดนี้คือ น้ำหนักเบา มีความยืดหยุ่นได้ดี เมื่อสวมใส่แล้วสามารถยืดขยายออกได้ถึง 500% และสามารถคืนตัวกลับมาในสภาพเดิม และสามารถระบายเหงื่อได้ดีอีกด้วย ซึ่งจะไม่ทำให้เกิดการระคายเคืองหรือผดผื่นเมื่อสวมใส่เป็นเวลานานอีกด้วย

3) **ผ้าซาติน** คือ เนื้อนุ่ม ทิ้งตัว มันวาว และไม่ดูดซับสิ่งสกปรก ซึ่มแล้วซักออกง่าย ไม่ต้องรีดก็ใส่ได้

4.6.3.3 **รูปแบบของเครื่องแต่งกาย ครั้งที่ 4** ต้องมีการออกแบบให้สัมพันธ์กับแนวคิดของการแสดง ฉาก และบรรยากาศแวดล้อม เพื่อให้มีเอกภาพในการแสดง

4.6.3.4 **การแต่งหน้า-ทำผม ครั้งที่ 4** การทำผมรวบผมตึงเก็บมวยผม ไม่ปล่อยให้รุงรัง ส่วนการแต่งหน้า ทำการแต่งหน้าแบบธรรมชาติ ไม่แต่งหน้าแบบละครไทย ไม่เป็นการใช้สีเข้ม อาทิ ตาดำ ปากแดง เป็นความสวยงามตามธรรมชาติ เพราะเป็นการเน้นที่ท่าทางและการใช้ร่างกายถ่ายทอดเป็นภาพเป็นหลัก

4.6.4 **การคัดเลือกดนตรี ครั้งที่ 4** แนวคิดในการคัดเลือกเครื่องดนตรีและเพลงสำหรับการแสดง นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา

4.6.4.1 **อารมณ์ของเพลง** เป็นเพลงที่แสดงให้เห็นถึงความรักและอนาคต เพื่อให้เห็นความแตกต่างระหว่างอารมณ์ทั้ง 2 แบบ

4.6.4.2 ประเภทของดนตรี เป็นดนตรีนิวเอจ (New Age) เป็นดนตรียุคใหม่เป็นแนวดนตรีชนิดหนึ่งมีจุดเริ่มต้นจากงานความหลากหลายของนักดนตรียุโรปและอเมริกันในทศวรรษที่ 60 ที่ทำเพลงอีเลกโทรนิคและอคูสติค โดยทั่วไปมีลักษณะการใช้เครื่องดนตรีพื้นฐานและความซ้ำของเมโลดีในธรรมชาติ การบันทึกเสียงจากธรรมชาติก็มีการนำมาใช้ในเพลง ดนตรีนิวเอจมีดนตรีที่ให้ความผ่อนคลาย แรงบันดาลใจ และมักใช้กับกิจกรรมต่างๆ อย่างเช่น โยคะ การนวด การทำสมาธิ การอ่านหนังสือ และการบริหารความเครียดที่จะสร้างบรรยากาศไม่ว่าจะที่บ้านหรือสถานที่ต่าง ๆ

ลักษณะของดนตรีนิวเอจมักผสมระหว่างเสียงเอฟเฟกหรือเสียงจากธรรมชาติร่วมกับเพลงอีเลกโทรนิคและเครื่องดนตรี อาศัยโครงของดนตรีหนูนไว้ อย่างเช่น ฟลูต เปียโน อคูสติคกีตาร์ และอาจรวมถึงเครื่องดนตรีตะวันออก ซึ่งในบางเพลงอาจมีการร้องลำนำในภาษาสันสกฤต ทิเบต หรือการสวดของคนพื้นถิ่นในทวีปอเมริกาเหนือ เป็นต้น หรือในบางครั้งก็มีการเขียนเนื้อร้องที่อิงมาจากเทพนิยายอย่างตำนานเคลติก เป็นต้น สำหรับเพลงที่มีความยาวมากกว่า 20 นาทีในเพลงประเภทนี้ไม่ใช่สิ่งที่แปลกอะไร และในบางครั้งลักษณะของเพลงแบบนี้ก็มีการเปรียบได้ว่าดนตรีแอมเบียนต์ (ambient music) (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, ออนไลน์: 2555)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำแนวดนตรีนิวเอจสามารถนำมาผสมผสานดนตรีตะวันตก ให้เป็นเพลงแบบร่วมสมัยได้ เพื่อสร้างจุดเด่นและตรงตามแนวคิดแต่ละแบบให้การแสดง

4.6.4.3 จังหวะของดนตรี โดยแบ่งเป็นช่วงของการแสดง ช่วงที่ 1 ความรัก จะเริ่มจากจังหวะที่ช้า และค่อยๆปรับให้มีความเร็วขึ้นตามลำดับแนวคิดของภาพ อาจจะสร้างจุดเด่นด้วยการหยุดจังหวะของเพลง เพื่อเน้นความสวยงามให้กับภาพ หยุดเพื่อแสดงความโดดเด่นของท่า ช่วงที่ 2 อนาคต จะเริ่มจังหวะที่เร็วและเร้าใจ เน้นความอลังการเพื่อสร้างความตื่นตัวของท่าเต้นและแบบรูปที่แสดงออกดังนั้นผู้วิจัยควรที่จะสร้างสรรค์ท่าทางเสริมความสวยงามของการแสดงตามความเหมาะสมกับเรื่องราวของการแสดง

4.6.5 การออกแบบพื้นที่เวที ครั้งที่ 4 แนวคิดในการออกแบบพื้นที่เวทีสำหรับการแสดงนาฏศิลป์ในแนวคิดจินตนาการของผู้พิการทางสายตา สามารถอธิบายได้ดังนี้

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางนาฏศิลป์เกี่ยวกับพื้นที่สำหรับการแสดง แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ การใช้พื้นที่เวทีในร่มแบบโพรซีนียมอาร์ช (Proscenium arch) ซึ่ง นราพงษ์ จรัสศรี ได้กล่าวว่า “เวทีแสดงแบบโพรซีนียมอาร์ช (Proscenium arch) นี้คนดูจะเห็นมุมมองในมิติของความลึก (Perspective) มากขึ้น แทนที่จะมองดูในมุมกดลงจากที่สูงอย่างในเวทีแสดงแบบบอลรูม (Ballroom) ผู้ชมจะเห็นภาพด้านเดียวแบบ 2 มิติ คือ ด้านกว้างและด้านยาว ฉะนั้นผู้ออกแบบท่าเต้นจะต้องเปลี่ยนแนวคิดให้เป็นการแสดงที่เน้นหนักในเรื่องของการแสดงเดี่ยวส่วนบุคคล แทนการแสดงหมู่ในรูปแบบของการแปรแถวรูปขบวน (Group pattern) และเน้นการเคลื่อนที่ของนักแสดงด้านซ้าย-ขวา มากกว่าด้านลึกในระยะขึ้นลงหน้า-หลังของเวที” สถานที่ที่ถือได้ว่าเป็นส่วนที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งของการแสดง เพราะการเลือกสถานที่ที่เหมาะสมย่อมนำมาซึ่งประโยชน์ใช้สอยในการใช้พื้นที่และยังช่วยในการสื่อความหมายและอารมณ์ในการแสดงอีกด้วย” โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดของงานศิลปะการใช้พื้นที่หรือศิลปะเฉพาะที่ (Site Specific Art) ซึ่งเป็นแนวคิดสมัยใหม่ของเมิร์ซ คันนิงแฮม ศิลปินโมเดิร์นแดนซ์ กล่าวไว้ว่า “เมิร์ซ คันนิงแฮม (Merce Cunningham) หนึ่งในศิลปินนิวแดนซ์ (New Dance) กลุ่มแรกที่มีความคิดแตกต่างไปจากทฤษฎีของศิลปินโมเดิร์นแดนซ์รุ่นแรกโดยสิ้นเชิง งานการแสดงของคันนิงแฮมชื่ออีเวนต์ (Event) ในปีค.ศ. 1964 คณะของเขาได้ตระเวนแสดงในทวีปยุโรปและต้องเผชิญกับปัญหาที่ต้องแสดงในพื้นที่เตียน (Space) ที่ไม่ใช่โรงละคร เช่น ในพิพิธภัณฑสถานกรุงเวียนนา (Vienna) เขาคิดว่าการแสดงนาฏศิลป์ธรรมดาจะไม่เหมาะกับสถานที่นั้น” (จุติท สติห์ , 2525: 212 อ้างอิงใน นราพงษ์ จรัสศรี, 2548: 127)

ดังนั้นแนวคิดในการออกแบบพื้นที่เวทีสำหรับการแสดงนาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ผู้วิจัยใช้พื้นที่สำหรับการแสดงและการจัดพื้นที่เวทีแสดงนอกสถานที่ Outdoor โดยควรเลือกใช้พื้นที่กลางแจ้ง มีต้นไม้เป็นฉากธรรมชาติ เพื่อให้เข้ากับการชมการแสดงที่ต้องชมการแสดงจากที่สูงลงมา ที่แสดงให้เห็นภาพแบบรูป สำหรับการไว้พื้นที่เวทีนั้น ควรใช้พื้นที่ในรูปแบบที่หลากหลาย มีการเปลี่ยนทิศทาง แต่ไม่เปลี่ยนแบบรูป แต่เป็นการเปลี่ยนเพื่อความสวยงาม เพื่อสร้างความโดดเด่นของท่า และสามารถไว้พื้นที่เวทีได้อย่างเต็มที่

ภาพที่ 10 : การออกแบบพื้นที่เวที : ครั้งที่ 4
 ภาพเวทีการแสดง ลานบ่อน้ำคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 11 : การออกแบบพื้นที่เวที : ครั้งที่ 4
 ภาพพื้นที่สำหรับชมการแสดง : ลานบ่อน้ำคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ที่มา: ผู้วิจัย

ผลการวิเคราะห์ มีลักษณะพื้นที่กว้างโล่ง มีต้นไม้ล้อมรอบ มีขอบเขตที่มีพื้นที่หญ้าเป็นฉากให้กับการแสดง เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการแสดงและจำนวนของนักแสดงได้ดี มีพื้นที่สำหรับชมการแสดงเหมาะสม เนื่องจากอยู่ในระยะที่เหมาะสมกับการแสดง ทำให้สามารถชมการแสดงได้อย่างทั่วถึงและเข้าถึงแนวคิดการแสดงได้

4.6.6 การออกแบบแสง ครั้งที่ 4 แนวคิดในการออกแบบแสงสำหรับการแสดง นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ผู้วิจัยพบว่าในการออกแบบแสงสำหรับการแสดง การใช้แสงในเวทีฉากธรรมชาติ (Outdoor) ควรเลือกเวลาในการแสดงที่เหมาะสม และเชื้อต่อการแสดง ควรใช้เวลาในช่วง 13.00 น.–14.00 น. เวลาที่มีแสงจัดมาก เพื่อให้บรรยากาศของการแสดงเป็นไปด้วยภาพที่ชัดเจน ทั้งผู้แสดง และผู้ชมจะได้มีอรรถรสร่วมกัน

4.6.7 การออกแบบอุปกรณ์การแสดง ครั้งที่ 4 แนวคิดในการออกแบบอุปกรณ์การแสดง สำหรับการแสดง นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ผู้วิจัยใช้อุปกรณ์ต่างๆ เช่น ผ้า พัด สมุด ถุงมือ ในการสร้างสีสันและภาพที่แสดง ช่วยให้งานการแสดงตอบตรงแนวคิดมากที่สุด

4.6.8 นักแสดง ครั้งที่ 4 แนวคิดในการใช้นักแสดงสำหรับการแสดงนาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ดังนี้

4.6.8.1 ความสามารถของผู้แสดง นักแสดงควรเป็นผู้ที่มีร่างกายสมส่วนและแข็งแรงและมีความสามารถทางด้านนาฏยศิลป์ และต้องมีความอดทน เนื่องจากเป็นการแสดงที่นำเสนอทำนาฏยศิลป์ในรูปแบบ แบบรูปเป็นหลักในการสร้างสรรค์ มีการวิ่งอย่างรวดเร็ว การใช้ร่างกายเป็นภาพอย่างต่อเนื่อง นักแสดงจึงต้องมีความพร้อมเพียงพอ ที่จะทำให้การแสดงออกมาได้ตรงตามวัตถุประสงค์

4.6.8.2 ความเข้าใจในเรื่องราวของการแสดง นักแสดงจะต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของแบบรูปแต่ละภาพเพราะจะทำให้นักแสดงถ่ายทอดอารมณ์และความหมายจากจินตนาการของผู้พิการทางสายตาได้ดี

4.6.8.3 ประเภทของนักแสดง ทั้งชายและหญิง เป็นการแสดงความสามารถของนักแสดงได้ทั้งแบบเดี่ยวและกลุ่ม หรือการจับคู่ เน้นความพร้อมเพรียงในการแสดงลีลาท่าทาง ความสวยงามในการจัดองค์ประกอบของท่าที่นักแสดงได้สื่อออกมา

4.6.8.4 จำนวนของผู้แสดง ต้องดูให้เหมาะสมกับขนาดและสถานที่ โดยใช้ผู้แสดงตั้งแต่ 40-50 คนขึ้นไป เนื่องจากเป็นการแสดงหมู่ และเป็นการแสดงแบบรูปจากภาพวาดเป็นหลัก

4.7 การวิเคราะห์คำถามงานวิจัย

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ” นี้ มีความประสงค์ที่จะศึกษาแนวคิดในการออกแบบนาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา เพื่อหาแนวทางในการสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงขอวิเคราะห์คำถามงานวิจัยตามประเด็นคำถามในการวิจัย คือ นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา เป็นอย่างไร ซึ่งสามารถแบ่งคำถามออกตามองค์ประกอบการแสดงนาฏศิลป์ ดังนี้

4.7.1 บทการแสดง ในการสร้างบทการแสดงการนำแนวคิดจากจินตนาการของผู้พิการทางสายตาในเรื่องความรักและอนาคต ผ่านการถ่ายทอดขยายแนวคิดในรูปแบบรูป (Pattern) โดยใช้ร่างกายของผู้แสดงจัดวางแบบรูปได้อย่างลงตัว สะท้อนให้เห็นความคิดหลัก และสามารถตอบใจพยวัตถุประสงค์ของการแสดงได้ หากจุดเด่นในการนำเสนอ เช่น ศึกษารูปแบบจากการแสดง “แบบรูป(Pattern)” อันเป็นความสัมพันธ์ของจำนวนหรือรูปภาพที่แสดงถึงลักษณะร่วมกัน เพื่อแสดงถึงแบบรูปที่ผ่านการถ่ายทอดความคิดจินตนาการของผู้พิการทางสายตาในเรื่องความรักและอนาคต เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสร้างสรรค์รูปแบบของผลงาน ที่เน้นแนวคิดศิลปะเพื่อศิลปะ (Art for Art sake) การแสดงนาฏศิลป์ภายใต้แนวคิดจากจินตนาการของผู้พิการทางสายตานั่น

4.7.2 การออกแบบลีลา แนวคิดในการออกแบบลีลาสำหรับการแสดง การออกแบบลีลาสำหรับการแสดง ผู้วิจัยศึกษาลักษณะท่านาฏศิลป์ของตะวันตก เพื่อหาความหมายของท่าและการจัดวางแบบรูป และความเป็นไปได้ในการที่นำข้อมูลมาสร้างสรรค์กระบวนการในรูปแบบนาฏศิลป์ เพื่อเสนอการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ภายใต้แนวคิดจากจินตนาการของผู้พิการทาง

สายตาในเรื่องความรักและอนาคต ซึ่งการนำทำนานาฏศิลป์ตะวันตกและการจัดวางแบบรูปเข้ามาเป็นส่วนในการสร้างสรรค์ มาพัฒนาและนำไปสู่กระบวนการสร้างสรรค์ ในทำนานาฏศิลป์อื่นต่อไป เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดของการแสดง

4.7.3 การออกแบบเครื่องแต่งกาย แนวคิดในการออกแบบเครื่องแต่งกาย การใช้สีใช้ผ้าฝ้ายและผ้าสแปนเด็กซ์ที่ครอบคลุมโทนสีขาวทั้งชุดเนื้อผ้าควรใช้ผ้าเรียบ ไม่เน้นความมัน เน้นความคล่องตัว เหมาะสม และพอดีกับรูปร่าง และควรใช้ผ้าที่มีความยืดหยุ่นได้เพื่อให้เหมาะสม ไม่เป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนไหวของร่างกายและเครื่องแต่งกายสามารถเป็นส่วนหนึ่งของภาพประกอบการแสดงได้โดยการจัดวาง จากที่ผู้วิจัยนำเสนอการแสดงในแบบ แบบรูปนั้น จะมีการนำโทนสีร้อน ได้แก่ สีน้ำเงิน สีแดง สีส้ม และโทนสีเย็น ได้แก่ สีเหลือง สีชมพู สีฟ้า มาเพิ่มเติมเป็นอุปกรณ์ประกอบการแสดง ขึ้นอยู่กับแนวคิดในแบบรูปนั้น

4.7.4 การแต่งหน้า-ทำผม การทำผมรวบผมตึงเก็บมวยผม ไม่ปล่อยให้รุงรัง ส่วนการแต่งหน้า ทำการแต่งหน้าแบบธรรมชาติ ไม่แต่งหน้าแบบละครไทย ไม่เป็นการใช้สีเข้ม อาทิ ตาดำ ปากแดง เป็นความสวยงามตามธรรมชาติ เพราะเป็นการเน้นที่ท่าทางและการใช้ร่างกายถ่ายทอดเป็นภาพเป็นหลัก

4.7.5 การออกแบบดนตรี แนวคิดในการออกแบบเครื่องดนตรีสำหรับการแสดง ได้รับแรงบันดาลใจมาจากดนตรีแนว NEW AGE โดยสร้างสรรค์ออกเป็น 2 ช่วง ความรักและอนาคต ช่วงที่ 1 จะเริ่มจากจังหวะที่ช้า และค่อยๆปรับให้มีความเร็วขึ้นตามลำดับแนวคิดของภาพ เพื่อเน้นความสมดุลให้กับภาพ หยุดเพื่อแสดงความโดดเด่นของท่า ช่วงที่ 2 อนาคต จะเริ่มจังหวะที่เร็ว และเร้าใจ เน้นความอลังการเพื่อสร้างความตื่นเต้นของท่าเต้นและแบบรูปที่แสดงออก ดังนั้นผู้วิจัยควรจะสร้างสรรค์ท่าทางเสริมความสวยงามของการแสดงตามความเหมาะสมกับเรื่องราวของการแสดง

4.7.6 การออกแบบพื้นที่เวที แนวคิดในการออกแบบพื้นที่เวทีสำหรับการแสดง พื้นที่สำหรับการแสดง การจัดพื้นที่เวทีแสดงนอกสถานที่ Outdoor โดยควรเลือกใช้พื้นที่กลางแจ้ง มีต้นไม้เป็นฉากธรรมชาติ เพื่อให้เข้ากับการชมการแสดงที่ต้องชมการแสดงจากที่สูงลงมา ที่แสดงให้เห็นภาพแบบรูป สำหรับการในพื้นที่เวทีนั้น ควรใช้พื้นที่ในรูปแบบที่หลากหลาย มีการเปลี่ยน

ทิศทาง แต่ไม่เปลี่ยนแปลงรูปแบบ แต่เป็นการเปลี่ยนเพื่อความสวยงาม เพื่อสร้างความโดดเด่นของท่า สามารถใช้พื้นที่เต็มเวทีได้

4.7.7 การออกแบบแสง ในการออกแบบแสงสำหรับการแสดง การใช้แสงในเวทีฉาก ธรรมชาติ (Outdoor) ควรเลือกเวลาในการแสดงที่เหมาะสม และเอื้อต่อการแสดง ควรใช้เวลา ในช่วง 13.00 น. -14.00 น. เวลาที่มีแสงจัดมาก เพื่อให้บรรยากาศของการแสดงเป็นไปด้วยภาพที่ ชัดเจน ทั้งผู้แสดง และผู้ชมจะได้มีอรรถรสร่วมกัน

4.7.8 การออกแบบอุปกรณ์การแสดง แนวคิดในการออกแบบอุปกรณ์การแสดง สำหรับการแสดง นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ผู้วิจัยใช้อุปกรณ์ต่างๆ เช่น ผ้า ถูมือ พัด สมุด ในการสร้างสีสันและภาพที่แสดง ช่วยให้งานการแสดงตอบตรงแนวคิดมากที่สุด เพราะเป็นการแสดงที่แสดงท่าทางและการใช้แบบรูปเป็นหลักเป็นการเพิ่มเติมสีสันให้กับการแสดง

4.7.9 นักแสดง แนวคิดในการใช้นักแสดงสำหรับการแสดง นักแสดงควรเป็นผู้ที่มี ร่างกายสมส่วน แข็งแรง มีความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ และต้องมีความอดทน เพราะมีการ วิ่งและการแปรภาพอย่างรวดเร็ว การใช้ร่างกายเป็นภาพอย่างต่อเนื่อง นักแสดงจึงต้องมีความ พร้อมเพียงพอ โดยใช้ผู้แสดงตั้งแต่ 40-50 คนขึ้นไป เนื่องจากเป็นการแสดงหมู่ และเป็นการแสดง แบบรูปจากภาพวาดเป็นหลัก

4.8 สรุปบท

สำหรับในบทที่ 4 ผู้วิจัยนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลและการพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ซึ่งมี ลำดับขั้นตอนประกอบด้วย ข้อมูลสำหรับการสร้างสรรค์ การออกแบบปฏิบัติการ การพัฒนางาน และการวิเคราะห์คำถามงานวิจัย สำหรับในบทที่ 5 ผู้วิจัยจะนำเสนอบทสรุปต่างๆ มีลำดับ ขั้นตอนประกอบด้วย ผลงานการแสดง แนวคิดในการสร้างงาน ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาค้นคว้า และการทำวิจัยต่อไปในอนาคต และสรุปผลการวิเคราะห์แบบประเมินผลจากการแสดง

บทที่ 5

บทสรุป

5.1 อารัมภบท

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การสร้างสรรคานาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ” นี้ มีจุดประสงค์ที่จะสร้างสรรค์การแสดง และหาแนวคิดในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ผู้วิจัยได้ศึกษาความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผ่านกระบวนการวิจัยแบบสร้างสรรค์โดยเริ่มจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผ่านวิธีดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปข้อมูล เพื่อสร้างสรรค์ผลงานการแสดงและสรุปแนวคิดใน “การสร้างสรรคานาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ” ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยทุกประการ

จากการดำเนินงานตามกระบวนการวิจัยแบบสร้างสรรค์ที่ผ่านมา ผู้วิจัยขอสรุปผลงานการวิจัยแบบสร้างสรรค์ เรื่อง การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา โดยแบ่งได้ ดังนี้

5.2 ผลงานการแสดง

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลงานการแสดงในวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2555 ณ ลานปูนและลานสนามหน้าหน้าอาคารบรมราชกุมารี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เวลา 13.00-14.00 น. ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 20 สรุปกิจกรรมในวันแสดงผลงานโดยสังเขป

งานการแสดงผลงาน “การสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากจินตนาการ ของผู้พิการทางสายตา” วันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ.2555 ณ ลานบ่อน้ำคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	
เวลา	กิจกรรม
09.00 – 12.00 น.	- จัดป้ายนิทรรศการ - นักแสดงซ้อมตำแหน่ง จังหวะ และทางเข้า-ออก - ซ้อมนักแสดงในจังหวะการเข้า-ออก ของการแสดงทั้งหมด - จัดตกแต่งสถานที่ - นักแสดงแต่งตัวและซ้อมกลุ่มย่อยตามอัธยาศัย - เตรียมสถานที่
12.00 – 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 14.00 น.	- เริ่มการแสดงนาฏยศิลป์สร้างสรรค์ชุด “การสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา”

5.2.1 **แนวคิดการแสดงรวม** นำเสนอให้เห็นถึงจินตนาการของผู้พิการทางสายตา จากการทำกิจกรรมวาดภาพศิลปะในเรื่อง ความรักและอนาคต ถูกถ่ายทอดเป็นการแสดงโดยเริ่มจากการขยายความหมายจากแนวคิดจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ของภาพแต่ละภาพและจัดวางทำนาฏยศิลป์ให้ตรงตามภาพวาด โดยผ่านการสร้างสรรค์ทำนาฏยศิลป์ในรูปแบบ แบบรูป (Pattern)

5.2.2 แนวคิดการแสดงแยกองค์ งานวิจัยเรื่อง”การสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา” นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์การแสดงนาฏยศิลป์และหาแนวคิดในการสร้างงานที่ได้รับแรงบันดาลใจจากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา โดยผ่านการถ่ายทอดในรูปแบบ แบบรูป (Pattern) เป็นการสร้างสรรค์ทำนาฏยศิลป์ในรูปแบบต่างๆ ที่สัมพันธ์กันจากภาพวาดของผู้พิการทางสายตา เกี่ยวกับความรักและอนาคตดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดแนวความคิดหลักการของการแสดงคือแบบรูป (Pattern) โดยในการออกแบบแนวคิดรวมนั้นแบ่งออกเป็น 2 องค์ คือ

องค์ที่ 1 ความรัก

นำเสนอให้เห็นถึงจินตนาการของผู้พิการทางสายตาจากการทำกิจกรรมวาดภาพศิลปะในเรื่องความรัก ถูกถ่ายทอดเป็นการแสดงโดยเริ่มจากการขยายความหมายของภาพแต่ละภาพและจัดวางทำนาฏยศิลป์ให้ตรงตามภาพวาด โดยผ่านการสร้างสรรค์ทำนาฏยศิลป์ในรูปแบบ แบบรูป (Pattern)

ตารางที่ 21 ภาพการแสดง องค์ที่ 1: ความรัก วันที่ 9 พฤษภาคม 2555

สถานที่ : ลานปูนและลานหญ้าหน้าอาคารบรมราฎมารี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

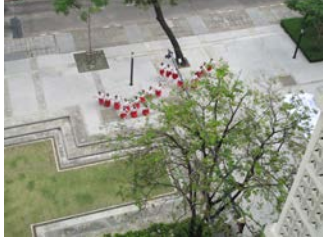
รูปภาพวาดของผู้พิการทางสายตา	แนวคิดจินตนาการของผู้พิการทางสายตา	แบบรูปการแสดง	อธิบาย
	ความรักเปรียบเหมือนดวงดาวที่เย็นๆ ชอบความรักแบบเย็นๆ ก็น่าจะเปรียบเป็นดวงดาว		แบบรูปที่ 1 ใช้ผู้แสดงทั้งหมด 26 คน -การทำทำนาฏยศิลป์จะให้ความสำคัญการขยายความหมายเรื่องความรัก

			ดวงดาว -แบ่งกลุ่มนักแสดง เป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 มี 15 คน โดยแปรเป็นภาพ กากบาท กลุ่มที่ 2 มี 4 คน โดยแปรเป็นรูป วงกลมเล็ก กลุ่มที่ 3 มี 7 คน โดยแปรเป็นรูป วงกลมใหญ่ โดยแปรเป็น ภาพรวมดังภาพ
	คนเรารักกันต้อง ใช้หัวใจ ไม่ว่าจะ รักใคร ก็ต้องใช้ หัวใจเป็น สื่อกลาง ถ้าเรา ไม่ใช้หัวใจ มันจะ ไม่จริงใจ ทุก		แบบรูปที่ 2 ใช้ผู้ แสดงทั้งหมด 21 คน -การทำทำ นาฏศิลป์จะให้ ความสำคัญการ ขยายความหมาย เรื่องความรัก หัวใจ

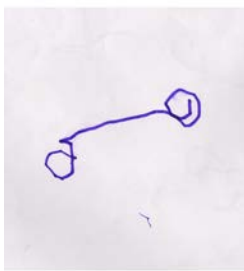

	อย่างต้องใจ		มุ่งมั่นและตั้งใจ -แบ่งกลุ่มนักแสดง เป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 มี 17 คน โดยแปรเป็นภาพ หัวใจเฉียง กลุ่มที่ 2 มี 4 คน โดยนักแสดงทั้ง 4 คนถืออุปกรณ์เป็น พัดสีแดงแปรเป็นรูป วงกลมเล็ก โดยแปรเป็น ภาพรวมดังภาพ
	ความรักเปรียบ เหมือนวงกลม และข้างในคือคน 2 คน		แบบรูปที่ 3 ใช้ผู้ แสดงทั้งหมด 28 คน -การทำทำ นาฏศิลป์จะให้ ความสำคัญการ ขยายความหมาย เรื่องความรัก วงกลม ครึ่งวงกลม

			-แบ่งกลุ่มนักแสดง เป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 มี 24 คน โดยแปรเป็นภาพวงรี กลุ่มที่ 2 มี 4 คน โดยนักแสดงทั้ง 4 คน แปรเป็นรูป วงกลมเล็ก โดยแปรเป็น ภาพรวมดั่งภาพ
	ความรักเปรียบ เป็นสายลม มัน ไม่แน่นอนมันพัด ไปไหนก็ได้		แบบรูปที่ 4 ใช้ผู้ แสดงทั้งหมด 24 คน -การทำทำ นาฏศิลป์จะให้ ความสำคัญการ ขยายความหมาย เรื่องความรัก สาย ลม เส้น -แบ่งกลุ่มนักแสดง เป็น 5 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 มี 5 คน โดย

			แปรเป็นแถวตอนลึก โดยจะยืนย่อตัว เล็กน้อย ส่วนมือขวา เท้าเท้าเอว มือซ้าย ทำท่าโบกมือเป็น สายลมด้านข้าง กลุ่มที่ 2 มี 5 คน โดยแปรเป็นแถว ตอนลึก โดยจะยืน ย่อตัวให้ต่ำกว่ากลุ่ม ที่ 1 ส่วนมือขวาเท้า เท้าเอว มือซ้าย ทำท่าโบกมือเป็น สายลมด้านข้าง กลุ่มที่ 3 มี 5 คน โดยแปรเป็นแถว ตอนลึก โดยจะนั่งตั้ง เข่า ส่วนมือขวาเท้า เท้าเอว มือซ้าย ทำท่าโบกมือเป็น สายลมด้านข้าง กลุ่มที่ 4 มี 5 คน โดย แปรเป็นแถวตอนลึก

			โดยจะนั่งตั้งคุกเข่า โดยนั่งบนส้นเท้า ส่วนมือขวาเท้าเท้า เอว มือซ้ายทำท่า โบกมือเป็นสายลม ด้านข้าง กลุ่มที่ 5 มี 4 คน โดยแปรเป็นแถว ตอนลึก โดยจะนั่งตั้ง คุกเข่า โดยนั่งทับ ส้นเท้า ส่วนมือขวา เท้าเท้าเอว มือซ้าย ทำท่าโบกมือเป็น สายลมด้านข้าง โดยแปรเป็น ภาพรวมดังภาพ
	เปรียบเทียบรัก บินไปหา นกอีก ตัวคือ การที่เรา ชอบใครเราต้อง ไปหาเค้า เปรียบ กับนกที่ต้องบิน ไปหาคนที่รัก		แบบรูปที่ 5 ใช้ผู้ แสดงทั้งหมด 24 คน -การทำท่า นาฏศิลป์จะให้ ความสำคัญการ ขยายความหมาย เรื่องความรัก นก

			-แบ่งกลุ่มนักแสดง เป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 มี 11 คน โดยแปรเป็นภาพนก กางปีก กลุ่มที่ 2 มี 13 คน แปรเป็นภาพนกกาง ปีก โดยแปรเป็น ภาพรวมดั่งภาพ
	ความรักคือการ ให้อภัย		แบบรูปที่ 6 ใช้ผู้ แสดงทั้งหมด 22 คน -การทำทำ นาฏยศิลป์จะให้ ความสำคัญการ ขยายความหมาย เรื่องความรัก การ ผลัดและดัน การเข้า หากัน -แบ่งกลุ่มนักแสดง เป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 มี 17 คน โดยแปรเป็นเส้นโค้ง

			ครึ่งวงกลม กลุ่มที่ 2 มี 5 คน แปรเป็นภาพวงกลม โดยต่อกันกับเส้นโค้ง โค้ง โดยแปรเป็น ภาพรวมดังภาพ
	วงกลมแทน ความรักของคน 2 คน เดินทางมา เจอกัน เป็นดาว 2 ดวง มาต่างที่ ต่างทางเดินทาง มาเจอกันจนเกิด เป็นความ		แบบรูปที่ 7 ใช้ผู้ แสดงทั้งหมด 45 คน -การทำทำ นาฏศิลป์จะให้ ความสำคัญการ ขยายความหมาย เรื่องความรัก การ เดินทาง เส้น วงกลม -แบ่งกลุ่มนักแสดง เป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 มี 21 คน โดยแปรเป็นภาพ เส้นตรงเฉียง เล็กน้อย กลุ่มที่ 2 มี 12 คน โดยแปรเป็นรูป

			วงกลมอยู่ด้านหนึ่ง ของเส้นเฉียง กลุ่มที่ 3 มี 12 คน โดยแปรเป็นรูป วงกลมอยู่อีกด้าน หนึ่งของเส้นเฉียง โดยแปรเป็น ภาพรวมดังภาพ
	ความรักคือความ ผิดหวัง		แบบรูปที่ 8 ใช้ผู้ แสดงทั้งหมด 24 คน -การทำทำ นาฏศิลป์จะให้ ความสำคัญการ ขยายความหมาย เรื่องความรักที่ เกี่ยวกับความ ผิดหวัง วงกลม -โดยนักแสดง ทั้งหมดแปรเป็นภาพ ขดวนเป็นกันหอย เป็นภาพรวมดังภาพ

องค์ที่ 2 อนาคต

นำเสนอให้เห็นถึงจินตนาการของผู้พิการทางสายตาจากการทำกิจกรรมวาดภาพศิลปะในเรื่องอนาคต ถูกถ่ายทอดเป็นการแสดงโดยเริ่มจากการขยายความหมายของภาพแต่ละภาพและจัดวางทำนาฏศิลป์ให้ตรงตามภาพวาด โดยผ่านการสร้างสรรค์ทำนาฏศิลป์ในรูปแบบ แบบรูป (Pattern)

ตารางที่ 22 ภาพการแสดง องค์ที่ 2 : อนาคต วันที่ 9 พฤษภาคม 2555

สถานที่: ลานปูนและลานหญ้าหน้าอาคารบรมราชกุมารี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

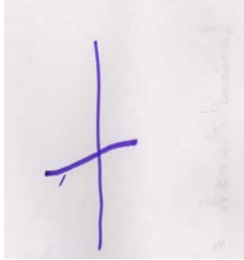

รูปภาพวาดของผู้พิการทางสายตา	แนวคิดจินตนาการของผู้พิการทางสายตา	แบบรูปการแสดง	แนวคิดในการออกแบบ
	อนาคตจะได้เป็นเส้นตรง ก้าวหน้าไปเรื่อยๆไม่ต้องอยู่คงที่		แบบรูปที่ 1 ใช้ผู้แสดงทั้งหมด 22 คน -การทำทำนาฏศิลป์จะให้ความสำคัญการขยายความหมายเรื่องอนาคตที่เกี่ยวกับการก้าวหน้า การเดินเป็นเส้น การเชื่อมต่อโยง -โดยนักแสดงทั้งหมดแปรเป็นภาพ

			เส้นหน้ากระดาน เส้นเดี่ยว โดยแปรเป็น ภาพรวมดั่งภาพ
	อนาคตอยากเป็น นักสถาปนิก ออกแบบบ้าน		แบบรูปที่ 2 ใช้ผู้ แสดงทั้งหมด 18 คน -การทำทำ นาฏยศิลป์จะให้ ความสำคัญการ ขยายความหมาย เรื่องอนาคตที่ เกี่ยวกับการวาดเส้น การออกแบบเป็นรูป บ้าน -แบ่งกลุ่มนักแสดง เป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 มี 12 คน โดยแปรเป็นภาพตัว วีคว่าหรือเป็นภาพ หลังคาบ้าน กลุ่มที่ 2 มี 6 คน โดยแปรเป็นรูปตัวผู้ หรือเป็นรูปตัวบ้าน

			โดยแปรเป็น ภาพรวมดังภาพ
	ไม่แน่นอน เส้น ยาวอนาคตที่ไป ไกล เส้นที่สั้นคือ อนาคตที่แย เรา ไม่รู้		แบบรูปที่ 3 ใช้ผู้ แสดงทั้งหมด 22 คน -การทำทำ นาฏศิลป์จะให้ ความสำคัญการ ขยายความหมาย เรื่องอนาคตที่ เกี่ยวกับการเดินเป็น เส้น การสร้าง อนาคต โดยนักแสดงทั้งหมด แปรแถวตอนลึกเป็น เส้นต่างๆ ความยาว ไม่เท่ากัน โดยแปรเป็น ภาพรวมดังภาพ
	อนาคตคือครู เพราะได้ ถ่ายทอดความรู้ ให้คนรุ่นต่อไป		แบบรูปที่ 4 ใช้ผู้ แสดงทั้งหมด 21 คน -การทำทำ นาฏศิลป์จะให้ ความสำคัญการ

			ขยายความหมาย เรื่องอนาคตที่ เกี่ยวกับการให้การให้ การสอน -โดยนักแสดง ทั้งหมดแปรเป็น สี่เหลี่ยมโดยมีเส้น ตัดกันที่ด้านบนซ้าย โดยแปรเป็น ภาพรวมดังภาพ
	อยากเป็นครู เลย วาดหนังสือ เพื่อ แทนความเป็นครู		แบบรูปที่ 5 ใช้ผู้ แสดงทั้งหมด 24 คน -การทำทำ นาฏศิลป์จะให้ ความสำคัญการ ขยายความหมาย เรื่องอนาคตที่ เกี่ยวกับการให้ การ เปิดหนังสือ กลุ่มที่ 1 มี 8 คน โดยแปรเป็น ภาพสี่เหลี่ยมให้เป็น รูปหนังสือ กลุ่มที่ 2 มี 8 คน

			โดยแปรเป็นภาพ สีเหลี่ยมให้เป็นรูป หนังสือ กลุ่มที่ 3 มี 8 คน โดยแปรเป็น ภาพ สีเหลี่ยมให้เป็นรูป หนังสือ โดยแปรเป็น ภาพรวมดังภาพ
	เป็นสิ่งที่อยู่ ข้างหน้า คาดดา อะไรไม่ได้เลย		แบบรูปที่ 6 ใช้ผู้ แสดงทั้งหมด 24 คน -การทำทำ นาฏศิลป์จะให้ ความสำคัญการ ขยายความหมาย เรื่องอนาคตที่ เกี่ยวกับการก้าวเดิน ไปข้างหน้า การเดิน เป็นเส้น ลูกศร กลุ่มที่ 1 มี 12 คน โดยแปรเป็นรูป เส้นตรงหน้ากระดาน กลุ่มที่ 2 มี 6 คน

			โดยแปรเป็นเส้นโค้ง ให้อยู่ตรงหัวระหว่าง เส้นฝั่งขวา กลุ่มที่ 3 มี 6 คน โดยโดยแปรเป็นเส้น โค้ง ให้อยู่ตรงหัว ระหว่างเส้นฝั่งซ้าย โดยแปรเป็น ภาพรวมดังภาพ
	อนาคตจะมี จุดตัด ไม่ แน่นอน ไม่คงที่ มีจุดที่เกิดขึ้นก็ สามารถมีอะไร มาตัดออกจาก กันได้		แบบรูปที่ 7 ใช้ผู้ แสดงทั้งหมด 22 คน -การทำทำ นาฏศิลป์จะให้ ความสำคัญการ ขยายความหมาย เรื่องอนาคตที่ เกี่ยวกับการ กลุ่มที่ 1 มี 14 คน โดยแปรเป็นแถว ตอนลึก กลุ่มที่ 2 มี 8 คน โดยแปรเป็นแถว หน้ากระดาน โดย

			ตัดเส้นกันตรงกลาง โดยแปรเป็น ภาพรวมดั่งภาพ
	อนาคตเป็น คุณครู เลยวาด ไม้เรียวกับสมุด		แบบรูปที่ 8 ใช้ผู้ แสดงทั้งหมด 53 คน -การทำท่า นาฏยศิลป์จะให้ ความสำคัญการ ขยายความหมาย เรื่องอนาคตที่ เกี่ยวกับการการสอน การให้ การเคลื่อนที่ ของไม้เรียว เส้น -แบ่งกลุ่มนักแสดง เป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 มี 45 คน โดยแปรเป็นภาพ สี่เหลี่ยมรูปหนังสือ กลุ่มที่ 2 มี 8 คน โดยแปรเป็นเส้นตรง ให้เป็นรูปไม้เรียว โดยแปรเป็น ภาพรวมดั่งภาพ

5.3 แนวคิดการสร้างสรรค้การแสดง “นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา”

ผลจากงานวิทยานิพนธ์แบบสร้างสรรค์เรื่อง “การสร้างสรรค้นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา” นี้ นอกจากจะได้ผลงานการแสดงแล้วยังได้แนวคิดในการสร้างสรรค้การแสดง ซึ่งสามารถแบ่งได้ตามองค์ประกอบของการแสดงนาฏยศิลป์ ดังนี้

5.3.1 บทการแสดง ในการสร้างบทการแสดง ผู้วิจัยนำแนวคิดผลจากการจัดกิจกรรมศิลปะจากจินตนาการของผู้พิการทางสายตาในเรื่องความรักและอนาคต ผ่านการถ่ายทอดขยายแนวคิดในแบบรูป (Pattern) โดยใช้ร่างกายของผู้แสดงจัดวางแบบรูปได้อย่างลงตัว สะท้อน ให้เห็นความคิดหลัก และสามารถตอบใจทฤษฎีวัตถุประสงค์ของการแสดงได้ หากจุดเด่นในการนำเสนอ เช่น ศึกษารูปแบบจากการแสดง “แบบรูป(Pattern)” อันเป็นความสัมพันธ์ของจำนวนหรือรูปภาพที่แสดงถึงลักษณะร่วมกัน เพื่อแสดงถึงแบบรูปที่ผ่านการถ่ายทอดความคิดจินตนาการของผู้พิการทางสายตาในเรื่องความรักและอนาคต เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสร้างสรรค้รูปแบบของผลงาน ที่เน้นแนวคิดศิลปะเพื่อศิลปะ (Art for Art sake) การแสดงนาฏยศิลป์ภายใต้แนวคิดจากจินตนาการของผู้พิการทางสายตานั้น

5.3.2 การออกแบบลีลา แนวคิดในการออกแบบลีลาสำหรับการแสดงนาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา การออกแบบลีลาสำหรับการแสดง ผู้วิจัยศึกษาลักษณะทำนาฏยศิลป์ของตะวันตก เพื่อให้ได้ความหมายของท่าและการจัดวางแบบรูป และความเป็นไปได้ในการที่นำข้อมูลมาสร้างสรรค้กระบวนการในรูปแบบนาฏยศิลป์ เพื่อเสนอการสร้างสรรค้ นาฏยศิลป์ภายใต้แนวคิดจากจินตนาการของผู้พิการทางสายตาในเรื่องความรักและอนาคต ซึ่งการนำทำนาฏยศิลป์ตะวันตกและการจัดวางแบบรูปเข้ามาเป็นส่วนในการสร้างสรรค้ มาพัฒนาและนำไปสู่กระบวนการสร้างสรรค้ในทำนาฏยศิลป์ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดของการแสดง

5.3.3 การออกแบบเครื่องแต่งกาย แนวคิดในการออกแบบเครื่องแต่งกาย การใช้สีใช้ผ้าฝ้ายและผ้าสแปนเด็กซ์ที่ครอบคลุมโทนสีขาวทั้งหมด ผู้วิจัยใช้เนื้อผ้าเรียบ เน้นความมันเล็กน้อย เน้นความคล่องตัว เหมาะสม และพอดีกับรูปร่าง และใช้ผ้าที่มีความยืดหยุ่นได้เพื่อให้เหมาะสม ไม่เป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนไหวของร่างกายและเครื่องแต่งกายสามารถเป็นส่วนหนึ่งของภาพประกอบการแสดงได้โดยการจัดวาง จากที่ผู้วิจัยนำเสนอการแสดงในแบบ แบบรูปนั้น จะมีการนำ

โทนสีร้อน ได้แก่ สีน้ำเงิน สีแดง สีส้ม และโทนสีเย็น ได้แก่ สีเหลือง สีชมพู สีฟ้า มาเพิ่มเติมเป็นอุปกรณ์ประกอบในการแสดง ขึ้นอยู่กับแนวคิดในแบบรูปนั้นๆ โดยสรุปได้ดังนี้

รูปแบบเครื่องแต่งการนักแสดงชาย : ตัวเสื้อดูเข้ารูปพอดีตัวสำหรับนักแสดง ดูคล่องตัวและง่ายต่อการเคลื่อนไหว เพราะกางเกงทำจากวัสดุผ้าที่ใช้มีความอ่อนนุ่มและมีความยืดหยุ่น ส่วนกระโปรงของผู้ชายจะมีความยาวกว่าของผู้หญิง

รูปแบบเครื่องแต่งการนักแสดงหญิง : ตัวเสื้อดูเข้ารูปพอดีตัวสำหรับนักแสดง ดูคล่องตัวและง่ายต่อการเคลื่อนไหว เพราะกางเกงทำจากวัสดุผ้าที่ใช้มีความอ่อนนุ่มและมีความยืดหยุ่น ส่วนกระโปรงของผู้หญิงจะมีความยาวกว่าของผู้ชาย

การใช้สีเส้นของเครื่องแต่งกายและอุปกรณ์ประกอบการแสดง ผู้วิจัยใช้โทนสีขาวเป็นหลัก ส่วนโทนสีอื่น เช่น สีแดง สีชมพู สีเหลือง สีฟ้า สีเขียว สีเหลือง เป็นต้น จะนำมาใช้ในแต่ละแบบรูปตามแนวคิดแต่ละภาพและเป็นการเพิ่มสีเส้นให้กับงานการแสดง เปรียบเสมือนภาพวาดทางศิลปะที่ศิลปะเต็มแต่งตามความงานของตนเอง ส่วนอุปกรณ์ประกอบการแสดง ผู้วิจัยได้นำ ผ้า พัด สมุด มาช่วยเติมสีเส้นของงานให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตรงตามแนวคิดของแต่ละแบบรูป

5.3.4 การคัดเลือกเสียงและดนตรี แนวคิดในการคัดเลือกเสียงดนตรีสำหรับการแสดง ได้รับแรงบันดาลใจมากจากดนตรีแนวนิวเอจ (NEW AGE) โดยสร้างสรรค์ออกเป็น 2 ช่วง ความรักและอนาคต ช่วงที่ 1 จะเริ่มจากจังหวะที่ช้า และค่อยๆปรับให้มีความเร็วขึ้นตามลำดับแนวคิดของภาพ เพื่อเน้นความสมดุลให้กับภาพ หยุดเพื่อแสดงความโดดเด่นของท่า ช่วงที่ 2 อนาคต จะเริ่มจังหวะที่เร็วและเร้าใจ เน้นความอลังการเพื่อสร้างความตื่นเต้นของท่าเต้นและแบบรูปที่แสดงออก ดังนั้นผู้วิจัยสร้างสรรค์ท่าทางเสริมความสวยงามของการแสดงตามความเหมาะสมกับเรื่องราวของการแสดง

5.3.5 การออกแบบพื้นที่เวที แนวคิดในการออกแบบพื้นที่เวทีสำหรับการแสดง พื้นที่สำหรับการแสดง การจัดพื้นที่เวทีแสดง นอกสถานที่ Outdoor โดยเลือกใช้พื้นที่กลางแจ้ง มีต้นไม้เป็นฉากธรรมชาติ เพื่อให้เข้ากับการชมการแสดงที่ต้องชมการแสดงจากที่สูงลงมา ที่แสดงให้เห็นภาพแบบรูป สำหรับการในพื้นที่นั้น ผู้วิจัยใช้พื้นที่ในรูปแบบที่หลากหลาย มีการเปลี่ยนทิศทาง

แต่ไม่เปลี่ยนแปลงรูปแบบ แต่เป็นการเปลี่ยนเพื่อความสวยงาม เพื่อสร้างความโดดเด่นของท่า และสามารถใช้พื้นที่เต็มเวทีได้

5.3.6 การออกแบบแสง ในการออกแบบแสงสำหรับการแสดง การใช้แสงในเวทีจากธรรมชาติ (Outdoor) ผู้วิจัยเลือกเวลาในการแสดงที่เหมาะสม และเอื้อต่อการแสดง โดยใช้เวลาในช่วง 13.00 น. – 14.00 น. เวลามีแสงจัดมาก เพื่อให้บรรยากาศของการแสดงเป็นไปด้วยภาพที่ชัดเจน ทั้งผู้แสดงและผู้ชมจะได้มีบรรยากาศร่วมกัน

5.3.7 การออกแบบอุปกรณ์การแสดง แนวคิดในการออกแบบอุปกรณ์การแสดง สำหรับการแสดง นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ผู้วิจัยใช้อุปกรณ์ต่างๆ เช่น ผ้า ที่จัดทำเป็นกระโปรงสีต่างๆ ถุงมือ พัด สมุด ในการสร้างสีสันและภาพที่แสดง ช่วยให้งานการแสดงตอบตรงแนวคิดมากที่สุด เพราะเป็นการแสดงที่แสดงท่าทางและการใช้แบบรูปเป็นหลักเป็นการเพิ่มเติมสีสันให้กับการแสดง

5.3.8 นักแสดง แนวคิดในการใช้นักแสดงสำหรับการแสดง นักแสดงเป็นผู้ที่มีร่างกายสมส่วน แข็งแรง มีความสามารถทางด้านนาฏยศิลป์ และมีความอดทน เพราะมีการวิ่งและการแปรภาพอย่างรวดเร็ว การใช้อุปกรณ์เป็นภาพอย่างต่อเนื่อง นักแสดงจึงมีความพร้อมเพียงพอ โดยใช้ผู้แสดงทั้งหมด 53 คน เนื่องจากเป็นการแสดงหมู่ และเป็นการแสดงแบบรูปจากภาพวาดเป็นหลัก

5.4 ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำงานวิจัยต่อไปในอนาคต

จากการวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำงานวิจัยในอนาคต ดังนี้

- 1) ควรมีการศึกษาวิจัยการออกแบบสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากประเด็นนาฏยศิลป์บำบัด การสร้างสรรค์นาฏยศิลป์สำหรับผู้พิการทางสายตา เป็นต้น เพื่อนำเสนองานนาฏยศิลป์ในแง่มุมอื่นๆ
- 2) ควรมีการศึกษาวิจัยการออกแบบสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากผู้พิการทางสายตา

ในเรื่องอื่น เช่น ประสาทสัมผัสทางการได้ยินทางการสัมผัส การดมกลิ่น เป็นต้น เพราะจะได้เป็นสื่อให้สังคมเข้าใจในการใช้ชีวิตของผู้พิการทางสายตที่มีแตกต่างของคนในสังคมแต่ไม่มีความแตกต่างในการใช้ชีวิตทั่วไป

3) ควรนำประเด็นทางสังคม เช่น ปัญหาสังคมสำหรับผู้พิการ การกีดกันทางสังคม สิทธิความไม่เท่าเทียมกันของมนุษย์ สงคราม ความสามัคคี เป็นต้น มาถ่ายทอดผ่านผลงานนาฏยศิลป์สร้างสรรค์เพื่อเป็นประโยชน์ต่อสังคมต่อไป

รายการอ้างอิง

- กวรรณิการ์ อัสวตรเดชา. การสื่อสารของมนุษย์. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.
- กฤษรา วัชรภาวิธา. การจัดแสงสำหรับเวที. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- กฤษรา วัชรภาวิธา. งานฉากละคร 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- กีรติ บุญเจือ. ปรัชญาศิลปะ. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2522.
- กุลนิตา เหลือบจำเรญ. องค์ประกอบศิลป์. ประทุมธานี: สกายบุ๊กส์, 2553.
- เขตพื้นที่การศึกษามุทสาคร, สำนักงานรวบรวมนบทความ. ระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษาพิเศษ. กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองออฟเซต, 2548.
- คณาจารย์. เอกสารการสอนชุดวิชา การดูแลบุคคลพิการ. นนทบุรี: สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2544.
- คณันท์ ศุภภัทรานนท์. การวิเคราะห์ความต้องการของคนตาบอดที่มีต่อบริการห้องสมุดคอลฟิลด์เพื่อคนตาบอดแห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาบรรณารักษ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2527.
- จันทิรา คุรุมงคล. จิตวิทยาคนพิการ. เอกสารอบรมหลักสูตรสังคมสงเคราะห์วิชาชีพ ศูนย์ฝึกอบรมข้าราชการ กรมประชาสงเคราะห์, 2525. (อัดสำเนา)
- จวีร์ จุลเกศ. โลกทัศน์: มานุษยวิทยาเบื้องต้น. ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะวิทยาศาสตร์และคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2518.
- แจ่มล้ำ แยมเยี่ยม. การใช้ทรัพยากรเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการดำเนินชีวิตของคนตาบอด. กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2522.
- ชะลูด นิมเสมอ. องค์ประกอบของศิลปะ. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2531.
- ชะลูด นิมเสมอ. องค์ประกอบศิลป์. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2539.
- ชะลูด นิมเสมอ. องค์ประกอบศิลป์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อมรินทร์, 2553.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. ศิลปะเด็กพิเศษ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล, 2542.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. จิตวิทยาเด็กปกติ. กรุงเทพมหานคร : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู , 2527.

- ณัฐยา ธาราชกฤษกร. งานวิจัยเรื่องนาฏยศิลป์ในสถาบันบันเทิง. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, สาขาวิชานาฏยศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2545.
- ดาริณี ชำนาญหมอ. การออกแบบท่าเต้นระบำรำเต้น DANCE. กรุงเทพมหานคร:
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2545.
- ดาริณี ชำนาญหมอ. หัวหน้าสาขาวิชานาฏยศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2555
- ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระ กรมพระยา. ละครพ็อนรำ: ประชุมเรื่องละครพ็อนรำกับระบำรำเต้น
ตำราพ็อนรำ ตำนานเรื่องละครอิเหนา ตำนานละครดึกดำบรรพ์. กรุงเทพฯ: มติชน,
2546 .
- ถนิมวงษ์ ทับทิมประดับ. ความต้องการทางด้านจิตใจของเด็กตาบอดในกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต , ภาควิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2521.
- ธวัชชานนท์ ตาโธสง. หลักการศิลปะ. กรุงเทพมหานคร: วาดศิลป์, 2546
- นงเยาว์ เข้มเล็ก. การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
ที่เรียนศิลปศึกษาโดยใช้กิจกรรมเขียนภาพระบายสีจากใบงานสร้างสรรค์
และการเรียนตามแนวการสอนของกรมวิชาการ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2539.
- นพพร ประชากุล. คำนำเสนอบทแปล มายาคติ สรรพนินธ์ จาก Mythologies ของ Roland
Barthes แปลจากภาษาฝรั่งเศส โดย วรณพิมล อังคศิริสรรพ. กรุงเทพมหานคร:
คบไฟ , 2544.
- นราพงษ์ จรัสศรี. การสร้างสรรค์งานและออกแบบลีลาของผู้อำนวยการฝ่ายศิลป์สำหรับการ
การแสดงมหานาฏกรรมเฉลิมพระเกียรติพระมหาชนและวิจิตรนาฏกรรม
เฉลิมพระเกียรติพระมหาชน. กรุงเทพมหานคร: สาขาวิชานาฏยศิลป์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- นราพงษ์ จรัสศรี. ประวัตินาฏยศิลป์ตะวันตก. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย , 2548.
- นราพงษ์ จรัสศรี. หัวหน้าภาควิชานาฏยศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
สัมภาษณ์. 15 มกราคม 2555.

นราพงษ์ จรัสศรี. หัวหน้าภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2554.

นราพงษ์ จรัสศรี. หัวหน้าภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สัมภาษณ์, 8 ธันวาคม 2554.

บรรจง บรรจงจิตศิลป์ (นามแฝง). สุนทรียทรรศนะ. มติชนสุดสัปดาห์, 8 พฤศจิกายน 2529 -

1 กุมภาพันธ์ 2530, หน้า 35

บรรจง บรรจงจิตศิลป์ (นามแฝง). สุนทรียวิจักขณ์. เอกสารประกอบการสอน มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร คณะมนุษยศาสตร์ : ภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม, 2528.

เบญจา ชลธารินนท์. จะเลี้ยงลูกตามอดได้อย่างไร. กรุงเทพมหานคร: คุรุสภา, 2536.

ปาริชาติ จีงวิวัฒนาภรณ์. รายงานผลการวิจัยโครงการวิจัย การใช้ละครสร้างสรรค้ในการพัฒนา

ผู้เรียน. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545.

ผดุง อารยะวิญญู. การประเมินผลเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนร่วมกับเด็กปกติ. ใน

เอกสารประกอบโครงการการเรียนรู้ร่วมของเด็กพิการ. คณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎร,

2538.

ผดุง อารยะวิญญู. การเรียนรู้ร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพมหานคร:

จำไทยเพรส, 2542.

ผดุง อารยะวิญญู. การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. พิมพ์ครั้งที่ กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์แว่นแก้ว, 2541.

พรพนทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2553.

พฤทธิ ศุภเศรษฐศิริ. การศึกษาทัศนคติต่อลักษณะอันพึงประสงค์ของนักแสดงและผู้กำกับการ

แสดงละครโทรทัศน์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2544.

พฤทธิ ศุภเศรษฐศิริ. งานกำกับการแสดง. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,

2538

พีรพงศ์ เสนไสย. นาฏยประดิษฐ์. ร้อยเอ็ด: ประสานการพิมพ์, 2546.

เพชรรัตน์ กิตติวัฒนากุล. สภาพการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนตาบอดเรียนร่วมในโรงเรียน

ประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์,

สาขาวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

มัทรี ทั้งทอง. การปรับตัวของนักเรียนสอนคนตาบอดอำเภอพญาไท. รายงานการวิจัย

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, 2525.

- ระวีวรรณ วรรณวิไชย. การสร้างสรรค์นาฏศิลป์สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต , สาขาวิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. [ออนไลน์]. 2554. แหล่งที่มา : <http://rirs3.rirs3.royin.go.th/new-search-all-x.asp> (31 กรกฎาคม 2554) .
- ละออ ชูติกร. รายงานผลการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบพัฒนาการทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่เรียนร่วมกับเด็กปกติและที่เรียนชั้นพิเศษ ในระดับอนุบาล. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการศึกษาพิเศษ วิทยาลัยครูสวนดุสิต, 2524.
- เลอสม สถาปิตานนท์. องค์ประกอบ: สถาปัตยกรรมพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2553.
- วารุณี สกกุลภักษ์. การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์พื้นฐานนาฏศิลป์ไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ , 2545.
- วิษชุดา วุฑฒิตย์. อาจารย์ประจำภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สัมภาษณ์, 7 มีนาคม 2555.
- วิชัย โสสุวรรณจินดา. การบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โฟรเพลซ, 2551.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. การเสนอแนวคิดเพื่อการสัมมนา ศิลปะเด็กในสภาพปัจจุบันและอนาคต. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, 2529.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. การเสนอแนวคิดเพื่อการสัมมนา ศิลปะเด็กในสภาพปัจจุบันและอนาคต. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, 2529.
- วิชิตา เกศะรักษ์. เทคนิคและวิธีการให้การรักษาทางกิจกรรมบำบัดแก่เด็กตาบอด. วารสารกิจกรรมบำบัด. 8,2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2546): 3
- วิรัตน์ พิชญ์ไพฑูลย์. ความเข้าใจศิลปะ. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2528.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. ทฤษฎีสี่เพื่อการสร้างสรรค์ศิลปะ. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, 2535.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. ศิลปศึกษา. กรุงเทพมหานคร : วัฒนฉัตร, 2526.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. ศิลปะจินตทัศน์. กรุงเทพมหานคร: สันติศิริการพิมพ์, 2542.

ศรียา นิยมธรรม. เด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนปกติ. วารสารการศึกษาปฐมวัย. 2,2 (เมษายน 2541): 7.

ศรียา นิยมธรรม. ทัศนศิลป์เพื่อการศึกษาพิเศษ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แว่นแก้ว, 2550.

ศรียา นิยมธรรม. ผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. สัมภาษณ์, 26 ธันวาคม 2552.

ศรีเรือน แก้วกังวาน. จิตวิทยาเด็กที่มีลักษณะพิเศษ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ หมอชาวบ้าน, 2550.

ศรีเรือน แก้วกังวาน. จิตวิทยาเด็กที่มีลักษณะพิเศษ. สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน, 2545.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. การประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ ปีการศึกษาเพื่อคน พิการ. กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการประเมินผลทางการศึกษาเพื่อคนพิการ, 2543.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. ประกาศคณะกรรมการพิจารณาให้คนพิการได้รับสิทธิช่วยเหลือทาง การศึกษาเรื่องกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ การรับรองบุคคลของสถานศึกษา ว่าเป็นคนพิการ พ.ศ.2548. คณะกรรมการพิจารณาให้คนพิการได้รับสิทธิช่วยเหลือ ทางการศึกษา, 2548.

สถาพร สนทอง. ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสร้างสรรคงานนาฏยศิลป์. สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2555 .

สมพร พูราจ. Mine: ศิลปะท่าทางและการเคลื่อนไหว. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.

สวภา เวชสุภักษ์. แนวคิดในการประดิษฐ์ระบำ. กรุงเทพมหานคร: เอกสารประกอบการสอน ศึกษานาฏยประดิษฐ์, คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

สว่าง โรจน์รัตน์เกียรติ. สุขภาพจิตของนักเรียนตาบอดในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์สังคม สงเคราะห์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524.

สุกัญญา เปี่ยมเปี่ยมสิน. การศึกษาพิเศษการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม. ภาควิชา การศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2536.

สุจิตรา ธนานันท์. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพมหานคร: ทีพีเอ็นเพรส, 2553.

สุชา จันท์เอม. จิตวิทยาเด็กพิเศษ. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , 2523.

สุชา จันท์เอม. จิตวิทยาเด็กพิเศษ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรบัณฑิต, 2525.

สุชาติ เกาทอง. ทัศนศิลป์กับมนุษย์การสร้างสรรคและสุนทรียภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 1).

กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, 2545.

- สุชาติ สุทธิ. เรียนรู้การเห็น: พื้นฐานการวิจารณ์ทัศนศิลป์. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, 2535.
- สุชาวี พลอยชุม. ปัญหาสุนทรียศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ภาควิชาปรัชญาและศาสนา กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย, 2516.
- สุภรณ์ สุรบพ. การศึกษาของคนตาบอดในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2504
- สุวิมล อุดมพิริยะศักดิ์. ทักษะความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหวสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นวัยก่อนเข้าเรียน. โปรแกรมวิชาการศึกษาศาสตร์พิเศษ คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต , 2537.
- อภิธรรม กำแพงแก้ว. งานออกแบบทำเต็น. วารสารศิลปกรรมศาสตร์ 9,1 (มกราคม 2544): 17.
- อภิธรรม กำแพงแก้ว. อาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2555.
- อมรา พงศาพิชญ์. วัฒนธรรม ศาสนา ชาติพันธุ์. วิเคราะห์สังคมไทยแนวมานุษยวิทยา กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- อุษา สบฤกษ์. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนนาฏยสรรค์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของผู้เรียนวิชานาฏศิลป์ไทยในสถาบันอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี บัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- เอกชัย สุนทรพงษ์, และเสาวนิตย์ แสงวิเชียร. ความงาม: สุนทรียศาสตร์สำหรับผู้ไม่รู้. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, (ม.ป.ป.)
- เอมอร ตั้งจิตรมณีศักดิ์. สภาพการศึกษา ความต้องการทางการศึกษาและฝึกอาชีพของนักเรียนตาบอด: ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาสัตตศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

ภาษาอังกฤษ

Becker, Howard S. The Other Side. New York: Collier-Hacmillian, 1967.

Boyer, W. A. R. Playfulness enhancement through classroom intervention for the 21st century. Childhood Education. 1997. pp. 74, 90-96.

- Flavell, J. H. The developmental psychology of Jean Piaget. New York: D. Van Nostrand Press, 1963.
- Harris, J. R., & Liebert, R. The child :A contemporary view of deveiopment (3rd ed). New Jersey: Prentice-Hall, 1984.
- Jonas, Gerald. Dancing. New York: Harry N.Abrams, 2001.
- Lucy Smith, Dance. London : Usborne Publish, 1987, pp. 9-15.
- Linda H. Hamilton PH.D. Advice for dancer. United state of America : Lyons Falls Turin Book, 1998. pp.9.
- Naraphong Charassri. The Role of Performing Arts in the Interpretation of Heritage Sites with particular reference to Ayutthaya world heritage site. Bangkok: Silapakorn University, 2004.
- Naraphong Charassri. Reinterpreting performing arts for the 21st century in reference to the Narai Avataraperformance. Bangkok: Amarin, 2011.
- Naraphong Charassri. Narai Avatara, Performing The Thai Ramayana in The modern World. Bangkok: Amarin, 2007.
- Naraphong Charassri. The pieces detailed in this book can be seen to have changed the face of dance in Thailand. Bangkok: Amarin, 2011.
- Piaget, J. Play, dreams and imitation in children. New York: Norton, 1962.
- Steeh, Judith. History of Ballet and Modern Dance. London: Bison Books, 1982.
- Susan McGreevy–Nichols, Helene Scheff, Builiding dance. United State of America: Human Kinetics, 1992, pp. 17-54.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

การแสดง “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา”

วันพุธที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2555

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิทรรศการ

การแสดง “การสร้างสรรค้่นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา”

นิทรรศการ

การแสดง “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา”

ภาคผนวก ง

แบบสอบถาม

การแสดงผล “การสร้างสรรค้ นาฏยศึลป้ จากจึนตนาการขงผู้พึการทางสายตา”

ผลของแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ผลของข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

- ชาย 12 คน
- หญิง 18 คน

2. สถานภาพ

- นิสิต นักศึกษา ระดับปริญญาตรี 7 คน
- นิสิต นักศึกษา ระดับปริญญาเอก 3 คน
- ศิลปินอิสระ 4 คน
- อาจารย์ 6 คน
- ครู 1 คน
- ข้าราชการ 1 คน
- พนักงานมหาวิทยาลัย 1 คน
- ผู้เข้าชม 7 คน

3. ความเข้าใจเกี่ยวกับจินตนาการของผู้พิการทางสายตา

- ไม่มีความเข้าใจ 10 คน
- น้อย 12 คน
- ปานกลาง 7 คน
- มาก 1 คน

4. ประสบการณ์การชมการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย

- ไม่เคย 8 คน
- 1 – 3 ครั้ง 10 คน
- มากกว่า 3 ปีขึ้นไป 12 คน

ตอนที่ 2 ผลของแบบสอบถาม ความพึงพอใจการชมการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จาก
จินตนาการของผู้พิการทางสายตา

ข้อ ที่	ความพึงพอใจในการชมการแสดงการ สร้างสรรค์นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้ พิการทางสายตา	ระดับความพึงพอใจ (ร้อยละ)				
		มาก ที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
1	ด้านบทการแสดงของนาฏศิลป์จินตนาการ ของผู้พิการทางสายตา					
	การลำดับเรื่องราวในการแสดง	23.33	60	16.66		
2	การสื่อสารเรื่องราวในการแสดง	30	50	20		
3	ความสอดคล้องของเรื่องราวและเวลาที่ใช้ในการ แสดง	63.33	23.33	13.33		
4	ด้านการออกแบบลีลาของนาฏศิลป์จาก จินตนาการของผู้พิการทางสายตา					
	ท่วงท่าในการแสดง	46.66	36.66	16.66		
5	ความต่อเนื่องในการลำดับท่า	40	43.33	16.66		
6	ความสัมพันธ์ของท่าและเรื่องราวที่นำเสนอ	43.33	36.66	20		
7	ด้านการออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับการ แสดงของนาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้ พิการทางสายตา					
	เครื่องแต่งกายที่ใช้ในการแสดง	36.66	46.66	16.66		
8	รูปแบบเครื่องแต่งกาย	33.33	36.66	23.33	6.66	
9	สีของเครื่องแต่งกายที่ใช้ในการสื่อสารการแสดง	46.66	33.33	16.66	3.33	
10	อารมณ์ของเพลงที่ถ่ายทอดการแสดง	30	53.33	16.66		
11	แนวเพลงที่ใช้ในการแสดง	30	30	40		
12	ด้านการออกแบบพื้นที่สำหรับการแสดง นาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทาง สายตา					
	ขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการแสดง	63.33	26.66	10		

ข้อ ที่	ความพึงพอใจในการชมการแสดงการ สร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้ พิการทางสายตา	ระดับความพึงพอใจ (ร้อยละ)				
		มาก ที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
13	การใช้พื้นที่ในการแสดง	53.33	36.66	10		
14	บรรยากาศในการแสดง	40	50	10		
15	ด้านใช้แสงสำหรับการแสดงของนาฏยศิลป์ จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา แสงที่ใช้ในการแสดง (แสงธรรมชาติ)	63.33	26.66	10		
16	ด้านนักแสดงสำหรับการแสดงของ นาฏยศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทาง สายตา จำนวนนักแสดง	50	40	10		
17	ความสามารถของนักแสดง	26.66	63.33	10	3.33	
18	ความสอดคล้องของเรื่องราวกับนักแสดง	40	56.66		3.33	
	ผลรวม	44.44	50	5.55	0.01	

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ นางสาวปรารถนา คงสำราญ

วัน เดือน ปีเกิด 31 มกราคม 2521

การศึกษา ศป.บ. ศิลปกรรมศาสตร์บัณฑิต (ศิลปะการแสดง) : นาฏศิลป์ไทย
แสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
กศ.ม. การศึกษามหาบัณฑิต ศิลปศึกษา
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สถานที่ทำงาน สาขาวิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ 114 สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10110
โทรศัพท์ 02-664-1000 ต่อ 5122
โทรสาร 02-260-0123

ที่อยู่ปัจจุบัน 35/604 ไร่ห้าสกลาน่าการ์เด็น ถ.พระรามเก้า แขวงบางกะปิ
เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร 10310
โทรศัพท์ 084-707-0719
อีเมล kprattana@hotmail.com